

ANALÝZA RIZIK NAVRHOVANÉ ZONACE
NÁRODNÍHO PARKU ŠUMAVA

PLZEŇ 2019

Zpracovatelský kolektiv

Pavel Valtr

- soudní znalec v oboru ochrana přírody - ekologie, životní prostředí, dendrologie
- soudní znalec v oboru ekonomika - ceny a odhady, vlivy antropogenních činností
- oprávněná osoba k posuzování vlivů na životní prostředí (SEA/EIA) MŽP
- autorizovaný architekt ČKA č. 00186 – krajinářská architektura, urbanismus a územní plánování, ÚSES
- člen ČAZV - Česká akademie zemědělských věd, IALE - Mezinárodní organizace krajinných ekologů, IFLA - Mezinárodní organizace krajinářských architektů
- v r. 1959 stál u zrodu snah na ochranu Šumavy v Táboře

Ing. Karel Simon

- soudní znalec v oboru lesní hospodářství, odvětví funkce lesů v krajinném (přírodním a životním) prostředí
- jeden z prvních pracovníků České inspekce životního prostředí v ochraně lesa, který se zároveň spolupodílel na vypracování podkladů pro důvodovou zprávu k vyhlášení NP Šumava

Doc. RNDr. Jan Pokorný, CSc.

- ředitel ENKI o.p.s. Třeboň, aplikovaný výzkum hospodaření s vodou v krajině a krajinné energetice

Spolupráce

- Prof. RNDr. Jan Čermák, CSc., Doc. Ing. Alena Salašová, CSc.,
- soudní znalci Ing. Vladimír Krečmer, CSc., Ing. Václav Mazín, PhD., Ing. Ivo Vicena, CSc.,
- poradce v lesnictví Petr Martan.

Obraz na titulní straně:

Nejcennější biotopy retenčních rašelinišť po záměrné disturbanci hřebenových smrčín (experimentální transformace kulturní Šumavy na "pralesovou divočinu") vysychají, humidní Šumava se aridizuje, což má fatální mezoklimatické, vodohospodářské a ekologické dopady na celou Českou republiku.

Obsah

str.:

1. Zonace Národního parku Šumava, klidová území, výroba "divočiny"	4
2. Metodologie analýzy rizik	16
3. Trvale udržitelný vývoj, globální a celostní pohledy	23
4. Ekosystémové služby Šumavy	33
5. Rizika a jejich hodnocení, národní kůrovcová katastrofa	39
6. Řízení ochrany přírody - Správa NP Šumava, MŽP, veřejnost, věda, media, politika, SWOT analýza	56
7. Ekologická újma, škody v důsledku bezzásahovosti, pasivní "ochrany", nedostatečného managementu, absencí monitoringu a stresovými faktory klimatických změn	79
7.1. Ekologická újma a škody na chráněných biotopech a biodiverzitě	85
7.2. Ekologická újma a škody na vodním režimu	88
7.3. Ekologická újma a škody nepříznivou změnou mezoklimatu	92
7.4. Ekologická újma a škody na krajině a krajinném rázu	93
7.5. Ekologická újma a škody na půdním režimu	98
7.6. Ekologická újma a škody na lesích	98
7.7. Ekologická újma a škody ekonomické vč. dalšího ekonomického vývoje	110
7.8. Ekologická újma a škody sociálně společenské	115
7.9. Ekologická újma a škody na zdravotních funkcích	118
8. Opatření k zajištění udržitelného vývoje, porušování právních předpisů	119
9. Faktografické a historické konsekvence	128
9.1. Národní park Šumava, jeho vznik, záměry a současné úkoly	128
9.2. Ochrana hodnot na území NP Šumava	131
9.21. Národní park Šumava	132
9.22. Natura 2000: EVL Šumava, Ptačí oblast Šumava	142
9.23. Ramsarská úmluva - mokřady	151
9.24. Chráněná oblast přirozené akumulace vod Šumava	152
9.25. Biosférická rezervace UNESCO Šumava	154
9.3. Krajinný ráz, kulturní Šumava	156
9.4. Osídlení, rekreace, turismus, prostupnost krajiny, uspořádání krajiny	163
10. Závěr, odpovědnost	175
Podklady a literatura	181
Fotodokumentace Modrý sloup	
Fotodokumentace centrální hřebenová část Šumavy v okolí Poledníku	
Mapa využití Šumavy	
Mapa navrhované zonace Šumavy	
Návrh obnovy stezek CHKO - Královský Hvozd	
Historická mapa Šumavy	

1. Zonace Národního parku Šumava, klidová území, výroba "divočiny"

Zonace je účelové rozčlenění národních parků a chráněných krajinných oblastí podle přírodních hodnot do jednotlivých zón, které se liší metodami a způsoby ochrany. V národním parku jsou obvykle zóny tři, v chráněné krajinné oblasti čtyři. První zóna má přísnější režim. Je vyznačena v terénu i mapových podkladech. Vymezení zón stanoví orgán ochrany přírody ve spolupráci s ostatními dotčenými orgány.

Zdroj: Novotná Dagmar: Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny

Zajímavostí je, že pravidelný monitoring se neprovádí, chybí nezbytné vyhodnocení managementu, není vyhodnocen stav území NP Šumava vč. EVL, PO, CHOPAV, Ramsarských lokalit i Biosférická rezervace UNESCO, ani zdůvodněn návrh změn zonace, chybí Plán péče, není známo vyjádření dotčených orgánů, zejména vodohospodářských, ale chceme schvalovat novou zonaci.

Kategorie ochrany přírody

Stanovuje si každá země podle svých potřeb, přičemž je velmi různorodá, což dokumentuje jak realita, tak řada publikací, např. Národní parky Evropy (M. Anděra) a další. Proč je švýcarská příroda tak krásná? Protože tam člověk hospodář v citlivé rovnováze / symbióze s přírodou, přičemž jim stačí jen jeden národní park a další nechtějí. Starověké civilizace obvykle končily lehkovážnou likvidací stromů na citlivých místech a následným dlouhodobým či trvalým suchem.

Mezinárodní svaz ochrany přírody / International Union for Conservation of Nature (IUCN) vymezil následující kategorie chráněných území IUCN:

Ia - Přísná přírodní rezervace / Natural Reserve

Ib - Divočina / Wilderness: jedná se o rozsáhlou oblast původní nebo jen lehce pozměněné přírody, která si zachovává svůj přírodní charakter, bez trvalého významného osídlení, která je chráněna spravována tak, aby se uchovala v nedotčeném přírodním stavu.

II - Národní park / National Park: **rozsáhlé přírodní nebo přírodě blízké oblasti Země**, určené k ochraně nenarušené ekologické integrity ekosystémů, spolu s množstvím druhů a ekosystémů charakteristických pro dané území a zároveň poskytující duchovní, vědecké, vzdělávací, výchovné, rekreační a návštěvnické možnosti. Primárním cílem je ochrana přirozené biodiverzity spolu s hlavními ekologickými strukturami. Cílem managementu NP by mělo být uchování reprezentativních příkladů fyzicko-geografických regionů, biotických společenstev, genetických zdrojů a druhů pro zajištění ekologické stability a rozmanitosti v nejpřirozenějším stavu - tedy **ne "kúrovcová výroba divočiny"**. Doporučeno je brát ohledy na potřeby místních obyvatel (domorodců), včetně využívání zdrojů jejich živobyti.

Propaganda domácí výroby divočiny spekulativně zdůvodňovala, že podle klasifikace IUCN musí být národní parky zařazeny do kategorie II (bezzásahová divočina), přestože reálně zdejší kulturní biotopy přísluší do kategorie IV a přestože každý stát si ochranu přírody sám určuje a vymezuje. NP Šumava, tvořený kulturním územím, se bez reálného opodstatnění a schválení neopodstatněně zařazuje do této kategorie. V území NPŠ se násilně uskutečňuje "management" ochrany nerušených samovolných přírodních procesů a samovolného vývoje, což má fatální následky rozvrácení ekologické stability s dopady na celé území ČR.

Prosazovaná absence lidské intervence do ekosystémů, tj. bezzásahovost, nemá tedy oporu ani v Zásadách IUCN. Požadování bezzásahovosti na 75 % výměry chráněného území je nepochopení „Zásad“ IUCN, resp. jejich účelová interpretace. **Bezzásahový model „vytváření divočiny“ nesnižuje, ale naopak zvyšuje globální ekologické hrozby a nebezpečí svými vzrůstajícími stresovými faktory** (např. ekologický rozvrat, vymírání organismů, aridizace, kontaminace prostředí, ...). Populistickou ideologií “příroda si sama pomůže“ v **konkrétním případě došlo z chráněné kůrovcové množárny v NP Šumava při výrobě "pralesové divočiny" k národní kůrovcové katastrofě.**

III - Přírodní památka / National Monuments

IV - Místo výskytu druhu / Habitat

V - Chráněná krajinná oblast / Protected Landscape / Seascape: oblast země, kde letitou interakcí člověka a přírody vznikla krajina významně estetická, ekologické a kulturní hodnoty, často s vysokou biologickou rozmanitostí, kde je důležité zachování integrací člověka s přírodou v tradičních podobách - což je typické pro Šumavu

VI - Oblast ochrany přírodních zdrojů / Managed Resource Protected Area.

IUCN vždy zdůrazňovala nutnost respektovat potřeby místních obyvatel, aby mohli převzít dlouhodobé cíle ve svých místních oblastech. Chráněná území a ohrožené druhy budou nejlépe chráněny, jestliže jejich ochranu budou místní obyvatelé považovat za svůj zájem. Z hlediska geopolitického a filozofického lze vyzorovat paradox - chrana přírody je přímo závislá na člověku, který je subjektem tohoto fenoménu. Nebylo by co chránit před čím, kdyby nevstupoval do přírodě blízkých území hospodář a návštěvník. **Vytvořit opuštěnou krajinu přístupnou jen strážcům NP a vybraným přírodovědcům je nonsens.** Vždy tedy jde o hledání racionálního kompromisu. Vedle toho se nelze chovat cynicky a arogantně k evidentním potřebám přírody a je nutné respektovat řízený režim turismu.

Ing. František Urban, spoluzakladatel NP Šumava, býv. pracovník MZP, AOPK a býv. viceprezident IUCN pro Evropu, střední a severní Asii sděluje:

Národní park Šumava jsem spoluzakládal a dnes z toho mám výčitky svědomí. Bez národního parku mohla být Šumava plná života, „naturové lokality“ nepoškozené. Je hrozné sledovat diskuzi o kategorizaci – jako kdyby plnění byrokratických kritérií (a kategorizace IUCN nic jiného není), mělo přednost před ochranou přírody. Zklamal mě postoj některých lidí v IUCN, druhá mise byla zmanipulovaná a manipulace zřejmě pokračují. Kategorizace IUCN nemá pro praktickou činnost v národních parcích ani jiných chráněných území žádný význam. Dělat z kategorizace známkovací systém je hloupost a je to proti smyslu tohoto systému. Navíc je zařazení do jednotlivých kategorií velmi sporné. Národním parkem je území proto, že ho jako národní park vyhlásil stát a do toho nemá IUCN co mluvit.

Rigidní ochrana přírody Šumavy sama o sobě nedokáže zabezpečit ochranu biodiverzity, potřebnou biodiverzitu však zajišťovalo minulé citlivé extenzivní využívání. Pro přiblížení problematiky: po bezzásahovém půlstoletí v býv. plantážích, ponechaných přírodě po zrušení koloniálního systému, se původní příroda zdaleka nekoná, přesto Správa Šumavy a módní vědečtí spasitelé, svévolně naordinovali tuto škodlivou kůru k zajištění přírodního habitatu na většině ploch "smrkových plantáží", vysazovaných schwarzenberskými lesníky. Zdravá krajina nesmí vycházet z diktátu "nadřazených ochránců", kteří jakoby zachraňují přírodu před člověkem, místo spolupráce s přírodou, při pochopení potřeb managementu chráněných hodnot. Pro fundamentální bezzásahovce je možno doporučit sledování přírodních procesů v odlesněných územích Středozeří (ve středověku) či území

starověkých civilizací, které po odlesnění se přírodními procesy již nezalesnily!

Žel ochrana přírody je i pod geopolitickými vlivy. Příkladem velkolepého vymezování NP v ČR jež zahrnují i sídla (v rozporu s běžnou světovou praxí) jsou rozlohy tří biletarálních NP u nás a za hranicí - Bavorsko, Rakousko, Polsko (v km²):

- Šumava / Bayerische Wald	690 / 242,5
- Krkonoše / Karkonoski PN	363 / 55
- Podyjí / Thayathal	63 / 13,3

Dalším příkladem jsou NP v Bavorsku, kde jsou dva největší NP z celkem 14 v SRN. Po rozšíření v r. 1992 (pův. vymezení 1973) je NP Bayerischer Wald (242,5 km²) největším. Druhým je NP Berchtesgaden (210 km²) vyhlášený v r. 1978. Pět sídel tvoří ostrovy uvnitř asymetrického přeshraničního NP BW (u sídla Waldhäuser jsou dokonce sjezdovky s vleky).

Původní zonace NP Šumava

NP Šumava byl rozčleněn na tři zóny, které se postupně upravovaly v prospěch bezzásahovosti a vyloučení turistů:

- I. zóna (přísná přírodní): území s nejvýznamnějšími přírodními hodnotami (rašeliniště, smíšené lesy, horské smrčiny, reliktní bory, suťové lesy). Cílem zachovat genofond původních populací všech druhů zdejších lesních dřevin, vytvořit podmínky pro jejich další, pokud možno přirozený vývoj s minimalizací zásahů člověka. Původně stanovený podíl 12,9 %, tj. cca 8807 ha ve 135 segmentech (aby lépe odolaly kůrovci) byl dlouhodobě „pokoutně“ rozšiřován na 22,9 % a neprojednanou bezzásahovostí rozšiřován až na 30 % (16 tis. ha) po orkánu Kyrill za M. Bursíka. Turistům byl omezen přístup jen po značených turistických trasách (přičemž i historické turistické trasy byly zneprístupňovány)
- II. zóna (řízená přírodní): zahrnovala člověkem pozměněné lesní a zemědělské ekosystémy. V této zóně probíhá hospodářská činnost, jejímž cílem je udržení přírodní rovnováhy s co nejširší druhovou rozmanitostí a postupné přibližování lesních ekosystémů přirozeným společenstvům přírodě blízkým hospodařením. Původně stanovený podíl 82,9 %, tj. cca 55900 ha, byl pokoutně snižován na 74,0 % a posléze na 50-40 %. Tato zóna je využívána k turistice a rekreaci.
- III. zóna ("okrajová"): osídlená území a člověkem značně pozměněná, byla vymezena pro trvalé bydlení, služby, rekreaci, turistiku a citlivé zemědělské a lesnické obhospodařování. Původně stanovený podíl 4,95 %, tj. 3372 ha, byl snižován na 3,1 %, avšak reálná potřeba je 20 - 30 %.

Aktualizované směrnice k vymezování zón NP z r. 2009

I. zóna

Do I. zóny (přísné přírodní) se zařazují území s významnými přírodními hodnotami, zejména přirozené nebo málo pozměněné ekosystémy (lesní i nelesní), většinou schopné samořídících funkcí a významné lokality s výskytem geologických a geomorfologických útvarů, zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a jejich společenstev, především s ohledem na následující kritéria:

- reprezentativnost a unikátnost z hlediska biologické rozmanitosti (biodiverzity)
- stupeň přirozenosti ekosystémů
- reprezentativnost a unikátnost z hlediska geologického a morfologického
- maximální kompaktnost jednotlivých zón ochrany přírody

- délka samovolného vývoje.

Nejpřísnější režim ochrany se stanovuje pro I. zónu, do které se zahrnují přírodně nejhodnotnější nebo nejzranitelnější části přírody NP a z důvodů arondace vymezené plochy této zóny též případně dílčí lokality bezprostředně plošně na tuto zónu navazující. Arondací je možno předmětnou plochu zóny rozšířit maximálně o 1/3. Současná rozloha I. zóny je 12,9 % 8807 ha). Záměrem Správy NP bylo scelení roztráštěných 135 lokalit I. zón a jejich rozšíření min. na 20 - 50 %, optimálně 50 - 70 %, což bylo uváděno jako potřeba zdárného fungování národního parku.

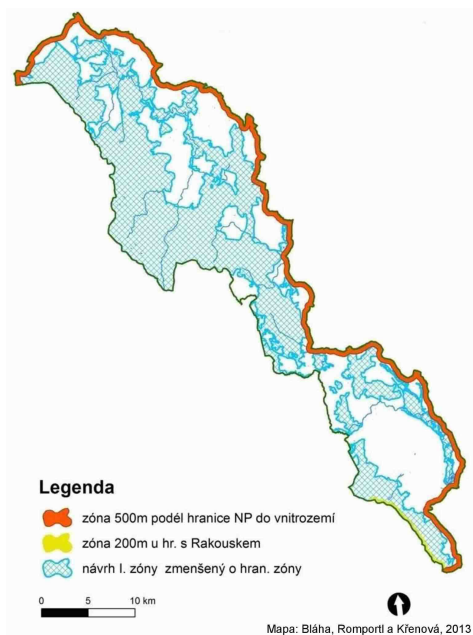
III. zóna

Do III. zóny (okrajové) se zařazují území s pozměněnými ekosystémy a člověkem využívaná území. Jednotlivé samostatné části III. zóny nemají mít výměru menší než 5 ha. Zařazují se sem:

- území, kde zastavěné pozemky, stavby a pozemky tvořící se stavbami funkční celek činí alespoň 50 % plochy území
- pozemky sloužící k produkci zemědělských plodin
- býv. hospodářské lesy se zjednodušenou prostorovou a druhovou skladbou, zemědělské pozemky a vodní plochy (toky) vhodné k šetrnému lesnickému, zemědělskému, mysliveckému, rybářskému a rekreačnímu využívání.

Cílem III. zón by mělo být udržení a podpora podmínek pro trvalé bydlení, služby, zemědělství a potřebné zázemí pro turistiku a rekreaci. Dnes činí rozloha III. zón pouze cca 3 % plochy NP, přičemž obce již v roce 2000 požádaly o zvětšení III. zón ve vazbě na sídelní lokality. Požadavkem obcí je, aby území, kde je omezen vstup a pohyb obyvatel a návštěvníků nezačínala za jejich humny. Příkladem může být rodinná farma Gemini Roberta Blížence v Přírodním parku Novohradské Hory, která hospodaří v souladu s přírodou a snaží se o nápravu škod způsobených zemědělskými úpravami v 70. letech. Pečují o park Terezino údolí, sečou podmáčené louky, značí hranice chráněných území, staví a udržují naučné stezky. V NP BW jsou obce vyjmuty a přesto „volná“ zóna přesahuje 3 % území.

Mapa požadované I. zóny dle Hnutí DUHA 2013 (J. Bláha, D. Romportl, Z. Křenová)

Kromě J. Bláhy požadavek na rozšíření bezzásahovosti Šumavy prosazoval prof. P. Kindelmann, s kterým spolupracuje (garant internetové podpisové akce k výrobě divočiny). Ten před schválením novely ZOPK k bezzásahovosti svou účastí na kongresu IUCN v Honolulu 7.9.2016 dal podnět k rozšíření bezzásahovosti v NPŠ na 30 % a do roku 2030 na nejméně polovinu parku. Předseda Expertní skupiny IUCN pro divočinu a prezident WILD Foundation Vance Martin zde prohlásil: "Mezinárodní komunita vždy obdivovala příkladný závazek České republiky chránit jedinečné a globálně významné šumavské ekosystémy v tak velkém národním parku." P. Kindelmann následně prohlásil: "ČR má ve světě pověst země, která o své přírodní bohatství řádně dbá, a cizinci proto nedokážou pochopit, proč je zrovna Šumava ve světové ochrannářské obci vnímána jakožto kontroverzní území díky zprávám z misí IUCN či kongresu."

Nově navrhovaná zonace NPŠ v r. 2019

Navržena na základě zák. č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (ZOPK), ve znění pozdějších předpisů, zejména novelizace v zákoně č. 123/2017 Sb., účinného od 1.6.2017.

Formálně se požaduje nová zonace podle cílů ochrany přírody a stavu ekosystémů a v jednotlivých zónách optimální režim péče (management).

Podle novely je dlouhodobým cílem ochrany přírody v národních parcích ponechání převážné části území přirozenému vývoji, a to s ohledem na zachovalost a funkčnost přirozených procesů a na rozsah přípustného ovlivňování jejich vývoje lidskou činností.

Správa NPŠ údajně představila pracovní návrh nové zonace 22.1.2019, přičemž do 15.3.2019 bylo možno vznést připomínky. Na jejich základě byly některé využity v upraveném návrhu. V současnosti je navržen dále neprůhledný systém péče o NP Šumava:

- I. zóna přírodní (a, bezzásahová) - na ucelených plochách, kde *převažují přirozené ekosystémy*, s cílem zachovat a umožnit v nich nerušený průběh přírodních procesů na 27 % NPŠ (cca 18 400 ha, jádro tvoří 5 významných souvislých celků). *Zde je zřejmě záměr likvidovat antropogenní prvky, vč. cest a vodních ploch, např. rozebrat a během několika let odvézt náročně zpevněnou silnici Březník - Modrý sloup a likvidovat další, bez ohledu, že je to v rozporu s ochranou před požáry (neboť oheň je přírodní proces)*
- II. zóna přírodě blízká (b, příprava na bezzásahovou) - na plochách, kde převažují člověkem pozměněné ekosystémy, s cílem dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům, na 27 % NPŠ (cca 18 400 ha, vymezuje potenciální území pro rozšíření zóny přírodní), *kde pouze za určitých podmínek - zřejmě odvislých od vůle ředitele, by mohly být povolené zásahy do přírodních procesů, např. zásahy proti kůrovci. Analogicky i zde by byly uplatňovány požadavky na I. zónu.*
- III. zóna soustředěné péče o přírodu (c) - na plochách, kde převažují člověkem významně pozměněné ekosystémy, cílem zachování nebo postupného zlepšování stavu ekosystémů, významných z hlediska biologické rozmanitosti, jejichž existence je podmíněna trvalou činností člověka, na 45 % v NPŠ (cca 30 700 ha). *Systém lesního ani zemědělského hospodaření není specifikován.*
- IV. zóna kulturní krajiny (d) - na zastavěných plochách a zastavitelných územích obcí, určených k jejich udržitelnému rozvoji a na plochách, kde převažují člověkem pozměněné ekosystémy určené k trvalému využívání člověkem na cca 1 % (0,9 %) NPŠ (cca 640 - 680 ha). *Podle sdělení ředitele Správy NPŠ P. Hubeného dojde k výraznému uvolnění režimu obcí, např. tím, že v obci*

a) bude možno v obci stanovat (kde je však dostatek ubytovacích kapacit a nikdo, kromě dětí, zde o stanování nemá zájem)

b) bude možno zde rozdělovat otevřené ohně - zřejmě asi spalovat prořezané ovocné aj. větve dřevin na "čarodějnice" při hlídání "májky", avšak jenom v zastavěném území, zřejmě vedle hasičské zbrojnice, neboť bezpečné místo za obcí bude již v nepřístupné zóně a zřejmě bude asi možno grilovat na vlastní zahradě

c) v obci provádět zimní posyp komunikací solí.

Údajně stavby mimo obce, vč. hřbitovů budou v nespecifikovaném "zvláštním režimu" (zřejmě mimo Knížecích Plání), přesto pozůstalí, pokud budou chtít navštívit své předky autem (protože už fyzicky to nezvládají) budou zřejmě muset vždy žádat o další povolení.

Ministr R. Brabec ve sněmovně v lednu 2017 ale prohlásil, že zóna kulturní krajiny by měla mít cca 10 %.

Analyza návrhu zóny I a II (a,b)

Navržená přírodní zóna o výměře 27 % rozlohy národního parku má zachovat a umožnit pouze nerušený průběh přírodních procesů bez jakýkoliv zásahů člověka. V přírodě blízké zóně o výměře 27 % rozlohy NPŠ, kde podle NP jsou převážně lesní ekosystémy, o kterých je vedení přesvědčeno, že mohou být v relativně krátkém časovém horizontu převedeny do režimu zóny přírodní. V obou navržených zónách se převážně nachází odumřelé lesní porosty, nezalesněné holiny a plochy po kůrovcových těžbách v rozsahu přibližně 27.000 ha. Jedná se o území, kde lze odhadnout škodu na lese, nenahraditelné složce životním prostředím ve výši 230 miliard Kč. **Pro současný experiment je rozloha této zóny luxusní. Pro vymezení I. zóny s převažujícími přirozenými podmínkami byly podmínky pro nerušený průběh přírodních procesů zásadně narušeny, neboť i nejcenější lokality ledovcových jezer a rašelinišť pozbyla hodnotu vyváženého a stabilizovaného prostředí.**

V navrhované zóně II přírodě blízké s člověkem částečně pozměněnými ekosystémy s cílem dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům vymezené území prokazatelně neplní smysl a účel, který stanoví zákon o lesích v § 1, který stanovuje předpoklady pro zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí. Proto je zcela nezbytný návrh světově vědeckého ekosystémového asistenčního managementu pro tuto zónu. Předložený návrh zonace nasvědčuje, že na rozloze 54 % území NP Šumava nebude prováděna obnova lesa, výchova a ochrana lesa, nebude tedy nutné vynakládat žádné finanční prostředky např. zalesnění holin (obnovu lesa) a další lesnické činnosti. Dochází k porušení Nařízení vlády č. 40/1978 Sb. o chráněné oblasti přirozené akumulace vod Šumava. Dlouhodobě nezalesněné holiny a odumřelé lesní porosty negativně ovlivňují vodní režim daného území. Jsou zde vytvořeny podmínky pro obecné ohrožení (např. několik bleskových povodní v roce 2018 v období sucha, popř. nedostatek vody, vyschnutí pramene Vltavy). Tato část šumavských lesů byla vytunelována, dále ať si příroda poradí sama. Na této části území budou rozhodující přírodní procesy na úkor lesa, nenahraditelné složce životního prostředí. Záměrem je na převážném území NPŠ mít virtuální divočinu. Zcela jsou přehlíženy základní zásady územního plánování - upřednostnění veřejného zájmu a zajištění trvalé udržitelnosti.

V § 15 a 16 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je uvedeno, že veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních podmínek, je zakázáno měnit stávající vodní režim pozemků a měnit přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany národních parků.

Analýza návrhu zóny IV (d)

Pokud nebyla sídla vyjmuta z území národního parku, musí zonace respektovat jak jejich zastavěná a zastavitelná území včetně jejich ochranných pásem, ale i dopravní a technickou infrastrukturu včetně jejich ochranných pásem, včetně vodních zdrojů a jejich ochranných pásem. Do této zóny musí být začleněny zemědělské farmy, ale i obhospodařované louky. Kulturní krajinou jsou i pozůstatky zaniklých sídel vč. letitých stromů (převážně listnatých), plavební kanály Vchynicko-Tetovský a Schwarzenberský vč. jejich doplňkových vodních nádrží / klaus a také vodní elektrárny, zejména na soutoku Vydry a Křemelné (Čeňkova Pila) a přečerpávací z Černého jezera. Nezbytné je respektování majetku soukromých vlastníků.

Obce na území NPŠ nebyly vyjmuty z plochy NP tak, jak je to běžné a obvyklé a jak to bylo provedeno v přeshraničním NP BW. Jejich samosprávy mají zásadně rozdílný názor na způsob vymezení kulturní krajiny oproti Správě NPŠ. **V navrhovaném Plánu péče do r. 2030 se uvádí potřeba respektovat tyto dílčí plochy na úrovni 10 % NPŠ pro jistotu života lidí.** Místní samosprávy vychází z definice této zóny v zák. o ochraně přírody a krajiny a požadují důsledné respektování (překlopení) vymezených zastavěných území a zastavitelných ploch podle platných územních plánů jako zóny kulturní krajiny. Správa NPŠ vychází z podzákoného metodického pokynu MŽP z 20.10.2017, který neumožňuje vymežit jako zónu kulturní krajiny plochy menší než 2 ha souvislé plochy a tak tato území zařazuje do jiných zón (dle ust. § 18 odst.3 ZOPK). Správa NPŠ argumentuje tím, že nelze technicky rozlišit malé plochy v návrhu zonace (ačkoliv pro území obcí by mělo být použito jiné měřítko, tak jak je to normální v běžných dokumentacích) a že přiřazené (arondované) plochy neslouží k dosažení cíle zóny, do které byly přiřazené. Tento požadavek ale zcela zásadním způsobem zeslabuje právní jistotu vlastníků takto přiřazených pozemků, protože ZOPK neřeší další rozhodování v těchto územích z hlediska přípustnosti jejich dalšího využití. V NPŠ byla takto "arondována" řada stávajících nemovitostí a zastavitelných ploch v platných územních plánech do zóny soustředěné péče, případně i do zóny přírodě blízké. Takto byly většinou i arondovány pozemní komunikace (dlouhodobým záměrem Správy NPŠ je jejich likvidace, vč. náročně zpevněné silnice z Březníka k Modrému sloupu).

Projednání nově navrhované zonace

Správa NPŠ je předkladatelem návrhu nové zonace a klidových území, což má projednat Rada NPŠ, která to údajně spolu s obdrženými připomínkami předá na MŽP. MŽP pak vypořádá připomínky, návrh projedná a následně vyhlásí zonaci vyhláškou.

Samosprávné územní orgány obcí a kraje

nesouhlasí s předloženým návrhem zonací a klidových území. Rada Plzeňského kraje tak učinila svým usnesením z 18.3.2019, podobně Rada a celé zastupitelstvo Jihočeského kraje, obecní zastupitelstva již dříve.

Územně správní začlenění NP Šumava

Kraj Plzeňský, ORP Klatovy

okres	obec	katastrální území	číslo KÚ
KT	Čachrov	Javorná na Šumavě	657778
KT		Javorná u Polomu	799122
KT		Zhůří	798975
KT	Hartmanice	Hartmanice II	798991
KT		Kochánov II	637327
KT		Kochánov III	799009
KT		Kundratice	799025
KT		Paště	798908
KT		Zalužice	799033
KT	Horská Kvilda	Horská Kvilda	697869
KT	Kašperské Hory	Červená u Kašper. Hor	664375
KT		Lídlový Dvory	664413
KT	Modrava	Filipova Huť	697851
KT		Javoří Pila	697885
KT		Roklanský Les	697893
KT		Vehynice – Tetov II	798681
KT	Prášily	Hůrka u Železné Rudy	798932
KT		Prášily	627054
KT	Rejštejn	Klásterský Mlýn I	740063
KT		Klásterský Mlýn II	799041
KT		Kozí Hřbet	740071
KT		Rejštejn	740098
KT		Svojše	740101
KT		Velký Radkov I	740110
KT		Velký Radkov II	799050
KT		Zhůří u Rejštejna	740128
KT	Srní	Horky u Srní	798983
KT		Srní I	753092
KT		Srní II	799068
KT		Vehynice – Tetov I	753084
KT	Železná Ruda	Debrník u Železné Rudy	796085
KT		Pancíř	796093
KT		Železná Ruda I	796069

Kraj Českobudějovický, ORP Prachatice, ORP Český Krumlov

PT	Borová Lada	Borová Lada	707899
PT		Knížecí Pláně	707961
PT		Nový Svět	707911
PT		Svinná Lada	707937
PT		Šindlov	709945
PT		Zahrádky u Borových Lad	707970
PT	Horní Vltavice	Březová Lada	644633
PT		Polka	644641
PT		Slatina u Horní Vltavice	644650
PT		Žlíbky	644668
PT	Kvilda	Bučina u Kvildy	678368
PT		Kvilda	678350
PT	Lenora	Vlčí Jámy	679976
PT	Nová Pec	Nová Pec	705225
PT		Pěkná	796379
PT	Nové Hutě	Nové Hutě	707902
PT	Nicov	Studeneč u Stach	753394

PT	Stachy	Stachy	753386
PT	Stožec	České Žleby	755664
PT		Horní Cazov	755702
PT		Radvanovice	755711
PT		Stožec	755699
PT	Strážný	Dolní Cazov	798509
PT		Dolní Světlé Hory	756695
PT		Hliniště	756661
PT		Horní Světlé Hory	756709
PT		Řasnice	756679
PT		Silnice	756717
PT		Stodůlky u Strážného	756725
PT		Strážný	756687
PT	Volary	Chlum u Volar	784681
PT		Volary	784737
PT	Želnavá	Želnavá	796395
CK	Horní Planá	Zvonková	643774

Tučně vypsaná katastrální území leží celá uvnitř NP, území netučně vypsanych KÚ zasahuje NP pouze zčásti.

Grafický návrh nové zonace byl uveřejněn na webových stránkách Správy NPŠ s uvedením, že je možno ho připomínkovat do 15.3.2019, avšak na uvedeném zasedání Rady NPŠ byl termín projednání o 2 měsíce prodloužen.

Vzhledem ke skutečnosti, že do území NPŠ byla včleněna i zastavěná území obcí, bylo nezbytné minimálně příslušné výšece zaslat dotčeným obcím a na úřední desce oznámit záměr změny zonace ve vazbě na životní zájmy obyvatel, což se nestalo. Proto se jednotliví vlastníci nemovitosti nemohli dovědět o dotčení jejich nemovitosti novou zonací.

Oproti původní zákonné úpravě nebyli k vyjadřování oslovování vlastníci dotčených pozemků, přičemž námitky k zonaci mohli oficiálně vyjádřit pouze členové Rady NPŠ na jejím jednání k vymezení zón ochrany přírody. Nerespektování zastavěného území a zastavitelných ploch v platných územních plánech je nerespektováním projednaných a všemi dotčenými orgány schválených územně plánovacích dokumentů, které jsou pro obce i Správu NP Šumava "zákonou" normou. Jedná se o opakované zásadní flagrantní svévolné porušování právních předpisů orgány ochrany přírody (do této oblasti patří i prohlášení, že zahrada rodinného domu nepatří do zastavěného území) a tedy do kulturní krajiny. Jedná se o nepřijatelné zasahování do ústavně garantovaných práv samospráv obcí.

Metodický pokyn MŽP k zonaci pro postup Správy NPŠ nemůže stanovovat limity zonace nad rámec ZOPK. Místo pravidelného vyhodnocení udržitelného vývoje na základě schválené dokumentace se požaduje schválení zón na dobu nejméně 15 let bez možnosti změn, takže by konzervoval i nevhodné změny (a tím i odpovědnost aktérů). Potřebné je umožnit výjimky ze stanovených zón, např. pro stavbu přístupových komunikací aj. Nově formulovaná navrhovaná zonace neumožňuje obcím prosadit oprávněné požadavky k zajištění podmínek pro jejich přiměřený a trvale udržitelný vývoj. Obce v novém návrhu postrádají limity a regulativy, resp. co v které zóně se smí a nesmí. Problémové je i řešení rozporů Ministerstvem životního prostředí, neboť v řadě případů "vnitřní" požadavky přesahují zákonně stanovený rámec ZOPK.

Klidová území NP Šumava

Na území národních parků lze za účelem ochrany předmětů ochrany národního parku regulovat pohyb návštěvníků. Před novelou ZOPK zákonem č. 123/2017 Sb. byl vstup regulován na území I. zóny (13 % území), do kterých bylo možné vstupovat pouze po cestách vyznačených se souhlasem Správy NPŠ. Dnes je možné prohlásit, že na velké části ploch v I. zónách, došlo k rozsáhlému ústupu chráněných a ohrožených rostlin, takže již tam téměř není co chránit (kromě přírodních procesů a zákazu atropogenních činností), proto jsou opětovně vymezovány klidové zóny (dříve soudně zrušené). Klidová území je záměr rozšířit z cca 9 tis. ha na cca 15 tis. ha, převážně devastovaných smrčín. Klidová území mají být celoročně uzavřena, až na výjimky s časově omezenou dobou a podobně turistické trasy. Jedná se např. o Velkou a Malou Mokrůvku nebo území mezi Poledníkem a státní hranicí. Správa NPŠ zveřejnila na svém webu 27.2.2019 návrh klidových území na cca 22 % území NPŠ s návrhem jejich režimu a vyznačením stávajících značených cest které jimi prochází. Uvedený návrh chtěla Správa NPŠ projednat v Radě NPŠ v dubnu 2019. Přestože je potřebné v omezených případech regulovat pohyb návštěvníků v NP, v novém návrhu bude pohyb omezen, příp. celoročně vyloučen na téměř dvojnásobné ploše, přičemž většina klidových území má být na území Plzeňského kraje (tj. cca na 30 % území NP v Plzeňském kraji). V klidových územích má být možný pohyb jen po značených stezkách se zákazem vstupu do volného terénu, vč. sběru hub a lesních plodů, zejména borůvek. Asanace kůrovcových stromů v klidovém území, případně II. a I. zóně bude vzhledem k ochraně tetřeva možná až po 15/7, tj. když už nemá význam.

Omezování turismu při výrobě "divočiny" na Šumavě

V minulosti byla domácí ochrana přírody v souladu s rozsáhlou sítí turistických tras, přesto její biodiverzita a ekologická stabilita byla mnohonásobně vyšší než současná !

Biodiverzita je variabilita všech žijících organismů a jejich komplexů a to v rámci druhu, mezi druhy a mezi ekosystémy. *Zdroj Terminologie Úmluvy o biodiverzitě*

Jako zástupný důvod znepřístupňování území je uváděna ochrana tetřeva hlušce, příp. rýsa ostrovida. Tetřev hlušec zde žil spokojeně s početnými obyvateli (neboť lidé jsou integrální součástí přírody, na nějž si proto zvykne, tzv. imprinting), přičemž až do r. 1988 byl lovným ptákem (novodobě byl i dosazován z umělých chovů). Dnes jich na Šumavě (dle současných údajů Správy NPŠ) žije cca 600 kusů, přičemž však třetina žije v plošně menším, nechráněném rekreačním území německého Gross Arber a rakouského Hochfichtu. Na bavorské i rakouské straně ochrana tetřeva výrazně benevolentnější. K úbytku tetřeva dochází zejména nadměrným výskytem predátorů (liška, kuna, rys, vlk, jezevec, ještěb, ale i všežravé prase) a nedostatkem vhodných biotopů. Potřebují menší mýtiny ve vzrostlém lese s bobulonosnými keříky, mladými výhonky smrků, mraveništi a hřadovacími větvemi a také vodní zdroje! Tetřev nevyhání lidi, lidi vyhánějí ideologové divočiny. Tetřev dokáže žít s lidmi, ale hlasatelé divočiny nedokážou žít s lidmi, kteří normálně uvažují. Pamětníci hajný V. Valečka z Březníku a P. Pechoušek sdělují: tetřevi byli všude kolem, v období toku a probouzející se přírody začínal tok před před čtvrtou hodinou a končil kolem páté. Dnes bych brečel, tam kde jsem kdysi čekal na tetřeva je jen suchý les a s ním zmizel i tetřev,

který se živí čerstvými pupeny jehličnanů a mravenci. I tam kde sázely stromky stovky lidí, přivezené autobusy, to na populaci tetřeva nemělo vliv, neboť ten umí žít s lidmi. Dnes je zdůvodnění doplňováno i rušením rysa ostrovida, což je adekvátní „vyrušování“ vlka (pokradmu doplňovaného ze zřízeného vlčince). Z ptáků ještě zbývá jmenovat datlíka tříprstého, který zde hoduje na kůrovci a z pozůstalých krkavce (živící se mršinami). Rozsáhlá klidová území jsou navrhována na území dosavadních volně přístupných II. zón, kde není vyznačena dostatečně hustá síť přístupných cest, protože zde byl doposud volný vstup a značené stezky tak měly pro návštěvníky především funkci orientační.

Snad je potřebné připomenout, že ministr R. Brabec (v rámci celé řady planých slibů) přislíbil, že podstatně zvýší přístupnost Šumavy zrušením zákazu vstupu do I. zón a vymezením jen několika malých klidových území. Správa NPŠ několik let oddalovala požadované zpřístupnění stezek s odůvodněním, že budou posouzeny procesem EIA, který však sledoval pouze negativní vliv na tetřeva a většinu požadavků zamítl. Neuralgickou záležitostí je zpřístupnění staleté obchodní cesty ke státní hranici, dnes náročně zpevněné silnice Březník - Modrý sloup, v délce cca 2,7 km (viz foto).

Další pokus o normalizaci tradičních historických přeshraničních vazeb se uskutečnil 26. 6. 2016, kdy byl instalován skleněný modrý „Sloup naděje“ u Skleněné archy pod Luzným, poblíž „neuralgického“ ostře sledovaného „Modrého sloupu“. Má symbolizovat naději, že historická obchodní cesta přes „Modrý sloup“ by měla už konečně umožnit vzájemné setkávání z obou stran hranice. O jeho instalaci se zasloužil ředitel NP Bayerische Wald Franz Leibl, který dlouhodobě podporoval otevření této historické cesty. Spoluorganizátorem akce byl Spolek Karel Klostermann, jehož zástupci z obou stran pronesli krátké projevy podporující volný průchod přes hraniční přechod Modrý sloup. „Sloup naděje“ požehnal místní farář, společný zpěv šumavské hymny Na krásné Šumavě doprovodil trubkou Herbert Hones z Horské Kvildy. Předseda z.s. Otevřená Šumava Emil Kintzl, který již v minulosti turisticky vyznačil cestu z Březníka na Modrý sloup opětoval přání brzkého uvolnění této staleté cesty, což se doposud nestalo.

Dalšími tristními příběhy je mnoho nepovolených, dokumentovaných historických turistických tras vč. tzv. Lávkové cesty (která byla záměrně stržena a na jejíž obnovu starosta Železné Rudy obdržel finanční prostředky, ale Správa ji nepovolila) a řada dalších, které je možno specifikovat, ale i požadavky na otevření 6 dohodnutých hraničních přechodů, umožnění realizace rozhleden a vyhlídkových lavic (byly Správou strhávány pod záminkou, že nebyla zpracována stavební dokumentace i když se jednalo o minimalistické konstrukce vyhlídkových odpočívadel v porovnání s mysliveckými posedy). Nepochopitelné je také nepovolování oprav kapliček a křížů ... *vždyť se "proboha" jedná o antropogenní objekty v "naší divočině"* - což potvrdí všichni architekti, kteří mají citlivý vztah k Šumavě. Běžní lidé se domnívají, že správcovská "vrchnost" je nechce pouštět do hřebenových poloh, aby neviděli tu spoušť, kterou zde naordinovali. Bavorská strana může běžně na hraniční stezky, dokonce jezdí auty až k vrcholovým chatám, u nás se to nepovoluje ani pěšky. Dokonce i v rozsáhlé části CHKO, přiléhající ke státní hranici (Královský hvozd), se zakazuje turistika po starých trasách - např. po "Dámské cestě" (vyskládané členy KČT) k býv. Juránkově chatě. Situace je zřejmá na mapě historických turistických tras. Po mnoha žádostech bylo P. Hubeným předloženo k posouzení EIA - vliv na tetřeva (problémový výběr zpracovatelů - Volf, Volfová a následný rozsah původní zakázky) několik, jím vybraných, námětů:

1. Přeshraniční stezka Březník - Modrý sloup (staletá obchodní cesta, dnes silnice pro těžká vozidla)
 2. Obnova Lávkové cesty (vybudovaná členy KČT, svévolně Správou zlikvidovaná)
 3. Obnova Dámské cesty v CHKO (vyskládaná členy KČT), tedy pouze uvolnění přístupu
 4. Obnova vyhlídky Černé jezero - stěna
 5. Přístup k Juránkově chatě (z r.1922, ruiny, v CHKO, každoročně turisticky navštěvovaná)
 6. Rozhledna Můstek (1235 m), v CHKO (bývala ve shořelé chatě), obec Čachrov
 7. Rozhledna Polom (1295 m), obec Prášily
 8. Rozhledna Antýgl / Sokol (1253 m), Horská Kvilda včetně přístupu (již naprojektovaná)
 9. Vyhlídka na kamenném moři Plešné jezero
 10. Cyklotrasa Rosenauerův pomník – státní hranice, hraniční kamen 11/-11/6
 11. Hraniční přestupové body: a) pod Poledníkem, b) Plesna (Bendlova cesta), c) Střelecký průsmyk
 12. Naučná stezka Modrava – Trampusův křížek – Široká – Březník
 13. Obnova cesty Březník - Roklanská hájenka - Na soutoku - Rokytky - Javoří Pila - Modrava
 14. Obnova naučné stezky Modrava – Hraběcí most – Zbořený most – na soutoku
 15. Rozhledna na Modravské hoře (1157 m), Modrava
 16. Obnova cesty Javoří Pila – Střelecký průsek – Hochschachten
 17. Cyklistická cesta Filipova Huť – Kvilda
 18. Cyklistická cesta Kvilda – Horská Kvilda
 19. Obnova Kalamitní cesty
 20. Vyhlídky: a) Chlum, b) Borová Lada, c) Zelená hora (byla záměrně Správou stržena)
 21. Proznačení Keltské stezky Strážný
 22. Cyklostezka Rechle – Modrava (varianta po silnici III/16910)
 23. Obnova křížové stezky Stožec
 24. Nově značená stezka Javoří cesta - Zelená hora – Mechov
 25. Nově značená turistická stezka Rokyta – Srní pod elektrovodem
 26. Roklanská hájenka jako horská bouda
 27. Obnova plavební nádrže Rosenauerova
 28. Obnova plavební nádrže Rokytecká
 29. Obnova plavební nádrže Roklanská
 30. Březník - likvidace odpadních vod po Novobřeznické
 31. Nové turistické zařízení nad pramenem Vltavy, na úbočí Stráže - u odbočky na Bučinu
 32. Oprava hráze a obnova rybníka na Strážném (nejstarší rybník)
 33. Proznačení turistické trasy Hraběcí most – Zbořený most, Rokytky – Javoří Pila
 34. Poutnická stezka Josefa Váchala.
- Schváleny byly záměry č. 6, 9, 10, 15, 17, 18, 20b,c, 22, 23, 24, 25 a 27, přičemž č. 32 ano, ale pak ne (klasicky se jedná o nastavení priorit, obec obnovu nejstaršího rybníka požaduje, Správa tvrdošijně odmítá - sucho je zřejmě přírodní proces, který také ochraňuje).

Slavíme 15 let v EU, mnozí nadšeně stříhali ostatný drát "železné opony" a zúčastnili se živého řetězu mezi Železnou Rudou a Bayerisch Eisenstein. Je neuvěřitelné, že současný ředitel NPŠ zakazuje i pěší přístup na dohodnuté pěší přechody hranice, je tristní, že drsní chlapi brečí, když mohou stanout na hranici u "Juránka", kde před válkou jsme mohli bez problémů pobývat. Další informace o turistických trasách jsou v kapitole 9.4.

Náše demokracie selhává, což dokumentují realizované masové protestní pochody proti uskutečňované ochraně přírody na Šumavě. Masové protestní pochody v r. 2015 se uskutečnily k hraničnímu hřebeni Šumavy při celkové účasti cca 700 lidí:

- proti rozsáhlému zneprístupňování Šumavy pro turisty i přes protestní pochody (avšak aktivisté Hnutí Duha mohou všude)
- proti vytěsňování obyvatel, zejména likvidací možností jejich obživy
- proti uskutečňované „ochraně přírody“ naoktrojovanou rozsáhlou, fatálně škodlivou a partyzánsky rozšiřovanou výrobou ekologicky nestabilní „virtuální divočiny“ bezzásahovými přírodními procesy
- dále proti fatálnímu narušování vyhlášené vodohospodářské funkce Šumavy - CHOPAV, zejména vysušováním rašelinišť a dalších vodních zdrojů (po záměrné disturbanci hřebenových smrčín v délce 41 km).

Zpřístupnění silnice k Modrému sloupu (kde dochází pouze k virtuálnímu ohrožení tetřeva (což bylo potvrzeno i průzkumem na lehké sněhové novíně, kdy bylo zjištěno pouze několik "čárování" lišek), dlouhodobě požaduje i bavorská strana. Správa NPŠ jako kompenzaci chce však rozšířit nepřístupná "klidová" území o stovky hektarů (např. u Roklanské hájovny, kam vede živičná komunikace).

Někdejší návštěvnost území dnešního NPŠ obvykle překračovala 2 mil. turistů / rok, v současnosti je rovněž takto udávána, avšak ta reálně poklesla cca na 0,5 mil. turistů / rok.

2. Metodologie analýzy rizik

Analýza rizik navrhovaných zón velkoplošně chráněných území přírody, zde k ochraně bioty, je zatím ojedinělou unikátní operací, proto postup a kritéria byla stanovena ad hoc, s využitím obsahově nejbližších případů.

Ohrožení rozvratu z přírodního prostředí byla doposud vnímána pouze okrajově a to epidemií chorob některých zvířat (např. africký mor prasat), případně přenosných na člověka (např. ptačí chřipka), či z invazních druhů organizmů, ne však přírodních, ovlivněných či dokonce způsobených záměrnou lidskou činností, např. "ochranou epidemického škůdce kůrovce". V takovém případě by byl až následně využitelný zákon č. 12/2002 Sb. o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zák. č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (zák. o státní pomoci při obnově území) a zák. č. 34/2005 Sb., jak vyplývá ze změn provedených zák. č. 347/2005 Sb., ve znění zák. č. 11/2006 Sb. - úplné znění.

Hodnocení rizik převážně doposud sledovalo následující antropogenní vlivy: chemický průmysl (zejména výrobu agrochemikálií, těžbu nerostných surovin (radon v prostředí), jadernou energetiku, výbušná prostředí, kontaminovaná území, rizika povodní, rizika na zdraví obyvatel.

Základní premisy

- Nutná je identifikace zdrojů rizik, analýza rizik a hodnocení rizik
- Nutná je analýza problémů, hrozeb, zranitelnosti, ohrožení, rizik
- Analýza rizik musí být transparentní, jasná a srozumitelná
- Nutná je identifikace stavu bioty a jeho současného i výhledového potenciálu
- Nutné je hodnocení environmentálních, ekonomických a sociálních dopadů a rizik, k čemuž je potřebné stanovit kritéria

- Kdykoli musí být možné stejným způsobem hodnotit další rizika a provést následně (opakovaně) analýzu rizik s využitím stejné metodiky
- Potřebné je provést celkové posouzení
- Potřebný je návrh opatření k ochraně a řešení konfliktů
- Nezbytný je management / řízení k zajištění ekologické udržitelnosti
- Následně je potřebný monitoring a pravidelné vyhodnocování
- Vhodný je návrh využití Evropských strukturálních a investičních fondů a operačního programu Životní prostředí
- Za kritickou součást "zelené infrastruktury" je ve sledovaném případě nutno považovat:
 - lesní porosty jako významný krajinný prvek ze zákona
 - retenční šumavská rašeliniště chráněná Ramsarskou úmluvou
 - zajištění vodních zdrojů, chráněných CHOPAV Šumava
 - chráněné biotopy Evropsky významné lokality (EVL) Šumava
 - chráněné taxony organismů EU a ČR.

Metodické podklady

Hodnocení očekávaných dopadů právního předpisu / Regulatory Impact Assessment (RIA) novely zák. ochrany přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. pro aktualizaci č. 123/2017 Sb. k bezzásahovosti - bylo pouze sděleno, že dojde ke zjednodušení a snížení administrativy
https://www.komora.cz/files/uploads/2017/10/ria_KORNARKEKX4LO.docx

Posouzení vlivů koncepce řešení vývoje území na životní prostředí/Strategic Environmental Assessment (SEA) dle zák. č. 100/2001 Sb.

Používáno zejména pro posuzování vlivů Politiky územního rozvoje ČR, Zásad územního rozvoje krajů ČR, Územně plánovacích dokumentací, ale i Operačních programů, Strategií regionálního rozvoje, Plánů hlavních povodí, Strategií udržitelného rozvoje apod.

Z dále uvedeného přehledu byly následovně sledovány jen adekvátní ukazatele k zonaci.

A. Vyhodnocení vlivů NPŠ na udržitelný vývoj území

A1. Zhodnocení vztahu k cílům ochrany přírody a ž. p. přijatým na vnitrostátní úrovni

- Základní údaje o koncepci a vztah k jiným koncepcím

A2. Údaje o současném stavu přírody a životního prostředí v území a jeho předpokládaný vývoj bez vymezení navrhované zonace

- Historická, krajinná a environmentální specifika území
- Horninové prostředí, reliéf a geomorfologie území
- Půdní fond a půdní poměry
- Horninové prostředí
- Půdní poměry a půdní fond
- Hydrologie, hydrogeologie, vodní zdroje, vodní režim
- Klimatické poměry
- Přírodní prostředí - biota

A3. Charakteristiky přírody / bioty a životního prostředí, které by mohly být navrženou zonací významně ovlivněny

A4. Současné problémy a jevy bioty / přírody a životního prostředí, které by mohly být uplatněním zonace významně ovlivněny, zejména s ohledem na předměty ochrany

- Lesní plochy
- Vodní plochy a rašeliniště

- Travní plochy
 - Chráněné bioty a chráněné taxony
 - Krajinný ráz
 - Územní systém ekologické stability, významné krajinné prvky (VKP)
- A5. Zhodnocení stávajících a předpokládaných vlivů zonace vč. vlivů sekundárních, synergických, kumulativních, krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých, trvalých a přechodných, kladných a záporných:
- Vlivy na ekologickou udržitelnost
 - Vlivy na biologickou rozmanitost, faunu a flóru
 - Vlivy na klima a ovzduší
 - Vlivy na vodu a vodní režim
 - Vlivy na půdu
 - Vlivy na krajinu a krajinný ráz
 - Vlivy na obyvatelstvo a na edukační a rekreační funkce
 - Vlivy na hmotné statky, kulturní dědictví
 - Přeshraniční vlivy
 - Vztahy mezi uvedenými oblastmi vyhodnocení
- A6. Trvalá udržitelnost environmentální, ekonomická a sociální
- A6. Porovnání zjištěných nebo předpokládaných kladných a záporných vlivů podle variant zonace a jejich zhodnocení, popis použitých metod vyhodnocení
- A7. Popis navrhovaných opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci zjištěných nebo předpokládaných záporných vlivů na biotu a životní prostředí
- A8. Zhodnocení způsobu zapracování vnitrostátních cílů ochrany přírody a životního prostředí do NPŠ a jejich zohlednění při výběru variant řešení
- A9. Návrh ukazatelů pro sledování vlivu zonace na biotu a životní prostředí
- A10. Netechnické shrnutí výše uvedených údajů
- A11. Závěry a doporučení, vč. návrhu stanoviska k zonaci
- B. SWOT analýza
- vliv zonace na eliminaci nebo snížení hrozeb v území NPŠ
 - vliv na posílení slabých stránek území
 - vliv na využití silných stránek a příležitostí území
 - vliv na stav a vývoj hodnot řešeného území
- C. Vyhodnocení přínosu zonace k naplnění zájmů ochrany přírody a krajiny
- D. Vyhodnocení vlivů zonace na udržitelný rozvoj území - shrnutí.

Porovnání zjištěných nebo předpokládaných kladných a záporných vlivů.
Sledovány jsou potenciální vlivy přímé, nepřímé a sekundární.

Tvorba legislativních předpisů k hodnocení rizik antropogenních a přírodních činností probíhala převážně až od r. 2000 a to v rámci MŽP. Tyto předpisy byly rozsáhle kritizovány, neboť:

- chyběl návod pro konkrétní zpracování analýzy a hodnocení rizika
- měly nepřesnou terminologii
- měly větší požadavky než příslušné směrnice
- byly nevhodně využívány metodiky.

Prevenici havárií / škod ovlivňuje řada vlivů

- vývoj legislativy byl ovlivněn jednostrannou snahou ochránit ž.p. a také legislativou EU
- často je rozporný vztah veřejnosti
- významná bývá působivá propaganda, která nebývá objektivní, dochází ke zneužívání nebo nepravdivým informacím
- obvykle dochází k přidavným požadavkům provozovatele či veřejnosti
- některé aktivistické organizace vystupují agresivně až militantně, příp. podbízivě a to převážně dobře placené.

Metodický pokyn odboru ekologických rizik a monitoringu MŽP ČR čj. 1138/OER/94 k hodnocení rizik

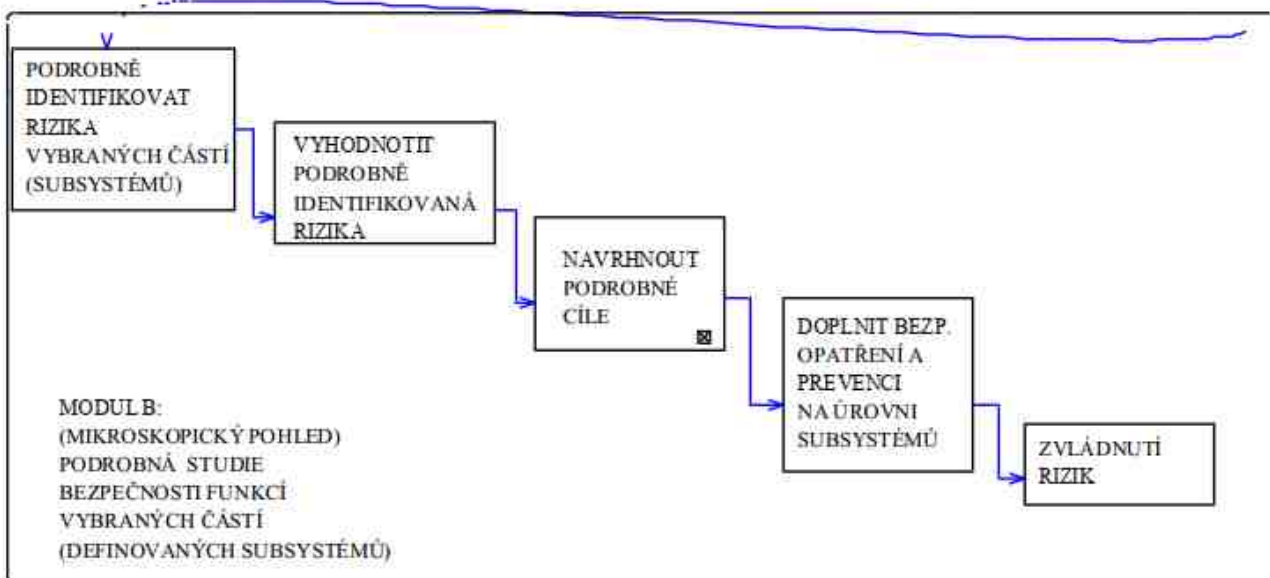
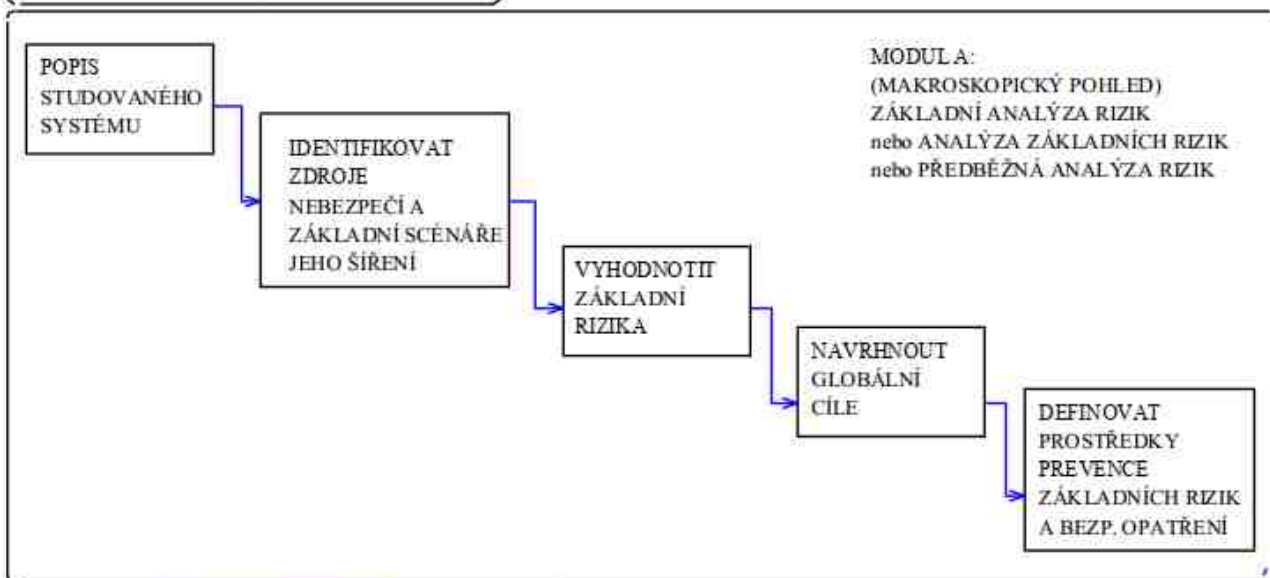
Vyhláška MŽP č. 8/2000 Sb., kterou se stanoví zásady hodnocení rizik závažné havárie, rozsah a způsob zpracování bezpečnostního programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, zpracování vnitřního havarijního plánu, zpracování podkladů pro stanovení zóny havarijního plánování a pro zpracování informací určených veřejnosti a postup při zabezpečování informování veřejnosti v zóně havarijního plánování.

Metodický pokyn pro identifikaci a hodnocení kombinovaných rizik přírodního původu a závažných havárií ze dne 31.8.2012 odboru environmentálních rizik a ekologických škod (Věstník MŽP 8/2012)

Určen pro orgány státní a veřejné správy a organizace v jejich působnosti, příslušné orgány dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, krajské úřady, ČIŽP, soukromé subjekty působící v oblasti ochrany životního prostředí, ostatní (zejména stávající a nové provozovatele dle zákona č. 59/2006 Sb.). Přestože se jedná o zásadní podklad, vzhledem k rozsáhlosti je uveden pouze ve zkratce.

Ukázkou kombinací přírodních a technologických rizik jsou povodně v ČR v roce 2002, kdy došlo například k úniku chlóru v podniku Spolana Neratovice. Ukazuje se, že havarijní až krizové situace nemusejí vznikat pouze jednotlivými jevy, ale také jejich kombinací, která je v principu dvojího typu: při jedné z nich dochází ke zřetězení událostí tak, že jedna (nebo více) počátečních vedou ke vzniku další nežádoucí události rozdílné typem od první, v druhém případě pak kombinace vede k prohloubení již existující havárie či krize. Krizovou situací se rozumí mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

SCHÉMA ANALÝZY RIZIK METODOU "MOSAR"

Předpokládané neurčitosti při aplikaci navrhované metody:

- Kvalitativní až semikvantitativní charakter výsledků zaměřený především na zranitelnost v území.
- Neurčitosti a zanedbání spojené s možností individuálního řešení (dle zkušeností i prováděných studií je známo, že odlišný tým expertů při analýze a hodnocení rizik může zvolit jiný přístup a provede různá zjednodušení pro potřeby zadané analýzy. Je proto nezbytné co nejvíce popisovat postup analýzy a hodnocení.
- Neurčitosti vznikající při kalibraci aplikovaných metod.
- Další neurčitosti spojené s využitím výsledků jiných týmů, zpracované například mimo období vlastní studie analýzy.
- Neurčitosti vznikající při hodnocení přijatelnosti rizik (otázky individuální, případně společenské přijatelnosti rizik).

Dle dotazníků Evropské komise, zaměřených na výskyt přírodních a technologických rizik, vyplněných pověřenými zástupci ČR v roce 2002 a dalších letech, byly dle zprávy identifikovány na území ČR následující typy přírodních a technologických nebezpečí:

Nebezpečí přírodního původu:

- Povodně velkého rozsahu a záplavy (přiřazen stupeň "vysoké priority")
- Extrémní meteorologické jevy (střední priorita)
- Lesní požáry (střední priorita neboli významnost).

Mezi nebezpečí přírodního původu je také potřeba počítat zejména **dlouhodobé sucho**, které může mít v některých případech větší dopady než povodně (například nedostatek vody při požárech, zásobování obyvatel a technologií vodou). V analýze jednotlivých rizik, např. ekologických škod vyberou vhodné metody experti týmu dle svých zkušeností a znalostí. Při hodnocení jednotlivých rizik ve vztahu ke zranitelným cílům je možno stanovit jejich přijatelnost (Hazard and Vulnerability Analysis), případně vytvořit mapu zranitelnosti jednotlivých rizik. V případě zjištění nepřijatelných kombinovaných rizik v hodnoceném území, ať už z jakéhokoliv pohledu na zranitelné cíle, je potřeba přistoupit k diskusi a řízení těchto nepřijatelných rizik, včetně **návrhu nápravných a preventivních opatření** a uplatnění takových opatření, která vedou k významnému snížení rizika a zároveň jsou ještě finančně únosná). **Není-li možné (není-li reálné) technická nápravná a preventivní opatření k nepřijatelným zdrojům rizik navrhnout a provést, je potřeba o tom informovat ohroženou veřejnost a implementovat alespoň organizační opatření.** Dalším krokem je periodická aktualizace a přezkoumání provedené studie. Zde je možno navrhnout dle stávající praxe v prevenci závažných havárií interval **aktualizace a přezkoumání studie po 5 letech** nebo na základě zjištění významných změn vedoucích k významnému snížení nebo zvýšení úrovně kombinovaného rizika. Další informace a příklady, které přibližují a ilustrují vybrané kroky předkládaného metodického pokynu, je možno nalézt na webových stránkách MŽP, konkrétně na adres http://www.mzp.cz/cz/metodicke_pokyny_odboru_enviro_rizik.

Hodnocení rizik v zák. č. 59/2006 Sb. o prevenci závažných havárií

způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a prováděcí vyhl. č. 256/2006 Sb. o podrobnostech systému prevence závažných havárií

Posouzení rizik v zák. č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií

způsobených vybranými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, ale i pracovními činnostmi ohrožujícími zdraví lidí, životní prostředí a majetek

a prováděcí vyhl. č. 227/2015 Sb. o náležitostech bezpečnostní dokumentace a rozsahu informací poskytovaných zpracovateli posudku

V posudku se sleduje zejména řízení podniku a porušování základních legislativních předpisů, např. zák. o ochraně přírody a krajiny, zák. o vodách, lesní zákon, zákon o ochraně veřejného zdraví, stavební zákon aj.

Zákon č. 167/2008 Sb. o předcházení ekologické újme a o její nápravě a o změně některých zákonů

§1 Tento zákon zapracovává příslušný předpis Evropského společenství a upravuje práva a povinnosti osob při předcházení ekologické újme a při její nápravě, došlo-li k ní nebo hrozí-li bezprostředně na chráněných druzích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, na přírodních stanovištích ...

§2 Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) ekologickou újmou nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo; jedná se o změnu na
 - chráněných druhích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, na přírodních stanovištích, která má závažné nepříznivé účinky na udržování příznivého stavu takových druhů nebo stanovišť ...
 - podzemních nebo povrchových vodách, ..., která má závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický nebo množství stav vody nebo na její ekologický potenciál.
 - půdě, znečištěním, jež představuje závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj
- b) chráněnými druhy volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin
- c) přírodními stanovišti
- d) stavem ochrany chráněného druhu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, na přírodních stanovištích souhrn vlivů na daný druh ...
- e) stavem ochrany přírodního stanoviště souhrn vlivů na přírodní stanoviště a jeho typické druhy
- f) příznivým stavem ochrany chráněného druhu volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, kdy ...
- g) příznivým stavem ochrany přírodního stanoviště, kdy ...
- h) provozní činnost vykonává ...

§ 3-5 Povinnost předcházet ekologické újmě a k její nápravě

§ 6 Preventivní opatření

§ 7 Nápravná opatření

§ 8 Řízení o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření

§ 10 Náprava ekologické újmy na chráněných druhích volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin, přírodních stanovištích a na vodách

§ 11 Náprava ekologické újmy

§ 15 Případy přeshraniční ekologické újmy

§ 16 Výkon státní správy a správní tresty

Kriteria hodnocení vlivů a rizik předloženého návrhu zonace NPŠ

Vyhodnocení vychází z metody referenčních cílů a jejich hodnocení z hlediska míry vlivu na posílení silných stránek, využití příležitostí, míry odstranění slabých stránek či eliminaci hrozeb. U navrhovaných a posuzovaných vlivů a rizik se obecně předpokládá jistá míra nejistoty, neboť změny jsou navrhovány v hrubém rozsahu ploch. Dotčené jsou zejména předměty ochrany. Při hodnocení je přihlíženo k principu předběžné opatrnosti, v případě nejistot jsou zvažovány nejhorsí možné vlivy a rizika.

Vyhodnocovány jsou zejména

- vlivy na chráněné předměty ochrany
- vlivy na lesní porosty
- vlivy na vodní režim
- vlivy na ovzduší a místní klima
- vlivy na obce a jejich obyvatele

- **kumulativní a synergické vlivy na environmentální, ekonomickou a sociální udržitelnost**
- **přeshraniční vlivy.**

V textové části jsou vlivy a jejich rizika hodnoceny obecným slovním hodnocením.

Stupnice hodnocení detekovaných vlivů v závěrečném hodnocení rizik se používá od +2 významný pozitivní vliv, do - 2 významný negativní vliv.

V průběhu uskutečňované "ochrany" Národního parku Šumava přešla velká část rizik do ekologické újmy a reálných škod, závažně vzrůstajících zejména v posledních 5 letech, proto je zde uváděna kapitola "Ekologická újma, škody v důsledku bezzásahovosti, pasivní "ochrany", nedostatečného managementu, absencí monitoringu a klimatických změn".

3. Trvale udržitelný vývoj (Sustainable development), globální a celostní pohledy

Trvale udržitelným vývojem se obvykle rozumí rozvoj lidské společnosti, který dokáže naplnit potřeby současné generace, aniž by ohrozil uspokojení potřeb generací následujících. Podle dokumentu z Ria (1992), ale i přijatých usancí Evropské unie je nutno sledovat jeho tři pilíře trvale udržitelného vývoje: environmentální (přírodní životní prostředí), ekonomický a sociální (resp. sociální smír).

V současné "ochraně" NP Šumava jsou zásadně narušovány tyto základní pilíře trvale udržitelného vývoje

- environmentální: rozsáhlým propadem biodiverzity nejen biotopů, ale i druhů
- ekonomický: rozsáhlým úbytkem ekonomických subjektů i v širším okolí, vč. služeb šetrného turismu a zajišťování potřebné struktury biotopů (ekofarmy, údržba travních ploch, regionální produkty),
- sociální: likvidací pracovních míst (návštěvnická centra, průvodci).

Toto dokládá i

- dlouhodobý demograficky degresivní vývoj Šumavy a Pošumaví,
- uzavírání dřevozpracujících aj. závodů v Pošumaví,
- ostrakizace místních obyvatel.

Z environmentálního hlediska je nutno:

- zásadně zamítnout ochranu přírodních procesů (která je neuchopitelná a neměřitelná) a požadovat vědeckou biotopovou ochranu
- nesnižovat biologickou rozmanitost (diverzitu) přírody
- neohrožovat podstatu přirozených zdrojů přírody a přirozenou funkci ekosystémů (neúměrné čerpání přírodních zdrojů, degradace bioty při vymírání řady organismů, zranitelnost krajiny).
- nepřetěžovat ekologický potenciál území (tvorba obnovitelných zdrojů, schopnost "samočištění" resp. asimilace cizorodých prvků a znečištění, recyklace).

Ze sociálního hlediska (sociální smír) je závažnou místní problematikou, kdy je nutno sledovat veřejné užívání území veřejného statku. Nezbytné je, byť obtížně, hledání kompromisu v názorech na další vývoj parku, který by pomohl nejen přírodě, ale i lidem, kteří tam žijí. Nutné je chápat člověka jako integrální součást přírody a současně sledovat kvality jeho života, tedy nevyčleňovat ho z bioty. Potřebné je naučit obyvatele a návštěvníky milovat Šumavu a to je možné jen umožněním jejího důvěrného poznání.

Z ekonomického hlediska je nutno sledovat ekologické služby Šumavy, zejména vodohospodářské a klimatické, do jisté míry i zisky z turistického ruchu. Udržitelný vývoj území spočívá ve vyváženém vztahu územních podmínek pro příznivé životního prostředí, hospodářský růst (prosperitu), sociální soudržnost společenství obyvatel v území (tj. příznivé sociální podmínky), zejména sledování úcty k životu, předběžné opatrnosti a prevenci, šetrném a spravedlivém využívání zdrojů, snižování rizik u zdrojů, zodpovědnosti původce znečištění, používání nejšetrnějších dostupných technologií aj.

Zásadní potřeby udržitelného vývoje krajiny

- Zajistit ekologickou stabilitu území k plnění ekosystémových služeb k plnění cílů v oblasti ochrany přírody a krajiny na základě Strategického rámce (udržitelného rozvoje) ČR (z r. 2017 do r. 2030), tj.:
 - obnova či zlepšení příznivé struktury krajinných ekosystémů
 - přispět k obnově přírodních stanovišť, zejména rašelinišť
 - zajistit schopnost krajiny udržet vodu, tj. retenci v půdě, příp. zdržích
 - zajistit příznivé odtokové poměry v povodí toků pramenících na Šumavě
- zajistit udržení vody v krajině,
- zajistit příznivou kvalitu vody
- zajistit protierozní opatření
- zajistit obnovu přirozenější skladby lesů a ekologizaci pastevního hospodářství
- napomáhat udržení biologické rozmanitosti
- eliminovat ekologické ohrožení
- posilovat ekosystémové služby krajiny
- zvýšit kvalitu životního prostředí.

Obecně je potřebná krajina s dostatkem trvalé vegetace, ekologicky stabilními lesy, vodními plochami a litorály a citlivým zemědělstvím. Cílem vymezení a realizace navrhovaných opatření by mělo být uvedení krajiny do stavu, který by směřoval k vývoji sukcesních fází, které vrátí krajinu do přírodě blízkému stavu. Prioritním obecným cílem využívání lesnických a zemědělských ekosystémů by nemělo být sledování produkčních potenciálů, ale obnova mozaikovitého krajinného rázu a biologické diverzity. Využívání agrolesnických ekosystémů musí sledovat hydrologické funkce krajiny a další mimoprodukční funkce krajiny, ale zejména trvalou udržitelnost environmentální, ale i sociální a ekonomickou. Potřebné je sledovat i zranitelnost krajiny.

Zavádění, prosazování a rozšiřování bezzásahovosti vyplývá zejména ze skutečnosti, že to požadují převážně pracovníci s nedostatečnými zkušenostmi z praxe, případně i nedostatečným vzděláním, kteří si neví rady s biotopovou ochranou.

V současnosti nepříznivě vystupují dva krajní, extrémně protichůdné požadavky na využívání krajiny, kde se názorové "nůžky" rozvírají:

a) ortodoxní "ochrana" přírody, resp. bezzásahových přírodních procesů s cílovým přechodem na divočinu / „zpralesovatění“ velké části krajiny, avšak pokud možno bez lidí a jejich objektů (přitom však nejsou potřebně sledovány širší a zpětné vazby a dynamika vývojových zákonitostí)

b) utilitárně exploatační, obhajované demokratickou liberalizací společenského rozvoje, avšak bez sledování potřebných vazeb na přírodní ekosystémy.

V současnosti na základě silné „růstové mentality“ většiny společnosti je nutné, aby při alokaci nových investic nedocházelo k ochuzení přírodního a životního prostředí. Komplexní územní rozvoj znamená koordinované vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb občanů, ochranu zdravých životních podmínek, rozvoj dopravy a spojů, výchovu a vzdělávání a ochranu veřejného pořádku, s cílem zajistit harmonický a udržitelný rozvoj území. Vyváženým vztahem územních podmínek se rozumí takový stav využití území, kdy je území využíváno dosažitelně optimálním způsobem, jeho hodnoty (§18 odst.4, §19 odst.1 písm a) staveb. zák.) jsou chráněny a rozvíjeny a vyhodnocení stavu území a trendů jeho rozvoje nezavdává důvody k obavám ze současných nebo budoucích rizik, způsobených jednostranným rozvojem bez kompenzačních opatření, disproporcemi mezi způsoby využití území nebo střety mezi oprávněnými zájmy v území a záměry změn jeho využití. V přírodním pilíři by mělo být sledováno horninové prostředí, vodní režim, hygiena životního prostředí, ochrana přírody a krajiny, zemědělský půdní fond (ZPF) i pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL). Současný vývoj potvrzuje nevyvážené sledování udržitelného rozvoje, kdy dochází k nadřazování environmentální problematiky nad ekonomickou a sociální problematiku.

Konkurenční výhodou EU vůči hlavním světovým konkurentům, ve vazbě na tzv. lisabonskou strategii z r. 2000 by měla být udržitelná ekonomika založená na vzdělanostní společnosti, k čemuž byly uvedeny následující indikátory: informační a komunikační technologie, energetická náročnost hospodářství, produktivita práce a HDP na osobu, integrace trhu, výdaje na lidské zdroje, doprava, emise skleníkových plynů, biodiverzita, míra nezaměstnanosti, dlouhodobá nezaměstnanost, zaměstnanost starších pracovníků, rozptyl regionální zaměstnanosti, ohrožení chudobou.

Dokument Strategie udržitelného rozvoje ČR sleduje celostátní problematiku. Územně plánovací dokumentace reflektující požadavek zajištění udržitelného rozvoje řešeného území musí tedy zohledňovat všechny jeho aspekty - požadavky na zachování přírodních, kulturních a urbanistických hodnot území, stabilizaci obyvatelstva a rozvoj sídla, ochranu a zlepšování životního prostředí, vytváření podmínek pro racionální a šetrné využívání přírodních zdrojů a potenciálu území, pro stabilizaci a rozvoj ekonomické základny a pro prohloubení spolupráce s okolními územními celky. V návrhu je vhodné zvažovat i jejich ekonomickou náročnost. Při vyhodnocování vlivů koncepce územního plánu na životní prostředí se vychází z popisu a vyhodnocení zjištěných a předpokládaných závažných vlivů územního rozvoje na životní prostředí a přijatelné alternativy naplňující cíle územního rozvoje, zatím však obvykle formálně. Posuzování by mělo být vyvážené, tzn. sledovat i vyváženost sociálních a ekonomických hledisek. V závažných případech krajský úřad vyžaduje samostatné zpracovávání posouzení vlivu koncepce územního plánu na životní

prostředí, tzv. „SEA“. Obvyklé je to zejména u velkoplošných chráněných územích přírody a v územích Natura 2000 (EVL, Ptáčí oblast). Posuzování vlivů na životní prostředí podléhají vymezené záměry a koncepce, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat objektivní odborný podklad pro vydání rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů, a přispět tak k udržitelnému rozvoji společnosti. Toto hodnocení je jedním z podkladů v řízeních podle zvláštních právních předpisů. Posuzují se vlivy na veřejné zdraví a vlivy na životní prostředí, zahrnující vlivy na živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky, vymezené zvláštními právními předpisy a na jejich vzájemné působení a souvislosti.

Žel, v současném územním plánování vedle obcí a krajů vymizel dokument sledující závažnou problematiku některých regionů, např. velkoplošného území Šumavy, která tvoří podstatnou část Plzeňského a Jihočeského kraje.

Posuzování vlivů územně plánovacích koncepcí a jiných koncepcí (strategie, politiky, oborové plány) na životní prostředí je stanoveno Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. 6. 2001, o posuzování vlivů některých (určitých) plánů a programů (koncepcí) na životní prostředí tzv. SEA – Strategic Environmental Assessment a respektuje Směrnici Rady 92/43/EHS z 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a Směrnici Rady 79/409/EHS z 2.4.1979 o ochraně volně žijících ptáků. Požadavky uvedených Směrnic byly implementovány (transponovány) do naší legislativy. Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR byl přijat usnesením vlády č.37 z 11.1. 2010, dále Rada specifikuje Strategický rámec udržitelného vývoje ČR.

Jako základní principy byly specifikovány:

- princip rovnováhy tří pilířů udržitelného vývoje
- princip soudržnosti a integrace politik a řízení
- princip předběžné opatrnosti
- princip generační a mezigenerační odpovědnosti
- princip rovných příležitostí
- princip partnerství
- princip mezinárodní odpovědnosti
- princip rozmanitosti.

Možná kritéria, resp. indikátory pro sledování environmentální udržitelnosti:

- koeficient ekologické stability
- oblasti s nedostatečnou mírou retence, resp. akumulace vod
- oblasti s nadměrným urychleným povrchovým odtokem srážkových vod (ohrožení vodní erozí, vysoký součinitel odtoku)
- lokality s omezenou průtočností vodních toků
- vodní plochy s nadměrným zanášením splaveninami
- území určená k povodňovým rozlivům (dle § 68 vodního zák.)
- zvýšené radonové riziko
- stará ekologická zátěž (např. pyrotechnická v býv. střelnici)
- ekologické ohrožení
- přeshraniční vodní toky, příp. přeshraniční čerpání vody.

Krajina je grunt a naše závislost na ní se v budoucnu ještě zvětší. Krajina ČR je zatím mimo skutečnou koncepční územně plánovací vizi v trvalé proměně. Ta tam je doba, kdy naše krajina byla ekologicky stabilní, bez vymezených velkoplošných chráněných území, kdy zde byl i menší podíl lesnických „plantáží“, jež dnes jsou zákonitými významnými krajinnými prvky, avšak byl zde významný podíl extenzivně využívaných trvalých travních porostů, s velkým množstvím dnes ohrožených a chráněných organismů a kdy zde byla jemná filigránská skladba krajinných prvků, jež predisponovala malé koloběhy vody, látek a energií.

Poškození lesů NP Šumava kůrovci v důsledku bezzásahovosti mělo vliv na retenční schopnost daného území a negativně ovlivnilo odtokové poměry, prokazatelně se podílelo i na výši škod při povodních v roce 2002. Rozšiřováním bezzásahovosti došlo k dalšímu nárůstu kůrovcových těžeb v sousedních zásahových lesních porostech. Po orkánu Kyrill z počátku roku 2007 došlo v důsledku neplnění zákonných povinností v ochraně lesa k enormnímu nárůstu kůrovcové kalamity. V letech 2008 až 2011 byla znaleckým posudkem vyčíslena škoda na lese v celkové výši 32,725 miliard Kč z toho např. škoda na hydricko – vodohospodářské funkci ve výši 6,5 miliardy Kč. Pouze za rok 2017 činily škody, ztráty na produkci kyslíku v lesích NP Šumava přibližně 4 miliardy Kč.

V roce 2019 navrhla Správa NP Šumava novou zonaci, kdy přírodní zóna o výměře 27% rozlohy národního parku má zachovat a umožnit pouze nerušený průběh přírodních procesů bez jakýkoliv zásahů člověka a zóna přírodě blízká o výměře 27 % rozlohy, kde podle NP jsou převážně lesní ekosystémy, o nichž je Správa NPŠ přesvědčena, že mohou být v relativně krátkém časovém horizontu převedeny do režimu zóny přírodní. **V obou navržených zónách se budou převážně nacházet odumřelé lesní porosty, nezalesněné holiny a plochy po kůrovcových těžbách v rozsahu přibližně 27.000 ha.** Návrh nové zonace nasvědčuje, že na rozloze 54 % území NP Šumava nebude prováděna obnova lesa (zalesňování holin, výchova a ochrana lesa), nebudou se tedy vynakládat žádné finanční prostředky, pravděpodobně se svízelnou finanční situací NP. Tato část šumavských lesů byla zdevastována, podle sloganu, příroda si poradí sama. Na této části území budou rozhodující pouze přírodní procesy a to na úkor zachování lesa, péče o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí a pro plnění všech jeho funkcí. Vznikají stamiliardové škody na lese, nenahraditelné složce životního prostředí pro plnění jeho funkcí dle § 1 zák. č. 114/1992 Sb., dochází i k porušení Nařízení vlády č. 40/1978 Sb. o CHOPAV Šumava. Jsou zde vytvořeny podmínky pro obecné ohrožení (viz několik bleskových povodní v roce 2018, popř. nedostatek vody v období sucha, vyschnutí pramene Vltavy). Snaha urychleně vyrobit marketingovou „filmovou virtuální divočinu“ nemá nic společného se skutečnou divočinou a skutečným pralesem. Jedná se pouze o suchý kulturní smrková monokultura, v kterém se lokálně přírodně zčásti obnovuje další čistá, téměř stejnověká smrčina, která divočinu může pouze připomínat svou neprostupností. Tato záměrná ideologická záměna, je podvodem tisíciletí. Žel, mediální prostředky, svou neznalostí odborné problematiky a vazbou na investory (SRN), se na tomto podvodu významně podílejí. V současném mediálním mainstreamu se jedná o novodobou trikovou „reality show“. Dnes již schází jen doplnit požadované další predátory - kromě vlků medvědy, bezzásahovost rozšířit na převážné území národního parku, příp. i na CHKO (což se děje v Královském hvozdu), a pak bude Šumava připravena pro návštěvnost od západního souseda. Je třeba věci nazývat pravými jmény, snažit číst krajinu a objeovat utajované pravdy.

Vyhrocená situace v přístupu k ochraně přírody na Šumavě z pohledu vědecké obce zřejmě vyplývá z různého profesního přístupu dvou hlavních odborných směrů:

- Aplikovaní biologové a ekologové: lesníci, zemědělci, vodohospodáři se svým racionálním přístupem a zkušenostmi v oboru
- Teoretičtí přírodovědci, specialisté vzdělaní v určité jedné disciplíně (entomologové, mykologové, ornitologové a další), kteří vycházejí z pokusných ploch, experimentů a hypotéz výzkumných projektů, ale i módních „moderních pokrokových“ pocitů.

Na Šumavě se odehrává zásadní střet teoretických biologů (vč. části entomologů, pro něž usychající stromy jsou rajským světem), navíc ovlivněných tzv. hlubinnou ekologií, versus aplikovaní biologové – lesníci, zemědělci či vodohospodáři, ale i místní obyvatelé a turisté se „selským rozumem“, jež jsou však z praxe znalí přírodních procesů, širších a zpětných vazeb, biologických vývojových cyklů a ekologických principů a zákonitostí. **Ideologická skupinka, která naoktrojovala rychlou a rozsáhlou výrobu bezzásahové „divočiny“ v kulturních ekosystémech, je zločinným skutkem, přinášejícím rozsáhlé škody.** Opomíjí se princip udržitelnosti jak environmentální, tak ekonomické a sociální, ale i demokratické principy, t.j. možnost vyjádřit názor a demokraticky se rozhodnout. Zatím je společnost masivně sofistikovane mediálně (dotačně) přesvědčována o „přínosu“ bezzásahové divočiny. Jedná se o poměrně složitou problematiku, která se dá však pochopit zdravým selským rozumem, nebo rozsáhlými zkušenostmi. Současná situace v „ochraně přírody“ připomíná válčiště uprostřed Evropy – válečným polem jsou Šumava (ale i TANAP), přičemž mezi stranami konfliktu byly vykopány hluboké příkopy.

Vědecká analýza Dynamika vývoje pralesových lokalit ČR I-III (*Vrška T., Šamonil P., Unar P., Hort L., Adam D., Král K., Janík D., Academia Praha 2012*), v podstatě sděluje, že ani historické pralesové lokality nedokáží u nás bez ekosystémové asistence člověka přežít. Přínos našich historických pralesových lokalit tedy zdaleka nenaplnil proklamované kýžené potřeby zajištění biodiverzity a ekosystémové stability, neboť studie dokládá, že:

- je nezbytné celistvé oplocení pralesových rezervací (k ochraně před nadměrným okusem jelení zvěří) pro umožnění přirozené obnovy dřevin
- existence klimaxových společenstev v okolí je podmínkou, že po disturbančním rozpadu nedojde k zániku a degradaci půd do předklimaxových stadií
- porosty, které nesplňují kriteria strukturní diferenciacce, druhového zastoupení a genetického původu nelze zařazovat do bezzásahového režimu
- nezbytné je návazné okolní stabilizační ochranné pásmo k tlumení disturbancí (polomy, kůrovec) a tam: provádět výchovu strukturně (tloušťkově i výškově) diferencovaných porostů, realizovat „kotlíky“ buku a jedle a výběrným hospodařením zajišťovat trvalost a stabilitu porostů.

Vize vytváření divočiny, bez opodstatněných vědeckých podkladů, spočívá na dogmatu, že přírodní procesy nám bezpravně nadělí přírodní ekosystémy, na Šumavě za pomoci "vyhnojení" skalnatých půd mrtvými smrky. A to i přes závažnou skutečnost, že v průběhu posledních 300 let byla Šumava postupně převážně 2-3x vykácena a 2-3x zalesněna. **Za pomoci polomových a následně kůrovcových disturbancí, jsou programově ve velkém likvidovány naše horské smrčiny, vč. pralesových torz (t.j. stromů starších 140 let).**

Vznik druhotného lesa přirozenou sukcesí po likvidaci původního amazonského pralesa uvádí *J. Moravec* (hostující profesor v Amazonské univerzitě v Peru) v publikaci *Procházka amazonským pralesem* (který tam podnikl 8 vědeckých výprav): při vybilancování ekologických vazeb za srovnatelných pedologických, hydrologických a klimatických podmínek i za těch nejpříhodnějších podmínek je třeba více než 100 let (a to v optimálním vegetačním tropickém pásmu a za předpokladu, že kolem zůstal původní prales), ale za zhoršených podmínek (např. pokud je podklad chudý na živiny, půdy byly vymyty vodou nebo okolní pralesy narušeny), probíhá sukcese mnohem pomaleji a odhaduje se, že může trvat až 1000 let! Překvapivě nové přírodovědecké poznatky dokládají, že podoba celosvětově uctívaných tropických deštných amazonských pralesů (které jsou chráněnou přírodní památkou UNESCO jako Šumava), není pouhým výsledkem „posvátných“ přírodních procesů, ale do značné míry dlouhodobým antropogenním vlivem starých indiánských kultur Inků před mnoha stoletími (před jejich zdecimováním španělskými dobyvateli a zavlečenými chorobami). Jedná se nejen o zachované mohutné staleté „užitečné“ stromy, které obvykle jako přírodně posvátné programově posilovali a ponechávali jako přírodní zdroje, např. Ceiba, Cedrela, Dipterix, Ficus, Howea aj. a také, že jimi vytvořené prosvětlené otevřené plochy a umělé mýtiny významně pozitivně podmínily jak bylinnou flóru, tak faunu savců, ptáků aj. živočichů.

Prosazovaná rozsáhlá až většinová bezzásahovost v současných porostech v NP, ale i CHKO Šumava je nesmyslná, vzhledem ke skutečnosti, že naprostá většina biotopů chráněné Šumavy je druhotných, zcela nestabilních. Proto by vůbec neměla být bezzásahovost uváděna na území chráněné Šumavy, s výjimkou současných pralesových rezervací, avšak i ty, jak bylo výše doloženo, potřebují naši pomoc. Člověk může biodiverzitu ovlivnit příznivě, např. ekologickou selektivní těžbou, nebo u „zkultivovaných biotopů“ doplněním (repatriací) ztracených druhů. Pro zkulturnění středoevropské území Šumavy můžeme považovat za indikování kvality biodiverzity a přírodních hodnot biotopů zejména rozsah škály hmyzu a zčásti i ptáků, neboť to jsou skupiny, které poměrně objektivně a bezprostředně reflektují změny kvalit biotopů (což vychází z poznatků hodnocení přírodního prostředí pro mnoho investičních zájmů). Objektivní ekologie, která je u nás v současnosti nahrazována krátkozrakou bezzásahovou ideologií, může způsobit zhroucení nestabilních biocenóz na řadě lokalit Šumavy. **Vědecká objektivita se zde vytrácí, věda se ideologizuje, ale i politizuje, do značné míry z neznalosti globální situace.** Českou ochranářskou schizofrenií je útek k přírodním procesům a módní vyhlásování nedefinované a nezduvodněné, pokud možno nejrozsáhlejší bezzásahovosti – „my“ si tady vytvoříme svoji „vědeckou divočinu“, která bude srdcem Evropy (prosazovaná ideologie bezzásahovosti bez vědeckého opodstatnění získává charakter zločinného spiknutí, vzhledem k navozeným rozsáhlým škodám. Pralesní stromy (starší než 140 let) mizí vynucovanou bezzásahovostí, přičemž tyto patří mezi nejcennější hodnoty, které bychom prioritně měli chránit. V současně nastaveném systému ochrany přírody do jisté míry dokážeme chránit lidmi vysazené listnáče, ale méně již ojedinělé zbytky někdejších pralesních porostů Šumavy, zejména smrky, jedle či buky. Tato ideologie je „metodicky“ zdůvodněna v publikaci *Co vyprávějí šumavské smrčiny* (*Šantrůčková H., Vrba J., 2010*): „jsme svědky jevů, které někteří označují za dramatické odlesnění Šumavy. Vidíme odumírat zelené lesy se ztepilými smrky, které jsou symbolem zdraví a věčnosti. *Není to spíše tak, že jsou to starci na konci života, kteří se narodili v naprosto odlišných podmínkách konce malé doby ledové, nepřipraveni na kyselé deště?*“

Ideologové bezzásahové „divočiny“ využili politické situace k nastartování rozsáhlých disturbačních procesů, pomocí nichž chtějí přírodními procesy instalovat virtuální divočinu v srdci Evropy. Zdá se, že tisícileté lidské zkušenosti jsou dehonestovány a z vedoucích ochrannářských pozic je preferován jediný ortodoxní ideologicky „správný přírodní“ směr, prakticky bez lidských vlivů.

Zcela však chybí odborníci s globálními zkušenostmi, zabývající se komplexním vyhodnocením a interdisciplinárními znalostmi, kteří by byli schopní propojit jednotlivé odbornosti a systémově navrhnout nebo alespoň analyzovat krizovou situaci, trendy nebo prognózu nebezpečí prohlubující se kalamity a kolapsu.

V Karibiku často dochází k disturbancím tropických, mnohdy pralesových lesů, vzhledem opakovaným hurikánům (Portoriko, Grenada aj.). Díky tomu si pralesní stromy dokázaly vytvořit strategii přežití, např. rozsáhlým vzájemným propletením kořání různých druhů stromů, z kterého se obnovují (díky rychlé destrukci odumřelé organické hmoty). Řada organismů však zaniká, nebo se populačně blíží zániku, a je obnovována jen díky asistenční lidské pomoci, některé ptačí druhy přelétají na místa za zachovanými potravními možnostmi, přičemž se konstatuje, že i v tomto vegetačně výborném prostředí, pokud by se velké disturbance opakovaly v intervalu kratším než 50 let, nedokáží se již lesní porosty samovolně obnovit. I přesto, že mangrovy, působící jako vlnolamy, a poskytující ochranu mnoha organismům, nebývají závažně poškozeny, dochází v některých případech k jejich nevratnému zániku. Pokud však byla dlouhodobá přírodní skladba lesních biotopů významně antropogenně pozměněna, není samovolnými přírodními procesy již možný návrat bez lidské vedoucí asistence.

Jako snadno dokladující příklad je možno uvést opuštěné plantáže v bývalých tropických koloniích, např. na Kubě, Myanmaru, Srí Lance, které po době více než půl století (po zrušení kolonií) přírodními procesy přechází ve zdivočelé „plantáže“ expanzivních a invazních druhů a patogenů (např. Acacia, Albizzia, některé bambusy, Calotropis gigantea - „mudar“ aj.). Výše uváděné skutečnosti bezzásahového vývoje odpřírodněných území, jsou snadno ověřitelné např. časovými snímky a z nadzemního snímkování, to však ideologové bezzásahovosti nechtějí vnímat a reflektovat ! Současná naoktrojovaná ideologie připomíná v nedávné minulosti nastolené utopické ideologie, které z počátku jednoduchými hesly získaly část populace, ale nakonec přinesly mnoho neštěstí a skončily v utopii a zavržení, poslední která zakazovala výuku genetiky (kterou proslavil náš G. Mendel), přičemž ti starší pamatují již dvě vnucené ideologie.

Přírodní principy a zákonitosti a jejich asistenční aplikace

Již ve velmi dávné minulosti dokázali naši předkové výborně využívat přírodní principy a zákonitosti. Vynikajícími příklady byly ohrazené části přírody – zahrady, které se stávaly rajskými divy světa. Zahrady vytvářely pocit bezpečí před strachem z okolní krajiny. Známé jsou legendární Semiramidiny zahrady v Babylonu a Sýrii (605 př. Kr., Nabukadnezar), které se staly jedním ze 7 divů světa. Je možno však uvést mimořádné umění při jejich tvorbě a provozování např. ve starověké Persii, Indii, Číně a Japonsku, kde dokonce byla často využívána symbolika, ale i v Byzanci, Arábii a posléze v Evropě. Pro východní filozofie byl příznačný cit pro přírodu a umění harmonického, symbiotického soužití s přírodou. V období renezanace a baroka se v Evropě postupně obrací pozornost na celou přírodu a pomalu se rozvíjí zájem o cílevědomé pozitivní ovlivňování „civilizované“ přírody.

Pochopení přírodních principů a zákonitostí nám umožňuje pozitivně asistenčně napomáhat přírodním procesům, jinak mnoho rozsáhle narušených krajín spěje k desertifikaci / zpouštění a to i v Evropě. Přírodní zákonitosti existují nezávisle na naší vůli (a dokonce jsou nadřazeny nad společenské či ekonomické zákonitosti). Jako příklad je možno uvést: Všechny organismy, včetně člověka, jsou „odrazem“ svého životního prostředí, takže i lidé žijící v nemocném životním prostředí mají předpoklad onemocnění.

Ideologové virtuální šumavské divočiny chtějí pomocí rozsáhlých disturbancí a bezzásahovosti vyrobit ze sekundárních smrkových porostů přírodní les, resp. divočinu, která může být opravdu pouze virtuální, zřejmě z neznalosti problematiky skutečné divočiny. Máme právo takto hazardovat s přírodou a zcela opomíjet potřeby a požadavky našich obyvatel vč. návštěvníků i ekonomiky ČR? Protagonisté bezzásahovosti nesledují škody, mizení diverzity, interakce, ani problematiku mezidruhových příp. vnitrodruhových vztahů populací rostlin a chování zvířat, které je usměřováno a modifikováno omezenými možnostmi homogenizovaného prostoru bezzásahové Šumavy. Veškerá pozornost některých přírodovědců a aktivistů je účelově usměřovaná na otázku smrčín a kůrovce, případně tetřeva. Ideologové divočiny neuznávají nezbytnost asistenční ekosystémové pomoci, např.:

- doplnění chybějících druhů – bez nichž nelze zajistit ekosystémově stabilnější porosty
- zajištění bezlesí extenzivní pastvou pro udržení biodiverzity - většina ohrožených druhů rostlin na území Šumavy se blíží vyhynutí, nebo již vyhynula
- ochranu mladých dřevin před okusem vysokou zvěří – vzhledem k jejich nadměrným stavům
- ochranu porostů před škůdci atd.

Záviděníhodné je, že tito teoretičtí „vědečtí“ dogmatici nevidí žádná rizika. Záviděníhodné je tvrzení ideologů „divočiny“ a přírodních procesů, že nově vzešlá „přírodní“ smrková monokultura, resp. řídký smrkový chlum, bude výrazně lepší než předchozí disturbančně zlikvidovaný les, resp. že bude ekologicky stabilizovaný.

Aby bylo možno zaujmout názor na představy „ekologistů“, fundamentálních ortodoxních ochranářů, „puristických naturistů“ a zastánců hlubinné ekologie, je nutno osvětlit pojem „**divočina**“. Otcem ideje „divočiny“ byli Aldo Leopold a John Muir. Spojené státy americké byly první zemí na světě, která „divočinu“ definovala zákonem (zákon „The Wilderness Act, Public Law 88-577, 88th Congress, Second Session, September 3, 1964). Pokud tuto definici divočiny zjednodušíme, lze uvést, že divočina je člověkem nedotčené přírodní území, mající minimální rozlohu 5000 akrů (tj. cca 2023,5 ha). USA, než v roce 1872 vyhlásily první rezervaci a národní park, stanovily kritérium: jedná se o odlehlé, rozsáhlé území divočiny, které nelze hospodářsky využít ani zemědělsky, ani pro lesní hospodářství, vzhledem k nízké hodnotě porostů a dále, že území je neobyvatelné. Spolu s vyhlášením přírodních parků v USA se rozvíjel fenomén ekoturistiky.

Pavel Reich, člen The Wilderness Society, organizace, která stála u zrodu myšlenky ochrany divočiny, dobrovolný strážce přírody ČR, předseda o.s. FOREST, člen a podporovatel ochrannářských organizací v USA, Kanadě a Austrálii sděluje: žádnou lokalitu, nacházející se v ČR, nelze označit za divočinu. V ČR se jedná jen o malé přírodní lokality typu suťoviska, reliktní bory, rašeliniště apod. Podle něj si však někteří ekologisté ve střední Evropě vysvětlují pojem divočina po svém, přičemž např. veterinář J. Bláha z Hnutí Duha napsal: *Divočinu můžeme začít obnovovat v lese stejně, jako v centru města prostě tím, že vybrané plochy ponecháme svému osudu bez lidských zásahů*. Když se J. Bláha snaží mnoha svými

nesmyslnými výroky pošlapat ideje divočiny, jsem tím velmi pobouřen. Je možno tvrdit, že v případě výroků ze strany Hnutí Duha nejde ani tak o nesmysly nebo nedostatek odbornosti a vzdělání, jako o zneužití pojmu „divočina“ k prosazování ideologií hlubinné ekologie a nebezpečných spiritualit, které jsou spojeny s radikálními směry Greenpeace.

Pojem divočina zneužívají také někteří vysokoškolští pedagogové státních univerzit.

Paradoxem je nezohlednění zák. č. 167/2008 Sb. o předcházení ekologické újmy a její nápravě - ve vazbě na horské smrčiny jako „přísně chráněný přírodní zdroj“, ale i otázky kolem CHOPAV Šumava a vodohospodářské ochrany: v horách je klíčová retence a retardace srážkových vod, aj.

Aby bylo možno vyhodnotit názorový střet, je nutné provést srovnání jednotlivých okruhů problematik tradičních konzervativních hodnot a ideologie hlubinné ekologie.

Srovnání ekosystémového asistenčního přístupu a ideologie hlubinné ekologie

Okruh problematiky	Ekosystémový asistenční přístup	Ideologie hlubinné ekologie
Ochrana přírody a krajiny	asistenční ekosystémová péče / management, diferencované způsoby využívání ekosystémů	bezzásahovost, znepřístupnění krajiny, ztráta biodiverzity
	aktivní přístup k ochraně životního prostředí člověka	omezování člověka na úroveň minimálního vlivu na ostatní formy života
	potřeba monitoringu a kontinuálního vyhodnocování přírodních procesů	nemožnost podrobení problematiky Šumavy racionální analýze
	zachování historické kontinuity kulturní krajiny s diferencovanou péčí a ochranou svěřeného dědictví	mýtus divočiny na území Šumavy a strnulá doktrína pasivního spoléhání na Matku přírodu, uctívání přírodních procesů
Bydlení a využívání krajiny	udržitelný vývoj území a racionálně aplikovaná krajinná politika a územní plánování	nezájem o život lidí bydlících na území NPS a dogmatické sledování ideologických cílů
	identita člověka s domovem a krajinou, pocit důvěrnosti a bezpečí, zachování kvality života obyvatel	odcizení člověka od přírody a místa kde bydlí, vylidnění krajiny a zpřístupnění jen pro vyvolené vědce
	diferencované extenzivní šetrné zemědělské využívání bezlesí a lesů, udržení biodiverzity	ponechání ekosystémů samovolnému procesu neřízené sukcese a přírodních procesů (epidemie, polomy, povodně, eroze, požáry ...)
	zachování a obnovení polních a lesních cest a turistických tras pro regulovanou návštěvnost	zrušení cest a komunikací "ve jménu" experimentu stoleté proměny Šumavy
Duchovní oblast, náboženství, občanské postoje	spolupráce člověka s přírodou na péči o ni	uctívání přírodních sil a spoléhání na vesmírnou energii
	víra v přírodu a její zákonitosti, k odkazu otců a duchovním hodnotám	ekologicky spirituální kultura orientovaná směrem k filosofii New Age
	respektování zákonných norem, občanských práv a povinností, etické postoje	nábožensko-fundamentální hnutí s nátlakovými akcemi iracionálních občanských iniciativ
	zodpovědnost za stav krajiny, předběžná opatrnost, plánování, mezigenerační solidarita	fatalismus, determinující i zničení Šumavy broukem nebo ohněm, zhoubou
	láska a snášlivost, péče o přírodní i kulturní památky	nerespektování obyvatel, přírodních i kulturních hodnot, nesnášlivost

Poznámka: Propad etiky je dnes obecným jevem duchovního vykořevení a devastací morálních hodnot.

4. Ekosystémové služby Šumavy

Základní struktury krajiny

Na základě krajinářských analýz a vyhodnocení území, jejichž výstupy mají povahu delimitačních kritérií, je následně upřesňována rozloha a hranice jednotlivých typů krajin. Výsledky analýz, které definují určitá rozhraní, jsou totiž nejenom informací o rozdílné cenosti a využití území, ale jsou zpravidla také o určité odlišnosti jednotlivých segmentů krajiny. Proto je potřebné umět číst krajinu. Vývoj krajiny má historickou kontinuitu a neustále podléhá dynamickým změnám. Krajina je prostředím, úzce svázaným s příběhy člověka, ale i celými generacemi lidí a jejich potřebami. Komerční společnost sebou přináší krizi morálních a etických hodnot, vycházející z filozofie „tvorba zboží pro okamžité použití“. Proto stále více vystupuje do popředí potřeba nalézání odpovědného vztahu k přírodě a probouzení lásky ke krajině a domovině. Nepřesná formulace problémů, stejně jako nedostatečné rozpracování teoretických přístupů i konkrétních způsobů jejich řešení jsou v mnoha případech příčinami nešetrného využívání krajiny. Domácí současnost je poznamenána prosazením doktríny - ideologie bezzásahové „výroby pralesové divočiny“ v kulturní krajině Šumavy, což přináší fatální ekologické dopady na její ekologické služby.

Krajinný potenciál

Krajinný potenciál je schopnost krajiny poskytovat určité možnosti a předpoklady pro různorodé využívání krajiny s cílem uspokojit nejen potřeby lidské společnosti, ale i rostlinných a živočišných organismů a to tak, aby nedošlo k nepříznivému ovlivnění únosnosti krajiny a narušení ekologické stability.

Funkční potenciál krajiny

- ekologický,
- produkční (byl zatím prioritně sledován)
 - zemědělsko - potravinářský,
 - lesnicko - dřevařský,
 - rybářský,
 - energetický
 - těžba nerostných surovin,
- sociální funkce
 - obytné,
 - rekreační a estetické,
 - pracovní,
 - kulturně památkové (zejména archeologické).

Nověji jsou specifikovány zejména funkce a potenciál

- klimatický,
 - vodní a vodohospodářský (retenční, akumulární),
 - biotický (biodiverzita),
 - ekologicko stabilizační,
- ale i funkce smíšené.

Podpora ekosystémových služeb (Ekosystem services)

Ekosystémové služby tvoří rozsáhlou škálu přínosů a užitků současně nebo výhledově způsobovaných přírodními prvky a procesy pro člověka a jeho přírodní prostředí, např.:

- klimatické: mikro a mezo i globálně a to jak tepelně, tak větrným přenosem vzdušných hmot, vč. vazby oxidu uhlíku a tak omezování skleníkového efektu
- vodohospodářské: vodní zdroje povrchové i podzemní, pitnou (sladkou) vodu, protipovodňové a protierozní a omezování ohrožování suchem
- poskytování dalších přírodních zdrojů
- zachování a zlepšování biodiverzity, vč. zachování ohrožených druhů rostlin a živočichů
- zachování a udržení přírodních biotopů a zlepšování ekologické stability krajiny
- odolávání či omezování šíření nemocí a patogenů
- omezování invazních a expanzivních druhů
- zlepšování kvality ovzduší
- poskytování obnovitelných zdrojů přírodních materiálů vč. léčiv aj. přírodních látek
- zachování a udržení kvality a úrodnosti půdy
- poskytování území pro environmentální vzdělávání a rekreaci.

Jsou to přínosy jež získáváme od ekosystémů v různých sférách, např.:

v podpůrné sféře

- tvorba půdy
- koloběh vody, látek (živin) a energií
- primární produkce biologických látek
- zachování a obnova bioty a jejich druhů

v zásobovacích službách

- vodní zdroje povrchové i podzemní, pitná (sladká) voda
- potraviny
- dřevo a fosilní paliva

v regulaci

- klimatu: mikro, mezo i globálně - tepelně, větrným přenosem vzdušných hmot, vazba uhlíku (vzrostlá lesní zeleň)
- samočištění vody
- záplav (transformace povodňové vlny, retence sedimentů)
- sucha (postupná dotace průtoků vod, zásoby podzemní vody)
- eroze
- nemoci

v sociálně kulturní sféře

- rekreační
- vzdělávací
- estetické a umělecké
- duchovní.

Koncept ekosystémových služeb nelze redukovat na prosazování bezzásahového režimu, ba právě naopak, neboť v ekologicky nestabilních ekosystémech může docházet k postupnému zhroucení ekosystému. Konference k biodiverzitě v Gentu v r. 2010 uvádí: „strategie na ochranu biodiverzity musí brát v úvahu ochranu a zachování ekosystémových služeb a souvisejících socio-ekonomických aspektů.“

Zcela nezbytný je komplexní - celostní pohled na přírodní systémy a jejich dynamiku. Paradoxem ekosystémových služeb je zvětšující se disproporce mezi jejich skutečným působením a jejich vnímáním širší veřejností a to mnohdy i částí vědecké obce. Teprve tehdy, když nějaký přírodní proces „přestává fungovat“, hovoříme o ztracené poskytované službě. V současnosti vznikají pokusy posílit přirozené ekosystémové služby, finančně je kvantifikovat (evaluačním vyhodnocením) a hledat jejich optimální využití pomocí nákladových analýz a složitých rozhodovacích procesů. Hrozbou je ale také nadměrné využívání bioty (živé složky ekosystémů) lidmi.

Stresory, disturbance a udržitelný vývoj

V současnosti, ve vazbě na vzrůstající exploataci krajiny a jejich zdrojů, se vytváří potřeba sledovat vzrůstající stresové faktory, jež jsou převážně civilizační a to jak dlouhodobé, tak krátkodobé. K udržitelnému vývoji krajiny je nezbytné udržet ekologickou stabilitu krajiny a to jednak ochranou ohrožených ekosystémů, omezováním škodlivých faktorů - stresorů, tak ekologickou optimalizací využívání krajiny. Disturbance - destrukce ekosystému mohou být jak přírodní (např. sopečná erupce), tak antropogenní (např. dopravní a průmyslové imise). Disturbance - změny krajinné struktury mohou i pozitivně ovlivňovat evoluční vývoj bioty. Potřebné je sledovat chronické či epizodické disturbance a jejich únosnost (intenzitu, plošný rozsah a časové relace). Možno říci, že experimentálně zneužitá kůrovcová disturbance hřebenových smrčín Šumavy k rychlé výrobě „pralesové divočiny“ se výrazně podepsala na tragické masové disturbanci převládajících, suchem oslabených, smrkových porostů Česka. V konkrétním případě je primární ekosystémovou službou např. zajištění dostatečných průtoků v řekách pramenících na Šumavě pro zásobování obyvatel pitnou vodou. V létě 2018 byla situace již kritická: např. na Úhlavě ve Štěnovicích byl 31.7.2018 průtok 1,3 m³/s, přičemž dlouhodobý průměr činí 5,82 m³/s). Proto je nutno sledovat rozsáhlý soubor mitigačních opatření.

V důsledku rozsáhlé disturbance lesa zejména v hřebenových polohách Šumavy, přestává toto území plnit klimaticky stabilizační funkci, dochází k fatálnímu vysychání území stoupajícím teplým vzduchem z přehřátých ploch, přičemž denní teploty bývají dokonce i vyšší než v Pošumaví, což dokumentuje aktuální výzkum:

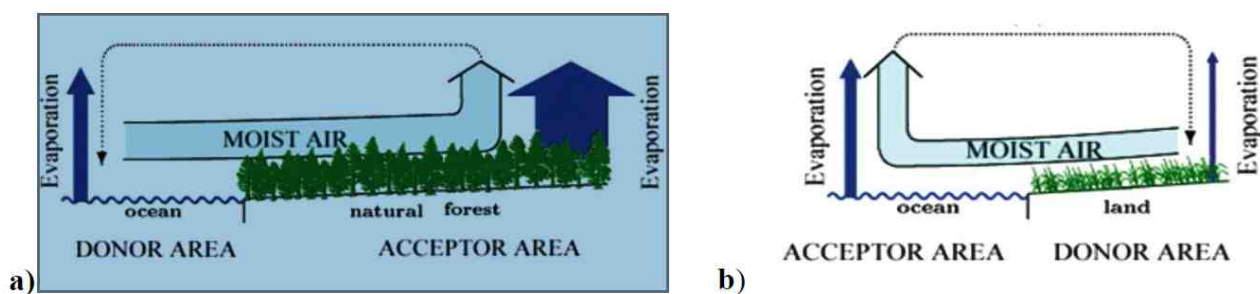
Funkce vzrostlého lesa v oběhu vody a místním klimatu aneb následky velkoplošného uschnutí lesa na regionální klima.

Jan Pokorný, Petra Hesslerová, Jan Procházka, Hanna Huryna, ENKI o.p.s. Třeboň, Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity v Č. Budějovicích

Historická zkušenost dokazuje, že staré civilizace vyschly, archeologové je nacházejí pod nánosy písku. Nejstarší velká civilizace v Mezopotámii, na území dnešní Sýrie, mezi řekami Eufrat a Tigris, je dnes vyschlá země bez stromů, bez vegetace a bez vody. Voda, které bylo kdysi nadbytek, se nedostává, zemědělství upadá, hlas zemědělců není ve městě vyslyšen. Zkušenost historických civilizací opakovaně prokázala pozitivní úlohu lesa v klimatu, proto je zakotvena i v lesním zákonu (zák. č.289/1995 Sb). Hydrické funkce lesa zdůrazňoval Alexander von Humboldt (1849), mostem k moderní vědě o klimatu jsou postupná vydání monografie R. Geigera (1957), obdiv patří aktuálnosti publikace V. Ulehly Napojme prameny - O utrpení našich lesů (1947). G. P. Marsh uvádí v knize Man and Nature (1864):

"Zmizí-li les, voda uschovaná v humusu se vypaří a vrátí v podobě přívalových dešťů, které smyjí vysušenou zem, v níž se původní humus proměnil. Vlhké kopce zalesněné pěknými porosty se tak promění v hřebeny suchých pustých hor," Po odlesnění Atlasu či Balkánu se původní les neobnovil. Keňská vláda nechala oplotit horský les Aberdare v délce 400 km, aby zabránila kácení k zachování významných zdrojů vody (water tower). Obyvatelé vysoko položených oblastí Mau Forest v Keni si chrání les ve svém okolí, neboť tam kde byly horské lesy vykáceny, ubylo vody a ranní mráz ničí úrodu. Odlesnění vede k postupné ztrátě vody a vysoušení krajiny, to je historická zkušenost. Úkolem vědy je zkušenosti generací (empirií) vysvětlovat, nikoli zamlčovat a popírat.

Vezmeme-li v úvahu tzv. přetahování o vodu, je faktem, že na zalesněných kontinentech jako je Amazonie, západní Afrika (Kongo), části Sibiře neubývá srážek od oceánu směrem do kontinentu i na vzdálenost několika tisíc km. V posledních 10 letech se k tomuto jevu obrátila pozornost v souvislosti s teorií "biologické pumpy", formulovanou ruskými fyziky atmosféry V. Gorškovem a A. Makarievovou (2007). Les má vysokou pokryvnost listoví a proto i vysokou evapotranspiraci, která může být vyšší než evaporace z povrchu oceánu. Nad lesem je vysoký obsah vodní páry, která v noci kondenzuje, jak vlhký vzduch stoupá vzhůru, tím klesá tlak vzduchu a nasává se horizontálně vzduch z okolí. Vzduch zbavený určitého množství vodní páry se vrací zpět nad oceán vy vyšší vrstvě atmosféry, nežli je proud vlhkého vzduchu z oceánu. Odlesňováním se ovšem tento transport narušuje a toky se obrací, vlhký vzduch je odsáván z přehřáté pevniny nad chladnější oceán o nižším atmosférickém tlaku vzduchu (obr. 1).

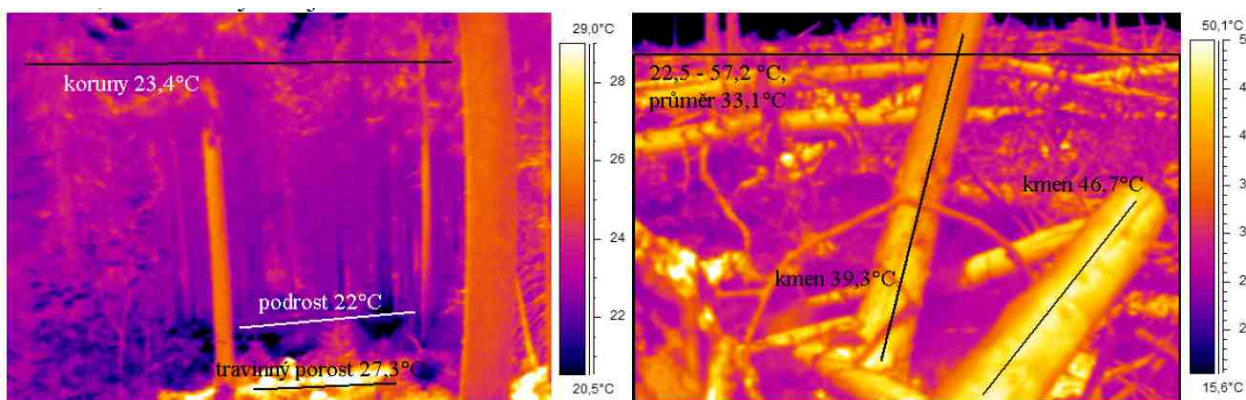
Obr. 1. Oběh vody mezi oceánem a pevninou s a) funkčním lesem (akceptor vlhkosti) b) odlesněnou pevninou (donor vlhkosti). Makarieva, Gorškov 2007

Efekt odlesnění se projevuje změněným odtokem vody, nižším výparem a zvýšenou teplotou. Po odlesnění menších ploch odtéká vyšší podíl srážek do přehradních nádrží. To už mnohokrát v historii svádělo k odlesnění, a to už mnohokrát v historii vedlo k poklesu srážek a postupnému vysychání rozsáhlých odlesněných ploch. Andréassian (2004) např. uvádí na 130 případových studií, kdy po odlesnění odtéká větší podíl srážek a odtok více kolísá. Během opětné regenerace lesa odtok klesá i po dobu delší než 10 let. Bosch and Hewlett (1982) uvádějí výsledky 94 povodí, v nichž i částečné odlesnění vedlo k poklesu transpirace, snížení intercepce a zvýšenému odtoku vody vůči srážkám. Puhmann et al. 2007 zdokumentovali v Bavorském národním parku po kůrovcové kalamitě pokles evapotranspirace na 39 % a vzestup povrchového odtoku na 162 %, mnoho let trvá zrychlený podzemní odtok jako následek odumření kořenové zóny. Zcela v rozporu s historickou zkušeností generací a zmíněnými vědeckými pracemi jsou tvrzení J. Hrušky a kol. (2016), že bezzásahový režim nemá zásadní vliv na hydrologii šumavských povodí a přízemní vegetace nahradí svoji transpirací funkci dospělého lesa. Tato tvrzení šíří Hnutí

DUHA a mate tak veřejnost (např. Piňos 2015).

Hydrické následky odlesnění jsou: Ztráta intercepce, tj. zadržení srážek v korunách stromů a v půdě s živým kořenovým systémem v rozsahu několika desítek mm při jedné dešťové srážce. Ztráta horizontálních srážek, tj. vyčesávání vody na povrchu jehlic a listů ze vzduchu v rozsahu stovek mm za rok i 10mm za den. Ztráta chladicí schopnosti a postupné vysychání krajiny proudem vzduchu ohřívaného zjevným teplem v rozsahu stovek wattů/m² a odnos miliónů m³ vody za den ze 150 km². Tyto procesy jsou kvantitativně popsány od poloviny 20. století.

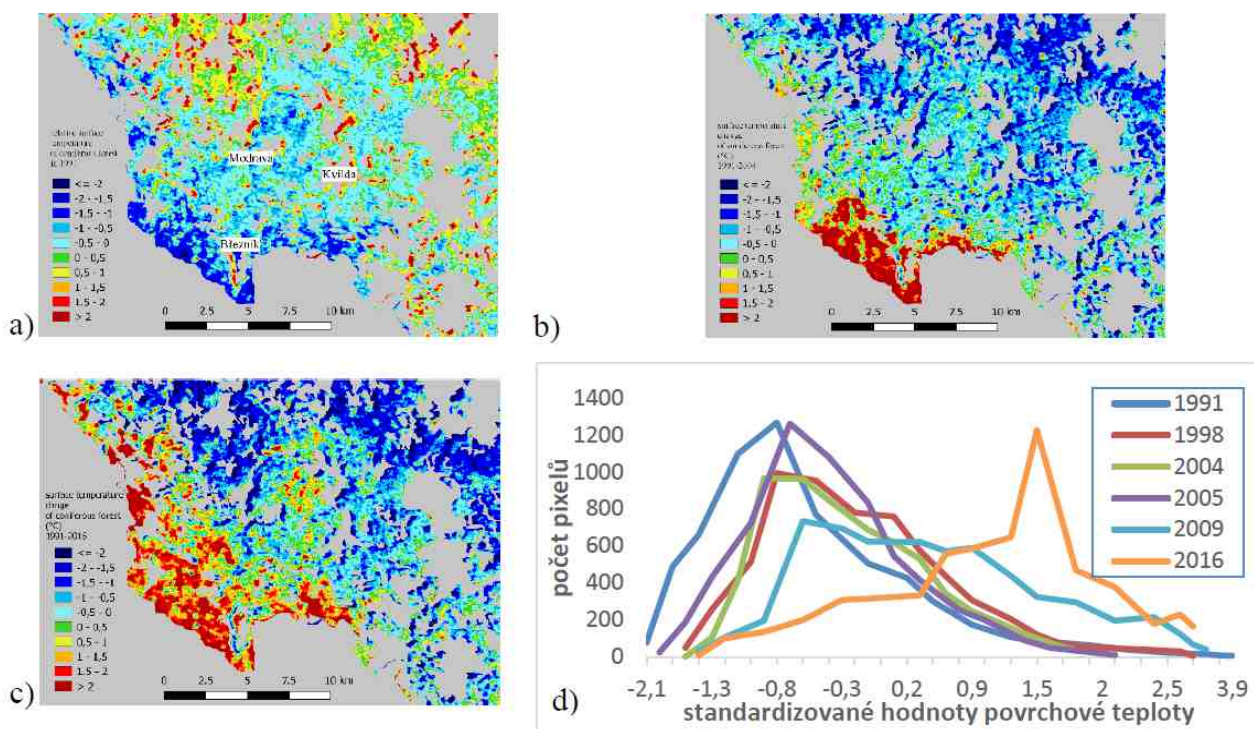
Teplota snímaná za slunného dne termální kamerou v živém lese v oblasti Třístoličnicku nepřesahuje 30 °C, zatímco v nedalekém a stejně exponovaném uschlém lese se ve stejném termínu pohybuje v rozsahu 22,5 – 57 °C (Obr. 2). Ushlé, pomalu se rozkládající kmeny ohřívají vzduch, který stoupá vzhůru, okolí se vysušuje.

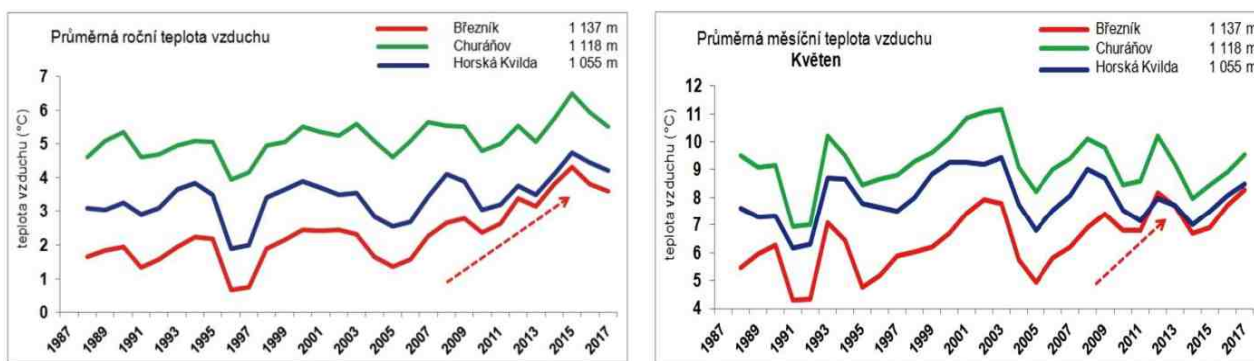
Obr. 2. Porovnání teploty lesa (živý x uschlý) měřené termální kamerou v oblasti Třístoličnicku
Vyhodnocené satelitní snímky z družice Landsat (Obr. 3a, b, c) ukazují standardizované hodnoty povrchové teploty v modelovém území Prášily – Knížecí Pláně – Zdíkov v roce 1991 a nárůst teploty v odlesněných lokalitách o 1 – 5 °C v letech 2004 a 2016. Tuto skutečnost potvrzuje i detailní hodnocení povrchové teploty okolí Poledníku, kde k výraznému růstu teploty došlo po destrukci lesních porostů orkámem Kyrill v roce 2007 a následné gradaci kůrovce (Obr. 3d).

Odlesněním dochází ke změnám v hodnotách evapotranspirace, jehož důsledkem je změna disipace sluneční energie. Toky tepla jsou místo do latentního tepla výparu směřovány do zjevného tepla, což má za následek růst povrchové teploty a další ztráty vody. Rozdíl v distribuci latentního a zjevného tepla lesních porostech a na odvodněném území, se v horkých dnech, řádově liší o stovky W.m². Pokles evapotranspirace z 1 km² v důsledku odvodnění či odlesnění pro ekvivalent 100 mg . s⁻¹ .m² vodní páry představuje 250 MW sluneční energie uvolněné z této plochy do atmosféry ve formě teplého vzduchu (zjevného tepla). V letech 1991 – 2012 došlo v modelovém území k úbytku cca 7 500 ha jehličnatého lesa (*vyhodnocení z dat CORINE Land Cover*). Znamená to tedy, že z této plochy odumřelého lesa se během horkého letního dne uvolní 18 750 MW ve formě zjevného tepla. Rozdíly v teplotních projevech lesních ploch na Šumavě hodnotil pomocí pozemního měření na příkladu tří lesních povodí (*Tesar, 2006*), kdy největší přehřívání dokumentoval v lese s odumřelým stromovým patrem. Vzrůstající teplotu vzduchu centrální Šumavy prezentoval již dříve Bäsler 2008, v poslední době také např. Bernsteinová et al. 2015 a Langhammer et al. 2015, kteří zdůrazňují nejvyšší vzrůst teploty vzduchu vlivem klimatických změn a rozpadu lesa v jarním období. To má dle autorů, mimo jiné, za následek rychlejší odtávání sněhové pokrývky a změny v sezónnosti a variabilitě odtoku

z povodí postižených kůrovcovou kalamitou. Na lokalitě Březník (1137 m n. m.), která se nachází v centru nejrozsáhlejší oblasti postižené disturbancí stromového patra na české straně Šumavy, jsou více než 30 let měřeny standardním způsobem teploty vzduchu. Z porovnání průměrných teplot vzduchu.

Obr. 3. Standardizované hodnoty povrchové teploty jehličnatého lesa a) v roce 1991; rozdíly povrchové teploty ($^{\circ}\text{C}$) mezi lety b) 1991 a 2004, c) 1991 a 2016 (Hesslerová et al. 2017). s obdobně vysoko položenými stanicemi Churáňov a Horská Kvilda, kde je v okolí vzrostlý živý les, je zřejmý o poznání rychlejší nárůst teploty právě na Březníku, přibližně od roku 2008 (Obr. 4).

Obr. 4. Trendy průměrné roční a měsíční (květen) teploty vzduchu za období 1988 - 2017 ze stanic Březník, Churáňov a Horská Kvilda (zdroj dat: ČHMÚ a A. Vojvodík)

Celá řada studií a výzkumů prokázala pozitivní vliv vzrostlého lesa na zpomalení tání sněhu a odtoku vody z povodí (Kantor et Šach 2002, Pomeroy et al 2012, atd.). V podmínkách Šumavy se vlivem smrkových porostů a disturbance lesa po kůrovcové kalamitě na parametry sněhové pokrývky, rychlost odtávání a formování odtoku dlouhodobě zabývají např. Jeníček et al (2017) a Langhammer et al. (2015). Na modelových povodích v oblasti Modravy dokumentují rychlejší odtávání sněhové pokrývky a zvýšení jarního odtoku vody

z modelových povodí a ploch postižených odumřením stromového patra. Ve spolupráci s ČHMÚ je v posledních letech realizováno pravidelné sledování výšky sněhové pokrývky, případně vodní hodnoty sněhu na mnoha místech Šumavy (Procházka et al. 2017). Z porovnání lokalit s podobným úhrnem srážek a maxima výšky sněhové pokrývky srážek a maximy výšky sněhové pokrývky za zimní období vyplývá, že např. na vrcholu s uschlým lesem (Poledník) mizí velkoplošně souvislá sněhová pokrývka za poslední toky v průměru o 10-12 dní rychleji než z vrcholu se vzrostlým lesem (Smrčina). Z výše uvedeného je zřejmé, že funkce vzrostlého lesa je pro oběh vody a klima i v podmínkách centrální Šumavy významná a nezastupitelná, její zlehčování zejména v období klimatické změny může mít dalekosáhlé následky pro rozsáhlá území, nejen v oblasti Šumavy.

Prof. Pavel Kindlmann, propaguje studii britské konzultační společnosti EFTEC (Economics for the Environment Consultancy) spolu s Michalem V. Markem, ředitelem Centra výzkumu globální změny AV ČR, na ekosystémové služby divočiny na Šumavě. Závěrem je uváděno tvrzení, že rozšiřování divočiny je pro Šumavu mnohem výhodnější, než mnohé developerské projekty. Studie prohlašuje, že turismus na Šumavě přináší téměř 2 mld Kč, ekosystémové přínosy „divočiny“ Šumavy cca 10 mld Kč/rok a celkový ekonomický přínos NP dosahuje až 44 mld Kč ročně, vč. tzv. ekosystémových služeb, jako je zadržování vody a zlepšování její kvality či regulace klimatu a ukládání uhlíku. A právě ekosystémové služby jsou fatálně likvidovány násilně prosazovanou výrobou virtuální divočiny proti vůli většiny obyvatel. Požadovaný rozpad (disturbance) hřebenových smrčín, který „nejrychleji obnoví přírodní společenstva“ způsobuje zvýšením větrného proudění vysušování Šumavy a zejména odumírání nejcennějšího potenciálu živých rašelinišť a současně nepříznivé narušování vodní bilance vč. zhoršování kvality vod v rozporu s vyhlášenou Chráněnou oblastí přirozené akumulace vod, tristní snižování ukládání uhlíku, zásadní zhoršování a extrémizaci klimatu, ale i rychlé snižování biodiverzity druhové a biotopové a to v rozporu nejen s vyhlášenou Evropsky významnou lokalitou, ale zejména potřebami vyhlášené mezinárodní Biosférické rezervace UNESCO.

5. Rizika a jejich hodnocení, národní kůrovcová katastrofa

Lesní ekosystémy patří v ČR k nejvýznamnější složce životního prostředí. Les jako vegetační útvar zde tvoří přirozený ekologický potenciál celé krajiny a představuje tak základní přírodní medium.

Zdroj: J. Kender (ed): Teoretické a praktické aspekty ekologie krajiny

„Lesy jsou skutečným produkčním zázrakem. Zvláštní význam nabývají jejich obecně prospěšné funkce. Lesy to jsou zelené plíce a vynikající regulátor klimatu. Ze vzduchu filtrují prach a škodlivé látky, zpomalují proudění vzduchu a působí na vyrovnávání teploty. Lesy jsou ale také zdrojem čisté, pitné vody, hromadí a čistí velká množství srážek a regulují oběh vody daleko za hranicemi svého ekosystému.“ *T. Weidinger*

Lesy jsou zelené plíce naší planety. Stromy jsou schopny absorbovat oxid uhličitý (CO₂) z atmosféry a pak převést uhlík do dřeva. Při tomto procesu se uvolňuje kyslík.

Analýza problematiky

V praxi na Šumavě sledujeme realizovaný primitivní sen bezzásahových ideologů: prostřednictvím chtěného epidemického rozšíření kůrovce rychle zlikvidovat kulturní krajinu a disturbované smrkové porosty přírodními procesy převést na *stabilní přírodní porosty*, přičemž jejich primárním stadiem jsou odumřelé lesy. Rozsáhlé, rozvrácené suché smrčiny, ochuzené o mrtvé staleté a pralesní stromy, jež jsou mediálním oslavným produktem ideologů bezzásahovosti, tristně změnilly krajinný ráz Šumavy, přinesly rozsáhlé ekonomické škody, přičemž neposkytují potřebné potravní možnosti a letový prostor pro prioritně chráněného tetřeva, jehož ochrana se stala zástupným důvodem vyhánění obyvatel a turistů. Uschlé kmeny smrků, ať stojící či ležící (převážně opřené o suché větve), zetlejí až za několik lidských generací (neboť lignikolní houby je obvykle v suchém stavu nerozkládají), takže „vyhnojení“ pro další generaci smrků je převážně obrazné. Halasně očekávaný, sukcesně vzniklý „přírodní les“ se tedy nekoná, neboť lokálně omezeně vzešlá mladá smrková monokultura v disturbovaných / rozvrácených suchých porostech letitých smrčín bude ještě méně stabilní, neboť opět bude monokulturní (výjimečně bude doplněn o břízy z větrného náletu semen či jeřáby, z přeneseného semene ptáky) a prostorově a věkově stejnorodý (prakticky stejnověký).

Stromy jako symboly života je nezbytné chránit, což věděli již naši pohanští předkové, ne pod novou modlou přírodních procesů je považovat za manipulační experimentální hračku.

Uplatnění ideologie bezzásahovosti v lidsky narušených biotopech, resp. spoléhání na přírodní procesy a přenechání vývoje „Matce přírodě“, by v globálním měřítku, znamenalo rozvoj dezertifikace, resp. zpouštnění a následně postupné zrušení obytnosti Země pro lidi.

Některá potencionální rizika:

- erozní projevy, které se rozvíjí při přívalových deštích, přičemž smývají humózní vrstvy půdy
- snížená retenční (vododržná) funkce díky vysušování rašelinišť a vysychání Šumavy, vlivem zvýšeného podílu vysušných větrů v důsledku uschnutí hřebenových smrčín
- zvýšené nebezpečí záplav
- zvýšené nebezpečí nekontrolovaných požárů v rozsáhlých plochách uschlých stromů. Příkladem může být požár 7-10. 8. 2013 na bavorské straně Šumavy v oblasti hory Farrenberg, s nímž několik dnů neúspěšně bojovaly požární jednotky, proto muselo dojít k uzavření turistické trasy z Pramenů Vltavy na německý hraniční přechod Siebensteinkopf / Sedmiskalí (Správa NPŠ byla nucena zřídit novou jednotku hasičů a zakoupit 3 hasičské vozy za cca 18 milionů). Vzhledem k záměrnému ponechání padlých kmenů i v trasách historických cest, např. i na území CHKO v Královském hvozdu je hašení požáru (zejména na rašelinných půdách) velmi problematické (mnohé historické cesty byly dokonce likvidovány).
Varováním jsou např. nejničivější požáry v Austrálii (poslední v jv. Austrálii v říjnu 2013, kde trvale vyhodnocují jejich nebezpečí podle vypracované stupnice)
- akutní nebezpečí úrazu a smrtelného ohrožení života z pádu suchých stromů pro jakékoliv návštěvníky (v současnosti se mj. vede soudní spor o zodpovědnosti vlastníka a provozovatele naučné stezky Boubín za „vyšší moc“ při pádu stromu)

- zvyšování extrémity počasí Šumavy a celého regionu díky oteplení a vysoušení horských hřebenů
- likvidace podstaty chráněných hodnot, zejména biodiverzity, chráněných biotopů a krajinného rázu.

Obecně se bezzásahové území stává také fakticky nepřístupným, takže jediný „*pozitivní*“ moment vzniká vyvoláním „*pocitu divokosti*“ z pohledu na množství souší. Do rozsáhlých, ideology bezzásahovosti vynucených, rozpadlých (disturbančních) hřebenových smrčín není tedy ani potřebné umisťovat zákazy vstupu a vymezovat I. zóny, ale asi by bylo vhodné tam umístit vysvětlující informaci: životu nebezpečná zážitková divočina „*přerodu smrčiny v přírodní ekosystém*“. Bezzásahovostí, která nesledovala zachování chráněných hodnot, biodiverzity, ale i zpětné a širší vazby či trvalou udržitelnost, došlo ke vzniku rozsáhlých škod a k zásadnímu narušení environmentální, ekonomické a sociální udržitelnosti Šumavy.

Zásady ekosystémového přístupu

Úmluva o biologické rozmanitosti (Secretariat of the Convention biological Diversity 2004, Shepherd 2009) vyjadřuje nejnovější světové poznatky.

Přínos ekosystémové ekologie pro biologii ochrany přírody a krajiny

RNDr. Jan Plesník, CSc., In: Ochrana přírody a krajiny ČR 2012

- Cíle péče o suchozemské, vodní a živé zdroje v konkrétním ekosystému jsou předmětem společenské volby
- Péče o ekosystémy by měla být co nejvíce decentralizována a svěřena institucím na co nejnižší úrovni
- Při péči o konkrétní ekosystémy bychom měli brát v úvahu její možné dopady na sousední a další ekosystémy
- Je potřebné porozumět ekonomickému kontextu péče o ekosystémy a omezovat deformace trhu, které mohou mít negativní dopad na přírodu a krajinu, zavést motivační opatření na ochranu biologické rozmanitosti a udržitelné využívání jejích složek a internalizovat v přijatelné míře náklady a výnosy
- Přednostním úkolem zůstává zachování ekosystémů a jejich fungování tak, aby lidem nadále poskytovaly služby
- Při péči o ekosystémy nesmějí být překročeny meze jejich fungování
- Protože ekosystémové změny probíhají v různém čase a prostoru, měl by být ekosystémový přístup uplatňován v přiměřeném časovém horizontu a prostorovém měřítku
- S ohledem na skutečnost, že ekosystémy reagují na disturbance s určitým zpožděním, měly by být cíle péče o ekosystémy plánovány na delší časové období
- Je nutné mít na paměti, že změny ekosystémů mohou být nevratné
- Ekosystémový přístup by měl hledat přiměřenou rovnováhu a kompromis mezi ochranou biologické rozmanitosti a udržitelným využíváním jejích složek
- Měly by být brány v úvahu všechny odpovídající informace, a to jak vědecké poznatky, tak tradiční znalosti místních obyvatel o přírodě
- Ekosystémový přístup by měl podnítit všech částí společnosti, zájmových skupin i vědních oborů, které mají vztah k biologické rozmanitosti.

Kouzlo ekosystémového přístupu spočívá mj. v tom, že je adaptivní. Ekosystémy nespějí do konečného ustáleného stavu, ale řídí je nerovnovážné procesy. Protože se ekosystémy vyznačují značnou komplexitou a dynamikou a naše znalosti z jejich fungování zůstávají a ještě dlouho zůstanou neúplné, vyžaduje péče o ekosystémy adaptivní přístup. Adaptivní přístup můžeme charakterizovat jako proces opakovaného a neustálého hodnocení zjištěných zkušeností, které bere v úvahu měnící se ekologické, společenské a politické souvislosti. Rozhodování na rozdíl od tradiční, formulářové péče představuje neustálý proces, který do sebe začleňuje výsledky předchozích akcí a dovoluje včas a pružně reagovat na změny ekosystému. Péče o ekosystémy neznamená jejich řízení k přesně stanovenému cíli – cílem zůstává právě jejich integrita. Je proto jasné, že takto vymezený cíl se mění v závislosti na stavu poznání, přírodních limitech a etických volbách.

Klíčové je udržení biodiverzity Šumavy, což je základní cíl biotopové i druhové ochrany, a v tom má hlavní úlohu bezlesí, které však dlouhodobě velmi rychle mizí. V tomto směru chybí na území NP a CHKO Šumava potřebný monitoring ohrožených biotopů, populací a ekosystémů a zejména návazný management. Druhotné bezlesí luk a pastvin vytvořené v průběhu kolonizace Šumavy je základní podmínkou biodiverzity Šumavy (ale i ploch pro osídlení), většina botanických i zoologických hodnot je vázána na blokováné bezlesí, tedy na udržení tradičních způsobů obhospodařování, což na Šumavě dlouhodobě chybí, avšak mělo by být podstatou biosférické rezervace UNESCO. Teoretičtí biologové dlouhodobě „přehlížejí“ jak obyvatele, tak aplikované biology (lesníky, zemědělce, vodohospodáře), což potvrzuje jejich nadřazená nařizující nekomunikovatelnost bez snahy o spolupráci. Toto vyplývá z nedostatečných zkušeností zemědělské, lesnické a vodohospodářské „údržby“ krajiny a nevyvážené reflexe těchto potřeb. Proto následně uváděné seznamy organismů a společenstev nejsou samoúčelné, ale dokládají, že většině ohrožených a chráněných organismů na Šumavě nevyhovuje souvislý, téměř monokulturní bezzásahový smrkový les, ale rozvolněná krajina s travnatými porosty a zejména s množstvím ekotonů (resp. okrajů různých biotopů, např. s lesními okraji, světlinami, mýtinami, pasekami), ale i vodními plochami, které poutají největší biodiverzitu. Přírodní bohatství Šumavy, dlouhodobě zajišťované tradičním extenzivním využíváním území, je v rámci uskutečňovaného způsobu ochrany přírody, pod taktovkou teoretických biologů a vysokých úředníků MŽP ČR, zčásti i AOPK a EK likvidováno, přičemž není potřebně sledován veřejný zájem a trvalá udržitelnost. Proto skutečné potřeby zachování cenných segmentů přírody mnohdy suplují nadšení „amatéři“ (např. na Nalžovohorsku, Ještědu, Bílých Karpatech ...). Proč uvedené „drobnosti“ v praktické ochraně přírody jsou dlouhodobě opomíjeny? - jednoduše proto, že pro „fundamentální“ ochránáře je člověk trvale prezentován pouze jako škůdce, narušitel a nepřítel přírody a všech organismů. Důkaz poskytuje většina novodobých přírodovědeckých publikací a výzkumných závěrů teoretických biologů, kde vyřčený či zamlčený závěr spočívá v potřebě vyloučení člověka z přírody. Při popisu jednotlivých druhů a biotopů je obvykle uváděno, jak člověk cenným druhům a biotopům škodí, téměř nikdy, jak mu může pomoci, příp. jak mu pomáhá. Možno je např. uvést pouze „jemný“ klasický příklad: druh se stává nehojným v důsledku ničení životního prostředí – avšak konkrétně: úspěšným zalesňováním dochází k zániku druhu v území – tedy opravdu za to může člověk, že nedovolil v chráněném území extenzivní obhospodařování, tedy blokování sukcese (zde expanzivním smrkem). Čím blíže je chráněné území přírodnímu charakteru, tím větší je možnost ochránářsky převážně jen sledovat nenarušování přírodních procesů, čím je vzdálenější, resp. zkulturněné, tím více se musíme věnovat věducímu asistenčnímu

ekosystémovému přístupu, vycházejícímu z poznaných ekologických principů a zákonitostí příslušného společenstva, k podpoře žádoucího vývoje pro zajištění druhové a biotopové ochrany. Módní, až nábožensky vnímaný pojem „bezzásahovost“, řadou aspektů připomínající období ideologií Lysenkovské biologie, nemá své racionální opodstatnění a proto by neměl být vůbec používán. Nikdy nemůžeme vyloučit potřebu zásahu i ve zcela přírodních lokalitách (příklady je možno uvést řadu). Žel mnozí teoretičtí vědci tento nesmysl chtějí uplatňovat v sekundárních porostech Šumavy, ač pro většinu obyvatel - běžných drobných pěstitelů a chovatelů je „zásahový (intervenční)“ přístup v praxi zcela rutinní (pro přiblížení některým „vědcům“: zkuste říci, že i zcela zdravý člověk se bude vyvíjet a růst zcela bezzásahově). Jako příklad je možno uvést příbuzenskou ideologii náboženské sekty vzniklé na Jamaice – rastafariánství, jehož prioritou jsou přírodní procesy a vazby, přirozenost a bezzásahovost. Tamní zakladatel rockové hudby reggae Bob Marley, jako stoupenec tohoto náboženství, protože neschvaloval zásahy do lidského těla, zemřel ve věku 36 let, neboť odmítal léčbu proti rakovině kůže. Typické pro ně je kouření marihuany z přírodního konopí, přírodní volná láska, vlasové dredy, ale i zamítání alkoholu. Tedy jinak: **pokud bezzásahovost vede k závažnému či trvalému ohrožení, narušení či dokonce k likvidaci předmětu ochrany, pak je zcela nezbytná asistenční ekosystémová péče.** Před „projektem“ přeměny stávajícího biotopu v přírodě blízká společenstva je zcela nezbytné zvážit relativně konstantní veličiny (např. geologii a geomorfologii) a jejich vliv a pokud možno všechny proměnné veličiny (např. půdní substrát, mikroklima, biotop aj.) a jejich ovlivnění atd. Bezzásahovostí v sekundárních porostech je možno pouze vyrobit jakousi marketingovou „virtuální divočinu“ s velmi omezenou hodnotou přírodních prvků. **V žádném zveřejněném výzkumu nelze vysledovat predikované perspektivy bezzásahovosti.** Dokonce současná rozsáhlá vědecká publikace sledující řadu let skupinou vědců dynamický vývoj našich pralesových rezervací dokládá, že ani tam zdaleka nevystačíme s bezzásahovostí. **Vyráběná "divočina" Šumavy v nastoupené vývojové trajektorii přináší oproti proklamacím pouze upadající chlumní, téměř monokulturní smrkový les, věkově stejnorodý a jen nepodstatně rozčleněný, lokálně s podrostem expanzivních trav, s vysychajícími rašeliníšti a téměř totální likvidací floristicky i entomologicky bohatých pastevních a lučních trvalých travních porostů, při zániku pralesových porostů, většiny chráněných, ohrožených, endemitních a reliktních druhů, jež jsou převážně vázány na sekundární bezlesí, avšak s „vyrobenou množárnou“ lignikolního hmyzu a lignikolních hub, lokálně s erozně narušeným substrátem, lokálně s eutrofizací ledovcových jezer z dendritu uhynulých smrků a intoxikovanou vodou jezer hliníkem vyplaveným z půdy.** Šumava nevzkvétá, Šumava usychá - proti vůli lidu, kterou válčují dobře placení ideologové divočiny. Příroda současné Šumavy volá o pomoc, avšak nepomůžeme jí tím, že ji ponecháme samu sobě. Řada dnešních úředně vedoucích ochránců přírody obvykle nereflektuje celostní pohled, upřednostňuje rigidní ochranu, avšak obtížně dokáže spolupracovat s přírodou - mnohdy z neznalosti přírodních zákonitostí a principů, globálních, širších a zpětných vazeb a možností jejich „asistenční“ aplikace při ekosystémovém vývoji biotopů. Úředně byrokratické pojetí plošné ochrany přírody, včetně Evropsky významných lokalit a Ptačích oblastí, vymezených tzv. významných krajinných prvků a prvků tzv. územního systému ekologické stability, bez globálních širších a zpětných vazeb, obvykle **požadavkem bezzásahovosti ohrožuje samu podstatu chráněných hodnot.**

V ochraně přírody a krajiny ČR chybí koncepční celostní ekosystémové pojetí, což se projevuje ve vývoji chráněných území, ohrožených biotopů a taxonů. Žel tuto problematiku neřeší Koncepce ochrany přírody MŽP, ani Politika územního rozvoje ČR či Zásady územního rozvoje krajů a územní plány sídel. **Základní model chráněných území ovládl avanturismus bezzásahové ideologie, nevnímající že ČR, Evropa i lidstvo čelí environmentální katastrofě a stavu planetární nouze.**

Protože chybí dlouhodobá racionální koncepce a strategie ochrany NP Šumava, je pro vyhlášovatele a řešitele výzkumných projektů snazší zabývat se jednotlivostmi a úzkými okruhy problematik. Chybí komplexní situační studie, srovnávací případová studie, a to nejen přírodovědecké povahy, ale analyzující i sociologické a geopolitické vazby rozsáhlého regionu Šumavy zásadně ovlivněného současnou velkoplošnou ochranou. Na výzkum jednotlivých parciálních problematik ochrany Šumavy (např. prioritně spekulativně zaměřené na lignikolní hmyz a lignikolní houby) jsou věnovány (především Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích) mnohamilionové finanční prostředky.

MUDr. J. Marková

Ekologická stabilita

Podle poslední Metodiky vymezení ÚSES (MŽP 2017) je rozlišována ekologická stabilita vnitřní a vnější.

Vnitřní ekologická stabilita je schopnost ekosystému se udržovat při běžné intenzitě působení faktorů prostředí, vč. těch extrémů, na něž jsou ekosystémy dlouhodobě adaptovány. Vnitřní ekologická stabilita je dána pevností a množstvím vnitřních vazeb v ekosystému. Pro větší vnitřní ekologickou stabilitu je proto výhodou vyšší biodiverzita ekosystému. Vysokou vnitřní stabilitu mají především sukcesně zralé ekosystémy s klimaxovým charakterem (jež se za dlouhou dobu spontánně vyvinuly v bezprostřední závislosti na trvalých ekologických podmínkách prostředí). Vyznačují se obvykle vyšší biodiverzitou, uzavřeností geobiochemických cyklů a složitými energetickými, trofickými a informačními vazbami mezi producenty, konzumenty a dekompozitory. V naší kulturní krajině jsou to zejména člověkem málo využívané ekosystémy, jako staré lesy s přirozenou skladbou geobiocenózy, skalní společenstva, společenstva rašelinišť apod. Nadprůměrně vnitřně ekologicky stabilní jsou i člověkem slabě modifikované ekosystémy, např. teplomilné trávníky, vzniklé na suchém jižním srázu pastvou z rozvolněných teplomilných doubrav nebo bezlesé mokřady, které vznikly odlesněním na místě mokřadní olšiny. O něco méně, ale stále nadprůměrně vnitřně ekologicky stabilní, jsou systémy s přirozeným vývojem bioty za setrvalého způsobu extenzivního využívání člověkem, především staré extenzivně využívané louky a pastviny s přirozenými druhy či některé neobhospodařované rybníky. Sukcesně vyztřelé ekosystémy nelze „vytvořit“, ale je možno přispět k urychlení pozitivního vývoje např. záměrným doplněním některých druhů, případně regulací druhové skladby probírkou porostů. Větší část lesních druhů má schopnost šíření omezenou a vyžaduje kontinuitu přirozeného lesního prostředí. Bariérou může být i druhově přeměněný les, např. smrková monokultura pro květnaté bučiny.

Vnější ekologická stabilita je schopnost ekosystému odolávat působení mimořádných vnějších faktorů, na něž ekosystém není adaptován a které mohou být pro ekosystém katastrofické: rozsáhlé požáry, extrémní výkyvy teplot, dlouhé zátopy, imise, znečištění vod, toxicita půd. Čím je větší vnitřní ekologická stabilita ekosystémů, tím jsou lepší podmínky pro vnější ekologickou stabilitu. Vnější ekologickou stabilitu lze tedy posilovat, přičemž čím

více je ekosystém vychýlen z ekologické rovnováhy (homeostáze), tím větší jsou potřebné ekosystémové asistenční intervence.

Relativně nový pojem „ekologická stabilita“ ekosystému krajiny musí sledovat i vazby na ekologickou valenci, ekologickou integritu a homeostázi, ale i rezistenci (odolnost) a resilience (pružnost) dynamiky vývoje krajiny, resp. možnou zátěž, aniž by se narušila funkčnost krajiny. Hlavním projevem ekologické stability je ekologická / přírodní rovnováha, tedy schopnost se po působení vnějšího vlivu vrátit do původního, nebo obdobného stavu.

Obecně je návrat k ekologicky stabilizovaným poměrům možný zajištěním nezbytného minima vhodné krajinné struktury, resp. vegetačního krytu blízkého původnímu stavu.

V žádném případě nevznikne při vzrůstajících stresových faktorech, bez použití celosvětově vědeckého ekosystémového asistenčního managementu tj. spolupráce s přírodou a jejími zákonitostmi, slibovaný, druhově, věkově a prostorově různorodý žádoucí přírodní les. Nejen Šumava, ale i celé Česko se návazně aridizuje, výhledově v lepším případě v některých lokalitách odumřelých smrčín vznikne lesostepní formace ve vazbě na lokální smrkovou populaci diasporově založenou ještě před uschnutím lesa, pokud to ale umožní expanzivní až invazivní vegetační pokryv.

Výhledově vzniknou lesostepní smrkové stejnověké porosty (přičemž suchá torza smrků mají však ve vyschlém substrátu tlecí dobu několik decenií), pouze v příznivých chráněných lokalitách (např. Jezerní stěna Plešného jezera) či z „přípravného“ latentního podrostu pod uschlým lesem dojde k uspokojujivé obnově (možná až na třetině ploch). Zcela jsou přehlíženy světové zkušenosti, např. „přechodu“ zlikvidovaných jedinečných vavřínových, cedrových, dubových a borových lesů ve Středozeří na trnité křoviny macchií či tropických pralesů na jihu Afriky na jemná křoviska fynbos, ale i mnoho dalších, kde bez lidské pomoci se les již neobnovil.

Porovnání současné situace poskytla lesnická konference na Olšině v říjnu 2017 „Kyrill po 10 letech“ sledující situaci ve vojenských lesích na Knížecím stolci ve výšce 1220 m. Tam po včasném umělém zalesnění polomových holin po Kyrillu jsou dnes dobře rostoucí zelené „metrové“ porosty, které budou moci brzy plnohodnotně plnit vodohospodářské funkce, na rozdíl oproti dalšímu bezzásahovému území.

Kůrovcová kalamita - národní přírodní katastrofa

Jednou z prvotních příčin kůrovcové epidemie bylo vyhlášení a rozšiřování bezzásahových zón v NP Šumava, Národní park Šumava se stal chráněným epicentrem kůrovcové množárny epidemické kalamity, která přerostla v národní ekologickou katastrofu. Současně došlo k porušení zákonných povinností v ochraně lesa proti kalamitním škůdcům (kůrovcům). Centrum Europe Direkt prohlašuje: pokud geografické bariéry pro pandemický atak kůrovce lýkožrout smrkový neexistují, je škůdce nakonec schopen vstoupit na nová území přirozeným rozptylem (Směrnice 2000/29/ES) a proto tyto problémy mají řešit vnitrostátní orgány.

Rozdílný přístup v boji s kůrovcem lze uvést na situaci v sousedním Německu, kdy tiskový mluvčí Bavorských státních lesů uvedl: „V období obchodního roku 2018 dosáhl objem kalamitního dříví v celém Německu kolem 13 milionů m³ a v Evropě až 30 milionů m³. Kalamitní i kůrovcové dříví Bavorských státních lesů se obchodovalo v případě stávajících smluv i nadále za dohodnuté ceny. Díky systematickým kůrovcovým kontrolám v předem vymezených oblastech se dařilo kůrovcové dříví zpracovat a odvézt.“

Navzdory evidentně obtížným podmínkám v roce 2018 mají Bavorské lesy mimo jiné i díky využívání této aplikace (při prevenci boje s kůrovcem byla vytvořena mobilní aplikace, jejíž geodata umožňují označit v terénu napadené stromy) kůrovcovou situaci i nadále pod kontrolou.

V ČR dosáhla kůrovcová kalamita v r. 2018 zcela extrémního rozsahu a prognóza na rok 2019 je stejně nepříznivá. Hlavní prioritou pro zpomalení šíření kůrovce musí být pečlivé vyhledávání, včasné zpracování a účinná asanace aktivních kůrovcových stromů s cílem co nejvíce oddálit rozpad smrkových porostů. Je třeba za každou cenu zastavit rozvoj a šíření podkorního hmyzu do dalších oblastí a vyšších poloh s často cennými původními populacemi smrku. Bez politické vůle, která umožní potřebné legislativní změny, případně vhodně nastaví dotační politiku, bude velmi obtížné současnou situaci řešit. Jedná se nejen o potlačení kůrovcové kalamity, ale následně o obnovu a výchovu nových vhodných porostů na vzniklých "holinách", ale i o jejich ochranu před zvěří.

Na semináři Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM) v dubnu 2019 sdělil ředitel Vít Šrámek: "V tuto chvíli nevíme, zda se nám podaří kůrovcovou kalamitu výrazněji zpomalit či v dohledné budoucnosti zastavit. Pouze koordinovaný a aktivní přístup nám umožní obhájit pozici lesnictví jako hospodářského odvětví, které kromě přinášení pomoci vlastníkům pečuje o krajinu a naplňuje ekologické funkce, jež mají nedocenitelný význam pro celou společnost."

Dogmaticky prosazovaná bezzásahovost ve zkulturněných lesních biotopech NPŠ, je zcela nesmyslným, reálně neodůvodněným, zločinným hazardem, ze kterého vzešla národní kůrovcová katastrofa. Novela ZOPK k bezzásahovosti měla být projednána a odsouhlasena nejen obcemi na území NP a připomínkována jednotlivými ministerstvy. V současnosti chce MŽP a Správa NPŠ prosadit v prováděcí vyhlášce její aplikaci na převažujícím území národního parku, navíc s doplňkem 15-letého moratoria proti změnám. Tak se protagonisté bezzásahovosti chtějí zbavit zodpovědností za vyvolanou katastrofickou kůrovcovou epidemií, ekologickou destabilizací a biliardové škody! Management chráněných území byl původně tradičně monitorován, po 4 - 5 letech vyhodnocena situace a následně byla případně upravena ochrana / management.

Soudní znalec Ing. Vladimír Krečmer, CSc. ke kůrovcové kalamitě a ideologii „divočiny“

V kulturních ekosystémech smrků je kůrovec činitelem nikoli přírodním, ale morbidním. Rychlá, velkoplošná a dlouholetá destrukce stromového patra převažujících kulturních ekosystémů smrku představuje zásadní zásah do přírodních procesů - výrazně a dlouho se mění základní bilance energií, bilance vody, procesy a prvky klimatologické, tedy bioklima, procesy půdní a vodní a to nejen na ploše lesů. Tyto přírodní zákony nelze upravovat podle nějaké ideologie, platí prostě všude bez ohledu na to, zda je vnímáme, či zda se nám hodí nebo ne. Jestliže rozhodnutím o bezzásahovosti je stromové patro destruováno, ačkoliv je les nenahraditelnou složkou životního prostředí, dochází pod patronátem MŽP a Správy NPŠ, znamená to katastrofický management, přičemž rizika nejsou vnímána a sledována. Dílčí obory biologických věd pracují v jisté ideologické slupce, ležící mimo vědy, jejich úkolem je, aby divočina vznikla co nejdříve a na co největší ploše, nezajímá je, zda se destruovaný les obnoví a v jaké formě, ani okolní kulturní a obytná krajina. Nezajímají je škody ani vliv na národní hospodářství. Případně krycími manévry jsou fabulovány přínosy divočiny pomocí sofistikovaných propagandistických postupů. Je pitoreskní, že

v demokratickém a právním státě se k této situaci setrvale mlčí, byť důsledky jsou akutní pro celé generace, nebo ti, kdo dnes stojí v čele se bojí zodpovědnosti?

V těžké poválečné situaci v r. 1946 jsme dokázali chránit naše lesy jako národní poklad, neboť nám udržují příznivé klima, a také zastavit u nás kůrovcovou kalamitu počátkem padesátých let po nejhrošším suchu století v letech 1946-47! Místo tradiční ochrany a rozšiřování dochovaných hodnot přírody a krajiny postupně došlo po vyhlášení národního parku k revoluční změně - „ochraně přírodních procesů“, k čemuž byl zneužit kůrovec, který se začal rychle šířit po orkánu Kyrill v r. 2007 (z příkazu ministra M. Bursíka). Následně se z popudu několika pedagogů JČU počal uplatňovat experiment bezzásahovosti (*B. Moldan*).

Současně byl mediální propagandou (Hnutí DUHA i Správa NPŠ) prezentován názor, že *kůrovec je důležitou přirozenou součástí ekosystému smrčín* (tato informace byla na tabulích poskytována nevěřícím občanům při likvidaci funkčních hřebenových smrčín), protagonisté bezzásahovosti prohlašovali, že s pomocí kůrovce nejrychleji a nejrozsáhleji *přeměníme nepřirozené lesy Šumavy na přírodní a to věkově, druhově i prostorově různorodé, resp. na „divočinu“*. Toto propagandistické tvrzení obsahuje několik lží, vč. spekulativního zdůvodňování, že *podle klasifikace IUCN musí být národní parky zařazeny do kategorie II - bezzásahová divočina*, přestože reálně zdejší kulturní biotopy přísluší do kategorie IV a přestože každý stát si ochranu přírody sám určuje a vymezuje. Populistická ideologie „příroda si sama pomůže“ již přináší své ovoce. **Z epicentra chráněné kůrovcové množárny byly postupně infikovány smrčiny celé České republiky.**

Zřejmě nám nestačí např. ponaučení z NP Skalisté hory, kde bojují s kůrovcem / lýkohubem *Dendroctonus ponderosae* a *rufipennis* či z mnoha dalších lokalit. Někdejší karanténní škůdce, který byl původně v zárodku likvidován, neboť z jednoho stromu se nakazí až 1000 dalších a v následujících generacích vzniká rozsáhlá epidemie. Byť toto platí u většiny hmyzích stromových škůdců po celém světě, u nás dle současného MŽP zřejmě ne. Dolet kůrovce při rojení byl postupně slovně prodlužován na 200, 500 až 1000 m, v současnosti se již opatrně přiznává až 20 km, ačkoliv to může být i 100 km. Záměrně se nereflektuje realita epidemických přenosů v celém světě, mnohdy typem Stepping Stones (tzv. „krokové nášlapné kameny“), ani skutečnost, že i písek ze Sahary k nám za vhodné povětrnostní situace doletí, takže při „příznivém“ převládajícím jihozápadním větrném proudění není problém dálkových přenosů kůrovce v našem malém území. Pro nevěřící - stačí si prostudovat modely někdejších imisních přenosů polutantů, které způsobily předchozí rozsáhlé odumírání našich lesů (okrajově i Šumavy). Skutečnost rozšiřování kůrovce ze Šumavy byla dlouhodobě popírána, až se ozvaly sousední lesy rakouského kláštera Schlaegel s požadavkem úhrady způsobených škod.

Dopady kůrovcové kalamity na genofond smrku zteplého hodnotí doc. Ing. Milan Lastibůrek, MSc.,PhD. z České zemědělské univerzity v Praze: Následkem kůrovcové kalamity odumírají rozsáhlé oblasti lesa a dochází k významné fragmentaci populací (od r. 2007 do r. 2011 odumřelo 6 000 ha, tj. 83 % dospělého smrkového lesa ve správě NP Šumava v 8. lesním vegetačním stupni). Genetický drift (stochastický proces spojený s rozdělením populace do menších jednotek) způsobí postupnou redukci genové diverzity. Alely (funkční formy genů) s nízkou četností (frekvencí) budou s vysokou pravděpodobností ztraceny, naopak může urychleně dojít k fixaci alel se škodlivým účinkem

na adaptační hodnotu. Omezení křížení na několik sousedních jedinců v malých skupinkách rodičovských stromů vede k nárůstu příbuzenského křížení a následovně v dalších generacích negativními projevy inbrední deprese na znacích korelovaných s adaptační hodnotou, tedy především s vitalitou a reprodukcí. Naopak u alel s pozitivním účinkem na adaptační hodnotu o nízké četnosti bude velmi obtížné v malých subpopulacích dosáhnout odpovídající změny v četnosti, tedy i rychlosti adaptace. Mimořádně intenzivní selekce při dramatických změnách prostředí, kdy přežívá pouze malá část rodičovských jedinců, může být limitem pro další vývoj a existenci lesa. V případě rozsáhlých kůrovcových kalamit můžeme tedy očekávat další významné oslabení smrku ztepilého s velmi problematickými lokálními i celoplošnými dopady. Argumenty, že si smrk sám v tomto kalamitním stavu pomůže a díky intenzivní selekci se populace posílí a adaptují, jsou v rozporu se základními principy populační genetiky. Za přijatelné se jeví taková opatření, která podpoří krátkodobou adaptaci u oslabených populací lesních dřevin, tj. především zabrání další fragmentaci prostředí a snahy podpory reprodukce. Velmi pozitivně lze hodnotit doplňování druhové skladby, především listnatými dřevinami a jedlí bělokorou, samozřejmě v souladu s vegetační stupňovitostí. **Společným jmenovatelem všech aktivit v parku by měla být snaha zastavit rozsáhlé odumírání lesa jako ekosystému s významnými sekundárními dopady na životní prostředí a další budoucnost tohoto cenného území.** Asanace kůrovce je možná ve smyslu § 22 odst.1 zák. č. 114/1992 Sb. - souhlas a rozsah opatření se buď uvede v platném plánu péče o území NP anebo v samotném správním rozhodnutí. Z toho vyplývá, že je možné asanovat kůrovcem napadené stromy i v prvních zónách ochrany přírody, pokud je to v souladu s Plánem péče nebo v souladu s platným rozhodnutím orgánu ochrany přírody.“ Podle zák. č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a o změnách souvisejících zákonů, ve znění zák. č. 409/2000 Sb., zák. č. 314/2001 Sb., zák. č. 309/2002 Sb. a zák. č. 320/2002 Sb.: §4, písmeno a), bod 1 Právnické nebo fyzické osoby, které vyrábějí, zpracovávají, skladují, nebo uvádějí do oběhu rostliny, nebo rostlinné produkty, a vlastníci pozemků nebo osoby, které je užívají z jiného právního důvodu jsou povinni při své činnosti: omezovat výskyt a šíření škodlivých organismů tak, aby v důsledku jejich přemnožení nevznikala škoda jiným osobám a aby nedošlo k poškození životního prostředí a zdraví lidí nebo zvířat.

Aridizace

Zatím se na Šumavě „daří“ hazardní bezzásahovou kůrovcovou disturbancí hřebenových smrčín (v délce 40 km, na ploše cca 25 tis. ha) vysušovat a oteplovat území. A to i díky specifickému anemoorografickému systému s alpskými föhny (po likvidaci protivětrné ochrany biotopy smrčín). Reálně dochází úmyslným záměrem k aridizaci území při vysušování nejcennějších biotopů - retenčních rašelinišť, vytváření lesostepních formací a k likvidaci vodohospodářské udržitelnosti! Kde je proklamovaná předběžná opatrnost, kde je ochrana CHOPAV, kde je posuzování vlivu na životní prostředí, kde je vědecké východisko a kde je zodpovědnost? Našim ideologům asi uniká význam a funkce „albeda“. Tedy pro přiblížení: po likvidaci tropického deštného lesa a jeho nahrazení zemědělskými kulturami vzrůstá teplota oblasti asi o 3⁰ C. Žijeme v antropocénu, kdy se člověk výrazně podílel na znehodnocení životního prostředí, proto by se měl umět podílet i na jeho zlepšení. Dlouhodobá průměrná teplota 7,9⁰ C v ČR v současnosti vzrostla o 1⁰ C, přičemž vzrůst o 1,5⁰ C pokládáme za kritický, avšak předpoklad je vzrůst o 3⁰ C do konce roku 2100. Zatím vysušování - aridizace dlouhodobě humidní Šumavy v důsledku ideologických požadavků disturbance lesa Správu NPŠ nezajímá.

Nepříznivé ovlivňování mezoklimatu, fatální omezování vodní retence
vlivem omezování lesního pokryvu a vysychání pufrčních rašelinišť

Doc. RNDr. J. Pokorný, CSc.:

Na odlesněných plochách stejně jako v uschlém lese stoupá teplota povrchu travního porostu a odumřelých kmenů až o 20° C. Ohřátý vzduch odnáší vodní páru vysoko do atmosféry a vodní pára se nevrací zpět. Na Šumavě stouply průměrné teploty více než na území ČR a nejvíce stoupla průměrná teplota v dubnu, je to způsobeno odlesněním. Zřetelně stouply maximální teploty v uschlém lese a na holinách ve srovnání s živým lesem. Úbytek vody a vodní páry vede k vyššímu příkonu slunečního záření a vysychání bude pokračovat. Mlhy a oblačnost tlumily vyzařování tepla vůči chladné obloze. Lze proto očekávat častější výskyt ranních mrazů. Rozšíření bezzásahové zóny spojené s úhynem dalších desítek až stovek km² lesa je hydrologickým hazardem. V literatuře neexistují hydrologické údaje o efektu odlesnění nebo úhynu lesa na tak velké rozloze mírného pásma. Protagonisté bezzásahovosti a nepodstatného efektu uschlého lesa na hydrologii povodí ignorují chladící výkon živého lesa. Vysoké teploty měřené v uschlém lese jsou projevem přeměny sluneční energie na zjevné teplo (teplý vzduch). Na 10 000 ha uschlého lesa (100 km²) se uvolňuje teplo minimálně 25 000 MW (výkon elektráren v ČR je cca 12 000 MW). Rozšíření bezzásahové zóny spojené s dalším usycháním lesa povede k prohlubování sucha a klimatické změny. Pro tlumení klimatické změny, pro tlumení extrémů počasí bychom měli podnikat kroky opačným směrem: vracet vodu a vegetaci do krajiny a v kulturní krajině se snažit napodobit strukturu a funkce lesa. Zadržování vody v krajině a podpora obnovy vegetace vede ke zmírňování extrémů klimatu a zvyšování produkce, dokazují to konkrétní příklady obnovy krajiny. Záměrné ničení živých stromů ve jménu ochrany přírody je popřením současného pojetí termodynamické podstaty životních pochodů (spekulativní, zřejmě nerecenzovaná studie J. Hrušky obhazuje suchý les a bezzásahovost). Mezinárodní tým WeForest vypracoval pro Pařížskou konferenci o klimatu COP21 tzv. PolicyBrief shrnuje důležité funkce lesa a zdůrazňuje pozitivní efekt živého lesa na klima a hydrologii povodí (www.WeForest.org). Český překlad uveřejnil časopis Vodní hospodářství Gutierrez (2016). Lesní vegetace umožňuje potřebný vitalitní koloběh vody: v parném létě je v lese chládek, protože se stromy ochlazují výparem vody. Z lesa stoupá vodní pára jen pomalu vzhůru a voda se může vracet zpět jako drobný déšť, poté, co vodní pára kondenzuje odpoledne, pak v noci kondenzuje zpět na vodu kapalnou. Nic takového se nemůže dít nad rozsáhlým odvodněným polem, betonovými povrchy parkovišť a rozsáhlými halami o povrchové teplotě 50 °C. Když v létě v ČR sklídíme řepku a obilí, obnaží se na 18 000 km² ploch bez vody a vegetace, které se ohřívají. Teplý vzduch z přehřátých ploch do atmosféry znamená teplo cca 9 000 GW, takže ohřátý vzduch odnáší vlhkost vysoko do atmosféry a ten brání proudění oceánského vzduchu na kontinent“. Takový sloupec horkého vzduchu brání přísunu vlhkosti od Atlantiku a rozpouští případnou oblačnost. Sedláci říkali „na suché pole neprší“, sedláci téměř vymřeli a o klimatu a o vodě se jedná v klimatizovaných místnostech, přičemž se více dá na modely nežli na zkušenost hospodáře v krajině. Mokřady, podobně jako lesy si udržují nízkou teplotu pod 30 °C, vzduch nasycený vodou z nich stoupá pomalu vzhůru a voda se může vracet v podobě drobného deště, rosy a mlhy. Mlha a oblačnost tlumí příkon sluneční energie a zabraňuje vzniku ranních mrazů. Ještě v 70. letech minulého století bývala brzy ráno i v létě hustá mlha od Veselí nad Lužnicí do Sezimova Ústí, srážela se nad blaty, nad mokřými loukami. Vzrostlý les vyčesával několik set mm horizontálních srážek ročně, uschlý les to nedokáže, naopak urychluje ztráty vody.

Ing. Dušan Lujášik, CSc. uvádí:

Váš materiál je vskutku jasný až mrazí. V našem výzkumu klimatických změn se ukazuje, že ztráta cca 800 km² zalesněné půdy se podílí 1/3 - 1/2 na růstu teploty v Slovenské republice.

Ztráta biodiverzity - mizení chráněných a ohrožených biotopů a taxonů

Situaci potvrzuje porovnání současnosti s historickými fytocenologickými snímky a botanickým mapováním před vymezením EVL Šumava. Analýza je provedena v kapitole 9.21 Ochrana hodnot NPŠ a kapitole 9.22 Ochrana hodnot Natura 2000 - EVL Šumava a PO Šumava.

Ekologický krajinný rozvrat

Po naoktrojované disturbanci / bezzásahovém kůrovcovém uschnutím hřebenových smrčín Šumavy v délce více než 40 km, dochází k vysušování / aridizaci tradiční humidní Šumavy, chybějící lesy způsobily omezení vertikálních i horizontálních srážek, došlo ke změně mezoklimatu a omezení vodních zdrojů v povodí Vltavy a Berounky i zvýšeným povodňovým rizikům. Region Pošumaví se ekonomicky propadá, dlouhodobě jsou ze Šumavy vytěšňováni obyvatelé i návštěvníci (proto se budují prohlídkové obory). Biodiverzita se prudce snižuje, což potvrzuje botanické mapování před vyhlášením EVL Šumava, likvidují se vodohospodářské funkce CHOPAV Šumava. Nezdopovědné jednání šumavského bezzásahového experimentu již dávno přesáhlo základní škodu 300 mld. Kč a tak bylo „přikryto“ politickým zákonem „o bezzásahové divočině“. Proto alespoň krátká obhajoba nezbytnosti realizace světově vědecké ochrany přírody ekosystémovým asistenčním managementem:

- příklady rozvrácení lesních ekosystémů bez jejich přírodní obnovy: Středozemí, plantáže, Velikonoční ostrov, Haiti, Island, situace Austrálie
- příklady neobnovení lesů po půl stoletém opuštění plantáží: Kuba, Myanmar, Srí Lanka
- trvalé přibývání pouští.

Světové vědecké ochrannářské požadavky ekosystémového asistenčního managementu jsou v rozporu s politicky prosazenou doktrínou ochrany bezzásahových přírodních procesů v jednoúčelovém návrhu novelizace zákona o ochraně přírody a krajiny a to jak v rozporu s celosvětovými zkušenostmi, ale i se a současnými světově významnými vědeckými názory. Možno uvést např.:

Prof. Ing. Jaroslav Petr, DrSc., v časopise Příroda 7-8/2016, v článku věnovaném brazilskému cerrados sděluje: **Pokud člověk opustí plochy získané zničením lesů, dřívější les se na nich sám neobnoví. Na opuštěných místech vznikají často zcela nové ekosystémy, jimž nejednou dominují trávy. Návratu lesů musí napomoci člověk. Nebývá to jednoduché ani laciné, ale není to neproveditelné. K zalesňování má člověk celou řadu důvodů. Zalesňování se promítne do tepelné bilance krajiny. Zalesnění znamená ochlazení.** Lesy ještě pokrývají asi 30 % souše, ročně jich ubývá asi 73 tis km², z tropických lesů zbývá již jen asi polovina původní rozloh.

Ing. Milan K. Jirmář, DrSc., ve druhém vydání publikace „Globální změna“ rozsáhle rozvádí stejné závěry. M. Jirmář působil jako poradce v OSN, byl spoluzakladatelem mezinárodní společnosti pro vodní zdroje International Water Resources Association, působil v řadě mezinárodních projektů a je autorem mnoha publikací, dokládajících nutnost

racionálního řešení současných klimatických změn, např.: Návrat k vegetačním úpravám, Potřeba a spotřeba vody, Vodní hospodářství, Water Resources and Water Management aj.

Prof. Ing. Jan Jeník, CSc., dr.h.c., čestný předseda českého výboru MAB UNESCO sděluje: Nikde na Šumavě není divočina, k zastižení jsou jen fragmenty přírodě blízkých ekosystémů. Na ekosystémové hladině jim chybí druhová, věková a prostorová diverzita, stromy jsou fyziologicky oslabené. Program udržitelného vývoje celistvé Šumavy je zvláště závažným interdisciplinárním problémem přírodovědeckým, společensko-hospodářským a politickým, nutná je aktivní péče o celou krajinu, nikoli pasivní ochrana přírodních procesů. Celistvá a rozmanitá Šumava musí být nástrojem všeobecného principu předběžné opatrnosti.

RNDr. Vojen Ložek, DrSc., odborník světového významu, varuje ve svých vědecky vynikajících publikacích před módní bezzásahovostí.

Kvalitativní analýza rizik, hodnocení stavu, hrozeb a zranitelností

Udržitelný rozvoj území spočívá ve vyváženém vztahu územních podmínek pro:

- příznivé životního prostředí
- hospodářský růst (prosperitu)
- sociální soudržnost společenství obyvatel v území (tj. příznivé sociální podmínky).

Základní principy udržitelného vývoje spočívají ve vyváženost tří základních pilířů přijatých EU, tj. environmentálního, ekonomického a sociálního, např. v: účtě k životu, předběžné opatrnosti a prevenci, šetrném a spravedlivém využívání zdrojů a snižování rizik u zdrojů, zodpovědnosti původce znečištění, používání nejšetrnějších dostupných technologií. Světová konference OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED) roku 1992 v Rio de Janeiru přijala deklaraci o životním prostředí a rozvoji (*The Rio Declaration on Environment and Development*). Tento dokument propojuje ve svých principech sociální, environmentální i ekonomickou stránku udržitelného rozvoje a stanoví roli národních vlád při jeho prosazování. Na 27 principů udržitelného rozvoje navazuje tzv. Agenda 21, která principy konkretizuje pro jednotlivé oblasti lidské činnosti. Kapitola 7 Agendy 21, která je věnována udržitelnému rozvoji lidských sídel, stanovila tyto programové zásady:

- poskytovat odpovídající obydlí pro všechny,
- zlepšit správu a řízení lidských sídel,
- podporovat plánování a management vedoucí k udržitelnému územnímu rozvoji,
- poskytovat integrované infrastruktury pro zásobování vodou a odstraňování splašků a tuhých odpadů,
- zabezpečovat pro sídla udržitelné energetické a dopravní systémy,
- zabezpečovat plánování a management sídel v územích vystavovaných přírodním katastrofám,
- zabezpečovat udržitelnost stavebnictví,
- rozvíjet lidské zdroje a budovat kapacity pro rozvoj lidských sídel.

V současnosti na základě silné „růstové mentality“ většiny společnosti je nutné, aby při alokaci nových investic nedocházelo k ochuzení přírodního a životního prostředí. Komplexní územní rozvoj znamená koordinované vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb občanů, ochranu zdravých životních podmínek, rozvoj dopravy

a spojů, výchovu a vzdělávání a ochranu veřejného pořádku, s cílem zajistit harmonický a udržitelný rozvoj území. Vyváženým vztahem územních podmínek se rozumí takový stav využití území, kdy je území využíváno dosažitelně optimálním způsobem, jeho hodnoty (§18 odst.4, §19 odst.1 písm a) staveb. zák.) jsou chráněny a rozvíjeny a vyhodnocení stavu území a trendů jeho rozvoje nezavdává důvody k obavám ze současných nebo budoucích rizik, způsobených jednostranným rozvojem bez kompenzačních opatření, disproporcemi mezi způsoby využití území nebo střety mezi oprávněnými zájmy v území a záměry změny jeho využití. V přírodním pilíři by mělo být sledováno horninové prostředí, vodní režim, hygiena životního prostředí, ochrana přírody a krajiny, zemědělský půdní fond (ZPF) i pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL). Současný vývoj potvrzuje nevyvážené sledování udržitelného rozvoje, zejména v nadřazování environmentální problematiky nad ekonomickými a sociálními.

Dokument Strategie udržitelného rozvoje ČR sleduje celostátní problematiku, avšak bez potřebné reflexe odpovídajících potřeb ochrany přírody.

Územní plány reflektující požadavek zajištění udržitelného rozvoje řešeného území musí tedy zohledňovat všechny jeho aspekty - požadavky na zachování přírodních, kulturních a urbanistických hodnot území, stabilizaci obyvatelstva a rozvoj sídla, ochranu a zlepšování životního prostředí, vytváření podmínek pro racionální a šetrné využívání přírodních zdrojů a potenciálu území, pro stabilizaci a rozvoj ekonomické základny a pro prohloubení spolupráce s okolními územními celky. V návrhu je vhodné zvažovat i jejich ekonomickou náročnost. Při vyhodnocování vlivů koncepce ÚP na životní prostředí se vychází z popisu a vyhodnocení zjištěných a předpokládaných závažných vlivů územního rozvoje na životní prostředí a přijatelné alternativy naplňující cíle územního rozvoje, zatím však obvykle formálně. Posuzování by mělo být vyvážené, tzn. sledovat i vyváženost sociálních a ekonomických hledisek. V závažných případech krajský úřad vyžaduje samostatné zpracování posouzení vlivu koncepce územního plánu na životní prostředí, tzv. „SEA“. Obvyklé je to zejména u velkoplošných chráněných územích přírody a v územích Natura 2000 (EVL, PO). Posuzování vlivů na životní prostředí podléhají vymezené záměry a koncepce, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat objektivní odborný podklad pro vydání rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů, a přispět tak k udržitelnému rozvoji společnosti. Tento podklad je jedním z podkladů v řízeních podle zvláštních právních předpisů. Posuzují se vlivy na veřejné zdraví a vlivy na životní prostředí, zahrnující vlivy na živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky, vymezené zvláštními právními předpisy a na jejich vzájemné působení a souvislosti. Posuzování vlivů územně plánovacích koncepcí a jiných koncepcí (strategie, politiky, oborové plány) na životní prostředí je stanoveno Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. 6. 2001, o posuzování vlivů některých (určitých) plánů a programů (koncepcí) na životní prostředí (SEA – Strategic Environmental Assessment) a respektuje Směrnici Rady 92/43/EHS z 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a Směrnici Rady 79/409/EHS z 2.4.1979 o ochraně volně žijících ptáků. Požadavky uvedených Směrnic byly implementovány (transponovány) do naší legislativy. Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR uvádí základní principy:

- princip rovnováhy tří pilířů udržitelného vývoje
- princip soudržnosti a integrace politik a řízení
- princip předběžné opatrnosti (a obezřetnosti)
- princip generační a mezigenerační odpovědnosti
- princip rovných příležitostí
- princip partnerství
- princip mezinárodní odpovědnosti
- princip rozmanitosti.

U zvláště chráněných území přírody (zatím cca 16 % území ČR, přičemž obecně se doporučuje 10 - 15 % území ČR ponechat k dispozici přírodě), jež však v ČR byly v naprosté většině podmíněny dosavadní lidskou činností (resp. extenzivním využíváním) se stupňuje konflikt mezi ortodoxními teoretickými „naturisty“, jež na těchto plochách požadují převážnou bezzásahovost a „praktickými“ znalci ekologických principů a zákonitostí. Fundamentální a šikanozní požadavky (např. znepřístupňování rozsáhlých území Šumavy zdůvodňováním ochrany tetřeva) je možno mnohdy označit za nezodpovědné. Plochy naturových území jsou zatím jakoby nadřazovány a dosud neimplementovány do našeho systému chráněných území. Jejich vymezení je téměř luxusní (v ČR bylo vymezeno 41 ptačích oblastí - cca 9 % území, rozsah EVL je rovněž značný - cca 10 % území). Vezmeme-li v úvahu i tzv. významné krajinné prvky (mezi něž patří veškeré lesní plochy, vodní toky s jejich nivami a vodní plochy, pak v současnosti téměř polovina území ČR má zajištěnou státní ochranu přírody, ke které se nezbytně vyjadřují orgány státní ochrany přírody. Na základě posouzení hodnocení trvale udržitelného rozvoje území, mají Rady obcí pro udržitelný rozvoj území stanovit podmínky pro realizaci problémových záměrů (Rady obvykle nejsou ustaveny). Evropská legislativa sleduje i řešení střetu zájmů ochrany přírody s rozvojovými požadavky - obvykle je požadováno dokládat, že veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody a případně navrhnout kompenzační opatření, např. náhradní plochy.

Na základě mnoha domácích a světových zkušeností je možno vyslovit názor, že bezzásahové ochranné požadavky v naší kulturní a polokulturní krajině znamenají rozsáhlý úbytek biologické diverzity a to i taxonů evropsky a národně chráněných. Proto byla v IX/2009 uspořádána v Železné Rudě konference Šumava na rozcestí. "Purističtí naturisté“, bez sledování širších a zpětných vazeb neopodstatněným prosazováním divočiny bez lidí, zástupným důvodem ochrany ustupujícího tetřeva, přičemž proklamovanou bezzásahovostí na 2/3 území NP, v plochách kulturního lesa vzniká dále nestabilní smrková monokultura, bez potřebné přirozené skladby a zásadně se snižuje biodiverzita, převážně vázaná na někdejší bezlesí, které bývalo až na 30 % ploch.

Hodnocení analýzy rizik nově navrhované zonace NP Šumava

Textové hodnocení je uvedeno v předchozích kapitolách.

Jednotlivá rizika nepůsobí izolovaně, proto je obtížné klasifikovat jejich význam.

Číselné hodnocení detekovaných vlivů:

- +2 významný pozitivní vliv, zonace přispívá k posílení silných stránek, k odstranění slabých stránek, využití příležitostí nebo k eliminaci hrozeb,
- +1 slabý (mírný) pozitivní vliv
- 0 bez prokazatelného vlivu nebo má neutrální dopad
- ? nelze hodnotit s ohledem na neznalost konkrétního řešení, možný negativní vliv
- 1 slabý (mírný) negativní či rušivý vliv, nevylučuje schválení návrhu
- 2 významný negativní vliv, oslabuje silné stránky, posiluje slabé stránky, působí proti příležitostem nebo vytváří podmínky pro uplatnění hrozby.

Environmentální rizika

- Zachování funkčních lesů - 1
- Doplnění původních lesních druhů - 1
- Zachování chráněných a vzácných botanických druhů (zánik citlivých druhů) - 2
- Zachování chráněných a vzácných zoologických druhů - 1
- Zachování chráněných habitatů / biotopů EVL - 2
- Zachování chráněných druhů PO - 1
- Zachování hodnot Biosférické rezervace UNESCO Šumava - 2
- Zachování hodnot chráněných Ramsarskou úmluvou - 2
- Zachování retenčních rašelinišť - 2
- Šíření invazních, případně expanzivních druhů - 1
- Omezení kůrovcového epicentra - 2
- Udržení humidního charakteru území - 2
- Zajištění opatření vodohospodářské retence CHOPAV - 2
- Zachování vodních zdrojů a zajištění jejich OP - 2
- Požáry a jejich zamezení - 2
- Zamezení erozních projevů - 1
- Celkově - 2**

Ekonomická rizika

- Pracovní příležitosti - 2
- Uplatnění ekologických farem - 1
- Návazné zpracovatelské podniky - 2
- Zachování tradičních komunikací - 1
- Celkově - 2**

Sociální rizika

- Zachování vzdělávacích turistických funkcí a historických turistických tras - 2
- Zachování rekreačních funkcí - 1
- Zachování zastavěných a zastavitelných ploch ÚP v sídelní / kulturní zóně - 1
- Celkově - 1**

Souhrnné riziko

- 2

Navrhovaná zonace zásadně narušuje environmentální, ekonomickou a sociální udržitelnost nejen vlastní Šumavy, ale i Pošumaví. Konkrétně napomáhá šíření kůrovce, takže současně jsou ničena pralesová torza s nevyčíslitelnou genetickou hodnotou, přičemž vlivem vzrůstajících stresových faktorů dochází k aridizaci - vysychání Šumavy, likvidaci biodiverzity a fatálně neudržitelnému vývoji ekologickému i vodohospodářskému. Světově vědecký ekosystémový asistenční management je záměrně přehlížen v důsledku prosazení ideologie bezzásahovosti k výrobě virtuální divočiny v kulturním území Česka.

Požadavky navrhované zonace jsou v rozporu potřebami dalších, ve stejném území vymezených způsobů ochrany:

- Biosférická rezervace UNESCO Šumava
- Ramsarská úmluva o mokřadech, majících mezinárodní význam
- Natura 2000 : Evropsky významná lokalita Šumava, Ptačí oblast Šumava
- Chráněná oblast přirozené akumulace vod Šumava.

Požadovaná ochrana přírodních procesů je v rozporu s desítkami právních předpisů. Požadovaná bezzásahovost spustila národní kůrovcovou kalamitu.

Základní problematika

Navrhované záměry uvedené zonace negativně ovlivňují schopnost dlouhodobě udržitelného environmentálního, ekonomického i sociálního vývoje NPŠ:

- Nerespektování ostatních "překryvných" druhů ochrany
- Absence komplexního monitoringu, periodického vyhodnocování a úprav managementu i Plánu péče
- Radikální pokles biodiverzity v důsledku bezzásahové koncepce "ochrany přírody"
Fatální snižování biodiverzity, homogenizace krajiny
- Aridizace Šumavy, vysušování rašelinišť, snižování vodní bilance, oteplování, sucha, bleskové povodně
- Vzrůstající bezpečnostní rizika vč. požárů
- Ostrakizace a vytěsňování obyvatel i turistů
- Věcně neoprávněné vydávání směrnic a opatření bez projednání s dotčenými orgány, obcemi a veřejností
- Nadměrná velikost území NP Šumava
- Nevyvážené požadavky územní ochrany přírody EU na západní státy a postkomunistické země
- Ekonomické a klimatické dopady nejen na Plzeňský a Jihočeský kraj, ale i celé Česko (denní teploty Šumavy po bezzásahovém disturbančním kůrovcovém odlesnění hraničního hřebene bývají dokonce vyšší než v ostatním návazném území)
- Ekonomické ztráty
Těžba kůrovcového dřeva dle údajů VÚLH exponenciálně vzrůstají.
V roce 2017 to bylo 2,9 mil. m³, v r. 2018 6,9 mil. m³, přičemž v r. 2019 se již předpokládá více než 10 mil. m³
- Vliv na eliminaci nebo snížení hrozeb řešeného území
 - Další vylidňování území, vyžadující zajištění rekreačních, odpočinkových, wellness a klimaticky lázeňských funkcí

- Nedostatečné zajištění údržby trvalých ploch extenzivním využíváním pastvou či kosením
- Ohrožení funkce CHOPAV a pokračující vysychání území
- **Vliv na posílení slabých stránek řešeného území**
 - Demograficky degresivní vývoj obcí
- **Vliv na využití silných stránek a příležitostí řešeného území**
 - Bioklimaticky příznivá oblast
 - Ekologicky jedinečné území
 - Vymezení ochranných pásem vodních zdrojů
 - Zachování prvků ÚSES a zajištění průchodnosti krajiny
- **Vliv na stav a vývoj hodnot řešeného území.**

Požadavky na management NP Šumava

- **Vymezení odpovídající adekvátní zonace současného stavu předmětů ochrany v NPŠ si vyžaduje splnění uváděných podmínek pro předcházení rizikům ohrožení kvality života a potřeb života současných obyvatel i budoucích generací, ale i ochrany chráněných hodnot přírody a krajiny.**
- **Vytváření podmínek pro předcházení zjištěným rizikům ovlivňujícím potřeby života současné generace obyvatel řešeného území i předpokládaným ohrožením podmínek života generací budoucích.**
- **Vyhodnocení vlivů na vyváženost vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území, jak byla zjištěna v rozboru udržitelného rozvoje.**
- **Nepřijetí současného návrhu zonace si následně vyžaduje citlivou koncepci další ochrany k environmentálně, hospodářsky a demograficky udržitelnému řešení při zachování a zlepšení uváděných chráněných hodnot NP Šumava, ale i BR UNESCO, EVL, PO a CHOPAV.**

6. Řízení ochrany přírody - Správa NP Šumava, MŽP, veřejnost, věda, media, politika

Politici a úředníci musí fungovat nikoliv jako autoritativní státní „vrchnost“, formulující samostatně ochrannářské vize, ale jako služebníci veřejnosti a moderátoři jejich diskuze s odborníky. Ideologové bezzáshovosti ve zkulturněné krajině programově likvidují rodinné stříbro – krajinu Šumavy pro imaginární vizi kočičího zlata – virtuální divočinu Šumavy.

Někdejší osvícené hospodaření často vycházelo z principu udržitelného rozvoje, např. Rožmberků v jižních Čechách (Třeboňsko), či Lichtensteinů na jižní Moravě (Lednicko-valtický areál). Člověk, bezprostředně prožívající přírodu a krajinu, jednal v duchu přírodních zákonitostí a tak spoluvytvářel "genia loci". Současná nadměrná rigidní iracionální ochrana přírody začíná závažně limitovat a ohrožovat vyváženost environmentálního, ekonomického a sociálního rozvoje.

Politika územního rozvoje ČR - aktualizace 1 uvádí Šumavu jako Specifickou oblast Šumava SOB1 (v ORP Klatovy, Sušice, Vimperk, Prachatice a Český Krumlov), což zdůvodňuje

- potřebou úměrně a rovnoměrně rozvíjet a využívat s ohledem na udržitelný rozvoj území vysoký rekreační potenciál krajiny přírodně cenné a společensky atraktivní oblasti Šumavy, která je největším národním parkem ČR, chráněnou krajinnou oblastí a biosférickou rezervací UNESCO
- potřebou posílit ekonomický a sociální rozvoj v souladu s ochranou přírody, zejména drobného a středního podnikání v oblasti místní a tradiční výroby a cestovního ruchu
- potřebou koordinace využívání území se sousedními zeměmi Svobodným státem Rakousko a Spolkovou zemí Horní Bavorsko.

Státní politika životního prostředí na období 2012-20 vymezuje plán na realizaci efektivní ochrany životního prostředí je zaměřena na ochranu přírody a krajiny, ochranu klimatu a zlepšení kvality ovzduší, ochranu a udržitelné využívání zdrojů a bezpečné prostředí. Z hlavních opatření uvádí předcházení rizik antropogenního i přírodního prostředí a minimalizace dopadů krizových situací.

Novela zák. o ochraně přírody a krajiny č. 349/2009 Sb. musela reflektovat některé výtky a požadavky Evropské komise, týkající se neodpovídající transpozice evropské legislativy, např.:

- zjednodušení a zprůhlednění výkonu státní správy
- zefektivnění a zpřehlednění některých procesních postupů (výjimky ochrany ZCHÚ a druhové ochrany)
- zjednodušení ochrany EVL a PO (možnost schválit i řešení s negativním vlivem, při příp. hledání alternativních řešení a kompenzačních opatření)
- výjimky ochrany volně žijících ptáků
- zrušení ochranných pásem velkoplošných CHÚ
- výjimky, kdy veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody.

Nízká transparentnost všech právních nástrojů zabezpečujících ochranu společenství a populací vedla Evropskou komisi k výtkám, které reflektovala novela zákona o ochraně přírody č. 349/2009 Sb. ke zjednodušení, zpřehlednění a zprůhlednění složitého správního řízení. Přesto pro řadového občana, ale i ostatní správní úřady je administrativní bariéra předpisů okolo NP a CHKO Šumava obrovská (viz žádost z. s. Otevřená Šumava na obnovení původních turistických cest v Královském hvozdu 2012). Nepřehlednost a nekonceptnost (neřád) dávají prostor pro uplatnění různých ideologických představ a dogmat, mnohdy bohužel prezentovaných i částí vědecké obce. Dvacetiletá až čtyřicetiletá absence racionálních cílů ochrany přírody způsobuje, že **přírodní procesy, které logicky potřebují asistenci člověka, nemohou fungovat a směřovat k cílovému, pokud možno rovnovážnému stavu, který by se ustálil v určitém klimaxovém stádiu nebo rovnovážné dynamice.**

Povolování tzv. velkých výjimek ze základní územní ochrany zvláště chráněných území na základě veřejného zájmu, jež výrazně překračuje nad zájmem ochrany přírody (konceptní strategické záměry) je anomální (mimo správní řízení), neboť o tom rozhoduje MŽP a „schvaluje“, resp. potvrzuje vláda. Potřebné je, aby rozhodování MŽP o velkoplošných chráněných územích vyplývalo z dohody s dotčenými ministerstvy a vláda by se zúčastnila až při příp. dohodnocení, pokud by nebylo dosaženo konsensu. Tzv. malé výjimky udělují příslušné orgány ochrany přírody ve své územní působnosti.

Novela zák. č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v jednoúčelové novele č. 123/2017 Sb. politicky prosazená (proti vůli senátorů i prezidenta republiky, za pomoci Hnutí DUHA - mediální manipulací) umožnila bezzásahovost v národních parcích k "výrobě divočiny", v rozporu celosvětově vědeckým ekosystémovým asistenčním managementem.

Před přípravou návrhu zákona o národních parcích vč. Šumavy ale bylo třeba:

- odsouhlasit s místními obyvateli skutečně demokraticky dlouhodobé zásady provozování národního parku, která reflektují i ekonomickou stránku
- přehodnotit kategorizaci, velikost a zonaci jednotlivých velkoplošných území ochrany přírody (EVL, PO, BR, Ramsar. lokality, CHOPAV, neboť každá má jinou hranici)
- vyloučit pojem bezzásahovost ve zkulturněných biotopech Šumavy, který nikdy nebyl odborně definován a pozitivně zhodnocen, neboť tím se zcela degraduje původní biodiverzita
- vyloučit zvyšování doposud nepřístupné I. zóny nad 20 % a v dalším výhledu nad 30 %.
neboť kdyby se opravdu ukázala racionální potřeba, dokážeme velmi rychle novelizovat jakýkoliv zákon, (přičemž inspektoři Evropské komise přivolaní na základě soukromých žalob prohlásili, že přijatá zonace je pouze naši interní záležitostí)
- umožnit výchovně vzdělávací funkce obnovením přístupu byv. vymezených turistických tras
- podle předchozí usance sledovat a min. po pěti letech vyhodnocovat dopady ochrany přírody na trvalou udržitelnost environmentální, ale i ekonomickou a sociální.

Zákon o národních parcích měl vycházet z vyčísleného ekonomického přínosu jako faktor veřejné podpory, avšak ten je dlouhodobě propadající nejen pro území NPŠ, ale i na celý region Pošumaví (vzhledem k uskutečňovanému bezzásahovému způsobu ochrany přírody, omezování přístupnosti a další problematickým požadavkům). Protože novela ZOPK k národním parkům a bezzásahovosti nevznikla jako široká společenská dohoda, ale operativní manipulaci aktérů bezzásahovosti, pak se nemůže dlouhodobě stát funkčním nástrojem, neboť **vznikala pouze politickým přetlakem zásadních názorových směrů a neměla své opodstatnění, vzhledem k absenci analýzy požadované bezzásahovosti a jejich dopadů, svévolným výkladem a pojetím „ochrany přírody a krajiny“, přičemž nejsou respektována práva obcí a uživatelů chráněné Šumavy a trvalá udržitelnost dotčených území dle obecných směrnic EU.** Velkoryse vymezený NP Šumava začíná postrádat smysluplnost (přičemž nebyl zřízen zákonem, ale pouze Nařízením vlády). Sousední NP Bavorsky les je třetinový, bez obcí, zatímco na naší straně byl NP vyhlášen na katastrálních územích 22 obcí. Ve městech Kašperské Hory a Vimperk platí usnesení městského zastupitelstva o vystoupení z NP, pokud nedojde k dohodě.

Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje, aktualizace 4, vymezuje specifickou oblast Šumava SOB1, kde pro rozhodování o změnách v území stanovuje následující kritéria:

- vytvářet předpoklady pro dosažení vyvážených podmínek udržitelného rozvoje území v koordinaci s ochranou přírody a krajiny
- vytvářet podmínky pro zlepšení a stabilizaci životní úrovně obyvatel
- využití území regulovat s ohledem na zachování příznivých podmínek životního prostředí a rekreačních předpokladů území a posilovat tradiční podnikatelské aktivity, navazující zejména na rozvoj cestovního ruchu a rekreace, ekologické zemědělství a využití místních surovin, např. dřevní hmoty

- koordinovat zástavbu v území v návaznosti na vytváření územních předpokladů pro rozvíjení systému přeshraniční dopravy, pěších a cyklistických tras.

Ředitelé NP Šumava

1991 – Milan Skolek

1991–1993 – Jiří Kec

1993–1994 – Miroslav Filip

1994–2003 – Ivan Žlábek

2004–2007 – Alois Pavlíčko

2007–2010 – František Krejčí

2010–2011 – Zdenka Šartnerová

14.2. 2011 – 30.6. 2012 – Jan Stráský

1. 7. 2012 – duben 2014 – Jiří Mánek

od května 2014 – Pavel Hubený

Současný ředitel NP Šumava Mgr. P. Hubený

(vystudovaný geograf, bez výběru jmenovaný ministrem R. Brabcem). Jeho trvalou prioritou je bezzásahová výroba "divočiny" (za dlouhodobé zásadní spolupráce s veterinářem J. Bláhou - Hnutí DUHA). Bez praktických znalostí globálních stresových faktorů a kritického hodnocení současné situace bezhlavě prosazuje utopické ideologické požadavky.

Plán péče NPŠ - připravoval Ing. Martin Starý pro období 2016 - 2030, **neprojednán a neschválen.**

V úvodním prohlášení tohoto dokumentu P. Hubený sděluje:

Plán péče o Národní park Šumava je základním strategickým materiálem NPŠ, který je pro Správu NPŠ závazným podkladem pro péči o svěřené území. Tento dokument měl navazovat na předchozí plán péče, který platil v prodlouženém režimu v období 2001–2015 a je podkladem pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Plán péče by měl garantovat srozumitelné a předvídatelné přístupy Správy NP k ochraně území, měl by zajistit zachování přírodních hodnot, tzn. všech předmětů ochrany vyplývající z platné legislativy, zachování a zlepšení předmětů ochrany soustavy Natura 2000 při zajištění trvalé existence osídlení a hospodářských zázemí sídel. Za základní předměty ochrany přírody v NPŠ jsou považovány lesní ekosystémy ve všech jejich vývojových fázích, rašeliniště a další typy přírodních mokřadů, ledovcová jezera a vodní toky, nelesní plochy a kulturní bezlesí, fauna a flóra Šumavy. Protože cestovní ruch tvoří hlavní podíl ekonomiky šumavských obcí, má se tímto plánem vytvořit prostor pro takové formy alternativních a měkkých forem turistiky a rekreace, které zajistí dostatečnou atraktivitu území pro poznání, osvětu, turistiku a rekreaci při zachování přírodních hodnot území. Pro dosažení cíle bude podporováno zvyšování environmentální, technické a estetické kvality infrastruktury a míry zachování přírodní i kulturní atraktivnosti území – tím dojde ke zvýšení přitažlivosti území pro rekreanty i návštěvníky (zejména pomocí zvyšování environmentální kvality nabízených služeb a nepoškozeného přírodního a kulturního dědictví. Nedílnou součástí péče o NPŠ je také respektování potřeb pro zachování prostoru pro trvale udržitelný rozvoj obcí, na jejichž správních územích byl NP Šumava v roce 1991 vyhlášen, ale také zachování a tvorba adekvátní infrastruktury potřebné

pro přírodě blízký turistický ruch. Cílem plánu péče je najít odpovídající řešení všech těchto cílů v návrhovém období 15 let, které by mělo zajistit stabilitu vztahů i managementových přístupů v území. NPŠ má vedle své jedinečné přírodní hodnoty i významný regionální hospodářský faktor. Plán péče by měl současně nastavit takové podmínky pro využívání území, aby bylo možné realizovat aktivity, které budou harmonicky a diferencovaně využívat přírodní a lidský potenciál území Šumavy, které neohrožují přírodní hodnoty a procesy zajišťující stabilitu šumavské přírody a jsou v souladu s moderními zásadami politiky udržitelného rozvoje ČR. Národní park Šumava by měl vedle svých základních ochranných funkcí poskytovat užitek obyvatelstvu v míře nepoškozující ekologickou hodnotu Šumavy.

Tento plán péče navazuje i na trendy územního rozložení různých stupňů péče o území z plánu péče schváleného v roce 2000, a to ve smyslu *směřování území k dosažení bezzásahového režimu na cca 50 % území národního parku v horizontu 2030 a později při garantování 10 % rozlohy NP pro trvalou existenci kulturní krajiny s životním prostorem pro činnosti a život lidí*. V dlouhodobém horizontu přesahujícím tento plán péče (cca 2050-2100) by měla převážná část území NP být ponechána samovolnému vývoji při respektování existence sídelních enkláv a jejich ochranných pásem a po dohodě s vlastníky soukromých majetků. V krátkodobém horizontu 15 let je vývoj NP směřován k zachování již zavedeného a několik let uplatňovaného managementového přístupu při udržení kontinuity plánu péče aplikovaného v letech 2001-2013.

Přestože současná situace rozsáhlých přírodních disturbancí je mimořádná, nebyla uplatněna uváděná opatření:

Řešení mimořádných situací – strategický plán v případě výskytu přírodních disturbancí

V případě, že se na území NPŠ vyskytne mimořádná událost (přírodní disturbance mimořádného rozsahu), postupuje se podle krizového scénáře - viz níže. (Přírodní disturbance mimořádného rozsahu je taková událost, jejíž zpracování standardními lesnickými postupy by mohlo mít významný negativní vliv na předměty ochrany NPŠ, příznivý stav předmětu ochrany, celistvost EVL, PO, nebo taková situace, kdy hrozí významné šíření lýkožrouta smrkového do lesních porostů mimo území NPŠ (kromě porostů na území NP Bavorský les). Předpokládáme, že rámcová úroveň disturbance mimořádného rozsahu by se mohla týkat situací, kdy je disturbancí postiženo více než 150 000 m³ smrkové hmoty za rok nebo riziko vzniku holiny 100 ha a vyšší za rok). Při vzniku mimořádné události bude vypracován návrh nezbytných opatření

Krizový scénář pro řešení mimořádných událostí (přírodních disturbancí mimořádného rozsahu) na území NPŠ

1. Lokalizace a kvantifikace (rozsah) mimořádné události - Správa NPŠ do 5 dnů po události
2. Oznámení o rozsahu a lokalizaci orgánu ochrany přírody - Správa NP Šumava, MŽP do 6 dnů po události
3. Posouzení jednotlivých lokalit, návrh řešení, analýza rizik:
 - posouzení jednotlivých lokalit z pohledu ochrany přírody: předměty ochrany NP, EVL, PO, plán péče, zonace, ochranné podmínky NP – do 30 dnů po události
 - varianty řešení z pohledu technologického: vliv případného zpracování na EVL, PO, biotopy, druhy, možnosti řešení z pohledu fyto-sanitárního potenciál gradace podkorního hmyzu, ohrožení majetku nestátních vlastníků, riziko ponechání bez

zpracování, definice rizik plynoucích z variant řešení, vyhodnocení vazeb na základní a bližší ochranné podmínky NP a PO do 40 dnů po události

4. Vyhodnocení variant řešení: SWOT analýza do 40 dnů po události
5. Výběr nejvhodnější varianty řešení a postupu realizace včetně časových a prostorových rámců do 45 dnů po události
6. Podání žádosti o stanovisko na tuto variantu podle §45i, zákona č. 114/1992 Sb.
7. Realizace schváleného postupu na základě vnitřních předpisů Správy NP Šumava s cílem maximální efektivity používaných opatření
8. Kontrola a vyhodnocení realizace opatření nejpozději vždy do konce kalendářního roku
9. Monitoring lokalit dotčených mimořádnou událostí
10. Implementace nabytých zkušeností do postupu řešení mimořádných událostí.

V návrhu Plánu péče byly specifikovány plochy

A - samovolný vývoj

B - samovolný vývoj se zásahy proti zvěři

C - plochy přírodně cenné a zranitelné s možností speciálních opatření proti šíření kůrovce

D1,2,3 - plochy rekonstrukčního managementu

E - nelesní plochy šetrného zemědělství, příp. zeleně uvnitř obcí

F - bezlesí se specifickým managementem k ochraně významných druhů a společenstev

G - zastavěná území s funkčním zázemím, veřejná prostranství, průmyslové areály, manipulační plochy a dopravní infrastruktura

V - vodní toky (vymezené v KN).

Monitoring ploch Natura 2000

Zřejmě současnou Správu NPŠ významně nezajímá, avšak biotopy a významné taxony jsou podstatou ochrany zdejšího území (AOPK je sleduje v celé ČR v intervalu 15 - 30 let).

Management lesních ekosystémů

dle Správy NPŠ pouze spočívá v zajištění souvislých celků pro samovolně probíhající přírodní procesy a na zbylé ploše dosáhnout přírodě blízkého stavu. K tomu se využívá "ekologicky orientovaný management" - v konkrétní praxi tzv. přírodě blízké hospodaření využívá a podporuje přírodní procesy, tj. zejména kůrovcovou disturbanci, přičemž se údajně jedná o přestavbu lesních porostů. Jinak řečeno, prakticky se v současnosti nesází. Střednědobé cíle:

- nerušené fungování přírodních procesů v lesních ekosystémech ponechaných samovolnému vývoji
- přiblížení druhové, věkové a prostorové diverzity přírodě blízkému stavu
- únosné stavy jelení zvěře (§3 zák. č. 449/2001 Sb. o myslivosti)
- přírodě blízký vodní režim lesních ekosystémů
- zachování a ochrana rašelinišť a lesních mokřadů
- zpracování komplexní informace o stavu všech lesů NPŠ
- minimalizace rizika konfliktů s nestátními vlastníky pozemků v souvislosti s šířením lýkožrouta smrkového.

Péče o genofond - formální cíle, opatření i monitoring o vyjmenované "sledované" botanické druhy, avšak konkrétně **obvykle likvidovány aridizací či spontánní sukcesí:**

1. Ostřice šlahounovitá / *Carex chorrorrhiza*, **odumírá spolu s rašeliništi**
2. Ostřice dvoudomá / *Carex dioica*, **odumírá spolu s rašeliništi**
3. Šafrán bělokvětý / *Crocus albiflorus*, **mizí vysycháním a zarůstáním travnatých ploch**
4. Prstnatec májový rašelinný / *Dactylorhiza majalis* subsp. *Turfosa*, **mizí vysycháním mokřadů**
5. Prstnatec Traunsteinerův / *Dactylorhiza traunsteineri*, **mizí vysycháním mokřadů**
6. Hvozdík pyšný / *Dianthus superbus*, **mizí vysycháním mokřých lokalit**
7. Rosnatka anglická / *Drosera anglica*, **likvidována vysycháním rašelinišť**
8. Pětiprstka žežulník / *Gymnadenia conopsea*, **mizí spontánní sukcesí**
9. Běloprstka bělavá / *Leucorchis albida*, **mizí spontánní sukcesí**
10. Vstavač kukačka / *Orchis morio*, **mizí likvidací trvalých travních porostů**
11. Vstavač mužský / *Orchis mascula*, **mizí spolu s orchidejovými loukami**
12. Vstavač osmahlý / *Orchis ustulata*, **mizí spontánní sukcesí**
13. Vřesovec čtyřřadý / *Erica tetralix*, **mizí vysycháním mokřadů**
14. Bradáček srdčitý / *Listera cordata*, **mizí spolu s vlhkými mýtinami**
15. Plavuňka zaplavovaná / *Lycopodiella inundata*, **mizí spolu s vysycháním a sukcesí**
16. Stulík malý / *Nuphar pumila*, **mizí spolu s mokřady**
17. Rozchodník huňatý / *Sedum villosum*, **mizí spolu s vysycháním vhodných lokalit**
18. Zevar nejmenší / *Sparganium minimum*, **mizí spolu s vysycháním rašelinných tůňek**
19. Kropenáč vytrvalý / *Swertia perennis*, **mizí spolu s prameništi**
20. Bublínatka jižní / *Utricularia ochroleuca*, **mizí spolu s mělkými vodami**
21. Suchopýrek alpský / *Trichophorum alpinum*, **mizí vysycháním rašelinišť a pramenišť**
22. Šídlatka ostnovýtrusná / *Isoetes echinospora*, **přežívá v jezerech jen s managementem**

Vyjmenované "sledované" zoologické druhy,

avšak **často likvidovány aridizací či disturbací smrčín**

1. Perlorodka říční / *Margaritifera margaritifera*, **přežívá jen s pomocným managementem**
2. Střevlík Ménériésův / *Carabus menetriesi*, **ohrožen vysycháním rašelinišť**
3. Obojživelníci / *Amphibia*, **ohroženi vysycháním vodních ploch**
4. Mihule potoční / *Lampetra planeri*, **ohrožena vysycháním vodních toků**
5. Vranka obecná / *Cottus gobio*, **ohrožena znečištěním vod - i přírodním**
6. Čáp černý / *Ciconia nigra*, **ohrožen vysycháním Šumavy**
7. Jeřábek lesní / *Bonasa bonasia*, **ohrožen spontánní sukcesí travnatých biotopů**
8. Tetřívka obecná / *Tetrao tetrix*, **i přes dotační pomoc výrazný pokles vzhledem k nedostatečným opatřením např. při spontánní sukcesí travnatých biotopů**
9. Tetřev hlušec / *Tetrao urogalus*, **likvidován množstvím predátorů, likvidací biotopů a vodních napajedel**
10. Chřástal polní / *Crex crex*, **mizí spolu s vlhkými trvalými travními porosty**
11. Kulíšek nejmenší / *Glaucidium passerinum*, sýc rousný / *Aegolius funereus*, datel černý / *Dryocopus martius*, datlík tříprstý / *Picoides tridactylus*, strakapoud bělohřbetý / *Dendrocopos leucotos*, **mizí spolu se vzrostlými lesními porosty**
12. Sokol stěhovavý / *Falco peregrinus*, **limitován vhodnými hnízdišti a potravní nabídkou**
13. Puštík bělavý / *Strix uralensis*, **vyžaduje vlhčí letité lesní porosty**
14. Lejsek malý / *Ficedula parva*, **vyžaduje husté listnaté lesy s vodním tokem**

15. Bekasina otavní / Gallinago gallinago, **mizí s vysycháním a sukcesí bezlesí**
16. Kos horský / Turdus torquatus, **mizí spolu s oteplováním a vysycháním biotopů**
17. Vrápenec malý, netopýr velký / Rhinolophus hipposideros, Myotis myotis, aj., stabilní
18. Vydra říční / Lutra lutra., úspěšně se šíří
19. Rys ostrovid / Lynx lynx, úspěšně reintrodukovan
20. Bobr evropský / Castor fiber, úspěšně se šíří

Funkce CHOPAV a lokalit Ramsarské úmluvy, ale i humidních a hydrických biotopů a druhů je závažně ohrožena aridizací, přesto nejsou navrhována žádná opatření.

Monitoring sleduje pouze nálet smrku na disturbovaných plochách, tzv. management je převážně "bezzásahovost", takže dochází k rozvrácení chráněných biotopů a likvidaci množství chráněných biotopů.

Biomonitoring z hlediska ochrany evropsky významných jevů podle Směrnice o stanovištích 92/43/EEC sleduje stav biotopů a druhů EVL a PO, což mají sledovat členské státy, za což dle MŽP zodpovídá AOPK a Správy NP. Směrnice ukládá členským státům EU podávat každých 6 let hodnotící zprávy o stavu z hlediska ochrany jednotlivých jevů.

Současný správce NP Šumava Mgr. P. Hubený převážně sleduje "výrobu" bezzásahové divočiny, kterou požaduje na většině NPŠ, bez ohledu na zásadní ohrožení trvalé udržitelnosti, zejména ekologické, ale i ekonomické. Prakticky nevnímá ochranu zdrojů CHOPAV a Ramsarské úmluvy, tj. vodohospodářské potřeby, ochranu většiny chráněných biotopů a taxonů EVL, tj. zachování biodiverzity či potřeby Biosférické rezervace UNESCO, proto programově likviduje vše antropogenní - cesty, vodní plochy, dlouhodobě sleduje vytěsňování obyvatel a turistů, nerespektuje řadu zákonů, odmítá sledovat potřeby obcí a obyvatel (ochranná pásma vodních zdrojů aj.). P. Hubený prokázal v r. 2015 „dobrou vůli“ podáním žádostí o posouzení EIA/Natura - omezenou jen na rušení tetřeva, této přeshraniční pěší turistické trasy Březník - Modrý sloup. V "žádosti" však uvádí nepravdivé údaje:

- nová turistická trasa po bývalé lesní cestě a dále po pěšině, délka 2,66 km, *avšak ve skutečnosti se jedná o náročně zpevněnou silnici s propustky, krajnicemi a příkopy, šířky 8 m, pouze v krátké závěrečné části od ronda vedené po pěšině*
- možnost kumulace vlivů s vlivy současných turistických cest a dalších zdrojů rušení v území, intenzivním kácením na české i bavorské straně, nevhodnými způsoby hospodaření (zhoršení reprezentativnosti a zachovalosti lesních ekosystémů) a rozpadem porostů ve vrcholových částech hřebenu v důsledku předchozí fragmentace, *avšak toto je zcela lživá informace, neboť v okolním území došlo k rozsáhlé disturbanci smrkových porostů chtěným epidemickým působením kůrovce*
- návrh proznačení nové turistické trasy po lesní cestě a dále po pěšině mezi křižovatkou cest pod Březníkem k bývalému přechodu „Modrý sloup“ pod Luzným. Okolní území je ponecháno bez zásahu. Cesta prochází tzv. Luzenským údolím v nadmořské výšce kolem 1100 m. Cesta prochází mokřady a slatěmi, zčásti je odvodněná a na navážce v blízkosti hranice prochází bez zpevnění terénem přes Hraniční slat'. *Přímo na tělese cesty se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin (prha arnika, oměj šalounek, kropenáč vytrvalý, hořec panonský). Území leží v PR Modravské slatě, zčásti v I. a II. zóně NP Šumava. Do roku 2009 bylo součástí „klidového území“ vyhlášeného z důvodu ochrany tetřeva hlušce a naplnění omezení vstupu vyplývající z ochranných podmínek pro Modravské slatě, později omezen vstup podle § 64*

ZOPK z důvodu ochrany tetřeva hlušce, ten později zrušen soudem. Tetřev hlušec se v území trvale vyskytuje, toká, hnízdí, sbírá potravu, zimuje. Ze zvláště chráněných druhů zde hnízdí linduška horská. Dále se zde vyskytuje sýc rousný, kulíšek nejmenší, datlík tříprstý a jeřábek lesní.

Informace, že v přímo na tělese cesty se vyskytují prha arnika, oměj šalamounek, kropenáč vytrvalý, hořec panonský je nepravdivá,

- rozsah vlivů na zvláště chráněné druhy živočichů vzhledem k zasaženému území: velmi velké, cca do 100 m od turistické cesty. *Jedná o fabulaci, kdy NP BW má odlišné informace a závěry, přičemž tetřev je zástupným důvodem vyhnání turistů.*

Ministerstvo životního prostředí (MŽP) bylo zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č. 173/1989 Sb., k 1. lednu 1990 jako ústřední orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí. K zabezpečení a kontrolní činnosti vlády ČR Ministerstvo životního prostředí koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky. Dle § 50 platného zákona o lesích MŽP, v rámci výkonu vrchního státního dozoru, dozírá jak na orgány státní správy, tak na právnické a fyzické osoby, zda dodržují ustanovení tohoto zákona, předpisů vydaných k jeho provedení a rozhodnutí vydaných na jeho základě. Je oprávněno ukládat opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Pan ministr prostřednictvím svého úřadu poskytl dne 3. 8. 2018 pod č. j.: MŽP/2018/130/531 tuto informaci: „MŽP neuložilo v letech 2014 až 2018 z důvodu rozšíření a přemnožení lýkožroutů žádné opatření k odstranění zjištěných nedostatků při výkonu vrchního státního dozoru ve smyslu ustanovení § 50 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Vrchní státní dozor MŽP v lesích je primárně směřován, a také vykonáván, do oblasti komunikace s ústředním orgánem státní správy lesů – Ministerstvem zemědělství, se kterým spolupracuje při tvorbě a zajišťování koncepčních dokumentů na úseku lesního hospodářství a koordinuje spolupráci v oblasti ochrany lesa a zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesů. Ve vztahu ke kůrovcové kalamitě vykonává státní dozor ČIŽP, kterou metodicky vede MŽP.“ MŽP původně proklamovalo předběžnou opatrnost, současné MŽP realizuje experimentální hazard neopodstatněnou bezzásahovostí k výrobě „pralesové divočiny“ a tak přispělo ke vzniku národní kůrovcové kalamity. Současné škody na lese, nenahraditelné složce životního prostředí, v lesích ČR v důsledku rozsahu kůrovcové kalamity (neplnění povinností v ochraně lesa) převyšují několik miliard Kč. Dojde k významnému snížení retenční schopnosti území, což ovlivní nejen kvalitu vody a její nedostatek, popř. v období většího množství srážek případný rozsah povodní, včetně obecného ohrožení a to bez ohledu na vyhlášená CHOPAV Šumava, Beskydy, Jeseníky, Krkonoše, Jizerské hory, Orlické hory a další. MŽP ale případná ohrožení, řešená ČIŽP, následně jako odvolací orgán paralyzovalo. Současné MŽP, za dlouhodobé, placené propagační pomoci Hnutí Duha, několika kariérních ideologů a zřejmě i některých požadavků EU prosadilo bezzásahovou výrobu „divočiny“ v kulturním, ekologicky nestabilním území Česka pomocí populistického hesla „příroda si sama pomůže“. Místo klasické ochrany dochovaných přírodních hodnot byla nastolena ochrana přírodních procesů: tj. epidemie škůdců a chorob, povodně, sucha, vichřice, eroze, požáry. Celosvětově vědecká ochrana přírody v takovýchto územích spočívá v ekosystémovém asistenčním managementu spolupráce s přírodou, s využitím přírodních zákonitostí, tj. řízené sukcesí. Bylo zneužito a záměrně rozšířeno kůrovcové uschnutí / disturbance hřebenových smrčín Šumavy v délce více než 40 km, neboť „kůrovec je architektem divočiny a nejrychleji nám obnoví přírodní společenstva“.

Zásadním krokem bylo politické prosazení novely č. 123/2017 Sb. zákona o ochraně přírody a krajiny současným MŽP, požadující bezzásahovost na většině území národních parků. Ze Šumavy se tak stala chráněná množárna kůrovce, který má exponenciální reprodukční koeficient (za suchého a teplého počasí a oslabených porostů z jednoho jedince se může vyprodukovat až 300 dalších během jediného roku). **Čím rychlejší a rozsáhlejší jsou změny na přírodě, tím větší škody na životním prostředí a přírodě vznikají.**

Prioritní potřebou je udržení vody v krajině. Uvedeným prosazeným požadavkem se krajina humidního Česka vysušuje / aridizuje a dochází ke změně mezoklimatu. Vzrůstající stresové faktory klimatických změn nás přibližují ke Středozeří, kde můžeme čerpat poučení. Tam po likvidaci jedinečných cedrových, vavřínových, dubových a borových lesů přírodními procesy samovolně vznikly pouze trnité křovité porosty macchií a polokeřovitých garrigue. Evoluce není pouze pozitivní, ukázkou „vítězného“ vývojového závěru nám poskytuje blízké Mrtvé moře, kde je život pouze na mikrobiální úrovni. Ideologům bezzásahové výroby „divočiny“ nevadí, že **strom je základní ekostabilizační a ekoklimatickou jednotkou.** Dochází k likvidaci funkce Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Šumava, není naplňována Ramsarská úmluva o mokřadech, Evropská úmluva o krajině či Směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, přičemž Biosférická rezervace UNESCO Šumava se stala pouhou „nálepkou“, přestože celosvětově je to nejvýznamnější kategorie prestižního seznamu.

Žel, nejen v naší, ale i světové ochraně přírody dochází často k nepravdivým tvrzením. Např. Světový fond na ochranu přírody / World Wide Fund for Nature (WWF) při zakládání NP Messok Dja (Tridom) v Republice Kongo (Kongo-Brazzaville) si souhlas místních obyvatel pouze vymyslela a v rozsáhlém reportu uvádí významnou zaměstnanost obyvatel a ekonomické profity NP z turismu, skutečností jsou represe domácích obyvatel. Žádná rizika či obtíže se neuvádí, pouze spokojenost obyvatel, kteří se však obávají budoucnosti, neboť území je jejich domovem a zdrojem obživy. Vznikají kontroverze mezi domácím obyvatelstvem a rangery, což kritizuje i OSN, proto takové informace se likvidují.

Veřejnost

Výsledkem antidemokratického postupu Správy NPŠ a MŽP je apatie až letargie velké části obyvatel a nechť obcí jednat se Správou NP Šumava. Po odloženém hlasování o nové zonaci v Mladé Frontě Dnes presentoval redaktor Jaroslav Nedvěd 16.4.2019 celostránkový propagační článek "Pavel Hubený - polovinu parku bych postupně nechal divočině, i když můžeme větší polovinu území NPŠ nechat přírodním procesům hned." Zřejmě sucho ani kůrovcová katastrofa mu nic neříká, stejně jako další kardinální problémy. Za likvidované stromy necítí potřebu sázet nové, přestože to již Marie Terezie ve svém dekretu z r. 1754 přikazovala.

Jako připomínku marných kritik veřejnosti uvádíme přehled historických dokladovaných peticí, interpelací a prohlášení a to jen do r. 2013:

- Výbor obcí na území NP a CHKO Šumava řeší neshody a požaduje zlepšení komunikace se Správou NP a CHKO v dubnu 2006
- Prohlášení předsedy Vědecké sekce Rady NPŠ prof. Ing. Radomíra Mrkvy z května 2006
- Stanoviska k využívání stezky přes Modrý sloup z r. července 2006
- Výzvy Jihočeského a Plzeňského kraje Vládě ČR v r. 2007

- Prohlášení Výboru obcí NP a CHKO Šumava k řešení situace v lesních ekosystémech Šumavy po orkánu Kyrill z února 2007
- Výzva k odpovědnému řešení přemnožení kůrovce na Šumavě z r. 2008
- Závěry konference Šumava na rozcestí v r. 2009
- Petice za zdravou Šumavu z r. 2009
- Petice Zachraňme Šumavu
- Petice za zastavení ekologické katastrofy v NP Šumava v důsledku kůrovcové kalamity z r. 2010
- Otevřený dopis byv. premiéra M. Zemana k hospodaření NPŠ z r. 2010 a trestní oznámení z roku 2009
- Stížnosti na nečinnost MŽP ČR 2010, 2011
- Petice za zastavení narůstající ekologické katastrofy v NPŠ z r. 2010
- Otevřený dopis lesníků, přírodovědců a univerzitních učitelů ministrovi ŽP
- Otevřený dopis Svazu obcí NPŠ 20 českým a evropským institucím z r. 2011 k dlouholetému neřešení žaloby a požadavku zrušení NP Šumava
- Prohlášení Euroregionu Šumava – JZ Čechy z r. 2011
- Dopisy města Kašperské Hory premiérovi a ministrovi
- Požadavky města Volary
- Petice proti rozšiřování I. zóny
- Interpelace v senátu
- Veřejný ochrance prav a Šumava
- Projev Emila Kintzla, předsedy o.s. Otevřena Šumava na II. ročníku přechodu přes Juránkovu chatu z 29.10.2011
- Dopis ministrovi T. Chalupovi od Ivo Viceny z 25.8.2012
- Závěry bilaterální konference „Šumava zavřena“ z roku 2012
- Modrý sloup jako překážka mezi národy
- Předvolební informace
- Nešťastná Šumava - kategorizace IUCN, ideologie divočiny, opravdová příroda a lidé
- Dopis prezidentovi republiky Ing. M. Zemanovi, CSc. k zákonu o Šumavě
- Dopis Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z 25.4.2013
- Iniciativa za záchranu Šumavy z r. 2013

Náměstek ministra V. Dolejský sděluje, že zonace bude řešena zvláštní vyhláškou, přesto uvádí, že již v r. 2014 budou I. zóny tvořit *dle dohody* 26 % a dále, že postupně se bude jejich plocha rozšiřovat na 75 %. Bývalému řediteli Správy NPŠ J. Mánkovi bylo sděleno, že škodí Šumavě, neboť si dovolil zasahovat proti epidemickému rozšiřování kůrovce. Na druhou stranu se farizejsky slibovala větší zpřístupnění parku i přeshraničních přechodů. Prohlašovalo se, že *„divoká příroda v Bavorském lese údajně tvoří 75 %, přičemž tamní území je protkáno dřevěnými chodníčky, vedoucími až do středu pralesa“* (avšak jedním z požadavků vyráběné divočiny byla likvidace cest v NPŠ a stále větší znepřístupňování zástupným důvodem ochrany tetřeva). Na podporu rozšiřování „divočiny“ se vytváří memorandum mezi bilaterálními parky. Cílem je údajně vytvoření jednoho z největších evropských národních parků s divokou přírodou – již tento argument svědčí o neznalosti Evropy, světa a skutečné divočiny. Bavorský NP je nepoměrně menší, přičemž se jedná o marketingový požadavek Bavorska, zdůvodňovaný pro jejich vládu následným profitem Bavorska z nově vybudovaných rekreačních areálů při okraji. Uváděné požadavky jsou v

rozporu s požadavky obyvatel, obcí i turistů, NPŠ naoktrojoval bezzásahovost v kulturní Šumavě v rozporu s předchozí legislativou, ale zejména s celosvětovými zkušenostmi. Toto je dokladováno také v publikaci Šumava a její perspektivy I,II a dále v publikaci Udržitelný vývoj světových regionů? - Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace I-VIII. Celistvé pohledy jsou pro ideologické „vědce a ekology“ zřejmě nepotřebné.

V neprojednaném návrhu Plánu péče se jako dlouhodobý cíl uvádí fungující vztahy s občanskými sdruženími jako respektovanými partnery - "stakeholdery" v území. Tím se výlučně stalo Hnutí DUHA, dlouhodobě zainteresovaná strana podporující bezzásahový management, jako klíčový faktor úspěšného prosazení záměru "výroby pralesové divočiny", za finanční spolupráce Nadace Partnerství (s utajeným strategickým plánem), kde ve správní radě je Ladislav Miko (býv. nejvyšší česko-slovenský úředník na Generálním ředitelství Evropské komise, nejprve pro ochranu biodiverzity a přírodních zdrojů, pak pro potravní řetězce, kvalitu potravin a ochranu spotřebitelů, dnes "gubernátor" Slovenska - zastoupení EK na Slovensku a ředitel Ekofilmu). Ten se zásadně se podílel na současné koncepci NPŠ, k prosazení výroby divočiny zpracoval film, který zdarma rozdával školám a prohlašoval, že je třeba abychom si zvykali na svoji identitu s vlky a medvědy, krátkodobě byl i ministrem ž. p. ČR (V-XI.2009). Při dílčí likvidaci kůrovce na Šumavě, vyslal euroinspektory, kteří měli napravit tuto situaci, následně byl jmenován ministr R. Brabec (ANO), který bez výběru jmenoval nového ředitele P. Hubeného.

Hnutí DUHA je polostátní environmentální organizace, ročně dotovaná 10 - 20 mil. Kč, s cca 50 zaměstnanci. Od vzniku NPŠ vede dlouhodobou sofistikovanou propagační kampaň pod vedením předního aktivisty J. Bláhy. Pod populistickým heslem "příroda si sama nejlépe pomůže" každoročně pořádá na Šumavě bezplatné country koncerty na podporu rozšiřování "divočiny", organizovala blokády likvidace kůrovce (Modrava - Ptačí potok aj.). Je hlavním tvůrcem dezinformací o Šumavě, jejich obyvatelích a záměrech v NPŠ. Zřejmě před závěrečným hlasováním o jednoúčelové novelizaci zák. č. 114/1992 Sb. k bezzásahovosti, nechalo v internetovém TV Streamu Kancelář Blaník, vyrobil informačně manipulativní, vulgární, nechutný a neúnosně sprostý šot (končící ukájením mluvčího na přivázané ženě ke stromu), pod názvem „Je rozhodnuto, NP Šumavou poteče beton“, který má působivě, falešně informované poslance a občany, podpořit ve slepé víře, že v senátní novele je nebezpečí rozvoje developerských projektů. Veřejně prohlašuje, že se jí v r. 2017 podařilo přesvědčit politiky, aby jasně deklarovaly (v aktualizaci ZOPK) že posláním šumavského NP je ochrana přírodních procesů na převažující rozloze. Její aktivisté se mohou volně potulovat Šumavou, avšak je v dlouhodobém střetu s místními obyvateli.

Přesně v den znalosti nové osoby ministra životního prostředí Mgr. Richarda Brabce, dne 23. ledna 2014 byla zahájena mediální masáž skupinky prosazující totální bezzásahovou divočinu na Šumavě. Vybrány byly deníky MF Dnes (Šárka Mrázová ČTK) a Lidové noviny (Vladimír Ševela), ne však Plzeňský deník, kde místní obyvatelé dobře znají současnou problematiku Šumavy. Lidové noviny sdělovaly sladké tajemství, že budoucí ministr se kloní k „ekologům“, tzn. na jejich stranu. Mladá Fronta Dnes barnumsky uváděla další článek: Rys, los, jelen spolu na Šumavě. Není jasné, jak ještě dlouho. Zde se nepravdivě prohlašovalo: Jedním z posledních míst v Evropě, kde šelmy loví velké kopytníky, je Šumava (jelení maso údajně tvoří 51 % rysího jídelníčku), přičemž divočinu mohou zničit plánované stavby a neřízený rozvoj turistiky. Po propagaci divočiny v domácích denících bezprostředně navazovala mediálně rozšiřovaná informace o novém

výroku Krajského soudu v Plzni, který údajně obhajoval kontinuální veřejné shromáždění aktivistů Hnutí Duha proti omezování rozšiřování kůrovce u Ptačího potoka na Šumavě. Jejich činnosti nevadí, že desítky žalob proti uskutečňované „ochraně“ jsou odloženy, avšak žaloby některých osob jsou okamžitě řešeny – např. zneprístupnění „Modrého sloupu“ po historické středověké cestě – dnes zpevněné silnici, kterou aktivisté „bezzásahovosti“ chtějí rozebrat a odvézt!, podobně jako stížnosti do Bruselu k EK (kde působil propagátor divočiny L. Miko). Po blokadě následovala další propaganda v týdeníku Respekt, kde již 3.2.2014 redaktor M. Švehla prohlašoval: Hnutí Duha a jeho přátelé obdrželi glejt, po němž touží každá podobná organizace, neboť soud potvrdil, že je to ona, kdo v tomto případě hájí veřejný zájem, nikoli stát, kraj, nebo šumavské obce. Nejistým politikům může být rozsudek soudce Krysly vhodným vodítkem. Sobotní Lidové noviny z 24.3.2014 po dvou měsících pokračují v další propagaci virtuální divočiny na Šumavě rozsáhlým článkem: „Lunapark ze Šumavy nebude, divočina naláká další turisty“ (redaktor J. Charvát). Zde se uvádí: „MŽP schválilo Plán péče připravený Správou NPŠ pouze na 3 roky a to bez lanovky na Hraničník, hotelů, bytů a dalších velkých developerských projektů, prosazovaných nejrůznějšími podnikateli na Šumavě a také bez zonace, neboť umožňovala výjimky a úlevy umožňující výstavbu na nejcennějších územích I. zón“. Aktivisté Hnutí Duha se označují za ekology, v naprosté většině se však jedná o ekologické aktivisty. Trvale prosazují katastrofický scénář bezzásahové výroby divočiny a příkrývají mnohamiliardové škody. Hnutí DUHA propagandisticky (spolu s "vědci") prosazuje, že polovinu národního parku lze okamžitě ponechat divoké přírodě a *obdivu turistů (přinášejícím do regionu nejvíc peněz a pracovní místa neboť divoká příroda je ekonomickým motorem regionu, neboť dnes tam návštěvníci NPŠ utratí 1,87 mil. Kč/rok). Druhá polovina – lesy, louky a území obcí – má patřit šetrnému hospodaření místních lidí.* **Po kůrovcové katastrofě ČR, vyvolané požadavky Hnutí DUHA na ochranu kůrovce v NP Šumava, spustilo Hnutí DUHA další neuvěřitelnou internetovou podpisovou aktivitu "Zachraňme lesy". Nikde však nesdělují, že divočinu "vyrábějí" požadavkem na kůrovcové odumření většiny lesů Šumavy na téměř 40 000 ha ! Vůbec jim nevadí, že podporují vyschnutí - aridizaci !** Prohlašují *víme jak na to: bez zničené půdy, bez sucha, bez chemie, bez mrtvých mýtin, vraťme život tam, kam patří,* máme na to xx dnů (zřejmě do opakovaně projednávané zonace) s proklamativními body *zdravých lesů (pestré, bohaté a krásné, šetrně obhospodařované, s divokou přírodou, v rovnováze - ale s čím?, pro všechny, s transparentní a ohleduplnou péčí - s jimi doporučenou certifikací FSC / Forest Stewardship Council, oproti PEFC / Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes a apelem na lepší lesy).* Ideologický experiment výroby "divočiny" v kulturním území Šumavy, podporovaný skupinkou osob, zejména lukrativně dotovaným Hnutím DUHA, bláhově prosazuje výrobu „přírodní divočiny“ v kolonizovaném kulturním území ČR rozsáhlou revoluční disturbancí velkých ploch současného lesa, např. kůrovcem, při bezzásahové ochraně přírodních procesů.

Bezzásahová evoluční výroba divočiny v kulturním území Šumavy se postupně stala módní „moderní“ tezí kariérních protagonistů. Současné byly jinak smýšlející osoby s racionálními pohledy, vycházejícími z přírodních zákonitostí a zohlednění světového vývoje, ostrakizováni a postupně z vedoucích postů odstraněni (v některých případech jim bylo vyhrožováno - např. guru teorie evolučního vývoje lesů prof. J. Jeníkovi, dr.h.c.), jejich názory nebyly publikovány nebo staženy (prof. S. Vacek, DrSc.).

Hnutí Život z.s. je nestátní neziskovou organizací (NNO) / Non-Governmental Organization (NGO), nezřizovanou státem, sledující nezávislou obecně prospěšnou činnost, tj. napomáhat příznivým podmínkám pro udržitelný život, ochraně přírody, krajiny a životního prostředí obyvatel, resp. zachování živé přírody a harmonickému soužití občanů a přírodou. Nabízená spolupráce NPŠ, např. potřebný sběr genetického materiálu - šišek z hřebenových smrčín nebyla akceptována. Konkrétní reálné informace Hnutí Život jsou však mediálně dlouhodobě blokovány, např. ke světově vědeckému ekosystémovému asistenčnímu managementu k zajištění stabilních ekosystémů, mitigačním opatřením (vč. odborného časopisu AOPK Ochrana přírody). Přesto, že uspořádalo řadu konferencí a seminářů k aktuálním environmentálním problémům, např. Člověk jako klimatický činitel, Klima a my, Adaptační a mitigační ekosystémový management při narůstání stresových faktorů klimatických změn, Úloha lesa v koloběhu vody na Zemi) a její členové vydali množství významných odborných i vědeckých prací nejsou žádoucí pro stávající establishment ochrany přírody.

Trendy velkoplošné ochrany přírody

Módní „výroba pralesové divočiny“ bezzásahovou ochranou přírodních procesů místo tradiční ochrany dochovaných hodnot a světově vědeckého ekosystémového asistenčního managementu, vycházejícího z přírodních zákonitostí a nedostatečná funkce státu způsobily domácí kůrovcovou kalamitu. Zlikvidované původní ekosystémy nelze v etapě několika století obnovit bez aktivní podpory člověka. Česká média dne 31. 5. 2018 ke stavu kůrovcové kalamity uvedla: „Krizový stav se kvůli kůrovci zatím vyhlášovat nebude, řekli po dnešním meziresortním jednání ministři životního prostředí Richard Brabec (ANO) a zemědělství v demisi Jiří Milek (za ANO).“ Nebyly zakázány úmyslné těžby dřeva tak, aby veškeré těžební kapacity byly nasazeny v boji proti kůrovci. Vrchní státní dozor v lesích nepřijal dlouhodobě žádná systémová opatření, která by napomohla tomu, aby kůrovcová kalamita v lesích na území ČR byla pod kontrolou (viz Německo). Zřejmě není vhodné, že v národních parcích je sdružena státní správa ochrany přírody vč. lesů a vlastní realizace těchto činností (tak jak to bylo v ČR do r. 1992 a jak to často bývá i v zahraničí), tedy jsou sloučeny funkce výkonná a kontrolní, přičemž by měl být sledován nejen princip environmentální, ale i ekonomický a sociální.

Rozšířením kůrovcové kalamity ze šumavské množárny po celém Česku dochází ke katastrofickému rozvrácení domácích ekosystémů s fatální změnou mezoklimatu, při pozvolném lokálním utváření lesostepních, extrémně až polopouštních biotopů. Likvidace větrolamových a vláhu vyčesávajících hřebenových smrčín způsobila stamiliardové škody na lesních porostech Šumavy, ale i rozsáhlé další. Ještě v 50-tých letech bylo možno při poznávání Šumavy každý den nalézt pramen, dnes tam vysychají i nejcennější retenční rašeliniště. Suché oblasti se rozšiřují po celém území Česka, zvyšuje se nebezpečí bleskových povodní, rozšiřuje se erozní ohrožení. Návazně došlo k prudkému snížení biodiverzity, což je možno doložit z provedeného referenčního botanického mapování před vyhlášením EVL Šumava, v porovnání se současným stavem. Ideologická slepota nevnímá širší a zpětné vazby a globální souvislosti. Nutné je běžné, pravidelné komplexní vyhodnocování vývoje chráněných území, což je pro ideologii nežádoucí.

Úspěšná obnova lesa z pozůstalých diaspor - mladých semenáčků zlikvidované generace se daří např. na chráněné karové stěně Plešného jezera, někde došlo k dosadbám (prameny Vltavy, Mokřůvka), často je však problémová, díky expanzivním pokrývným druhům či extrémním povětrnostním vlivům. Tristní situace CHOPAV Šumava nepříznivě ovlivňuje vodohospodářskou situaci povodí Vltavy, Úhlavy a Otavy i návazné krajiny Česka a jejich sídel. Analogická situace nastala v dalších oblastech ČR ve vazbě na expanzivní šíření epidemické kůrovcové kalamity. Při ideologické „přírodní tvorbě divočiny“ jakoby neplatily žádné omezující zákony vč. zákona o poškození životního prostředí (zák. č. 147/1966 Sb.), přičemž na „úspěšnost bezzásahové výroby divočiny“ trvale dohlíží současné MŽP a to dokonce v rozporu s požadavky Ministerstva zemědělství a tak kůrovcová disturbance smrčín postihla celé Česko.

Věda

„Věda“ která odmítá oponenturu je pouhou ideologií. Její stoupenci, označující se za „moderní vědce“, odmítají pravdivé poznání a platné hodnoty, násilně prosazují bezzásahovou výrobu virtuální divočiny v kolonizovaném kulturním území. Po prožití dvou zločinných ideologií (vzpomeňme akademiky Lysenka a Lepešinskou versus Vavilov a Mendelova genetika) prožíváme další „moderní“ ideologii. Základním mottem je mantra: příroda si sama pomůže, což je základnou naoktrojované bezzásahovosti. Prosazovaná „moderní ochrana přírody“ nechrání dochované hodnoty, ale přírodní procesy k revoluční výrobě „virtuální divočiny“. Tedy: neregulované, resp. bezzásahové přírodní procesy, což jsou epidemie chorob a škůdců, požáry, vichřice, sucha, povodně, eroze, nám údajně nejrychleji pomohou obnovit přírodní přírodu. Základní fyzikální, biochemické, ale i přírodní zákonitosti, včetně jejich procesů jsou přehlíženy, kůrovec neškodí a tak máme na Šumavě chráněnou množárnu kůrovce. Kůrovec po „přírodním smýcení nepřírodních lesů“, navozuje rychlé mikro a mezoklimatické změny se zvýšenými teplotami a vysoušením. Proto je nezbytné analyzovat vznik a vývoj současné fatální ideologie a co napomohlo současné situaci:

- dlouhodobá mediální propaganda, ovládnutí mediálního mainstreamu
- kariérní a oportunistické osoby, záštita NPŠ pro indoktrinační edukace,
- zamezení skutečné oponentury a „vytěsnání“ jinověrců z významných postů,
- politické rozhodnutí o bezzásahovosti prosazené současným MŽP.

Žel, v podtextu uskutečňované „ochrany přírody“ jsou i geopolitické a konkurenční zájmy.

F.M. Wuketitse ve svém spise Přírodní katastrofa jménem člověk sděluje:

- Každá konstrukce ideologického učení je sama o sobě nedokazatelná, přesto všechny působí neotřesitelně, vznešeně a celistvě
- Ideologové v poslední době pracují s nárokem na vědeckost (creation science), protože počítají s tím, že lidé vědě důvěřují
- Ideologizace vědy se dnes hlavně projevuje v biologii a jejích hraničních oborech.

Člověk je původcem velkých přírodních katastrof, největší přírodní katastrofou je sám nerozumný člověk. Příroda nemá žádná přání, záměry ani cíle. Proti bídě toužebných ideologických utopií je možno realizovat inteligentní oduševnělé povědomí toho, co je potřebné, aby se pozitivně měnila nejistá situace na naší planetě.

Ideologické mantry výroby virtuální divočiny (mnohdy si odporující)

- nutné je co nejdříve a na co největší ploše vyrobit „divočinu“
- v NPŠ se nejedná se o experiment - jde o plochy kde se bádá
- byť v NPŠ základní škody po uschnutí lesa činí již cca 300 mld Kč, v chráněném území se o škody nejedná
- NPŠ byl založen podle zákona jako národní park a jako takový musí zůstat v II. kategorii IUCN bez ohledu na reálný stav
- les v horách není potřebný
- v NPŠ rostou nepřírozené lesy, které je potřebné co nejrychleji zlikvidovat
- přírodní disturbance vč. kůrovcové urychlují přechod k přírodním lesům
- jde o přirozený maloplošný rozpad věkovitých lesů
- hmyzí a houbové epidemie jsou ozdravné procesy přírody
- kůrovec je architektem horských lesů Šumavy
- kůrovec je klíčový druh pro nový, divoký a druhově bohatý les
- kůrovec likviduje pouze staré stromy na konci života
- kůrovec je problém společenský, nikoliv přírodní
- v bezzásahových lesích jsou menší polomy
- bezzásahovostí vzroste množství živin ve vodě a prospěje to pstruhům
- nový les budou příští generace vděčně sledovat společně s vlky a medvědy
- NPŠ můžeme z Prahy sledovat jako úchvatné divadlo v režii přírody
- na Šumavě převládají nepůvodní porosty
- na Šumavě převládají přirozené porosty
- lesnictví není věda, je to pouze technologie výroby dřeva
- „i bez ohledu na zonaci bychom dali přednost tomu, aby kůrovec zapracoval a zlikvidoval tyto nepřírozené porosty“ (K. Prach)
- společnost musí nést možná rizika, prokázané škody musí hradit stát.

Základna stoupenců bezzásahové výroby "pralesové divočiny":

- extrémní purističtí naturalisté
- placení členové Hnutí DUHA
- idealističtí ekologisté
- část naivních umělců
- kariérní zaměstnanci v sektoru MŽP, příp. vysokých škol
- občané odtržení od přírody, ovlivnění mainstreamovou propagandou virtuálního světa.

Typickým rysem je, že ideologové bezzásahovosti neumějí spolupracovat s přírodou, čímž se izolují od současného vědeckého i realistického světa. Jednoduchá a laciná řešení jsou typická pro většinu ideologií, avšak přinášejí rozsáhlé škody. Vnucována je doktrína bez ověření, utopie nevnímající skutečnou realitu ale požadující realizaci své nepodložené vize. Situace „puristických naturalistů“ je natolik na hraně, že používají historicky běžných metod: zastrahování, ale i existenčně-pracovní exkomunikaci, zkorumpování, fabulace, mlžení, zatajování, fake news / podvržené zprávy, polopravdy a nepravdy.

Ústav výzkumu globální změny klimatu AV a Komise životního prostředí Akademie věd sdělují obecná prohlášení o špatném stavu krajiny a potřebě změn jejího využívání.

Současná situace v oblasti vědy sleduje ovládnutí výzkumu, grantů, „vědeckou“ propagandu a to včetně vysokých škol, MŽP a ČIŽP. Přitom však rozsáhlé ekologické ohrožení a současně i výrazné ekonomické oslabení není potřebně vnímáno ani představiteli Hnutí ANO (z jehož politického seskupení byl jmenován ministr R. Brabec). Každá další „generace“ bezzásahové virtuální generace bude o další stupeň směřovat k aridizaci a dezertifikaci. Nutné je uvést, že světově vědecká ochrana přírody a krajiny spočívá v citlivé ekosystémové asistenční spolupráci s přírodou, ale i spolupráci s místními obyvateli. Krátké myšlení (bez opodstatněné dlouhodobé predikce), bez reflektování globální situace, širších a zpětných vazeb, uvádějící, že v uschlých smrčínách lokálně vzešly nové smrčky (z předchozí semenné generace) neopodstatňují ideologii „příroda si sama pomůže“ vzhledem ke vzrůstajícím stresovým faktorům. Restituce / renaturace klimaxové "divoké přírody" by mohla vzniknout pouze za ekosystémového asistenčního managementu během 3-5 století, neboť je potřebné navrátit vytěsněné / zlikvidované biotopy a její taxony a zajistit mitigační opatření k omezení stresových faktorů klimatických změn. Rozsah takovéto renaturace musí být úměrný podmínkám zachovalosti přírody, ale i požadavkům dalšího využívání území. Bezzásahovost znamená hazardní ochranu přírodních procesů vč. epidemií chorob a škůdců, požárů, povodní, erozí, větrných polomů, ničivou katastrofu lesů, aridizaci a ztrátu vody vč. nepříznivých mezoklimatických změn. Vzrůstem stresových faktorů klimatických změn se zvýrazňuje nutnost řešit ohrožení krajiny a to jak suchem, tak povodněmi, erozemi, omezenou průchodností či snižováním krajinných hodnot. Odvodněné a přehřáté plochy nás připravují o vodu, nikoliv živá vegetace a vodní plochy transpirací, která je součástí vodního koloběhu. Nutné je sledovat biofyzikální a biochemické energetické procesy povrchu Země, zejména vytváření tzv. tepelných ostrovů a proměny cirkulace ovzduší ve vazbě na vegetační pokryv. Potřebné je vycházet z principu „biotické / biologické pumpy“, ale i z běžných poznatků, např. že odlesněná krajina se vysušuje. Zásadní je energetická bilance Země, podobně jako u staveb energetická bilance objektů. Tou se však z neznámých důvodů nezabýváme, pouze se sleduje skleníkový efekt CO₂. Každý zahradník však ví, že pro mikroklima skleníku kromě skleníkového efektu jsou podstatné další vlivy. Zásadní je tedy skutečnost, že si za vysychání území do značné míry můžeme sami. Pod heslem „low carbon society“ je hledáno řešení v omezení produkce oxidu uhličitého, metanu a dalších skleníkových plynů, aby nevzrůstal skleníkový efekt. Zlikvidované původní ekosystémy nelze v etapě několika století obnovit bez aktivní podpory člověka. Rozšířené vymezení I. zón v naší praxi znamená nepřístupnost pro běžné návštěvníky a obyvatele, ale i vědecké „bezvěrce“. Třetina ploch NP Šumavy „potichu“ podlehla kůrovcové kalamitě, včetně pralesových ploch. Při bezzásahovosti se kůrovec stává jakýmsi chráněným druhem a to bez ohledu na názor obcí, hejtmanů, senátorů a expertních skupin. Proto následně bylo nutno na každých tisíc bezzásahových hektarů vykácet 600 ha zeleného lesa k zábraně šíření kůrovce. Z NPŠ se krátkodobě stal výnosný dřevařský podnik, který měl dostatek prostředků na mediální ovlivňování společnosti, osob, příp. i obcí. Prosazování převážné bezzásahovosti NP „neasistovaným“ a rychlým přechodem, resp. fundamentální ideologií divočiny dochází k situaci, že žádoucí ekologická stabilita přechází v labilitu, cenné prostředí je degradováno a dochází k rozsáhlým miliardovým až biliardovým škodám. Základní faktory, které určují stabilitu ekosystémů a celých biotopů jsou klima a biogeochemické cykly, další podmínkou je druhová diverzita.

- Vnucovaný, nezodpovědný a neprojednaný požadavek byl katastrofálně problémový, neboť:
- většinu porostů tvoří druhotné kulturní smrkové lesy (pouze lokálně se vyskytují porosty s relativně přirozenou skladbou, příp. bučiny)
 - přirozené zastoupení vysoce konkurenčního smrku bylo na Šumavě v minulosti výrazně nižší (v r. 1850 cca 50 %, dnes cca 85 %), přičemž vysoké zastoupení smrku bývalo až od výšek nad 1300 m n.m., zatím co do 1000 m n.m. to bylo pouze 20 - 30 %
 - přírodní obnova horských smrčín je na Šumavě vhodná ve výškách až nad 1200 m, avšak požadavek bezzásahovosti sleduje polohy již od 1000 m n.m., přičemž klimatickým oteplováním se vegetační stupně posunují vzhůru, přičemž smrk potřebuje vlhko v půdě i vzduchu, dlouhý příliv tropického vzduchu známý z r. 2010 se bude opakovat stále častěji (od r. 1990 v ČR vzrostl průměrný počet letních dnů na 58 a počet tropických dnů s teplotami nad 30⁰ C na 14, takže sucha a tepla v příštích letech ČR změní, dle klimatologa dr. J. Pretela)
 - někdejší původní lesní porosty byly ochuzeny o základní kosterní „stabilizační“ taxony zejména buků, klenů a jedlí (jež byly v minulosti těženy jako kvalitní užitkové dřeviny)
 - dochází k šíření převážně nepůvodní genetické provenience smrku, neboť v minulosti byly vytěžené lesní plochy z velké části obnoveny plantážnickou výsadbou alochtonních (neautochtonních) semenáčků smrků (schwarzenberskými lesníky)
 - nestabilní a oslabené smrkové porosty („červená hniloba“) jsou citlivé na vzrůstající stresové faktory klimatických změn a snadno podléhají častým kalamitám (vítr, námraza, hmyzí škůdci, hniloby, sucho, imisní zatížení, atmosférické depozice dusíku a toxických látek, okyselování půd a vod, troposférický ozon, požáry)
 - téměř monokulturní smrkové porosty (botaniky zvané „smrkáč“) jsou potravní „pouští“ pro většinu zvířeny (vč. „protekčn“ prosazovaného tetřeva), ale i vegetačně floristickou „pouští“
 - smrkové porosty mají nízkou retenci srážkových vod oproti lesům s přirozenější skladbou a trvalým travním porostům
 - pro přirozenou druhovou obnovu přirozených potenciálních biotopů zde chybí diaspory (vhodné chybějící další dřeviny se nemohou přirozeně doplnit)
 - sukcesním zalesněním téměř celého bezlesí (na Šumavě podíl bezlesí klesá z někdejších více než 30 % pod 5 %) dochází k „nařízené“ likvidaci množství ohrožených chráněných taxonů (více než 150 taxonů, z velké míry evropsky chráněných), vázaných právě na udržované bezlesí (nutná ochrana před kompetenčně zdatnějšími druhy), rozsáhlému snižování biodiverzity (likvidace chráněných biotopů v rámci EVL Šumava) a ohrožování ekologické stability
 - rozšiřováním souvislých smrkových porostů dochází k závažnému narušení krajinných hodnot a krajinného rázu
 - udržování bezlesí někdejším praturem, později tradiční extenzivní pastvou hovězího dobytka bylo zamezeno „násilným“ požadováním sukcese travních porostů vysoce konkurenčními smrkem, naproti tomu je však požadován návrat velkých predátorů (medvědi a vlci, kteří byli v minulosti zlikvidováni k ochraně pastevních stád i obyvatel)
 - kalamitním odlesněním dochází k narušení hydrologických poměrů v horním povodí (Otavy/Vltavy), takže zrychleným odtokem srážek vzrůstá nebezpečí erozních a povodňových jevů, zejména při přivalových deštích, dochází k devastaci krajiny a

- zesilování efektu sucha, ale i likvidaci biotopů v rámci Ptačí oblasti Šumava
- zvýšené emise uhlíku vázaného v likvidované dendromase v neprospěch skleníkového efektu a zhoršování klimatických změn
- jedná se tedy o virtuálně emoční divočinu, ne klimaxovou divočinu, k údajnému zajištění naší identity v divočině s vlky a medvědy
- idea vytvoření klimaxové horské smrčiny je otázkou cca 5. století, avšak při nezbytných kalamitních pohromách
- naivní idea divočiny je prosazována a obhajována především některými ortodoxně fundamentálními, úzce profilovanými pedagogy VŠ a některými „ekology“ (avšak bezprostředně nerespektující globální a zpětné vazby), kteří dlouhodobě odmítají sledování veřejného zájmu prezentovaného samosprávou obcí, avšak tito nejsou zodpovědní za celkový další udržitelný vývoj území
- úkolem NP není „vytvářet nové hodnoty“, ale chránit stávající
- je podivné, že v tomto ekologickém hazardu, při MŽP proklamované předběžné opatrnosti a hlásání hesla myslí globálně, jedné lokálně, není požadováno posouzení vlivu této „koncepce“ - tzv. SEA či vlivu na krajinný ráz
- vhodným počinem by bylo skutečné vytváření společných přeshraničních chráněných území, jako prostoru setkávání české a sousedské kultury (po příkladu některých skandinávských parků)
- doposud však „parkový management“ na české straně dlouhodobě bojuje za rozsáhlou neprostopnost státní hranice i proti požadavkům našich přeshraničních sousedů a dohodám dle Schengenské smlouvy
- v konkrétní praxi dochází ve vazbě na rozšiřování I. (bezzásahových) zón ke znepřístupňování rozsáhlých území NP (v současnosti nově došlo k možnosti objednávkové, velmi omezené, zpoplatněné návštěvy několika tras s doprovodem), ale i omezování pracovních příležitostí a tedy dalšímu vyliďňování
- na Šumavě zástupným důvodem zákazu přístupu do rozsáhlých území je ochrana tetřeva, který však na druhé straně hranice ve stejném počtu přežívá i přes převážnou přístupnost návazného NP Bayerische Wald v běžném kontaktu s lidmi (ortodoxní ochranář připustí, že změnami klimatu se k nám stěhují ptáci od jihu, avšak ne, že se od nás stěhuje chladnomilný tetřev na sever)
- v poslední době byla dlouhodobě řešena kauza přechodu státní hranice přes tzv. Modrý sloup, kde vede staletí využívaná zemská cesta (k ochraně státní hranice později přeměněná na zpevněnou silnici, kterou fundamentální „ochránci“ chtějí rozebrat)
- jiným příkladem je nepovolování oprav erodovaných komunikací (např. na Prenet)
- dalším příkladem je nepovolování obnovy dlouhodobě užívané tzv. „Lávkové cesty“ u Černého jezera,
- rozsáhlá omezující nařízení Správy NP a CHKO, zamezující přístupnost, dlouhodobě vyvolávají pochybnosti o jejich opodstatnění, přičemž konečný verdikt Správy zní: výjimky povoluje vláda (lid „obecný“ tvrdí, „vrchnost“ nechce vidět jak se zde hospodaří)
- k omezení přístupnosti jsou vymezovány přísně přírodní I. zóny, příp. II. zóny ochrany přírody i tam kde situace biotopů tomu neodpovídá
- ke zlepšení image „přístupné“ Šumavy jsou populisticky zřizovány prezimovací obůrky s přikrmovanou přemnoženou jelení zvěří (700 - 1000 ks), kde je návštěvníci mohou za

úplatu z vyhřívaných srubů pozorovat

- přestože existence zdejších sídel a kultivace zdejší krajiny podnítila vznik jedinečných ekosystémů a typický vzhled krajiny, jsou urbanizovaná území z hlediska ochrany přírody pouze trpěnou komplikací, přičemž je vysloven nezdůvodněný zákaz obnovy sídel
- současní obyvatelé jsou vytlačováni omezováním možností jejich existence - chtějí-li se zde uživit, musí volit často variantu práce za hranicí, na území Bayerische Wald, nebo se vystěhovat a již běžně dochází ke skutečným, že naši lidé si tam kupují objekty s odůvodněním, že tam je národní park všude přístupný, s dokonalým servisem pro návštěvníky a přátelským chováním
- vyhánění obyvatel i návštěvníků z rozsáhlých území, místo součinnosti a deklarované výchovné působnosti je diktováno heslem „nic než příroda“, kteří nepřipouštějí odbornou diskuzi či oponenturu.

Požadovaný ideologický přírodní „návrat“ ke klimaxovému ekosystému se v dlouhodobě intenzivně urbanizované Evropě bez ekosystémové asistence člověka nedá realizovat. Pro zajištění ekologické integrity dynamického vývoje ekosystémů, je „potřebná komplexní adaptivní péče, vycházející z trvalého hodnocení současné situace a současné „podpory a udržování vyrovnaného, celistvého a adaptabilního celku se strukturou (druhovým složením, diverzitou a funkční organizací) a procesy srovnatelnými s přírodním ekosystémem příslušné oblasti“ (RNDr. J. Plesník - *Ochrana přírody 3/2010*). Ochrana ekologické integrity ekosystémů a trvale udržitelný vývoj dlouhodobě „polokulturních / polopřírodních“ velkoplošných chráněných území vyžaduje udržování diverzity přírody při spolupráci s místními obyvateli, resp. potřebě učit se společně žít a to pokud možno v symbióze. Zpracovaný model „managementu“ je nutno předložit k veřejné diskuzi, neboť národní park je veřejným statkem. Zatím není umožňována diskuze a většinová společnost je nucena přijímat doktríny při využívání mlžení, sdělování polopravd i nepravd. Uvedený „diktát“ bezzásahovosti nebyl projednán a odsouhlasen obcemi ani krajskými orgány. Problematická „koncepce“ se vymyká legislativě i celostátní strategii (např. Politice územního rozvoje ČR). Veškerou pravomoc má pouze Správa NP Šumava a MŽP, příp. vláda, avšak občané, kteří zde žijí, nejsou v rovnovážném postavení. Správy velkoplošných chráněných území vystupují jako stavební úřady, které uznávají převážně pouze zákon o ochraně přírody a krajiny, další zákony jsou ohýbány, nebo jakoby zde přestávají platit. Uskutečňované ortodoxní pojetí vychází z předpokladu, že přírodní ekosystémy se samy regulují (bez vlivu člověka), že jsou dlouhodobě ve stabilním stavu, disturbance na ně prakticky nepůsobí a jejich dynamika je předvídatelná. Jestliže však disturbance překročí jisté prahové hodnoty, může dojít k rychlým a dramatickým změnám ekosystémů.

Z výzkumu Prof. A. Zlatníka v pralesových lokalitách býv. Podkarpatské Rusi a v Karpatech na ukrajinsko-rumunském pomezí a dále Lesnické a dřevařské fakulta v Brně vyplývá, že prales se zde posunuje do vyšších poloh vč. smrku. Významné změny nastaly i absencí někdejší pastvy a jejich dosavadní závěr je, že v horách se bez rozmyslu hospodařit nedá.

Na Šumavě vlivem protagonistů divočiny došlo ke katastrofickému rozpadu lesa, proto je nezbytné modelově zpracovat variantní situace dlouhodobého vývoje, dokumentující účelnost či neúčelnost bezzásahovosti, v protikladu s citlivým diferencovaným managementem lesních porostů, k zajištění žádoucí homeostáze. Novým modelem ochrany přírody je vymezení tzv. lesnických parků, který proti fundamentálním naturistům prosadili na Křivoklátsku jednak vlastníci lesů, tj. s.p. Lesy ČR, spolu se soukromým majitelem Colorado Mansfeldem, Ministerstvo zemědělství, VÚLHM a ÚHUL. Na tomto území mají být zvyšovány hodnoty lesních ekosystémů vysokým standardem přírodě blízkého hospodaření, bez rizika destrukce lesních porostů a má být možno i zemědělsky hospodařit. Existence lesního parku nepotřebuje vytvoření žádné instituce s nákladem několika desítek milionů ročně. V EU se také vytváří Mezinárodní síť modelových lesů (The international Model Forest Network), jejichž cílem je udržitelné hospodaření a využití krajiny, přičemž IMFN vytvářejí komplexní vztah mezi lidmi, komunitami, státními institucemi, neziskovými subjekty, vlastníky a podnikateli. V současnosti se jedná o přijetí konsensu na typy kultivarů krajiny našich velkoplošných chráněných území ČR.

V USA vznikly první národní parky, které jsou označovány za příkladné. Bylo by vhodné porovnat jejich řízení s vnucovaným naším, např. nejstarším Yosemitekým NP, vyhlášeným v r. 1890, který je současně biosférickou rezervací UNESCO, ročně plošně daleko více navštěvovaným mnoha miliony lidí s celého světa, s naší Šumavou!

V Číně se staví první lesní město / Forest City pro 30 tis. obyvatel (poblíž města Liou-čou v provincii Kuang-si), navržený týmem Stefano Boeri Architetti, kde pomocí vysokého počtu stromů a rostlin z více než 100 tis. druhů bude docházet k absorpci 10 tis. tun CO₂ a 50 tis. tun znečišťujících látek a zároveň k produkci 90 tis. tun kyslíku ročně. Vegetace pomůže snížit teploty vzduchu, zlepšit kvalitu ovzduší, zvýšit biodiverzitu, vytvořit nové biotopy, snížit hluchost a využívat obnovitelnou energii.

Úloha EU v současné ochraně přírody

Podivné je, že při zavádění bezzásahovosti činí dotace z EU 100 % (tedy není nutné jinak požadované kofinancování), tedy jako nejvyšší priorita, což u nás takto není vnímáno.

V ČR při záměru omezení šíření kůrovce v NPŠ přijeli euroinspektoři, aby zamezili kácení napadených smrků (na konci působení ředitele J. Mánka).

Proti Slovenské republice vede EU řízení, že omezila biotop tetřeva hlušce, neboť nezabránila rozpadu smrčín na rozloze cca 800 km², přičemž ale jejich bezzásahovou kůrovcovou disturbancí v NP Vysoké Tatry požadovala (aktivně i zde působil J. Bláha).

EU sleduje zvyšování podílu obnovitelné energie, k čemuž ale slouží i spalování biomasy (štěpky), která zase naroste (přičemž věříme, že fotosynteticky dojde k další vazbě CO₂). Uhlíkově neutrální spalování biomasy však neexistuje. Dochází však k úbytku organických látek v půdě, přičemž jejich rozkladem se do atmosféry uvolňuje víc uhlíku, než ušetříme opakovaným spalováním narostlé biomasy. Dochází k přehlížení funkce vegetace a vody v distribuci oběhu vody a sluneční energie a zásadního ovlivňování místního klimatu s přechodem humidního území na xerofytní. Udržitelná krajina musí mít podporu trvalé vegetace i z kulturních rostlin a stromů, která funkčně napodobuje les, zadržuje dešťovou vodu, jež se odpařuje přes rostliny, chladí a částečně se vrací v malém oběhu vody.

Geopolitické a kulturně sociologické vyhodnocení ochrany krajiny Šumavy (SWOT)

Silné stránky

a) závazné právní normy a veřejná správa

- vybudovaný právní rámec pro výkon státní správy v oblasti ochrany přírody i ochrany životního prostředí (od ústavy přes zákony, vyhlášky a nižší právní normy)
- dostatečně strukturovaný institucionalizovaný státní aparát spravující NPŠ, včetně dostatečného počtu zaměstnanců
- převážně funkční samospráva obcí

b) stav partnerského prostředí

- zdánlivě udržovaná představa o demokracii (vládě lidu) ve výkonu Správy NPŠ a možnost zachování zbytku důvěryhodnosti zúčastněných stran
- existující základní síť osídlení a komunikací, které splňují předpoklad pro racionální hospodaření a diferencovanou péči o krajinu v NPŠ
- zvyšující se zájem veřejnosti o prohlubující se konflikt

c) uplatnění nástrojů krajinné politiky

- zpracované územní plány obcí, které řeší podmínky pro trvale udržitelný rozvoj území
- zákonodárná iniciativa Plzeňského kraje ve věci zákona o NP Šumava
- vznik nových občanských iniciativ podporujících racionální přístup k problematice.

Slabé stránky

a) závazné právní normy a veřejná správa

- vytvoření nepřekonatelných administrativních bariér při žádostech a záměrech podávaných orgánům ochrany přírody (krajský úřad, Správa NPŠ, MŽP)
- zneužívání právních norem a jejich jednostranné výklady při výkonu státní správy (§ 22 / 1 zák. č. 114/1992 Sb.), nevyvážené úsudky, nerozhodnost, změny v koncepci, nepořádek v katastru nemovitostí
- vysoká koncentrace státní moci v jednom správním úřadě a nevhodné sloučení ochrany přírody a lesnických činností
- nevyvážený výkon kompetencí v rozsahu ústavy a zákonů o ochraně životního prostředí (lesní, vodná zákon a další) ve prospěch ochrany přírody

b) stav partnerského prostředí

- stupňující se napětí mezi státní správou, komunální politikou a občany
- participace na rozhodovacích procesech na nejnižší úrovni
- manipulace s veřejným míněním ve prospěch zájmů a výhod jedné či druhé strany, v některých případech až arogance moci
- tendence nezasevěné veřejnosti městských intelektuálů a levicově orientovaných občanů k přijetí ideologií „divočiny“, „přírody pro přírodu“ a další iracionální přísliby aktivistů z Hnutí Duha a některých teoretiků

c) uplatňování nástrojů

- nesprávně pojaté některé cíle a záměry územních plánů obcí (nevhodné a nelegální stavby nerespektující zásady územního plánování)
- měnící se koncepce a plán péče, včetně návrhu zonace ze strany Správy NPŠ, chybějící monitoring, nerespektování principu předběžné opatrnosti. přehlížení principu myslí globálně, jedné lokálně
- nerespektování souvisejících zákonných ustanovení o ochraně životního prostředí a

podmínek udržitelného rozvoje území ze strany Správy NPŠ

- neetické postoje části vědecké obce, politiků a médií, vedoucí k individuálně vykonstruovaným hypotézám, vizím a nereálným modelům, dokonce k doktrínám.

Příležitosti

a) závazné právní normy a veřejná správa

- návrh a schválení zákona o NP Šumava, s racionálním přístupem k zonaci a souvislostech zachování trvale udržitelného rozvoje území
- vytvoření reálné koncepce ochrany a přístupů ke konkrétně definovanému předmětu ochrany na jednotlivých lokalitách
- návrh rozumného návštěvního řádu a plánu péče v NPŠ i CHKOŠ

b) stav partnerského prostředí

- postupné odstranění napětí a averze jednotlivých stran
- zvýšení participace občanů a obcí na rozhodovacích procesech
- usměrnění nátlakových akcí „zelených“ aktivistů
- zkvalitnění informovanosti veřejnosti prostřednictvím médií a kultivace vztahů

c) uplatňování nástrojů

- odstranění byrokracie Správy NPŠ
- komplexní, integrovaný monitoring území vymezených zón, jejich předmětu ochrany a asistenční péče
- zvýšení úrovně celostního přístupu a komplexního využití všech legislativně právních nástrojů v území vč. stavebního řádu, územního plánování a pozemkových úprav
- návrat k exaktním výsledkům vědy a její aplikace k racionální ochraně přírody v NPŠ.-

Rizika

a) právní normy a veřejná správa

- nedostatečná vůle a odpor státní správy a jejích organizačních složek ke změnám
- pozastavení legislativy a zakonzervování stávajících právních norem a organizační struktury institucí
- přetrvávající nekonceptnost a prostor pro neřád a nelegitimní chování úřadů a občanů

b) stav partnerského prostředí

- prohloubení nepřátelských postojů všech stran
- zhoršení soužití a soudržnosti společenství obyvatel území
- narůstající projevy občanské neposlušnosti ze strany „mlčící většiny“
- zvýšení nátlaků a agresivity aktivistů a zastánců hlubinné ekologie
- ztráta důvěry občanů ve státní a veřejnou moc, radikalizace nebo naopak apatie

c) uplatňování nástrojů

- ztráta důvěryhodnosti a závaznosti všech dokumentů plánujících rozvoj území a jeho zachování pro budoucí generace
- nízká úroveň rozhodovacích procesů, vyvolávající potřebu neustálých změn a doplňků
- prohloubení neznalosti pravdivé situace a zkreslení ze strany médií.

7. Ekologická újma, škody v důsledku bezzásahovosti, pasivní "ochrany", nedostatečného managementu, absence monitoringu a stresovými faktory klimatických změn

Ekologická újma je dle zák. č. 167/2008 Sb. o předcházení ekologické újmy a o její nápravě taková újma, která je měřitelná a má závažné nepříznivé účinky na přírodní zdroje, tj. chráněné druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a jejich přírodní stanoviště, povrchové nebo podzemní vody a půdu. Základní je princip prevence, kdy provozovatel (v našem případě správce NPŠ) v případě bezprostřední hrozby ekologické újmy má povinnost provádět nezbytná preventivní opatření a nést s tím spojené náklady a informovat o tom příslušný orgán státní správy. Dalším principem je, že provozovatel, jehož činnost způsobila ekologickou újmu má být finančně odpovědný. Navazuje zák. č. 295/2011 Sb. o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a o její nápravě. Metodický pokyn k oběma zákonům vydalo MŽP v r. 2012.

Od dávných dob si lidé uvědomovali, jaký význam pro ně mají lesy. Uvědomovali si to i panovníci. Karel IV. vydal v r. 1370 zákoník Maiestas Carolina, který obsahoval 7 článků k přísné ochraně lesů nebo Marie Terezie, která o tom vydala v r. 1754 „Císařský patent lesů a dříví“. Věděli to všichni sedláci i chalupníci, kteří dovedli podle „Josefínského katastru“ z r.1785 rozeznat les dobrý a špatný a podle toho jej také ocenit v peněžní hodnotě. Již tehdy se vycházelo z výměry, zásob, stáří a doby obmýtní. I tehdy byla např. na Schwarzenberském panství v jižních Čechách „kategorie lesů, nepřinášejících žádného užítku“, avšak přesto byla finančně ohodnocena a platila se z nich nižší daň.

Zřízením Národního parku Šumava (NPŠ) a stanovením jeho ochranných podmínek mělo dojít jen v malé míře a s dostatečným časovým odstupem k omezení lesnické péče v lesích zvláštního určení a to v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě. Lesy před zřízením NPŠ které lesnicky obhospodařovány, byly relativně zdravé a byly součástí nejrozsáhlejšího středoevropského lesního komplexu (Zelené plíce / Zelená střecha Evropy). Lesy jsou náš základní kapitál, prostředek obnovitelného růstu. Původní lesy byly v polovině 19. století vykáceny (jejich genofond se zachoval pouze ostrůvkovitě) a nahrazeny nepůvodními smrkovými monokulturami, které kvalitu místních lesů znehodnotily (jejich populace jsou málo odolné vichřicím i kůrovci). Ty se však rozhodla Správa NPŠ (podporovaná některými nezodpovědnými habilitovanými vysokoškolskými učiteli), rozšiřovat a jimi sukcesně likvidovat i velmi cenná bezlesí trvalých travních porostů s největším podílem národně i evropsky chráněných druhů. Přestože podle vládního nařízení měla I. zóna tvořit 13 %, Správa NPŠ ji rozšířila na 30 % bezzásahové zóny. Následně i ostatní správy NP, na pokyn MŽP, měly po jejich vzoru přecházet na většinovou rozlohu bezzásahových území. **Prosazování převážné bezzásahovosti NPŠ „neasistovaným“ rozsáhlým a rychlým přechodem, resp. fundamentální ideologií divočiny, dochází k situaci, že žádoucí ekologická stabilita přechází v labilitu, cenné prostředí je degradováno a dochází k rozsáhlým škodám.** Vnucovaný, nezodpovědný požadavek je katastrofálně problémový. Obecně je možné konstatovat, že žádoucí biologická diverzita, díky plošně stále vzrůstající rigidní státní ochraně, se za poslední půlstoletí podstatně snížila, neboť chybí citlivé extenzivní obhospodařování naší kulturní krajiny, čehož dokladem je stávající stav Šumavy.

Potřebné je v ochraně hodnot Šumavy, resp. omezení ekologické újmy vycházet z nejvyššího dosaženého statutu - tou je Biosférická rezervace UNESCO, dále EVL Šumava, "Ramsarské mokřady", ale i CHOPAV.

Při řešení ekologické újmy je prvoinstančním orgánem Správa NPŠ a ČIŽP (i zde byl ředitel jmenován bez výběru). Ty mají sledovat ekologickou újmu a zajišťovat preventivní a nápravná opatření. **MŽP jako ústřední správní orgán vykonává vrchní státní dozor na úseku předcházení a nápravy ekologické újmy.**

Před zřízením NP Šumava byl respektován princip preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů.

Petr Martan sděluje: Celá devadesátá léta byla provázena odbornými střety. Lesnické přístupy ochrany lesa na úrovni prevence, se právně, administrativně, vědecky i veřejně omezovaly, přičemž biologové ale nemluvili o velkoplošných destrukcích jako důsledku bezzásahovosti. Po roce 2000 již bylo i na MŽP jasné, že se situace vymkla z rukou a v mnoha lokalitách ani kácení kůrovce nepomůže. Únikem před odpovědností a kriminalizováním za lesy poškozené lidským faktorem, se stala nová teorie – *obnova horských smrčín pomocí jejich rozpadu*. Někteří biologové následně převraceli lesnické principy k obrazu nové objednávky. Jedná se o škody vzniklé na veřejném majetku způsobeném jmenovanými správci a jejich poradci. Náměstek ministra životního prostředí Ing. Tomáš Tesař v roce 2012 sděluje, že *bezzásahovostí žádné škody na Šumavě nevznikají, neboť se jedná o národní park*, avšak běžní lidé se selským rozumem říkají: právě proto tam vzniká nejvíce škod. Osoby, jež to prosazují, možná z neznalosti nebo účelově (vždyť již generace sledují lesy jako složku životního prostředí ve vazbě na bioklimatické, hydrické, vodohospodářské a protierozní funkce). Krátkozrace vynucované spontánní degradační procesy náhlou destrukcí stromové složky lesních porostů, zejména ve vyšších polohách, mají rozsáhlé dlouhodobé negativní dopady. V optimálním případě nový, funkčně účinný les vyrostе za dobu 3 lidských generací. Bezzásahovost slepě obhajuje evoluční přírodní procesy, odmítá zasahovat proti epidemickým škůdcům a chorobám. Pozitivní přínosy bezzásahovosti nebyly analyzovány a racionálně zdůvodněny, protože jsou založeny na ideologické a nedefinované výrobě „pralesové divočiny“. Přesto je tento princip urychleně „politicky“ prosazován.

Pod populistickým heslem "příroda si sama pomůže", jsou odmítány staletými ověřené výchovné zásahy. Jedná se jak o přírodně či uměle obnovené mladé smrkové porosty ve fázi nárostů, mlazin a tyčkovin. Tak se ovlivňuje porostní mikroklima, koloběh živin, případně druhová skladba, ale i statická stabilita a spolu s tím omezuje i jejich případné chřadnutí či žloutnutí. Při přirozené obnově může činit hustota až 45 tis. jedinců / ha při výšce 5 m, avšak je potřebné, aby při výšce 2 m jejich počet činil 3,5-4 tis / ha. Pozdější zásahy ve fázi tyčkovin obvykle urychlí současný rozpad přeštíhlených porostů větrnými a sněhovými kalamitami, ale i zvýšeným výskytem václavky.

Příkladně je možno jmenovat Vojenské lesy a statky, které chtějí vysadit v r. 2019 celkem 23 mil sazenic, z toho 15 mil. listnatých dřevin z vlastních školek, příp. nakoupené. K tomu využívají skandinávské zkušenosti, používající chladicí halu a mrazicí box (-2 až -3⁰ C), což umožňuje prodloužení výsadeb za vhodného počasí. Podnik má zkušenosti s obnovou Brd po vichřici v r. 1941, obnovou lesů po imisních škodách v 70. a 80. letech, ale i po orkánu Kyrill v r. 2007 na Šumavě (Knížecí stolec). Poslední příklad umožňuje porovnání lesnické péče a rozsáhle prosazené bezzásahovosti.

Nová strategie ochrany biodiverzity EU požadovala zhodnocení tzv. ekosystémových služeb ve smyslu společenských přínosů po členských státech do r. 2014. Pilotní hodnocení travinných biotopů ČR na území NPŠ, zpracovalo Centrum pro otázky životního prostředí UK v l. 2010-11 (*Vačkář D., Melichar J., Lorencová E., Hönigová I., In: Ochrana přírody 2/2012*). Konstatuje jejich ohrožování např. zanecháním hospodaření s následným zarůstáním lesem. Z mapy celkové hodnoty služeb vyplývá, že průměrné ekonomické hodnoty jsou cca 50 tis. Kč / ha. Nejvyšší hodnoty mají vlhké a aluviální louky 75–100 tis. Kč / ha, příp. více, přičemž jsou zejména na severu Čech či Českomoravské vysočině, zatím co Šumava spíše „propadá“. Nejnižší hodnotu ekosystémových služeb mají intenzivní louky a pastviny. V rámci regulačních služeb bylo hodnoceno ukládání uhlíku (regulace klimatu), zadržování a odtok vody, regulace půdní eroze, odstraňování dusíku (zneškodňování odpadů) a odolnost invazním druhům. Jako rekreační funkce estetická hodnota, jako zásobovací funkce produkce travin, resp. masa. Uvádí se, že horské louky nejlépe slouží rekreaci a nejlépe odolávají invazím, avšak travní biotopy v mírném pásu jsou podmíněny lidskou péčí. Závěrem se sděluje, že identifikace a zhodnocení služeb přírody je nezbytným krokem k zastavení degradace přírodního prostředí a začlenění složek přírody do rozhodovacích procesů.

Bezzásahová fundamentální ideologie, vychází z tzv. „hlubinné ekologie“ a to jak v environmentální, tak ekonomické i sociální oblasti. K pochopení rozsahu vzniklých škod je potřebné analyzovat konkrétní vyhodnocení dopadu avanturistického hazardu nátlakové skupinky požadující bezzásahovost proto, aby získali experimentální objekt dílčích oborů přírodních věd a mohli doma vidět průběh přírodních procesů v kulturním území spolu s granty na své experimenty, bez ohledu na společnost. Dochází tak k „privatizaci státní správy chráněné Šumavy pro skupinové, úzce odborné zájmy. Selhala Správa NP Šumava, selhalo Ministerstvo životního prostředí ČR. K selhání vydatně napomohli někteří členové tehdejší vědecké rady a fundamentální aktivisté výroby divočiny. Protagonisté této zhoubné doktríny, která se stala ideologií, obvykle sledovali osobní profit a osobní kariérní posty, ne však trvalou udržitelnost a veřejný, celospolečenský zájem. Byla narušena zásada trvalé udržitelnosti, proklamovaná EU, takže vznikají rizika rozsáhlých environmentálních, sociálních a ekonomických ohrožení a poškození, o nichž vyšla řada seriózních vědeckých a odborných analýz s užitím standardních vědeckých poznatků, na které není odpovídáno vědeckými argumenty. Místo zodpovědné správy svěřených přírodních hodnot dochází k hazardnímu experimentu, v jehož pozadí jsou rozsáhlé škody. Dochází k situaci, kdy je potřebné sledovat náklady, které má společnost nést k uspokojení skupinového zájmu „bádání“ jak si příroda pomáhá sama a to ve velkém měřítku v kulturní krajině a současně náklady nevyužitých příležitostí.

VZHLEDEM K IDEOLOGICKÉ ZVŮLI, „MÓDNĚ“ SLEDUJÍCÍ NÁSILNÉ ZAVEDENÍ „BEZZÁSAHOVÉ DIVOČINY“ V KULTURNÍ ŠUMAVĚ, PODPOŘENÉ SLEPOU POLITICKOU MOCÍ A MASMEDIÍ, DOŠLO BEZ RACIONÁLNÍHO ZDŮVODNĚNÍ A LEGISLATIVNÍHO OPODSTATNĚNÍ K NEZMĚRNÝM MNOHAGENERAČNÍM, REGIONÁLNÍM I CELOSTÁTNÍM ŠKODÁM, JEŽ V KULTURNÍM SVĚTĚ NEMAJÍ OBDOBU.

Bezzásahový režim v NP Šumava

NP Šumava byl vymezen v plochách s převládajícími kulturními lesními ekosystémy a to v kulturní obytné krajině. V I. zónách se měly lesnické zásahy postupně omezovat na opatření vedoucí k obnově a udržení samovolného vývoje lesních ekosystémů. V II. zónách mělo jít především o prodloužení obmýtní doby a o postupnou změnu druhové skladby ve prospěch vyššího zastoupení listnatých dřevin.

Vládní nařízení č.163/1991 Sb. ve svém § 2 nepředepisuje zavádění bezzásahového režimu, předepisuje pouze omezení lidských zásahů a udržení stávajícího stavu. Jde o základní ustanovení, podle něhož vše, co se v Národním parku děje má být v souladu s jeho posláním. Nic, tedy žádná činnost nebo nečinnost nesmí být v rozporu s jeho posláním nebo nesmí naplnění poslání Národního parku ztěžovat nebo znemožňovat. Vedení NP Šumava usiluje o to, aby NPŠ byl zařazen v kategorii II. podle kritérií IUCN. Podle části II. (managementové kategorie) těchto kritérií, vydaných v r. 2000 se nikde bezzásahová území v národních parcích nepředepisují. Jde o chráněná území, udržovaná především pro ochranu ekosystémů a pro rekreaci. Chráněné ekosystémy mají být navždy uchovány pro současnou i budoucí generace. Národní parky této kategorie nesmí být exploatovány, pokud by exploatace odporovala účelu, pro který byly zřízeny. V národních parcích II. kategorie lze využívat přírodní zdroje, pokud nepůsobí škodlivě na cíle managementu. Při využívání území národních parků II. kategorie musí být brány v úvahu potřeby místních obyvatel a jejich živobytí. Proto opatření, směřující k ochraně ekosystémů, tedy k ochraně před kůrovcovými kalamitami jsou v souladu s doporučeními IUCN. Na těchto zásadách nemůže nic změnit ani dopis Rogera Croftse ze dne 30. 3. 2005, který na základě krátké návštěvy Šumavy pracovníků Martina Solara a Pierra Gallanda v r. 2002 a v r. 2005 bezzásahový režim pouze doporučují. Pro misi pracovníků IUCN bylo charakteristické, že podklady pro ni ze 68 % zpracovávalo nesprávně, neodborně a tendenčně Hnutí DUHA, z 28% Národní park Šumava a ze 4% obce. Nutno zdůraznit, že ze zařazení NP Šumava do II. kategorie IUCN nevyplývají pro MŽP ani pro NP Šumava žádné ekonomické výhody ani dotace nebo subvence.

Platný lesní hospodářský plán (LHP) uvádí, že v 1. zóně se uplatňuje výlučně funkce ochrany přírody, celé její území bude ponecháno přirozenému vývoji, bez ovlivňování člověkem a tedy i bez veškeré lesnické činnosti. Tato formulace zdůrazňuje ochranu přírody, vyhnula se však problematice ochrany lesa jako nejdůležitější součásti přírody před ničujícím vlivem kůrovce. Po tragické likvidaci starých šumavských porostů se v r. 2004 MŽP rozhodlo svůj postoj k bezzásahovosti přehodnotit, neboť došlo k závěru, že v podmínkách střední Evropy není možný zcela bezzásahový režim. Proto ve Věstníku MŽP č.10/2004 připustilo 6 výjimek pro požární ochranu, údržbu cest a staveb, lov vybraných druhů zvěře, bránění šíření invazních druhů, ochranu vysazených listnáčů a jedle a revitalizaci vodního režimu. **Je nepochopitelné, proč při těchto výjimkách nebylo pamatováno na ochranu proti kůrovci.**

Snaha o další rozšiřování ploch s bezzásahovým režimem nadále pokračoval a to přímo i v I. zóně č.58 „Prameny Vltavy“. Obranná opatření, tedy asanace stojící hmoty, provedená v r. 2003 a 2004 zachránila 500 -1000 dospělých smrků, tedy asi 2,5 ha lesa. Kromě odchytu bylo za dva roky oloupáno 2370 stojících stromů a ve vedlejší II. zóně pokáceno 3940 m³. Rok 2006 však znamenal opět návrat k bezzásahovosti. Došlo k zamlčení hrozícího nebezpečí. Kromě zóny č.58 se tento nebezpečný postup týká dalších cca 500 ha

již tehdy zjištěných kůrovcem napadených porostních ploch. V r. 2005 již samo MŽP připouští (čj.620/1654/04), že odumřením stromového patra dochází k zásadním změnám stavu stanovišť, které jsou předmětem ochrany Evropsky významných lokalit. Tento stav vedl ke zhoršení stavu populací jednotlivých druhů, vyžadujících přísnou ochranu podle směrnice Rady 92/42/EHS nebo směrnice Rady 79/409/EHS. Cílem ochrany EVL je udržení stavu přírodních stanovišť. Rozpad stávajících lesních porostů vlivem šíření kůrovce není v souladu s požadavky práva EU v oblasti ochrany přírody a krajiny. Současný stav, kdy na území I. zóny č.58 „Prameny Vltavy“ o celkové rozloze 76,9 ha je povoleno zpracování a asanace kůrovcem napadených stromů jen na ploše 19,41 ha, tedy pouze na jedné čtvrtině plochy vede k přímému ohrožení samotné existence této zóny. Kůrovcem napadené stromy se nacházejí na celém území zóny č. 58 a jsou potencionálním zdrojem dalšího šíření a zničení dospělého lesa na celém území této zóny během příštích 8-10 let. Kůrovec se podle zjištění v této zóně při volném průběhu bez asanace rozmnoží během jednoho roku 4 násobně. Stejná rychlost množení kůrovce byla ověřena v podobné nadmořské výšce i v I. zóně č.124 (Trojmezna) v r.1999.

Při vytváření EVL podle programu NATURA 2000 a Smaragd bylo pro ochranu vrchovišť stanoveno zabezpečení lokalit proti nežádoucím vlivům z okolí. K těmto nežádoucím vlivům náleží i úhyn dospělých porostů v jejich bezprostředním sousedství. Dosavadní uplatňování bezzásahového managementu proti kůrovci odporuje doporučením, která vyplývají z vydaných evropských směrnic. Tyto směrnice výslovně uvádějí, aby i malá kůrovcová ohniska byla likvidována. Přes známá nebezpečí další likvidace starých lesů obsahovala směrnice Správy NP č.9/2006 výslovný zákaz asanace polomů a kůrovcem napadených stromů při svévolném rozšíření výměry území ponechaného samovolnému vývoji. Následky kalamitního rozmnožení kůrovce se projevily i na ničení klečových porostů, které mají tvořit ochranu vodních toků a rašelinišť. Prořezání porostů po žíru kůrovce způsobuje ohrožení zbylého porostu, neboť řediny a porostní mezery postihuje silný vítr až 6 krát intenzivněji než porosty hustší. Uplatňování bezzásahového režimu a záměrné vytváření „divočiny“ v posledních letech odporovalo ustanovení lesního zákona a zákona o ochraně přírody a krajiny, a bylo svévolným rozhodnutím Správy NPŠ.

Metodické postupy při zjišťování ekologické újmy nebo škody

- Zákon č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Metodika podle lesního zákona č. 289/1995 Sb.
- Vyhláška č. 55/1999 Sb. o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích
- Zákon č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku a oceňovací vyhláška č. 3/2008 Sb

Nynější způsoby výpočtů ceny lesa nebo škod na něm nejsou nové. Nové jsou jen metody výpočtů. Nové jsou také kategorie lesů. Metody výpočtů lze uplatnit i na „lesy zvláštního určení“, do nichž podle lesního zákona č. 289/95 Sb. a zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 Sb. v platném znění se zahrnují všechny lesy v národních parcích. Jde o lesy s převažujícím společenským mimoprodukčním posláním. Podle výkladu Ústavu státu a práva Akademie věd ČR čj.305/99 mají však i takové lesy funkci produkční, která je pouze určitým způsobem podřízena jiným mimoprodukčním účelům. Proto i v lesích zvláštního určení může vzniknout škoda, vyčíslitelná v penězích.

Metodika soudního znalce Ing. K. Simona

Naši předkové nesmírně cenné lesy Šumavy dokázali zachovat po staletí, bohužel, úzká skupina lidí svým nekompetentním jednáním rozhodla o jejich zániku. Realizací myšlenky bezzásahovosti došlo ve velmi krátké době k odumření 200 až 400 let starých šumavských velikánů na uvedených lokalitách. Základní zásadou lesníků (zakotvenou v zákoně o lesích) vždy bylo a je zajištění trvalosti a vyrovnanosti všech funkcí lesa, produkční a mimoprodukční – společenské funkce (§ 1 zákona o lesích). V úvodním § 1 zákona o lesích se uvádí, že účelem lesního zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm.

V roce 1991 se podílel na zpracování materiálů pro důvodovou zprávu k nařízení vlády o zřízení NP, v dalších letech s kolegy upozorňoval na rizika ohrožení a poškození životního prostředí v NP v důsledku bezzásahovosti. V roce 1991 a v dalších letech opětovně navštívil Prameny Vltavy, Trojmeznou a další lokality se staletými lesními porosty, které pamatovaly ještě takové osobnosti, jako byli A. Stifter, K. Klostermann a další. V současné době mohou návštěvníci Pramenů Vltavy a Trojmezné „obdivovat“ pouze mrtvé lesy a torza stromů. Po zřízení NPŠ v r. 1991 došlo k vyhlášení prvních bezzásahových zón, jejichž důsledkem byl vznik kůrovcových kalamit. Na počátku r. 1993 bylo vedení MŽP upozorněno pracovníky ochrany lesa ČIŽP na začínající kůrovcovou kalamitu v NPŠ a tím i na vznikající škody na přírodním a životním prostředí, na jehož základě tehdejší ministr ž. p. Ing. Benda rozhodl o vytěžení a zpracování kůrovcového dříví - celkem 19 000 m³. Za nového vedení postupně docházelo v následujících letech k rozšíření bezzásahových území v I. zónách NPŠ. V r. 1999 byly ekologickými aktivisty Hnutí Duha zabráněno zpracování kůrovcového dříví v 1. zóně lokality Trojmezná hora, v r. 2003 došlo k obdobné blokáde v lokalitě Prameny Vltavy. Tím byl fakticky nastartován rozpad a odumření lesních porostů v těchto lokalitách a zároveň potřeba těžby kůrovcového dříví v sousedních 2. zónách. Proto pracovníci ochrany lesa ČIŽP zahajovali správní řízení ve věci ohrožení a poškození životního prostředí v lesích NPŠ, aby zabránili dalším škodám na lesních porostech v důsledku nezpracování kůrovcového dříví. V rámci odvolacích řízení docházelo však ke snahám nesankcionovat zjištěné skutečnosti, popřípadě minimalizovat výši pokut. Některá vedení NP i MŽP ujišťovala veřejnost, že kůrovec je pod kontrolou a ve stavu, se kterým se počítalo. Tato tvrzení jsou nepravdivá ve vztahu k současné situaci a výši kůrovcových těžeb. Rovněž Prof. Ing. I. Vyskot, CSc. zpracoval posudek, kde vyčísloval škody na funkcích lesa jako složky životního prostředí v konkrétních lokalitách NPŠ. Přestože byly prokázány značné škody na životním prostředí v NPŠ, odpovědní pracovníci MŽP fakticky na tuto skutečnost nereagovali a naopak souhlasili s dalším rozšiřováním bezzásahových území i na vybrané 2. zóny, ač byli na negativní dopady upozorňováni pracovníky ochrany lesa ČIŽP, lesnickými odborníky a některými politickými představiteli. Dramatické zhoršení nastalo v r. 2007, kdy nebyla zpracována veškerá větrná kalamita po orkánu Kyrill, takže bylo oficiálně ponecháno 140 000 m³ dřevní hmoty k „samovolnému vývoji“ (dle Opatření MŽP čj. 48452/ENV/07 bylo k 30.6. 2007 nezpracováno 270 000 m³). Uvedené rozhodnutí o ponechání části větrné kalamity samovolnému vývoji vč. již existujících bezzásahových území bylo v rozporu s ustanovením § 1 zák. č. 289/1955 o lesích, který stanovuje předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí. Na základě tohoto rozhodnutí došlo k nebyvalé gradaci kůrovců a jejich rozšíření na další území i mimo NPŠ, což lze charakterizovat jako

ekologickou katastrofu v NPŠ s ohromnými škodami na životním prostředí. Základní zásadou lesníků (zakotvenou v zákoně o lesích) vždy bylo a je zajištění trvalosti a vyrovnanosti všech funkcí lesa, produkční a mimoprodukční – společenské funkce (§ 1 zákona o lesích). V úvodním § 1 zákona o lesích se uvádí, že účelem lesního zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm. Nedochází pouze ke škodám na přírodním a životním prostředí, ale i k majetkovým škodám, např. v bezzásahových územích (odumřelých lesních porostech) bylo ponecháno několik milionů m³ dřevní hmoty k samovolnému rozpadu (ačkoliv se zřejmě jedná o výrazně vyšší množství), přičemž se jedná se o škodu na státním majetku (dřevní hmotě) v hodnotě několika miliard Kč. Nezanedbatelné jsou ztráty při prodeji kůrovcového dříví. Zároveň dochází k postupnému uvolňování milionů tun uhlíku ve formě CO² do ovzduší, což přispívá k oteplování klimatu. Současně dochází k roční ztrátě statisíců tun produkce kyslíku, přičemž přírodní prostředí je ochuzeno o možnost ročně vázat statisíce tun uhlíku stromovou biomasou. Lesnické organizace před zřízením NP Šumava vytvářely zisk a zabezpečovaly zaměstnanost místního obyvatelstva. Současná Správa NPŠ v současnosti fabuluje svým výzkumem: na 7 jimi pokácených smrků vyrůstá 8 nových, avšak na 1 ha je cca 400 dospělých stromů, ale min. 4000 mladých v mlazinách, takže na 1 ha se přirozeně obnoví max. 0,1 ha.

7.1. Ekologická újma a škody na chráněných biotopech a biodiverzit

Posláním národního parku Šumava je uchování a zlepšení přírodního prostředí, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

§2, odst. 1 Nařízení vlády ČR č. 163/1991 Sb. o zřízení NP Šumava

Naprostá většina ochranně významných, ohrožených a chráněných druhů – cca 80 % v rámci šumavského oreofytika je soustředěna v nelesních formacích, a z těch opět mají největší význam ekosystémy lučního bezlesí, v nichž je soustředěno hrubým odhadem 60 % celkové druhové diverzity Šumavy a např. 70 % kriticky ohrožených druhů atd.

Hlavní webové stránky NP Šumava

Úmluva a biologické rozmanitosti (CBD) sleduje zachování variability všech žijících organismů. Biologická rozmanitost obvykle rozlišuje tři hierarchické kategorie: genetickou diverzitu, diverzitu organismů, ekosystémovou diverzitu a také kulturní diverzitu.

Doposud nejsou precizovány vztahy mezi biologickou rozmanitostí, resp. druhovou bohatostí a fungováním ekosystémů, přesto vyplývá, že:

- úbytek biodiverzity snižuje účinnost využívání zdrojů (živin, vody, světla aj.)
- druhově bohatší společenstva bývají produktivnější.

Základním smyslem ochrany přírody je co největší zachování biologické rozmanitosti genů, druhů a ekosystémů. Základní požadavky vyplývají z Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti.

Hlavní ekologická újma a škody:

- Uhynutím lesa, jehož konečná výměra, oproti zatím uváděné, se nepochybně ještě zvýší, došlo k vážnému poškození biotopů sledovaných chráněných druhů.
- Postupným úspěšným zalesňováním otevřených, travních i rašelinných stanovišť, kdy

odumírají kompetičně citlivější druhy, které neobstojí v konkurenci, např. s vyššími a rozložitějšími bylinami a dřevinami, ale i vlivem zastínění – z někdejších více než 30 % bezlesí vlivem požadované bezzásahovosti docházelo k tristnímu omezování směrem k 5 %.

- Zásadním omezením lokálního narušování lokalit a neumožnění iniciačních stadií citlivých organismů.

Etické důvody pro zachování druhů (Plesník J. et al 2012)

- vzájemné vazby mezi druhy ve společenstvech a ekosystémech jsou značně komplexní
- lidé by se měli chovat jako odpovědní správci planety
- úcta k biologické rozmanitosti doplňuje úctu k lidskému životu jako takovému
- příroda má sama o sobě svou duchovní a estetickou hodnotu
- úbytek druhů může ovlivnit další lidské generace
- každý druh má právo na existenci
- poznání evoluce vč. vývoje druhové bohatosti a vývoje člověka je důležité nejen pro vědce.

Škody na biodiverzitě vznikají vlivem sukcesního zalesňování bezlesí a následné lesní homogenizace chráněných území.

„Na území Šumavy bylo zaznamenáno více než 1000 taxonů cévnatých rostlin, z toho 323 vyhynulých či v různém stupni ohrožení. To nade vše pochybnost poukazuje na nutnost systematicky se zabývat studiem a ochranou diverzity těchto rostlin na území NP a CHKO, resp. Biosférické rezervace UNESCO. V první fázi monitoringem taxonů černého a červeného seznamu a v případě zjištění negativních trendů odpovídajícím managementem na lokalitách ustupujících druhů, který by přispíval k udržení stávajícího rozsahu populací ohrožených rostlin. V eventuálních kritických situacích je pak nutné využít jakékoliv další zásahy.“ *Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy, 2002*

Přehled ochranně významných taxonů flóry Šumavy

	kriticky ohrožené	silně ohrožené	ohrožené	celkem
Šumava	15	36	37	88
NP Šumava	10	29	30	69
CHKOŠ + zbytek BR	11	27	29	67

V přehledu organismů jsou uvedeny chráněné, příp. vzácné druhy podle následujícího třídění:

Ochrana EU

N - Natura

Ochrana ČR (dle Červených seznamů, podtržené dle stávající legislativy)

C1 (CR) – kriticky ohrožené, velmi vzácné, recentní výskyt pouze na několika málo lokalitách (critically endangered)

C2 (EN) – silně ohrožené, vzácné, recentní výskyt na málo lokalitách (endangered)

C3 (VU) – ohrožené, s výrazným trendem poklesu početnosti (vulnerable)

C4 (LR) - vzácnější, silně ustupující, vyžadující pozornost (méně ohrožené, lower risk)

A1 (RE) – vyhynulé !!

A2 – nezvěstné, pravděpodobně vyhynulé !

Ústup a vymírání chráněných a vzácných taxonů rostlin na Šumavě nastává uskutečňovanou pasivní, příp. bezzásahovou ochranou. Největší část ohrožených botanických druhů jsou kompetičně (konkurenčně) slabé taxony, které v průběhu sukcese ustupují konkurenčně silnějším druhům. Jedná se zejména o druhy otevřených stanovišť (nezalesněných), chudých na živiny (oligotrofních), odvislých od blokované sukcese (tradičního extenzivního obhospodařování pastvou a kosením). Jejich stanoviště jsou však likvidována požadovanou bezzásahovostí, kdy dochází k postupnému sukcesnímu zalesňování. Druhově bohaté jsou i členité lesní okraje s ekotonovou funkcí, jež plošným sukcesním zalesněním rovněž ubývají, takže opět se biodiverzita výrazně omezuje. Ekologická újma a rámcové škody na chráněných biotopech a taxonech jsou rámcově uvedeny v kapitolách 9.21 a 9.22, ale i v publikaci Šumava a její perspektivy I,II.

Prohlášení Ing. V. Mazína, PhD.: Prosazováním bezzásahovosti dochází k omezování genetické bohatosti, která byla zachována právě extenzivním obhospodařováním. To, že jsou některé druhy vzácných, chráněných druhů rostlin, hmyzu a ptáků vytěsňovány monokulturálním smrkem, není třeba vědecky dokládat. Z vývoje současných postagrárních lad lze předpokládat, že bezzásahovostí a absencí péče člověka se primárně uplatní schopnější ruderalní, invazní a expanzní druhy. Bývalé zemědělské půdy květnatých horských luk budou dále trpět zabuřněním, náletem dřevin, celkovým převlhčením a zvýšením kyselosti, převahou redukčních pochodů v půdním profilu a ztrátou přirozené úrodnosti v humusovém horizontu.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

Na území NPS se nalézá několik velmi starých přírodních rezervací. Jsou to např. Trojmezná, Prameny Vltavy, Jezerní slatě, Rokytské a Mlynářské slatě na |Modravsku, Povydrí, aj. rezervace se nalézají i mimo území NPS v CHKO, např. Černé a Čertovo jezero s jezerním lesem. Některé z nich byly zcela zničeny. Vyčíslení škod je nemožné, jsou však značné. Jejich původním vyhledávatelem bylo ministerstvo kultury, které se o jejich nynější osud nezajímá. Ve zřizovatelských rozhodnutích je výslovně uvedeno, že se mají chránit před škodlivými vlivy a to i hmyzem a že v jejich ochraně mají pokračovat i další generace. Bezzásahovým "managementem" byla poškozena i některá území EVL a PO. Týká se to např. biodiverzity, z nichž zejména věková diverzita velmi utrpěla usmrcením nejstarších stromů v pralesích na Trojmezné, Polomu nebo Plesné. Uhynuly až 300 let staré stromy, místo nich zůstaly jen na malé části plochy stromy 1-30 let staré. Finanční ztráta na věkové biodiverzitě obnáší podle bonity porostů 15-25 Kč/m². Nevyčíslitelné škody vznikly při ochraně některých vzácných druhů ptactva. Tak např. uschlé stromy znamenají významnou ztrátu na potravní základně tetřeva hlušce zejména během zimního období.

Vyhodnocení Ing. K. Simona

Nařízením vlády č. 681/2004 byla vymezena PO Šumava. Cílem její ochrany je zachování a obnova ekosystémů významných např. pro kulíška nejmenšího, sýce rousného a datlíka tříprstého, jejichž výskyt je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy. Plochy odumřelých lesních porostů a rozsáhlé kůrovcové holiny mají negativní vliv na stav biotopů výše uvedených druhů ptáků. Uvedené druhy jsou zařazeny podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Poškozením jejich biotopů, tak dochází i k porušování zákona č.114/1992 Sb. OPK. Dále se jedná o škody na chráněných biotopech: BR, EVL,

PO, NP, CHKO, PR včetně poškození trvale udržitelného hospodářství a poškození genetického základu - odumření geneticky cenných stromů a celých porostů a také škodách na biodiverzitě a chráněných organismech (nižší počet ptačích druhů, nižší počet druhů bylinné vegetace, malé věkové rozpětí stromů).

Oznámení o podezření ze spáchání trestného činu - Prof. Ing. R. Mrkva, CSc., 24.3.2011

Ptačí oblast Šumava vyhlášená v r. 2004 podle směrnic 79/409/EHS a 92/43 EHS), jejíž součástí je i NPŠ má zajišťovat ochranu řady druhů ptáků, mj. těch, co hnízdí v dutinách starých stromů, šplhaviců a sov. Na Šumavě jde o relativně malé populace několika druhů: datel černý (100-150 párů), datlík tříprstý (60-90 párů), kulíšek nejmenší (90-140 párů), sýc rousný, ale také strakapoud bělohřbetý a kriticky ohrožený puštík bělavý (který se na Šumavě uměle chová a vysazuje do přírody). Uvedené druhy upřednostňují horské smrčiny v hřebenových polohách, které uhynuly (příčemž také vznikly paseky o rozloze přesahující 2,5 tis. ha). Úhynem tisíců hektarů horských smrčín v hřebenových polohách uhynuly a posléze zde nebudou staré stromy vhodné ke hnízdění. Postižení hnízdišť a dlouhodobému narušení PO šlo zabránit včasným zpracováním polomového dříví. Tím zřejmě došlo ke spáchání trestného činu proti životnímu prostředí, dle zák. č. 40/2009 Sb., § 293, neboť byl nepochybně poškozen biotop PO a to opětovně osobou, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí a jde o poškození dlouhodobé, neboť ke znemožnění hnízdění dojde na dobu 100-150 let, než zde opět vznikne starý les.

7.2. Ekologická újma a škody na vodním režimu

Pro zachování vodních zdrojů má zásadní význam rostlinstvo, především les.

Evropská vodní charta

Rozvoj, přežití a zánik národů a civilizací historicky závisel na schopnosti hospodařit s vodními zdroji, tj. racionálně využívat příp. zachycovat místní vody, vodní toky a vodní srážky.

zřejmá zákonitost

V CHOPAV mají být uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území, tj. přirozené retenční schopnosti a možné zdroje vod.

Narizení vlády č. 40/1978 Sb.

Celé území NPŠ je zahrnuto do CHOPAV a fakticky odpovídá hranicím CHKO Šumava (nařízením vlády č. 40/1978 Sb.) podle zákona o vodách. V CHOPAV mají být uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody). Některé výzkumné práce poukazují na možné uvolňování živin a zhoršování kvality vody. Např. pouze tato problematika by vyžadovala samostatný výzkum, posouzení a přijetí nezbytných opatření. Uskutečňovaným "managementem" se omezuje zadržování vláhy a vsak do půdy, dochází k rychlejšímu tání sněhu, nebezpečím povodní, zhoršování kvality spodních vod, eutrofizaci, nepříznivému ovlivňování regulace oběhu vody včetně výparu, prúsuškúm a zejména nerespektování zásad CHOPAV a ochrany Ramsarských mokřadů.

Zásadní problematikou je retence vody na území ČR, neboť z našeho území povrchové

vody pouze odtékají a žádné nepřitékají. Lesní komplexy Šumavy ovlivňují mezoklima jižních a jihozápadních Čech, přičemž Šumava tvoří základní vodní zdroj pro téměř třetinu Čech a je pramennou oblastí Vltavy, Otavy a Úhlavy. Ve vazbě na klimatické změny vzrůstá četnost povodňových situací, přičemž pro hlavní město Prahu jejich počátek je právě na Šumavě. Ten kdo dokáže citlivě vnímat a hodnotit krajinu na základě dlouhodobých zkušeností, dokáže nejen efektivně koncepčně využívat mokřady, rašeliniště, lužní lesy, ale i citlivě vytvářet racionální opatření. Možné je obdivovat pět století staré protipovodňové krajinářské úpravy Třeboňska Jakubem Krčínem z Jelčan, který zde vybudoval cca 500 rybníků (jež pojmu 2x více vody než tzv. Vltavská kaskáda), ale i nové vodní toky, např. Novou řeku, která převádí část vody z Lužnice do Nežárky aj. Potřebné je vycházet z „paměti krajiny“, ale i modelování povodňových situací. V rámci tohoto pojetí je nesmyslné na Šumavě v rámci bezzásahovosti zamezovat využití býv. zdrží – klaus aj. nádrží, neboť to jsou antropogenní stavby (dokonce i hráze byly záměrně proraženy), na druhé straně však lokálně budovat hrázky k revitalizaci rašelinišť či zajistit obnovu povodňově likvidovaných úseků toků s perlorodkou.

Rozpad horkých hřebenových smrčín pro výrobu virtuální divočiny, způsobuje postupné vysychání a zanikání největšího retenčního potenciálu Šumavy – rašelinišť, neomezené působení vysušných větrů, což přináší rozsáhlé škody i na vodním režimu CHOPAV Šumava a vzrůstání ohrožení vyváženého vodního režimu Šumavy, Pošumaví a velké části Čech. V územní studii krajiny obcí v ORP Přeštice z r. 2018, byl sledován **fatální vliv na zásobování obyvatel pitnou vodou Plzně a celé aglomerace prostřednictvím vodárenské toku Úhlavy a vodárenské nádrže Nýrsko**. Potřebné je zpracovat studii hydrologického režimu Šumavy a stability vodních recipientů, např. s využitím hydrologického modelu K. Stránského, matematicky modelujícího hydrologické procesy v časově-prostorové závislosti v krajinném prostoru Šumavy pomocí referenčních povodí, ale i vodní zdroj a umožnit stanovení jejich ochranného pásma, tak jak to vyplývá z vodního zákona a jak to požadují obce. Jako škodlivé požadavky prosazení přírodních procesů je možno uvést zákaz obnovy býv. plavebních nádrží / klaus v NPŠ kde hráze musely být obvykle proraženy (Roklan, Březník aj.).

„Holiny s mrtvými stromy podstatně extrémizují přízemní klima. Plochy s mrtvými porosty mají jasně nižší produkci entropie, tudíž i nižší odolnost vůči poruchám všeho druhu. Dostatečně transpirující povodí je odolné vůči všemožným klimatickým perturbacím. Transpirace je však podmíněna dostatečnou retenční kapacitou půdy. A ta je zase podmíněna přísunem organické hmoty do půdy. To zaručuje opad z dostatečně produkčního porostu a kolo se uzavírá. Jasný závěr tedy zní: omezení transpirace na velkých holinách zvyšuje riziko klimatických a následně hydrologických extrémů, zvláště, když je plocha velká.“

RNDr. Miloslav Šír, Ústav pro hydrodynamiku AV ČR

Škody specifikované Ing. V. Mazínem, PhD.

Šumava vyhlášená jako CHOPAV vykazuje vysoký celkový odtok vody (Kříž, H., Atlas ČR, MŽP ČR). Je zřejmé, i když problematicky změřitelné, že na progresivně se zvětšujících plochách odlesněné, mělké, propustné půdy dochází ke zrychlenému odtoku povrchové vody, vyšší evapotranspiraci, erozi půdy, snižování její mocnosti a transportu jemnozeme do povrchových toků v nižších částech povodí (údaje ČHMÚ Praha) a její sedimentace v korytech toků, čímž dochází ke snížení jejich průtočné kapacity. To má negativní vliv nejen na celkový vodní režim Šumavy, ale i mikroklima a v důsledku zvýšení povodňového

nebezpečí na středních částech povodí toků Plzeňského kraje, ale i Středočeského kraje. Na úpatí pohorí Šumavy (pod hranicemi CHKO) dochází k neobvykle vysokému transportu sedimentů, a to 0,6 – 0,8 t/ha/rok (údaj ČVÚT Praha 2007). Podobně nebezpečná je eroze v povodí Úhlavy, především u Q₅₀ a Q₁₀₀, který je extrémní (Kotrnc, Pokorný, 2011). V tomto směru je třeba upozornit na vzrůstající projevy vodní eroze v nejvyšších partiích Šumavy.

Škody specifikované Ing. K. Simonem

Celé území NP a CHKO Šumava je zahrnuto do vyhlášené CHOPAV Šumava, dle NV č. 40/1978 Sb. podle zák. o vodách. Zachování zdravých lesů snižuje dopady případných extrémních srážek a následných škod v důsledku povodní. Tento veřejný zájem musí být základní prioritou zejména samotného MŽP a vedení NP Šumava. Vyhlášení bezzásahových zón je v přímém rozporu s uvedeným nařízením vlády, nastavený velkoplošný rozpad lesa zásadně narušuje vodohospodářskou funkci Šumavy, čímž vznikají dlouhodobé škody snížením retenčních schopností ve srážkově bohaté oblasti. Z výše uvedeného lze odvodit, že škody z povodní v r. 2002 byly i zčásti způsobeny počínající devastací šumavských lesů. Současná ekologická katastrofa rozpadu šumavských lesů by v případě obdobných povodní jako v r. 2002 znamenala ještě větší rozsah škod, za kterými je v prvopočátku chybné lidské rozhodnutí. Snížení retenční schopnosti šumavských lesů prokazují hydrologická měření stavu vody Vltavy v Českých Budějovicích v minulosti (nejen ve vztahu na kolísání klimatu nebo jeho změny). Narušení lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcovou kalamitou v letech 1868 až 1876 bylo v rozsahu cca na 11.000 ha (dle Pfeffera z r.1947).

Stav vody řeky Vltavy před narušením lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcem a po něm v letech 1859 – 1920 (J. Šonka)

Roky	min. stavy	max. stavy	průměrné stavy
1859-68	- 18,6	+ 128,30	+ 15,20
1869-70	- 18,-	+ 137,00	+ 14,40
1871-74	- 24,25	+ 123,75	+ 1,25
1875-84	- 30,70	+ 190,80	+ 6,70
1885-90	- 46,33	+ 187,00	+ 6,33
1891-00	- 63,40	+ 180,30	- 25,10
1900-10	- 65,80	+ 144,40	- 30,90
1911-20	- 67,20	+ 138,00	- 45,43

Pozn.: hodnoty jsou uváděny v cm, normál = 382,64 cm

Minimální stavy vody Vltavy v Českých Budějovicích se po odlesnění snižovaly, maximální stavy vody Vltavy v Českých Budějovicích se po odlesnění zvyšovaly. Výzkumy v NP Šumava z r. 1996 a 2000 prokázaly zvýšení hodnot min. a max. odtoků z daného území, neboť odumřelé lesní plochy, plochy bezlesí a plochy po kůrovcových těžbách nebyly schopny akumulovat vodu tak jako zdravé lesní porosty (které se nacházely v daném území ještě v r. 1991). Negativní vliv změn lesních ekosystémů na hydrologický režim v NPŠ byl prokázán již vědeckým pozorováním z let 1998 - 1999, popř. 2004. Bylo zjištěno, že vyrovnanost odtokových poměrů, nejnižší kulminační průtoky byly dosahovány ve zdravém lese, ve kterém byly naměřeny nejmenší rozdíly mezi maximálními a minimálními průtoky v porovnání se suchým stojícím lesem a holinou. Na snížení retenční

schopnosti lesů, zamokřených, zavlažovaných luk a rašelinišť, zvýšení a snížení odtoků vody upozorňoval doc. J. Šonka v letech 1997, 2003, 2004 a to nejen ve vztahu na kolísání klimatu nebo jeho změny. Na základě výše uvedeného historického měření ve vztahu k rozsáhlým plochám odumřelých lesů a vzniklých holin po kůrovcových těžbách dojde k negativnímu dopadu na odtokový režim vodních toků – především Vltavy. Jedná se o nejhorší přírodní katastrofu v Čechách, výrazně větší poškození šumavských lesů, než ke kterému došlo v l. 1868 - 76. V období extrémních srážek, popř. jarního tání sněhu se zvyšuje riziko z následných škod z ničivých povodní. V případě suchých období, je reálný předpoklad, že bude nedostatek vody pramenící z vysychající Šumavy, který postihne rozsáhlá území, čímž dochází k obecnému ohrožení.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.:

- Společenská újma hydrické funkce lesa snížení maximálních průtoků, příp. kvality vody pro nadmořskou výšku nad 850 - 1000 m při narušení lesního ekosystému může činit až 100 000 Kč/ha (*Šišák L., 2005*)
- Průměrné náklady na úpravu kvality vody, likvidace dusičnanů a zákalů byly odhadnuty na 300 000 Kč/ha, přičemž roční cena uvedené funkce při úrokové míře 2% se odhaduje na 6 000 Kč/ha (*Krečmer in Matějček, 2001*)
- Zák. o vodách č. 254/2001 v § 3 uvádí: Při obecném nakládání s povrchovými vodami se nesmí ohrožovat jakost a zdravotní nezávadnost vod, narušovat přírodní prostředí, zhoršovat odtokové poměry a poškozovat břehy. K ochraně povrchových vod se podle § 21 a § 30 CHOPAV §27 se uvádí: Vlastníci pozemků jsou povinni zajistit péči o ně tak, aby nedocházelo ke zhoršování vodních poměrů. Zejména jsou povinni zajistit, aby nedocházelo ke zhoršování odtokových poměrů, odnosu půdy, erozní činnosti a dbát o zlepšování retenční schopnosti krajiny. Pokuty za porušení povinností podle § 122 se stanoví ve výši 1000 Kč až 1 000 000 Kč.
- Zvyšuje se nebezpečí povodní. Po odlesnění horní Šumavy v letech 1868 - 1876 v důsledku polomů a kůrovce se vyskytovaly větší povodně na Berounce a v Praze až do r.1918 (*Šonka J., 2004, Simon K., 2012*).
- Mrtvý les po kůrovci má maximální povodňový odtok 16,07 l/s/ha zatímco zdravý les 3,14 l/s/ha (*Křovák F., 2004*).
- Vyšší poškození půd erozí nastalo v důsledku poškození lesa vichřicemi a kůrovcovou kalamitou (*Břízová E., 2004*)
- Vyšší acidifikace vod v důsledku vyššího obsahu dusičnanů souvisí s poklesem biospotřeby a mineralizace humusu a vedly k urychlení nitrifikace (*Růžičková J., 2004*)
- Zvýšený pokles bazických kationtů v půdách nastal v důsledku odnosu dusičnanů po kůrovcové kalamitě (*Kopáček J., 2001*)
- Při hodnocení vodivosti vody bylo zjištěno na Modravském potoce její zvýšení v důsledku odumírání porostů (*Růžičková J., 2004*).

Andrea Kučerová (2003) z Botanického ústavu AV ČR v Třeboni, která se zasadila o max. ochranu původního, starého porostu kolem prameniště Vltavy, upozornila na negativní hydrologický dopad pro pramennou oblast Vltavy v případě vzniku rozsáhlejších odumřelých porostů: rozkolísanost průtoků, snížení kvality vody. Prokázala, že maloplošná asanace porostu „C“ je menším zlem, než velkoplošný rozpad celé I. zóny.

7.3. Ekologická újma a škody nepříznivou změnou mezoklimatu

Jedná se o oteplování, vysušování, zvýšený obsah oxidů uhlíku, snížení vlhkosti, zrychlení proudění větru, zkrácení doby sněhové pokrývky, zvýšené přímé sluneční záření, nižší vázání vzdušného dusíku. Zásadní doposud nespecifikovanou ekologickou újmu, příp. škodou je změna mezoklimatu v důsledku uschnutí hřebenových smrčů, čímž dochází ke snižování dotace vodních srážek, zvyšování teplot, vysychání území a následnému vysušování rašelinišť, mokřadních ploch a tristnímu omezení vodohospodářských funkcí.

Škody uváděné Ing. K. Simonem

Klima je významně ovlivňováno odumíráním lesů a vnikem holin na rozsáhlých územích. Tím dochází ke snižování produkce kyslíku a možnosti vázat uhlík v dřevní hmotě, popřípadě ve stromové biomase. Živé stromy ve vegetačním období mají schopnost odnímat CO₂ z atmosféry a při procesu fotosyntézy dochází k vytváření biomasy (vázaní uhlíku ve stromové biomase a jeho akumulaci) a uvolňování kyslíku zpět do ovzduší. Obnovované lesní porosty mají ve svém počátku minimální schopnost vázat uhlík a produkovat kyslík.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

- Na kalamitních kůrovcových plochách se zvyšuje průměrná teplota o 2° C, což potvrzují pozemní i družicová měření. To vede ke zkrácování trvání sněhové pokrývky a k vysokým teplotním rozdílům během dní. V poledních hodinách dochází na plochách bez horní etáže ke značnému přehřátí, čímž trpí nejmladší semenáčky a sazenice.
- Na osluněných plochách je podstatně vyšší přímé sluneční záření až o 25%. Již dříve lesníci chránili sazenice v osluněném území hromadami klestu (*Vícena, 2011 ex Komárek J., 1882*).
- Přísušky jsou dalším vlivem, který zhoršuje podmínky pro růst nejmladších zbylých stromů. Vyšší srážky horských poloh nevyklučují, aby v kratších obdobích vznikaly přísušky, které mohou být pro mladé stromky nebo jejich roční letorosty zhoubné.
- Zvyšuje se přízemní rychlost větru v bezlesém prostoru. Dospělý porost snižuje rychlost větru až o 98%. Rychlejší vítr škodí sazenicím hlavně v zimě, kdy unášené sněhové a ledové krupky při povrchu ošlehávají pupeny a letorosty.
- Na velkých plochách bez dospělých stromů kolísá hladina spodních vod. Dospělé stromy neodebírají vodu z půdy, takže část povrchu zamokřuje. Na mokřinách se snižuje přírůst biomasy až o polovinu.
- Na velkých plochách po kůrovci působí škodlivě pozdní mrazy, které v těchto polohách přicházejí ještě v červnu a červenci. Na Jezerní slati u Kvildy byly například ještě v červenci r. 1984 patnáctkrát teploty pod -1°C, které zničily roční letorosty. Škodí také časně mrazy koncem srpna a počátkem září, kdy mladé prýty nejsou ještě dostatečně zdřevnatělé. První mráz na Křemelné byl v r. 1978 již 27. srpna.
- Zhoršuje se stav ovzduší. Přímé ozáření snižuje tvorbu jehličí až o 16%, tím omezuje jeho možnosti asimilace uhlíku, tvorbu organické hmoty, filtraci vzdušných nečistot, uvolňování kyslíku a zadržování horizontálních srážek. Snížení asimilace uhlíku vede ke snížení tvorby dřevní hmoty.
- Jeden hektar dospělého smrkového porostu váže ročně 3000 - 4000 kg uhlíku. Finanční vyjádření obchodovatelného oxidu uhličitého, které se na světových trzích pohybují v rozmezí 5-13,7 USD za 1 tunu CO₂. (*Alexandr P., 2010*).

7.4. Ekologická újma a škody na krajině a krajinném

Posláním národního parku Šumava je zachování typického vzhledu krajiny
Narřízení vlády ČR č. 163/1991 Sb. o zřízení NP Šumava, §2, odst.1

Katastrofální dopady II. světové války na etnikum Čechů a Němců, žijících do té doby ve stabilizované, vyvážené zemědělsko-lesní krajině, nelze považovat za iniciaci živelné denaturalizace přírodní krajiny 18. století. Fenomén opuštěné krajiny, která je zneprístupněna v některých místech i turistům, má prokazatelně pouze jeden rozměr krajinného rázu, což je v rozporu s aplikací § 12 zák. č. 114/1991 Sb. do života společnosti. Pokud má být chráněn krajinný ráz v terciární struktuře z pohledu typu osídlení, tak právě ve znaku hustoty, rozptýlení a rozvolnění osad včetně propojení těchto sídel a chalup cestami, tak jak tomu bylo před II. světovou válkou, a to včetně komunikačního propojení mezi českou a bavorskou stranou. **Krajina Šumavy byla od 19. století převážně krajinou kulturní, ve které člověk žil, pracoval a o kterou pečoval v souladu s jejími přírodními dispozicemi a hodnotami.** Výjimku tvořily komunikačně nepřístupné enklávy horských smrčín nejvyšších hřebenů pohoří a podmáčené smrčiny rašelinišť. **V současnosti je geosystém Šumavy v kolapsu způsobeném jak přírodními vlivy, tak člověkem. Došlo ke snížení ekologické stability, biodiverzity a porušení etniky území.**

Cílem ochrany přírody je i ochrana krajiny a krajinného rázu. V zák. č. 114/1992 Sb. je definován jako „přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti“, resp. estetické a přírodní hodnoty. Krajinný ráz je soubor přírodních a lidmi vytvořených jevů, zejména specificky cenných, jejich vzájemných vazeb i vazeb na širší okolí a proměny v čase. Mnohdy je opomíjeno, že rysy krajinného rázu jsou ceněny nejen místními lidmi, ale i z širšího okolí, až po měřítko národní či mezinárodní. Krajinná mozaika vznikala po staletí trvající lidskou přítomností.

Prvotní myšlenkou ochrany krajinného rázu je funkce kontinuity a dynamiky vývoje způsobu života, a to jak našeho, tak našich předků. Jak uvádí výklad § 12 zákona č. 114/1992 Sb. č.j. 40246/ENV/08924/600/08 MŽP ČR z 5.6.2008 krajinný ráz je věcí odborných disciplin a fenoménem obecným, který má sloužit právu vymezujícímu a zaručujícímu širokou ochranu hodnot krajiny. Ochrana vzácných biologických hodnot je zajištěna prostřednictvím ustanovení o územní, druhové a evropské ochraně. Základním metodickým problémem ochrany krajinného rázu je stanovení přiměřené míry ochrany zájmového území a místa. Někteří z odborníků se shodují na tom, že při posuzování kulturně historické hodnoty krajinného rázu se skrývá vždy nějaký příběh. Vzácnost a cennost hodnoty charakteristického znaku projevujícího se hmotně nebo duchovně v určitém místě je nutné posuzovat v širším kontextu krajiny (Bukáček, 2011). Podle doporučených metodických postupů (VaV/640/1/99/6 „Krajinný ráz“), které vychází z třiceti let profesionálních a občanských zkušeností v praxi územního plánování, pozemkových úprav, hospodářských úprav lesů i ochrany přírody (Löw, Michal 2001) byl zvolen následující postup:

- Převzetí typologie západní části Šumavy jako vstupního rámce pro diferenci krajinného rázu na regionální úrovni (zjištění potenciálních hodnot území)
- Hodnocení samotného území západní části Šumavy (vyhodnocení aktuálního stavu), vymezení regionů se stejnou rázovitostí ve všech třech strukturách krajinného rázu, tedy z hlediska kontinuity vývoje (potenciál krajinného rázu regionů)

- Zjištění míry dochovanosti znaků krajinného rázu ve vymezených regionech (aktuální stav) porovnání zjištěných potenciálních hodnot znaků a jejich míry dochovanosti.
- Určení postižení hodnot krajinného rázu lokality. Součástí tohoto metodického kroku je i posouzení zásahu do krajinného rázu kalamitami. Jde o vyhodnocení vlivu a výsledného působení kalamit na jednotlivé typické znaky krajinného rázu.

V dosavadním hodnocení krajinného rázu, byla věnovaná pozornost především potenciálním přírodním hodnotám původní krajiny bez objektivního současného stavu kolapsu a historii způsobů využívání krajiny a jejímu osídlení. Z terciární struktury krajinného rázu je věnovaná pozornost především estetickým hodnotám. Zcela opomíjený „čtvrtý rozměr“ krajinného rázu je otázkou nehmotných veličin duchovního pozadí, přičemž je evidentní, že v případě konfliktu stran okolo bezzásahovosti a zneprístupnění Šumavy se již nejedná jen o odbornou záležitost ekologů, lesních hospodářů nebo ochránců přírody, ale střet dvou protichůdných názorů. V tomto směru lze zaznamenat řadu ideologických propagačních materiálů aktivistů a ekologů, kteří jsou zastánci hlubinné ekologie, tedy ideologie a doktríny návratu k divočině, zeleného srdce Evropy apod. Naproti tomu racionální argumentace autorů zastávajících tradiční, konzervativní názory v literatuře a publikacích, na této duchovní rovině, zcela chybí. K podobným závěrům dochází poslední studie, poukazující na nedostatek racionální argumentace, což vede k radikalizující se aktivitě občanských iniciativ, případně i některých odborníků. Jak již bylo uvedeno, rozhodujícím kritériem kvality hodnocení krajinného rázu je jeho komplexnost a vyváženost všech tří struktur. Vzhledem k tomu, že přírodní hodnoty historie osídlení a způsobů využívání jsou dostatečně popsány jinými autory, a vzhledem k radikalizující se situaci střetu dvou stran, je žádoucí zabývat se duchovním rozměrem tradičních hodnot, které daly vznik a současnou podobu Šumavy a čerpají z duchovních hodnot. Přitom je zřejmé, že výsledkem tohoto zhodnocení nemůže být návrat k podobě života obyvatel a stavu krajiny před rokem 1938, ale rozumný postoj všech zodpovědných účastníků vzniklého konfliktu, vycházející z reality. Eliminovat nebo minimalizovat střet člověka s přírodou, je možné jedině na základě vědeckého bádání, které čerpá z poznání minulosti.

Míra dochovanosti krajinného rázu západní části Šumavy

Povinnost „ze zákona“ provádět monitoring přírodních procesů na území NPŠ není plněna a proto je problémové stanovit konkrétní předmět ochrany krajinného rázu v konkrétní lokalitě nebo oblasti. Proto je během posledních let měněna koncepce ochrany NP Šumava a vymezení jejich zón ochrany. Přesto je možné pro účely terciární struktury krajinného rázu provést obecně platné vyhodnocení sociokoregion. Šumava už nebude nikdy taková, jaká byla před katastrofální kalamitou nastartovanou po roce 2007. Ale je možné usměrnit a iniciovat regeneraci sociokoregionu tak, aby vznikla nová Šumava, respektující odkaz našich předků a původní krajinný ráz. Pro strategický cíl společné krajinné politiky je nezbytný komplexní přístup, vytvářející prostor pro vzájemnou konfrontaci všech hodnot území. Pak se jako nejvhodnější odbornost realizace krajinné politiky jeví krajinářské hodnocení.

Socioekoregion	Míra dochovanosti typických znaků krajinného rázu a negativní dopady kolapsu regionu
Šumavské pláně	Zarůstání bezlesí náletem smrku, ztráta vizuálně vnímaných scenerií, horizontů a pohledových os Snížení druhové diverzity a pestrosti luk a pastvin v zónách bezzásahovosti Změna typického obrazu pluzin a rozptýlené zástavby (Stodůlky, Zhůří) Ztráta faktoru pohody a identity se zemí (rušivé vjemy zpusťované krajiny) a přitažlivosti pro návštěvníky

Královský hvozd	Lokální odumírání horských smrčín, ztráta pohledového horizontu a typických dominant (Ostrý, Jezerní hora) Neobnovené turistické stezky, znemožnění panoramatických pohledů a poznání krajiny člověkem (Dámská, Juránkova chata) Obnažené skalnaté hřbety horských lesů s mrtvými stromy, stísněné pocity
Pošumaví	Narušená měřítka krajinné struktury

Krajinný ráz jako institut je speciálním, nadřazeným zákonem č. 114/1992 Sb. svěřen do rukou orgánů ochrany přírody, což je velmi problematické z hlediska kvality vyhodnocení. Podstata věci totiž vyžaduje zapojení všech stran, ostatních orgánů státní správy, obcí, občanských aktivit, znalců a odborných institucí. Přesto je orgán ochrany přírody přímo zodpovědný za výkon a kvalitu zpracování, a to v případě národních parků nejen v plánech péče, ale i v jednotlivých územních plánech obcí, ke kterým NP Šumava vydává stanoviska a vyjádření. Orgán ochrany přírody je zodpovědný za aplikaci všech paragrafů a ustanovení zákona č. 114/1991 Sb. tak, aby docházelo k naplnění smyslu, ducha a preambule zákona, nikoli účelovému využívání jen některých pasáží pro skupinové zájmy nebo názory jedné ze zúčastněných stran.

Ve shodě s Evropskou úmluvou o krajině z r. 2000 by měla krajina Šumavy, jako součást tradičního prostředí, být základním prvkem přírodního kulturního dědictví, přispívat k tvorbě místní kultury a poskytovat stimuly pro ekonomický rozvoj sídel na území Šumavy. Uskutečňovaná degradace krajiny požadovaným bezzásahovým rozpadem místních lesů přináší nejen rizika, ale i bezprostřední ohrožení území Šumavy suchem, postupným zánikem rašelinišť, rozsáhlým snížením biodiverzity, lesními požáry, odnosem a erozí půd, ale i zvýšenou mírou zátop v níže položených oblastech. Uvedenou problematikou se zabývaly i tématické projekty programu EU ESPON 2006 (1.3.1. Prostorové dopady přírodních rizik / Spatial Effects of Natural Hazards, 1.3.2 Územní trendy řízení přírodního dědictví / Territorial Trends of the Management of the Natural Heritage, 1.3.3. Vlivy kulturního dědictví a identity / Impacts of Cultural Heritage and Identity, dále i 2.4.1. Územní trendy a dopady environmentální politiky EU / Territorial Trends and Impacts of EU Environment Policy a 4.1.3. Monitorování územního rozvoje / Monitoring Territorial Development). **Došlo k tristní změně typického vzhledu rozsáhlou disturbancí lesů, včetně zhoršení podmínek pro zachování retenčních rašelinišť.**

Orgán ochrany přírody, tedy NPS, by měl vykonávat průběžnou správu krajinného rázu od hodnocení jeho typických znaků a jejich dochovanosti, která se může vlivem přírodních katastrof dramaticky měnit, přes dozor nad dodržováním ustanovení a návrhů na změny. Orgán ochrany přírody tak vykonává státní moc nejen směrem k jednotlivcům pomocí donucování pravomocí, ale je zodpovědný před občany a společnostmi dbát principu předběžné opatrnosti a předcházet ztrátě krajinného rázu nepřizpůsobivým omezováním přirozených aktivit nebo pasivit lidské společnosti, ať již v sekundární struktuře krajinného rázu tím, že pasivně sleduje rozšiřující se následky kalamit nebo omezováním vstupu návštěvníků do historicky přístupných míst s kulturní hodnotou. Nelze totiž bránit přirozené potřebě lidí pečovat o zem a spravovat ji jako řádný hospodář, ani si přisvojovat zem nad rámec přenesených občanských svobod a svěřených kompetencí státního orgánu, v tomto případě Správa NP Šumava. Podobně je nemoudré a v rozporu s občanskými svobodami bránit návštěvníkům Šumavy poznávat krajinu a vytvářet si tak k ní pozitivní vztah (uzavírání turistických stezek v NPS, iniciativa tzv. „Divokého srdce Evropy“).

Vyjádření Ing. K. Simona

V nařízení vlády č. 163/1991 Sb. bylo mj. uvedeno, že posláním parku je zachování typického vzhledu krajiny. Rozsáhlé plochy odumřelých lesů a kůrovcové holiny výrazně mění vzhled krajiny a krajinný ráz. Hluboké šumavské hvozdy, které měly být chráněny pro jejich jedinečnost a cennost, nahradily mrtvé lesy, torza jednotlivých souší a velké kůrovcové holiny. Je otázkou, proč vláda neprovedla kontrolu plnění svého nařízení z roku 1991, zejména ustanovení, kde je uvedeno, že posláním NP je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a mj. i zachování typického vzhledu krajiny.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.:

- Podle Evropské úmluvy o krajině z r. 2000, znamená "krajina" část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a nebo lidských faktorů. Má být pečlivě udržována, rozvíjena, chráněna. Zacházení s krajinou je věcí lidských faktorů, nemůže proto jít o „bezzásahovost“.
- Neuvážené lidské zásahy a jednostranné hospodaření v krajinných segmentech mají za následek narušení vodní bilance krajiny s negativním dopadem na její retenční a akumulaci schopnost. Snižování diverzity a retenční schopnosti krajiny vede k ovlivnění vodní bilance směrem ke zrychlení povrchového odtoku a následným z lidského hlediska negativním hydrologickým jevům (Synková J., 2007)
- Nadmořská výška ovlivňuje růstové poměry hřebenů Šumavy. Nejvyšší polohy se nalézají blízko horní hranice lesa. Vysokohorská nízká průměrná teplota (2-4°C), vysoké srážky a dlouhotrvající sněhová pokrývka omezuje půdní mykorhizu, množství půdních živočichů, snižuje plodnost stromů, klíčivost jejich semen a zvyšuje nebezpečí eroze. V těchto nepříznivých poměrech roste při horní hranici lesa pouze kleč a jeřáb. Takové polohy jsou zřetelné při vrcholu Luzného, Plechého nebo Třístoličnicku. Při nevhodném zacházení s lesem hrozí nebezpečí jeho úplného vyhynutí. Následkem by mohlo hrozit nebezpečí sněhových a zemních lavin i půdních sesuvů. Stanovištních typů tohoto charakteru je 6%. V době přemnožení kůrovce napadl brouk i některé klečové jedince v nejvyšších polohách nad 1250 m n.m. a v okolí slatí. Tím omezuje růst kleče a její hydrologickou účinnost.
- Kromě přírodoochranných funkcí je škodou na krajinném rázu nahrazení lesa travními a keřovitými porosty, které filtrační a bioprodukční funkci nemohou nahradit.

Vyjádření Ing. V. Mazína, PhD.

Členské státy EU jsou vázány Evropskou smlouvou o krajině, jejíž ustanovení by tyto státy měly promítat do svého právního řádu. ČR mimo jiné přistoupením ke smlouvě uznala, že krajina je důležitou součástí kvality života lidí v ní žijících, ale i využívajících ji pro cestovní ruch a rekreaci. Krajina je základem identity těchto lidí a odkazem předků. Podpisem smlouvy se ČR zavázala krajinnou politiku promítnout průřezově do své environmentální, kulturní, zemědělské, sociální, hospodářské a ostatní politiky. Krajinná politika podle této úmluvy znamená: „vyjádření všeobecných principů, strategií a zásad, umožňujících kompetentním úřadům veřejné správy přijímání specifických opatření“. Krajinné plánování podle Evropské smlouvy o krajině jsou: „cílené aktivity s výhledem do budoucnosti (prognózy), zaměřené na zvýšení hodnoty, obnovu či vytváření typů krajiny“. Tyto krajinné plány jsou vytvářeny v podmínkách ČR jednak na území národních parků plány péče a zároveň v územních plánech obcí. Toto jsou dokumenty krajinné politiky podle Evropské úmluvy o krajině na regionální a místní úrovni. K tomu je třeba doplnit, že třetím

celostním dokumentem a procesem, který je nástrojem realizace krajinné politiky, jsou komplexní pozemkové úpravy. Je proto logické, že musí obsahovat komplexní, celostní vyhodnocení přírodních, kulturních a historických hodnot specifického prostředí lokality, a to při dosažené shodě. Nejde tedy jen o jednostranný výkon státní správy na určitém území obce nebo chráněného území, ale o dlouhodobý proces hledání kontinuity vývoje krajiny, jejího osídlení, způsobu využívání a zároveň vytváření plánů a dlouhodobých vizí udržitelného rozvoje území. K tomu je paralelně rozvíjena v pětiletých cyklech rozvojová dotační politika EU, která podporuje směry plánů a příslušných dokumentů. Ze znění těchto základních ustanovení krajinné politiky vyplývá, že nelze vyhodnocovat krajinu jen z hlediska ochrany přírody, ale je nutné a pro státní správu závazné využívat všeobecných principů, strategií a zásad. Z hlediska zákona č. 114/1992 Sb. „o ochraně přírody“, který je nadřazen podle některých výkladů ostatním „složkovým zákonům“ (zákon o lesích, vodní zákon, zákon o ochraně zemědělského půdního fondu, stavební zákon a další), pro komplexní a celostní pojetí krajinného plánování je nejbližší institut krajinného rázu - § 12 zák. č. 114/1992 Sb., který by měl být uplatňován pomocí § 70 (za účasti občanů) a § 71 (za účasti obcí).

Podle Evropské úmluvy o krajině je krajina definovaná odlišně, nežli v zákoně č. 114/1992 Sb. Jestliže definice krajiny tohoto rezortu životního prostředí v § 2 pojímá krajinu bez účasti veřejnosti, pak Evropská úmluva o krajině vnímá tento prostor jako sdílený obyvateli, kteří se s ní ztotožní, aby se mohli podílet na správě a péči o její hodnoty. Lidské aktivity tak nezůstávají v poloze odborníka z města nebo přírodovědce. Přitom je zřejmé, že je nezbytné hlídat excesy jednotlivců, především ze strany spekulantů s půdou a bezohledných podnikatelů, ale i neukázněných návštěvníků chráněných území. Z hlediska stavebního řádu je v rámci zpracování územního plánu povinností vymezit své vlastní typy krajiny (oblasti a místa), analyzovat je podle charakteristik, zaznamenat jejich změny a zachovat (chránit či obnovit) jejich jedinečný ráz. Přitom mají být využity prostředky od konzervačního přístupu až po ty aktivní. Krajina, se kterou se nic nedělá, nevyužívá se, tak ztrácí svoji hodnotu. Stavební zákon § 18/4 přímo přebírá ustanovení Evropské úmluvy o krajině, kdy je nutné definovat hodnoty krajiny a zaznamenat její změny k lepšímu či horšímu (např. v NPŠ polomy, kalamity, nálety a sukcese lučněpasterevních stanovišť, snížení hustoty obyvatel, snížení délky turistických tras apod.).

Princip předběžné opatrnosti (Nařízení vlády č. 262/2007 Sb.), ale i ustanovení Občanského zák. § 415 – předcházení hrozícím škodám na přírodě a životním prostředí nemohou být opřeny o představy a vize, že si příroda pomůže sama, ale naopak využívat historických zkušeností z živelných událostí, ze kterých se společnost poučila. Do vedení NP Šumava se bohužel postupně dostali lidé, kteří opustili původní ideu ochrany krajinného rázu ...

Prof. Jan Čermák uvádí epizodu kalamitní situace ve Švýcarsku, kdy podle tradiční zkušenosti lesníků byly na postižených porostech lesních společenstev dlouhodobě uplatňovány výchovné a asanační zásahy, vedoucí na holinách ke změně druhové a věkové skladby porostu bez změny krajinného rázu oblasti (teprve u takových společenstev lze spoléhat na jejich samoregulaci).

7.5. Ekologická újma a škody na půdním režimu

Jedná se o likvidaci humusu, erozi, obnažení skalního podloží, ochuzení půdního edafonu, zamokření, zhoršení půdní bonity, přehřátí.

Vyjádření Ing. K. Simona

Lesní půda je negativně ovlivňována v bezzásahových územích NP, kde došlo k odumření lesních porostů v důsledku žíru kůrovců a na rozsáhlých holinách po těžbách kůrovcového dříví (zejména tam, kde nebylo dostatečné množství přirozené obnovy) jsou vlivem vysoušení a oslunění prokázány výrazné ztráty humusu a živin z lesních půd. Dochází k mineralizaci nadložního humusu, jeho rozpadu a rozpadu mechových porostů a ke změně teplotního režimu krajiny. Nadložní humus je důležitý nejen pro přímé zadržování vody, ale zároveň zlepšuje vsak do půdy a odtokové poměry. Vznikem holin a obdobně odumřelého lesa na velkých plochách dochází ke změně půdního, teplotního a vodního režimu krajiny.

Vyjádření prof. S. Vacka

Rozpadem lesních porostů v důsledku uplatnění bezzásahového režimu dochází k rychlé mineralizaci humusových půdních horizontů (a to i pod suchými porosty), a příp. k interskeletové erozi.

7.6. Ekologická újma a škody na lesích

Tyto škody lze rozlišit na

- škody na lesních pozemcích : dočasné i trvalé
- škody na horní hranici lesa : nebezpečí trvalého odlesnění
- škody na lesních porostech : řediny, zabuření, likvidace přirozené obnovy, prodloužení doby obnovy
- škody na dřevoprodukčních funkcích: ztráty na dřevě, dřevo k zetlení, tlející stojící stromy, ztráty přírůstu na mladých stromech, vysoký úhyn mladých stromků z přirozené i umělé obnovy, nutnost náhrady dřeva jinými materiály, např. železem či plasty z neobnovitelných zdrojů
- škody na nedřevoprodukčních funkcích: sběr plodin, klestu.

Deklarace Evropské lesy – společný prospěch říká:

Lesy poskytují mnoho užitku: zajišťují surovinu pro obnovitelné a životnímu prostředí neškodící produkty a hrají důležitou roli v globální biologické diverzitě i v koloběhu uhlíku. Svými účinky jsou zcela nepostradatelné pro životní prostředí i zajišťování ochranných, sociálních a rekreačních funkcí, zvláště vzhledem ke stále více se urbanizující společnosti. Lesy jsou základem života na Zemi, budeme-li trvale udržovat lesy, udržíme trvalý život.

Funkce lesa jako složka životního prostředí jsou rovnocenné s pojmem mimoprodukční funkce lesa, popř. s pojmem celospolečenské funkce lesa. Fakticky se jedná o funkce lesa, které jsou schopny účinků ekosystémových procesů a vždy jsou podmíněny existencí lesa (lesních porostů a lesní půdy). Funkce lesa jsou vymezeny v § 2 lesního zákona č. 289/1995 Sb.:

- a) lesem jsou lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa,
- b) funkce lesa jsou přínosy podmíněné existencí lesa, které se člení na produkční a mimoprodukční,
- c) lesními porosty jsou stromy a keře lesních dřevin, které v daných podmínkách plní funkce lesa.

V zákoně o lesích se v § 1 uvádí, že účelem lesního zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm. V komentáři k § 1 je mj. uvedeno, že schopnost plnit funkce lesa a to jak produkční, tak zejména mimoprodukční, vytváří z lesa nenahraditelnou složku životního prostředí. Z téhož důvodu je nutno nahlížet na les jako na národní bohatství, a to na každý les bez ohledu na to, kdo je vlastníkem. Trvale udržitelné hospodaření v lese znamená jeho využívání člověkem takovým způsobem a jen v takovém rozsahu, aby nyní i v budoucnu byla zachována schopnost lesa plnit všechny ekologické, společenské i hospodářské funkce, respektive všechny produkční i mimoprodukční funkce, při současném zachování biologické různorodosti a regenerační schopnosti lesa.

Společenská hodnota lesa v národních parcích je obdobná (podobná) jako u lesů v běžné krajině. Nemůže tedy být společenská hodnota lesa ani v národních parcích podřízena jednostranným zájmům ochrany přírody. Pro společnost (kdy lesy jsou národním bohatstvím) není přijatelné, aby v důsledku tohoto jednostranného úzkého zájmu docházelo ke zhoršování přírodního prostředí jako celku.

Škody by zřejmě měly sledovat, kde v rozporu s legislativně opodstatněným managementem došlo k překročení původně přijatého rámce. Tedy v legislativně vymezené I. zóně NP a zcela jednoznačně, na ostatních plochách, kde došlo bez legislativního opodstatnění ke svévolnému naoktrojování bezzásahovosti a to od r. 2004.

Škody vyvolané nátlakovým požadavkem přeměny šumavských horských lesů na experimentální bezzásahové působení přírodních procesů v kulturních porostech, jež musí nést společnost.

Zničení pozůstatků pralesových lokalit

t.j. pozůstatků rozsáhlého pomezního hvozdu prosazenou disturbancí letitých porostů k bezzásahové „výrobě přirozených lesů“

- Boubín, porost 86 ha vyčleněn v r. 1858, tehdy stáří 350 – 500 let, smrky, jedle, buk a klen, cca v 1000 m n.m., v r.1724 postižen vichřicí, v l. 1873-75 kůrovec, pozůstalo 46,67 ha, v r. 1933 ochranný pás 623 ha, pak část OP přiřazena k rezervaci, v r. 1966 oplocen, dnes podíl smrku trojnásobný, buk a jedle ani ne poloviční
- Černé a Čertovo jezero, rezervace vyhlášena v r. 1933
- Čertova stěna
- Jezero Laka
- Milešický prales
- Modravské slatě, rezervace vyhlášena v r. 1953
- Mrtvý luh, rezervace vyhlášena v r. 1948
- Povydří
- Stožec
- Trojmezna hora a Plešné jezero, rezervace vyhlášena v r. 1950
- Zámecký les

Likvidace letitých šumavských smrků s rezonančním (ozvučeným) dřevem

starých 80 – 100 i více let. Smrky horských poloh obvykle 600 - 800 m n.m. s dobrým poměrem jarního a letního dřeva a menší objemovou hmotností (350-470 kg/m³ vyschlého dřeva), tradičně využívané na horní ozvučené desky houslí aj. strunných nástrojů. Bývaly ceněny pro výrobu hudebních nástrojů, zejména mistrovských houslí. Dnes se už rezonanční dřevo musí dovážet ze zahraničí vzhledem k likvidaci domácích lokalit umanutou bezzásahovostí.

Ztráty na dřevní hmotě neřešením větrných a kůrovcových kalamit

Bezzásahovost nikdy nebyla uvedena v naší legislativě, byla pouze nařízena ideology bezzásahovosti a teprve až současné MŽP ho politicky prosadilo v novele ZOPK. Invaze lýkožrouta smrkového - Ips typographus byla zneužita ke vzniku rozsáhlé virtuální divočiny. Biolog a ekolog RNDr. Jan Plesník, CSc. prohlašuje: ponechání padlých stromů je pro lýkožrouty přímo ideální. Veterinář J. Bláha uváděl, že díky jeho aktivitám s Hnutím DUHA leží v NPŠ dřevo za 15 mld. Kč, které jinak by bylo vytěženo a odvezeno, což bylo uvedeno v příloze deníku Dnes 22.10.2013 o hrdinech - toto obrovské množství mrtvého dřeva vzniklo díky požadavku nezasahování proti kůrovci – tedy příkladným mlžením, za pomoci nevědomých medií, bylo takto ovlivňováno veřejné mínění.

Větrné pohromy ve střední Evropě (Jakubínský J., Báčová R., PřF MU v Brně, 2011)

Pohyb vzduchu, ať už jako důsledek globální atmosférické cirkulace, nebo místních větrů, představuje dynamický prvek každé krajiny a do jisté míry také určuje podmínky zdejšího života. S extrémními účinky větrů jsou nejvíce spojovány tropické cyklony nebo tornáda, přičemž tyto typy větrných pohrom nejsou ve střední Evropě pokládány za významnou hrozbu, lze s výjimkou tropických cyklón zde tyto jevy pozorovat. Jejich výskyt není tak častý a následky tak ničivé. Největší množství silných větrů na evropském kontinentu souvisí s výskytem letních tzv. konvekčních bouří (jež vznikají v důsledku mohutných výstupných proudů teplého vzduchu nad zahřátým povrchem) nebo zimních vichřic (vznikajících při atmosférické cirkulaci vzduchu). V ČR se již vyskytují tornáda průměrně 3x/rok (nejčastěji jsou u nás húlavy či tromby, častý je i výskyt „downburstu“).

Kromě materiálních škod na lidském majetku vznikají i kalamitní škody na lesních porostech. Obvykle se jedná o nevhodnou monokulturní skladbu s minimálním stupněm biodiverzity území. Na těchto škodách se podílí nejen přírodní poměry lokality, ale i stáří, zdravotní stav a geneze lesních porostů. Na Šumavě způsobil kalamitní škodu orkán Kyrill v lednu 2007, který tam poškodil desítky kilometrů čtverečních lesních porostů ve všech zónách. Dalším negativním dopadem větrných polomů, který může ovlivnit charakter krajiny na dlouhá desetiletí, je možnost napadení kalamitního dřeva kůrovcem (Scolytiana). Lokality větrných polomů se v případě včasného nezpracování dřevní hmoty stávají centry šíření kůrovce i na okolní, dosud zdravé lesní porosty.

Kůrovcové škody v NPŠ - ke stanovení újmy na funkcích lesa jako složce životního prostředí v důsledku působení „kůrovců“, byly sledovány následující údaje:

- ha suchého lesa (průměrný stav zásob m³/ha),
- ha holin po zpracování kůrovcového dříví (stav zásob m³/ha),
- m³ kůrovcových souší (průměrný stav zásob m³/ha).

Ing V. Zatloukal na setkání lesníků tří generací 19. 2 2004 uvedl mimořádné situace, které postihly Šumavu a skutečnosti, které ovlivnily stav kůrovce v NP Šumava v období do roku 2003. Na území Šumavy padlo kalamitě v letech 1868 – 1878 za obět 5.000.000 až 7.000.000 m³ dřeva, za kterým je nutno vidět vzniklé holiny. Kůrvec se rozšířil na ploše 104.100 ha lesa (Hošek 1981, Vicena 1997). V roce rozpětí let 1946 – 1954 byla zaznamenána další velká kůrovcová kalamita, kdy v rámci republiky padlo za obět kolem 8.000.000 m³ smrku. Velmi těžce byly postiženy horské polohy, včetně Šumavy. Dále se uvádí, že poválečná kalamita obnovila „paměť“ společnosti. Tato zkušenost opět vedla k důsledné ochraně a prevenci bránící přemnožení kůrovce. Dodržováním osvědčených ochrannářských postupů se zabránilo kalamitnímu přemnožení až do osmdesátých let, v letech 1991 až 1995 nebyly zásahy proti kůrovcům v I. zónách vyloučeny. Za dobu existence kalamitního štábu, zřízeného ministrem ŽP, bylo zpracováno a asanováno 19 000 m³ kůrovcového dříví v prvních zónách. Za období od vzniku NP do roku 2003 bylo zjištěno 1600 ha suchého kůrovcového lesa, 900 ha kůrovcových holin větších než 0,3 ha (šetření z roku 2002), které byly zalesněny a 650.000 m³ kůrovcových souší v I. a II. zónách (velké množství kůrovcového dříví bylo asanováno v rámci likvidace polomové hmoty). Dále se konstatuje, že spouštěcím faktorem kůrovcové gradace bylo opožděné zpracování polomů, vznik kůrovcových souší v I. a II. zónách, vyhlášení bezzásahových území a složitá správní řízení, včetně obstrukčních praktik.

Vyjádření býv. ředitele Správy NP Šumava Jiřího Mánka v r. 2012

Jen za roky 2008 – 2011 bylo v lese ponecháno dřevo za 200 milionů korun. Přitom to je dřevo, do kterého se investovaly prostředky na jeho výrobu - stromy se musely pokácet, odkornit a rozmanipulovat. To je trestuhodné plýtvání. Na Šumavě se nesmyslně válí tisíce kubíků dřeva a lidé ho nemůžou použít ani na palivo. Správa se po kůrovcové kalamitě dnes potýká i s ekonomickou.

Škody specifikované znalcem Ing. K. Simonem - stav v r. 2008

Lokalita Trojmezná

V roce 1933 bylo území Trojmezná hora vyhlášeno SPR. V roce 1947 byl vydán pokyn k obnově přírodní rezervace (tehdejší správce majetku), ve které bylo stanoveno, že toto území je územím bez zásahu s výjimkou zásahů proti hmyzím škůdcům (listina byla předložena Vojenskými lesy v rámci zpracování podkladů k důvodové zprávě k Nařízení vlády č. 163/1991 Sb. o zřízení NP Šumava). Vyhláškou č. 85 Ministerstva školství, věd a umění publikovanou v úředním listě č. 11 ze dne 13. ledna 1950 byla obnovena a rozšířena přírodní rezervace Trojmezná hora. V ustanovení II. vyhlášky č. 85/1950 je mj. uvedeno: V rezervaci omezuje se těžba pouze na těžbu souší a nejnutnější vyjmutí starých, života neschopných stromů k zachránění mladého náletu a zabránění nebezpečí možného rozšíření hmyzích kalamit. Mj. je uvedeno, že tyto závazky platí i pro každého dalšího nástupce v držbě. Platnost této vyhlášky by měl posoudit orgán činný v trestním řízení.

Rámcové směrnice péče o lesní ekosystémy v NP ve všeobecné části LHP je u I. zóny uvedeno: Celé území I. zóny bude ponecháno přirozenému vývoji, bez veškeré lesnické činnosti. Se souhlasem orgánu státní správy se připouští v části I. zón, diferencovaná fytosanitární opatření k tlumení gradace kůrovců. Zásadní význam I. zóny Trojmezná, jako kůrovcového zdroje je od poloviny roku 1999, kdy došlo k blokádě. Od srpna 1999 do října 2003 tam padlo kůrovci za obět 32 494 m³ smrku, z toho za období od května 2002 do října

2003 to bylo 12 506 m³. Lesní porosty na tomto území, které je chráněno již od roku 1933 fakticky odumřely. Postiženy byly i rozsáhlé plochy sousedních lesních porostů, včetně lesních porostů na území Rakouska a Německa (v době venkovního zjištění byla dokončována těžba kůrovcového dříví).

Územní pracoviště Modrava

Lokalita Prameny Vltavy leží v nadmořské výšce 1100 a 1200 m v blízkosti státní hranice SRN. Vlastní prameny Vltavy se nacházejí na v. svahu Černé hory (1315 m n.m). Lesní porosty I. zón jsou součástí státní přírodní rezervace „Prameny Vltavy“ vyhlášené výnosem Ministerstva kultury ČR ze dne 21. 12. 1989. Po vzniku NP Šumava v roce 1991 se v prostoru Modravských slatí „podařilo“ zablokovat zpracování 3830 m³ kůrovcem napadeného dřeva rozptýleného na více místech. Tyto lokality se staly ohnisky dalšího šíření kůrovce a rychlého rozpadu okolních smrkových porostů v následujících letech.

Lokalita Prameny Vltavy

U níže uvedených porostních skupin byl k 1. 1. 2000 evidován nulový stav kůrovcového dříví (při zpracování LHP se provádělo šetření „souší“ – SOJ – souše jehličnatá).

Lesní porost, porostní skupina 79 A 1

1. zóna, Vrchovištní slat' – evropské rozvodí Vltavy (Severní moře) a Ilisy (Černé moře). Okolo vrchoviště kmenovina rozdílných výšek na rašelině.

Lesní porost, porostní skupina 80 G 1

1. zóna, svah k V, střední sklon. Vzrůstný porost, doporučeno ponechat přirozenému vývoji. Plocha porostní skupiny 6,28 ha, věk 116, zakmenění 8, pásmo ohrožení D, obmýti 300 let. Nezpracovaná kalamita z roku 2007 činila 800 m³ (odhad NP). I. zóna bez zásahu. K posouzení újmy na funkcích lesa jako složce životního prostředí v důsledku působení škodlivých činitelů „kůrovců“ po zohlednění ovlivňujících faktorů je stanovena výměra 0,95 ha (321 m³) asanovaného kůrovcového dříví a 345 m³ (1,02 ha) stojícího kůrovcového dříví. Došlo k újmě na funkcích lesa jako složce životního prostředí v důsledku působení škodlivých činitelů „kůrovců“ ve vybraných lesních porostech.

Dle metodiky prof. Vyskota je odhadnuta újma ve výši: 32.724.522.088,- Kč

Dle metodiky K. Simona je odhadnuta újma ve výši: 19.581.219.222,- Kč

V odumřelých lesních porostech v důsledku žiru kůrovců (zejména tam, kde není dostatečné množství přirozené obnovy) a na rozsáhlých holinách po těžbách kůrovcového dříví jsou vlivem vysoušení a oslunění prokázány výrazné ztráty humusu a živin z lesních půd (Úlehla 1947, Yanai 2003, Baláž 2007). Dochází k mineralizaci nadložního humusu, jeho rozpadu a rozpadu mechových porostů a ke změně teplotního režimu krajiny. Nadložní humus je důležitý nejen pro přímé zadržení vody, ale zároveň zlepšuje vsak do půdy.

Negativní vliv změn lesních ekosystémů na hydrický režim v NP Šumava byl prokázán již pozorováním z let 1998-1999. Bylo zjištěno, že vyrovnanost odtokových poměrů, nejnižší kulminační průtoky byly dosahovány ve zdravém lese, ve kterém byly naměřeny nejmenší rozdíly mezi maximálními a minimálními průtoky v porovnání se suchým stojícím lesem a pasekou. Výzkum prezentovaný v roce 2004 prokázal, že v důsledku rozpadu šumavských horských smrčín se vznikem mrtvých lesů, popř. vzniku holin na velké ploše, mohou být z hydrologického hlediska nebezpečné, neboť dochází ke změně vodního a teplotního režimu krajiny. Dochází ke změně teplotně – vlhkostních parametrů krajinného krytu, ke zvýšení teplot o 3-7 relativních tříd v oblasti rozpadu horských smrčín a vzniklých holin. Byla prokázána přímá souvislost mezi zvýšením teploty ve smrkových porostech

napadeným kůrovcem a snížením půdní vlhkosti. Zvýšení relativní teploty v krajinném krytu a snížení vlhkosti indikuje významnou změnu v přírodním prostředí, jako důsledek kůrovcové kalamity na velkých plochách. Lesní ekosystémy mají v přírodním prostředí v letních měsících relativně nejnižší teploty a nejvyšší vlhkost. Uhynutí stromů na velkých plochách je provázáno snížením transpirace, tedy posunem tepla od skupenského k teplu zjevnému. Změna distribuce teplot a vlhkosti krajinného krytu může mít na jedné straně důsledky pro změny mikroklimatu a energetické bilance daného území, na straně druhé pro režim odtoku, který odráží retenční schopnost krajiny a mikroklimatické podmínky. Uvedené zjištění nevede k zachování nebo zlepšení přírodního prostředí NP Šumava, ale naopak k jeho zhoršení.

V důsledku odumření lesních porostů a těžby kůrovcového dřeva dojde ke snížení produkce kyslíku a možnosti vázat uhlík v dřevní hmotě. Lze předpokládat, že jeden ha smrkového porostu (viz. výše uvedené lesní porosty) vyprodukuje při procesu fotosyntézy 3,5 tuny kyslíku/rok a váže 1,3 tuny uhlíku při přírůstu 6,3 m³ / rok. Živé stromy ve vegetačním období dokáží odnímat CO₂ z atmosféry a při procesu fotosyntézy dochází k vytváření biomasy (vázáni uhlíku ve stromové biomase a jeho akumulaci) a uvolňování kyslíku zpět ovzduší.

V případě, že dojde k obnově těchto ploch (v rozsahu původního stavu) bude postupně docházet k obnově produkce kyslíku a vázáni uhlíku (od obnovy do doby věku odumřelých porostů).

V důsledku působení škodlivých činitelů „kůrovců“ došlo ke zhoršení přírodního prostředí i ve vymezené Ptačí oblasti Šumava.. Cílem ochrany ptačí oblasti bylo a je zachování a obnova ekosystémů významných pro chráněné druhy ptáků. Nezasahování proti škodlivým činitelům „kůrovců“ má negativní vliv na stav biotopů výše uvedených druhů ptáků (popř. dalších druhů chráněných nařízením vlády č. 681/2004). Datlík tříprstý, sýc rousný, kulíšek nejmenší, popř. další druhy jsou zařazeny podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Poškozením jejich biotopů, tak dochází i k porušování zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

V důsledku rozpadu šumavských horských smrčín v důsledku působení škodlivých biotických činitelů „kůrovců“ se vznikem mrtvých lesů, popř. holin je fakticky přerušena na těchto lokalitách obnova lesa na dlouhá desetiletí. Více etážové lesní porosty se v krátké době mění na jednoetážové mladé fakticky stejnověké lesní porosty. A to ještě pouze za předpokladu, že tyto lesní porosty budou řádně obnoveny, tj. obnoveny v rozsahu původních lesních porostů (např. Trojmezna).

Škody na dřevoprodukčních funkcích

Dřevo je obnovitelná surovina, která historicky byla využívána zejména energeticky (palivo obytných objektů i pro průmyslovou výrobu např. železa a skla), přičemž jeho nadměrná spotřeba počátkem novověku vedla k první „energetické krizi“. Velmi významné je využití pro dřevěné a truhlářské konstrukce – dřevěné domy, výdřeva, lepené konstrukce, nábytek (dnes označované „z masivu“) aj. truhlářské výrobky. Na výstavbu dřevěného domku je potřeba cca 120 m³ dřeva. Významné bylo využívání na výrobu papíru. Pro Šumavu bylo tradiční i využívání tzv. „rezonančního“ dřeva na výrobu hudebních nástrojů.

Díky požadavkům na bezzásahovost dnes stromy na stojato hnijí a lidé na Šumavě nemají čím topit.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

- Ponecháním lesů bez zásahů vznikají potíže s certifikačním zřízením jak u PEFC tak i FSC. Obě tyto organizace posuzují, jak se lesy ošetřují z hlediska trvale udržitelného hospodaření ve smyslu konference o ochraně lesů v Evropě (Helsinky). Správa a využívání lesů a lesní půdy má být provázané takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biologickou diverzitu, produkční schopnosti a regenerační kapacitu, vitalitu i schopnosti plnit v současnosti i v budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a globální úrovni.

- Bezzásahový režim vede k výraznému snížení finanční hodnoty lesní půdy i lesních porostů. Zatímco cena lesní půdy se stoletým smrkovým porostem má podle oceňovacích předpisů hodnotu 30 Kč za 1 m², cena trvalého travního porostu nebo pastviny, která po zničení horního stromového patra vznikne, má podle stávajících ceníků BPEJ (bonitovaných půdně ekologických jednotek) cenu 2 Kč za 1 m². To představuje při výměře bezzásahového území 14 000 ha ztrátu hodnoty 4 mld. Kč.

- Smog je svým složením směs plyných a tuhých drobných látek, které vznikají směsí nitrátů, oxidů dusíku, oxidů síry, uhlovodíků a mlhy za intenzivního slunečního záření nebo za vysokého obsahu oxidu siřičitého a s příměsí plyných látek z rozkladu organických hmot, spalováním, příměsí troposférického ozónu a aromatických uhlovodíků ozónu. Součástí smogu jsou dále drobné suspendované částice z blízkých i vzdálených zdrojů. Česká republika má za sebou mnoho dní se smogovou situací. Nejvíce postihla severní Moravu a Slezsko, ale i Prahu a další oblasti. Nepříjemnosti a zdravotní obtíže, které s sebou tato situace nese, nás vybízí, abychom hledali cesty ke zlepšení. Mají tomu napomoci opatření ke snížení emisí z našich průmyslových závodů a tepláren a také ekonomická podpora projektů ke zlepšení stavu ovzduší, pokuty za nekázeň a hledání vhodného a přístupného topení. Jde o dlouhodobá řešení, z nichž mnohá ani nezávisí jen na našich poměrech, ale i na celé Evropě, odkud k nám při západním proudění velká část emisí přichází. Administrativní a podpůrná opatření jsou nutná, ale sama o sobě nemohou přinést očekávaný efekt. Zapomíná se, že na stav ovzduší mají vliv lesy, jejichž listoví vzdušná plynná a prašná znečištění filtrují, nečistoty zachycují, jímají je. Jímání probíhá jednak absorpcí, tedy pohlcováním plyných a drobných nečistot dovnitř jehlic a listů a také adsorpcí, tedy zachycováním větších tuhých prašných nečistot a jejich ukládáním na půdní povrch. Les snižuje rychlost větru a přispívá tak k usazování nečistot. Jakou možnost a kapacitu filtrace mají naše lesy jsme si mohli ověřit před 20-50 lety, když na hřebenech Krkonoš a Jizerských hor umíraly lesy pod vlivem oxidů síry. Tehdy vstřebaly jehlice velká množství škodlivin, mnoho lesů však také v té době uhynulo. Přispěly však svojí existencí ke zlepšení zdraví lidí.

- Kyselé deště stále naše přírodní poměry ovlivňují ať už jako srážky dešťové, tak i jako srážky horizontální. Velký význam v jejich zadržování a tím i zlepšování čistoty ovzduší mají smrkové lesy. Svými hustými korunami zachytí jejich velkou část do jehličí, část zadrží kmeny. Jehličí po několika letech spadne na zem, po kmeni na zem steče i voda, často nasycená průmyslovými nečistotami. Na povrchu se voda vsákne do humusu a spolu s ním postupně během desítek let přejde do nově vznikajících sloučenin. Pro vyčištění ovzduší jsou smrkové lesy podstatně účinnější než lesy listnaté. Povrch jehlic je u smrku větší než listová plocha buku. Kromě toho je buk v zimě po 5 měsících bez listů a proto je jeho filtrační schopnost nižší. Není náhodné, že smogové situace jsou v zimě častější a i dýchání obtížnější. Pro zachycení nečistot vzduchu z dálkových přenosů jsou nejúčinnější lesy na

našich pohraničních horách. Proto usychání šumavských lesů se ve velkém měřítku podílí nepříznivě na našich současných smogových potížích. I když podíl smrků v našich lesích je vyšší než v dřívějších dobách, jeho vliv na kvalitu ovzduší je vysoký. Proto volání některých přírodovědců po jeho likvidaci je nutno posuzovat i z tohoto „smogového“ hlediska. Klíčový význam smrku je v bohatosti jeho asimilačního aparátu (jehličí a prýty), který tvoří 15-50 t/ha. Ročně vytvoří 1 hektar smrkového porostu 30000 kg sušiny jehličí, bukový porost naproti tomu jen 5000 kg sušiny listí. Filtrační schopnost listnatých porostů působí ročně jen v období olistění, po opadu listí koruny listnáčů nefiltrují. Ekonomické důsledky smogových situací se sice neprojevují na Šumavě, významné jsou však v Praze a středních Čechách, kam větry přinášejí znečištění z dálkových zdrojů přes hřebeny Šumavy.

- Zvýšení požárního nebezpečí je dalším možným důsledkem bezzásahového režimu v lesích. Představitelé požární prevence a represe projevíli zájem o stav ploch v Národním parku, na kterých již několik let tlejí větší zásoby dřeva. Pro případy požárů by bylo užitečné zabývat se stavem ploch zvláště v obdobích zvýšeného nebezpečí na jaře, brzy po sejítí sněhu a v létě na přelomu měsíce července a srpna, kdy usychají traviny. Požáry mohou vzniknout jak od blesku, tak i neopatrností turistů nebo pracovníků NP a firem. Ekonomicky to znamená vyšší náklady na požární pozemní a letecké hlídkování.

- Škody vznikají tím, že dřevo jako obnovitelný stavební, výrobní a energetický materiál musí být nahrazeno jinými materiály, kovy, plasty, betonem, které jsou výrobně a energeticky nákladnější, jejich likvidace je podstatně obtížnější a pro přírodu škodlivější. Dřevo je materiál, který má zápornou bilanci emisí. Při jeho výrobě, zabudování, provozu a likvidaci je jeho vliv na produkci oxidu uhličitého negativní. Dřevo během růstu pohltí větší množství škodlivin nežli jich vyprodukuje.

- Další škody vznikají tím, že tlející palivové dřevo musí být nahrazeno jinými energetickými materiály, uhlím, plynem nebo elektřinou, tedy neobnovitelnými zdroji.

- Dřevoprodukční funkci lesa pro les vyřazený z produkce (ponechaný spontánním procesům) má hodnotu v průměru ČR na roční úrovni 7 797 Kč/ha při dočasném odnětí funkce lesa. Tato částka se vynásobí počtem let (Šišák L. 2005). Pro případ Židovského lesa šlo o období 163 let, během nichž se les sám neobnovil. To obnáší 1,3 mil. Kč/ha.

- U porostů zničených kůrovcem ve věku do 120 let vzniká škoda z předčasného smýcení. Národní park stanovil obmýtí na 190 let. Nové vzrůstové tabulky z r.1996 uvádějí pro věk 130 let ještě běžný přírůst 5 m³/ha. Takových porostů a ještě mnohem mladších než 130 let je nejméně 5000 ha.

- Náhlým uhynutím horního stromového patra dochází k poškození trvalé produkční funkce a to rozkladem úrodného humusu, jeho odplavením sněhovou a dešťovou vodou, zamokřením, zhoršením fyzikálních vlastností půdy a tím změnou SLT (Souboru lesních typů). Produkční funkci půdy, její úrodnost nemohou zvýšit ani kvanta dřeva, ponechaného k zetlení, poněvadž dřevo neobsahuje biogenní prvky. Potenciální renta SLT klesá až o 10 000 Kč/ha. Při 15 000 ha činí tato ztráta až 150 mil. Kč

- Po uschnutí horního stromového patra podstatně klesá budoucí přírůst. Na holých plochách žádné dřevo neroste a v proředěných porostech je úměrně menší přírůst. Nový porost vzniká až po delší době a stromy mají nižší bonitu. Rozdíl může dosáhnout až 4 m³/ha a v delším období může být ohodnocen až 12 Kč/m².

Tiskem proběhla zpráva, že i NPŠ musí v současné době šetřit. Úsporná opatření jsou nezbytná ve všech oborech. V NP se začalo nyní s úsporami mezd a propouštěním technicko-hospodářských zaměstnanců i dělníků. Po 20 letech existence parku se však tímto

postupem zhoršuje sociální stav a zvyšuje se nezaměstnanost. Tak například v Nové Peci bylo propuštěno 18 dělníků na dřevoskladě a propouštěli se další dělníci na územních pracovištích a to i dělníci starší a zkušení v době, kdy v parku mají být prováděny odborně náročné práce v lesích, při výsadbě na holinách, doplňování kultur potřebnými dřevinami, prořezávkách, ochraně sazenic a stromů nebo práce při údržbě vodních toků a cest. Vypisování tendrů na tyto práce neplní své poslání. Vede k tomu, že se najímají různí dodavatelé, kteří práce nabízejí zdánlivě levněji, ve svých důsledcích však provádějí práce dělníci nezpracovaní a bez potřebných místních i odborných znalostí a zkušeností. Práce cizích dodavatelů vyžaduje náročnější dozor a v příštích letech vyvolává potřebu oprav a vylepšování. Tento způsob je ve svých důsledcích ve skutečnosti dražší. Jednotlivá územní pracoviště by měla zaměstnávat stálý počet odborných dělníků, který by se měl doplňovat jinými dodavateli jen v případě kalamit.

V dobách potřebných úspor vyžaduje řešení také hospodaření se dřevem. V posledních 10-15 letech se začalo uplatňovat ponechávání velkého množství dřeva v lese k zetlení, tedy ke shnití. Zničením dřeva na každém stromu přicházíme nejméně o 1000 Kč. Ztráta z tohoto důvodu je 8000 Kč/ha/rok. Další ztráta vzniká tím, že nové stromy se začnou obnovovat až když je dřevo úplně zetlelé a to trvá 100 let, po tu dobu pod nimi bude ležet lesní půda ladem. Zetlelé dřevo pokryje téměř 40 % povrchu plochy, která by za tu dobu vyprodukovala na 150 m³ dřeva na každém hektaru, což na ploše 1. zóny představuje 1,5 mil. m³. Až snad po 200 letech vyrostou na zetlelém dřevě nové stromy, bude to opět jen smrk, protože jiné dřeviny se tak neobnovují a ten smrk bude na chudových kořenech o 40% více ohrožen větrem. Vzniká otázka, proč má takové množství dřeva zůstat ležet v lese, když v žádném pralese tolik mrtvého dřeva nenajdeme. Nemůže to být kvůli špatné lesní půdě, protože stromy před napadením kůrovcem dobře rostly a celé jejich porosty byly z 9-ti dílné bonitační klasifikace na 2. - 4. místě, měly tedy dostatek živin. Tlející dřevo nemůže být považováno za hnojivo, neboť se skládá z celulózy, hemicelulózy, ligninu, tříslovin, pryskyřic a ty jsou složeny z 95 % z uhlíku, vodíku a kyslíku. Na zbývajících 5 % se podílí 10 prvků (K, N, P, Ca, Mg, S, Si, Fe, Ca, Na), jejichž množství je velmi nízké. To na rozdíl od některých vědců dobře vědí kořeny stromů, které zetlelým dřevem neprorůstají, ale obrůstají ho po povrchu a vytvářejí tak chudový tvar. Jak mají však po 100 letech na takovém dřevě vyrůst nové stromy, kde se vezme semeno, když kůrovec všechny dospělé stromy dávno zničil? Při prohlídce 56 starých ležících stromů na Smrčině byl nalezen jen jeden kmen se smrkovými semenáčky. Na holinách po kůrovci nemá tlející dřevo potřebné vlhké prostředí. Současně tím vzniká akutní nedostatek palivového dřeva pro místní obyvatele. K tomu přistupují tuny oxidu uhličitého, který uniká do ovzduší z tlejícího dřeva a zhoršuje skleníkový efekt. Nehospodárná a mimořádně nákladná jsou opatření, které NPŠ provádí při uplatňování bezzásahového režimu. Například odkorňování stojících stromů je 10 krát dražší než běžně používané způsoby. Kůrovec se tak šíří každoročně do ostatních lesů ve II. zónách a do lesů sousedních vlastníků u nás i v Bavorsku a Rakousku. Tam musí být prováděna velmi nákladná a pracná ochranná opatření při kladení velkého množství lapáků, lapačů, při spotřebě chemických prostředků a kontrol. Tyto zvýšené náklady jsou oprávněně sousedé požadovat. Z běžných zkušeností je známo, že suché stojící i padlé smrky (opřené i suché větve), vzhledem ke svému vysušení jen velmi pomalu podléhají rozpadu pomocí hub a jiných organismů, takže i pravníci dnešních akterů je mohou nalézt na původním místě. O přírodě v NPŠ panují u některých organizací romantické názory, jakoby na ni nepůsobily žádné ekonomické vlivy. Rozsah poškození lesů a přírody je obrovský a

proto by první zóny neměly být zvětšovány. Jejich nynější rozloha je dostatečná a umožňuje provádět veškerou vědeckou a výzkumnou činnost.

- Hodnota dřeva ponechaného k zetlení se rychle zvětšuje.
- Škody uvedené v předchozích odstavcích podle různých metod lze v souhrnu vyjádřit podle příloh k lesnímu zákonu č. 289/1995 Sb.
- Podle příloh tohoto zákona dosahuje roční škoda nebo ztráta (poplatek) na každém hektaru porostní půdy zničené kůrovcem na území NPŠ 60 421 Kč, což při rozloze 14 000 ha (Stráský J., 2012) 846 mil. Kč pouze na mimoprodukčních funkcích bez započtení rozloh poškozených sousedních lesů.
- Další poplatek podle les. zák. č. 289/1995 Sb se vypisuje v polohách, kde v důsledku eroze, likvidace humusu a při horní hranici lesa dojde k trvalému zničení lesa. Takových poloh je v NPŠ asi 10 %. Na plochy, které po kůrovcové kalamitě a bezzásahovém provozu zůstanou trvale bez lesa je určeno použití poplatku za trvalé odnětí lesních pozemků (OLP) podle vzorce:

$$OLP = \frac{PP \cdot CD \cdot f}{0,02} \text{ (Kč/ha)}$$

Roční potenciální produkce $6,3 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$ (PP)

Průměrná cena dřeva na odvozním místě byla v Kč/m³ (CD) – v r. 2001 1045 Kč/m³

Faktor ekologické váhy lesa 5,0 (f)

- Úhyn dospělých stromů vede postupně k jejich pádu na zem a tím otevírá cestu větrným proudům, které na návětrných stranách poškozují polomy a následně i kůrovec. Okrajové stromy usychají také v důsledku prudkého oslunění, korní spály a sucha. V přímém sousedství „Židovského lesa“, který vznikl historicky bezzásahovostí, se původní výměra za 160 let existence zvětšila na návětrné straně o 43 %
- Žírem kůrovce se prořezávají okraje sousedních porostů. Dochází tím ke snížení zakmenění, snížení produkce a současně k nástupu buřeneš, která ztěžuje nebo úplně znemožňuje přirozenou obnovu. Vzniká na těchto prořezaných plochách latentní hrozba dalších polomů.
- Podél vnitrozemské hranice NPŠ (dlouhé 122 km) neexistuje žádná pufrací zóna. Naopak v obalové zóně uvnitř NPŠ je 1973 ha lesa v bezzásahovém režimu (Klewar M.).
- Během venkovních šetření v r. 2010 bylo pozorováno u naprosté většiny kůrovcového dříví na odvozním místě i na odvozních soupravách že kůrovec byl vylétnutý, že těžba kůrovcem napadeného dříví je opožděná (Klewar M.).
- Vyhodnocením družicových a leteckých snímků bylo zjištěno, že na jižních a jihozápadních svazích v hloubce 500 - 1000 m od hranice NPŠ jsou smrkové porosty vážně kůrovcem poškozené. Rychlost postupu kůrovce ovlivňuje expozice
- Okolním vlastníkům lesů v sousedství NP Šumava vzniká tato provozní a ekonomická zátěž:
 - Vícenáklady vzniklé soustavným vracením se na kůrovcová pracoviště často 3 – 4 x za rok do stejných porostů
 - Etát se naplňuje kůrovcovou těžbou, takže se musí omezovat uvolňování přirozených náletů, výchovných zásahů nebo odkládání realizace zpevňujících prvků
 - Vícenáklady vzniklé zvýšeným objemem ochrany proti kůrovci (lapače, lapáky, odparníky a jejich kontroly)
 - Snížení ceny smrkového dříví, používaného jako lapáky proti čerstvým sortimentům (Klewar M.)

- Pokud vlastníků lesního pozemku v důsledku opatření na ochranu přírody vznikne nebo trvá omezení nebo újma, má nárok na její finanční náhradu podle § 58, odst. 2c zák. č. 114/1992 Sb. Toto ustanovení se týká všech majitelů, jejichž lesy leží uvnitř NPS a také majitelům lesů sousedních, které jsou činností nebo nečinností (bezzásahovostí) nepříznivě ovlivněni.

Posouzení škod k r. 2017 Ing. K. Simona

Rozsáhlá bezzásahová území a velký rozsah nezpracované větrné kalamity v NP mají v posledních letech negativní dopady na lesy sousedních vlastníků (§ 32 odst. 6 lesního zákona), což prokazují jejich výrazně vyšší těžby kůrovcového dříví. Tato skutečnost zvyšuje rozsah poškození přírodního a životního prostředí a má i negativní ekonomický dopad (ekonomická ztráta při prodeji 1m³ kůrovcového dříví až 500 Kč).

V lesích NP Šumava vzniká ekologická katastrofa v důsledku dalšího rozšiřování bezzásahových území souvisejících s návrhem nové zonace. Nově navržená zonace předpokládá, že 54 % území NP se stane divočinou, tedy územím určeným k nerušenému průběhu přírodních procesů. To by znamenalo, že na tomto území by nebyl veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí a současných škod na lese. Na tomto území nejsou dlouhodobě plněny (trvale a rovnoměrně) celospolečenské funkce lesů, naopak tento stav nasvědčuje, že zde může docházet k obecnému ohrožení (povodně, sucho). Celé území je zároveň součástí CHOPAV Šumava. V letech 2007 až 2009 bylo podáno několik trestních oznámení ve věci škod na přírodním a životním prostředí v NP Šumava. Trestní oznámení, přestože byla znaleckým posudkem prokázána škoda na lese, jako nenahraditelné složce životního prostředí, byla odložena. Lesy jsou základem života na Zemi. Budeme-li trvale udržovat lesy, udržíme trvalý život. Přírodní prostředí zahrnuje 9 podkategorií: Biosféra, Fyzikální pole, Klima, Ovzduší, Půda a horninové prostředí, Pojmy prostředí, Povrchové a podzemní vody, Lesy a Země. Prostředí se skládá ze všech faktorů a jevů vně organismu, které na tento organismus působí (jde o faktory fyzikální, chemické, nebo biotické. Vyhlášení NPS mělo garantovat zachování lesů minimálně v rozsahu, který byl před vyhlášením NPS, případně stav přírodního a životního prostředí v lesích NP zlepšovat. Šumavské lesy byly předány vedení NP Šumava v roce 1991 jako skutečné národní bohatství, kde se nacházely 400 let staré lesní porosty. Lesy byly relativně zdravé a byly součástí nejrozsáhlejšího středoevropského lesního komplexu (Zelené plíce střední Evropy). Součástí lesů byla chráněná území (Trojmezna, Prameny Vltavy a další), kde se nacházely nesmírně cenné lesní ekosystémy, které byly generacemi lesníků a státem chráněny a zachovány. Ochrana šumavských lesů byla realizována dlouhodobě před vyhlášením NP Šumava. V minulém století např. v roce 1933 byla vyhlášena SPR Trojmezna hora, následně Rokytecká slat', Jezerní slat' a další. V roce 1950 došlo vyhláškou MŠVU k obnovení a rozšíření přírodní rezervace Trojmezna hora. Těžba dřeva zde byla omezena pouze na zabránění nebezpečí možného rozšíření hmyzích škůdců, zejména kůrovců (fakticky byla dlouhodobě prováděna bezzásahovost při zajišťování ochrany lesa). V šedesátých letech minulého století došlo k vyhlášení CHKO Šumava a na konci sedmdesátých let byla ve stejných hranicích vyhlášena CHOPAV Šumava (schopnost zdravých šumavských lesů zadržovat vodu). Dle tohoto nařízení byla uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem bylo zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území. Význam lesa pro přirozenou akumulaci vod byl dlouhodobě znám a výzkumy

prokázán. Souvislost mezi poškozením lesů Šumavy v letech 1868 až 1878 a sníženou retenční schopností mělo vliv i na povodně v roce 1890. Existence zdravých lesů se staletými porosty před vyhlášením NP Šumava prokazovala, že zásahy proti hmyzím škůdcům neměly na tyto lesní porosty žádný negativní vliv, naopak tím došlo k jejich zachování. Lesy NP Šumava jsou součástí Ptačí oblasti Šumava.. Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro následující druhy ohrožených ptáků, jejichž výskyt je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy. Rozsah odumřelých lesních porostů, holin a ploch po kůrovcových těžbách 26.515 ha (*publikoval P. Martan v roce 2017*) je poškozením – ničením biotopů těchto zvláště chráněných ptáků, což je porušením nařízením vlády č. 681/2004 Sb. a zák. č.114/1992 Sb.

Současnou realizací „variabilních probírek, tzv. děr“ dochází prokazatelně k dalším škodám na přírodním a životním prostředí. Tzv. nové přístupy ve výchově a těžbě dřeva porušují právní předpisy, cíleně poškozují les, nenahraditelnou složku životního prostředí. Pan ředitel, bohužel, nepublikoval, kolik tento experiment stál daňové poplatníky a jaký rozsah škod na lesních porostech vznikl. V roce 2017 se v NPŠ se nacházelo 26.515 ha odumřelých lesních porostů, holin a ploch po kůrovcových těžbách (*publikoval P. Martan*). Na základě této skutečnosti lze odhadnout škodu na nenahraditelné složce životního prostředí – lese v NP Šumava přibližně ve výši 230 miliard Kč (dle oficiální metodiky MŽP).

Ve veřejném zájmu tato ekologická katastrofa prokazatelně není. Je otázkou, proč je v zájmu úzké skupiny tzv. ochránců přírody a neziskových organizací.

V letech 2007 až 2010 bylo podáno několik trestních oznámení ve věci škod na přírodním a životním prostředí v NP Šumava. Policie ČR opatřením č. j. ORPT-6012-16/TČ-2008-80 ze dne 1. září 2008 podle § 105 odst. 1 trestního řádu přibrala soudního znalce a zadala vypracování znaleckého posudku v trestní věci poškozování životního prostředí v NP Šumava. Znalecký posudek č. 33 – 9/2008 byl vyhotoven na základě metodiky Prof. Vyskota CSc., publikované ve Věstníku MŽP č. 8/2003, tj. dle oficiální metodiky MŽP, kdy tato metodika byla speciálně dopracována i pro lesy národních parků (příloha č. 9 metodiky). Znaleckým posudkem byla vyčíslena škoda na lese, nenahraditelné složce životního prostředí v celkové výši 32,725 miliard Kč z toho např. škoda na hydriko – vodohospodářské funkci ve výši 6,5 miliardy Kč. Škody na funkcích lesa, nenahraditelné složce životního prostředí v lesích NP Šumava se od roku 2001, vyčíslené ve výši cca 5 miliard Kč, do roku 2008 (za pouhých 7 let) zvýšily na hodnotu 32,725 miliard Kč.

Nezávislá fotodokumentace pana Mgr. Janouta z roku 2011 – „Šumava usychající“, dokumentuje ekologickou katastrofu v NP Šumava.

Následně byla všechna trestní oznámení Policií ČR a Státním zastupitelstvím odložena a to na základě odborného stanoviska MŽP a posudku jiného znalce (podle neoficiálních informací).

Škody na sousedních porostech vč. přeshraniční

Smrkové porosty postižené kůrovcovou disturbancí ponechané samovolnému vývoji v okolí Trojmezenského pralesa způsobily značnou kůrovcovou kalamitu i ve smrkových porostech podél rakouské státní hranice (*S. Vacek 2012*)

Dipl.Ing.Dr. Sedlak, Rakousko, 1997

Je třeba si uvědomit, že směrnice IUCN nelze nekriticky uplatňovat v hustě zalidněném středoevropském prostoru. Proto velmi starostlivě sledujeme prudký vzestup lýkožrouta

smrkového, jak na české, tak na bavorské straně Šumavy.

Dr. Bibelriether, ředitel NP Bayerische Wald, 1997

Podle pravidel IUCN je ve zřizovaných národních parcích možné, mnohdy i nutné, aby v areálu hospodářských lesů, původních druhých zón byly po dobu 10-30 let aplikovány jak těžební úpravy, tak umělé výsadby, s cílem co nejdříve se přiblížit porostní skladbou charakteru přírodních lesů.

Škody způsobené nezajištěním přechodu hospodářských smrčín na stabilizovanější lesní ekosystémy a likvidací genofondu dřevin

Zásadní rozpor uskutečňované „ochrany“ a reality dokládá výňatek z Plánu péče o NPS přijatého MŽP ČR v XII. 2000:

Pro zachování genofondu in situ v NPS jsou nejdůležitější genové základny, které jsou v NP Šumava totožné s I. zónami, přesto se ne vždy jedná o původní populace. Proto bude nutné:

- Provést přesnou evidenci zbytků přírodních populací všech významných druhů lesních dřevin, zejména smrku, buku, jedle a klenu, ale také borovice a jilmu.
- Původnost takových populací doložit historickou dokumentací jejich vzniku a dlouhodobého pěstování na základě studia archivních materiálů a historických LHP.
- Ověřovat původnost takových populací s využitím poznatků klasické i molekulární genetiky. Při tom využívat kapacity elektroforetické laboratoře v Kašperských Horách, využívající izoenzymových a později také DNA markerů.
- V případě akutního ohrožení existence původní populace založit populaci umělou v ex situ podmínkách jako semenný sad (klonový archiv) a cílevědomou péčí navracet takto pěstovaný genetický materiál, primárně generativního původu, na původní stanoviště. Zachování genofondu ex situ je nutné vždy chápat jen jako komplementární řešení podpory genofondu v místě přirozeného výskytu jednotlivých populací.
- Umělé populace, semenné sady, zakládat s využitím metod heterovegetativního rozmnožování (roubování) a autovegetativního rozmnožování (řízkování) geneticky nebo fyziologicky nejhodnotnějších jedinců. V případě dobře zvládnuté technologie pro danou dřevinu využívat v přiměřeném rozsahu metod rozmnožování technologiemi in vitro. Se zřetelem na rizika zužování diverzity genofondu využívat vegetativní metody množení pouze jako doplňkové a v omezeném rozsahu vylučující toto nebezpečí.
- Součástí zachování genofondu ex situ je také založení smíšeného klonového archivu všech domácích dřevin Šumavy v 6 ha areálu na Rokytě, který bude provozován formou arboreta, přístupného veřejnosti.
- Zálohování osiva dlouhodobě skladovatelných druhů dřevin v mrazících boxech.

7.7. Ekologická újma a škody ekonomické vč. dalšího ekonomického vývoje

Jedná se o

- škody ekonomického vývoje: snížení zaměstnanosti, likvidace dřevozpracujících řemesel, živností a průmyslu
- škody vlastníků
- škody na sousedních i vzdálených majetcích: šíření škodlivých vlivů na lesy v ČR i škody na lesích Bavorska a Rakouska
- škody ze zvýšení požárního nebezpečí-škody na stabilitě lesa: proředění porostů, snížení

- zakmenění, otevření porostních stěn, ukazatelem může být objem nahodilé těžby
- škody na možnostech prodeje dřeva: potíže s certifikací PEFC, FSC
- škody na ceně majetku: dle zák.č.151/1997 Sb. a oceňovacích vyhlášek, náhrada lesa za travní biotop
- škody finanční: mimořádné náklady na zpracování, odkorňování nastojato umělé krácení tj. lámání stojících stromů, spotřeba odparníků, dotace ze státního rozpočtu pro NP a nevládní organizace, poskytování grantů, zaměstnávání dočasných specialistů ke zjišťování výskytu kůrovce, neúčelná asanace napadených stromů po výletu kůrovce.

Současnou situací dochází k omezování ekonomického rozvoje regionu Pošumaví.

Strategickým projektem EU je Evropský region Dunaj – Vltava / Donau - Moldau, kde na ploše 60 tis. km² žije 6 milionů lidí ve 3 státech. Srdce tohoto regionu tvoří Bayerischer Wald - Šumava – Mühlviertel, s plochou cca 6 tisíc km². V současnosti je však možno říci, že horní komora tohoto zeleného srdce: česká Šumava, je vážně nemocná, chřadnoucí, vlivem prosazené bezzásahovosti. Z uvedených údajů je patrné, že uskutečňovaná ochrana hodnot Šumavy, prioritně prosazující bezzásahovou divočinu, způsobuje rozsáhlé škody, přičemž místo národního parku, respektující vyjmenované potřeby ochrany Evropsky významné lokality i biosférické rezervace UNESCO, vzniká zdivočelá a zneprístupňovaná Šumava.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

- Snížení produkce dřeva má následně vliv na zaměstnanost v celém okolí a to v lesním hospodářství a dalších odvětvích, které se dřevem zabývají nebo ho přímo zpracovávají. V oblasti NPŠ jde o lesní dělníky, pracovníky v nábytkářském a pilařském průmyslu, ve výrobě dřevěných obrazových rámců, dřevěných hraček a beden, dřevotřískových desek, v nákladní automobilové a železniční dopravě a v dalších obslužných činnostech terciární sféry jako jsou obchody a zásobování. Efektivně jde o ztrátu 1500 – 2000 pracovních míst. Z tohoto množství se asi polovina vyřešila vystěhováním s přímým dopadem na počty obyvatel, další polovina je odkázána na příslušné dávky v nezaměstnanosti. Ve 4 obcích v okolí NPŠ (Horní Planá, Nová Pec, Volary a Vimperk) se počet obyvatel od r. 1996 snížil cca o 1000 obyvatel.

- Lesnicko-hospodářská politika NPŠ (MŽP) jako velkého a suverénního hospodáře významně ovlivňuje okolní vlastníky. Při zpracování následků vichřice Kyrill použil NPŠ dotaci MŽP k přemrštěně vysokým cenám dodavatelů prací, čímž došlo k odlivu těžebních firem od drobnějších vlastníků lesa do NP. Došlo také k neuspokojení poptávky drobnějších místních odběratelů.

- NPŠ a MŽP vedlo obstrukční jednání při schvalování nového LHP pro ML Volary a ML Kašperské Hory až o 3 roky, během nichž došlo k poklesu dotací na vyhotovení LHP.

Škody na turistice

- vyhodnocené býv. guvernérem ČNB doc. Tůmou na semináři v Modravě (5/8. 3. 2012) představovaly od r. 2006 do r. 2011 ztrátu 1,8 mld. Kč.
- nucenou policejní činností při blokáдах aktivistů Duhy
- způsobené pouhou skutečností obav z blokáд potencionálním návštěvníkům – v případě dotazu na ubytovací zařízení, zda v místě nebudou blokáды už nemají zájem.

Škody z těžby dřeva

Ve dvou desetiletích byly těžebními organizacemi ze Šumavy odvezeny miliony m³ dřeva.

Kolik získaných prostředků z těžby státních lesů zůstalo v ČR nebo na Šumavě asi už nelze zjistit – v tomto směru bylo podáno několik trestních oznámení. Ceny dřeva, zejména smrkové kulatiny prudce vzrůstaly, český dřevoprůmysl kolaboval – na Šumavě se přikazuje, aby dřevo na stojato hnilo. V současnosti ceny dřeva vlivem rozšířené kůrovcové katastrofy prudce klesají (pod 1000 Kč/m³). Velká část pil byla zavřena, v dubnu 2019 je zavírána městská pila v Kašperských Horách, která prodělává.

Škody vlastníků pozemků

Obecní i soukromé lesy jsou majetkem s trvalou hodnotou, která při dobré péči vytváří obcím či jiným subjektům ekonomickou jistotu.

Škody specifikované Ing. V. Mazínem, PhD.

Jeden z rozhodujících partnerů určujících úroveň kultivace vzájemných vztahů je vlastník pozemků, avšak úroveň partnerských vztahů v konfliktu okolo NP Šumava je na nízké úrovni. NP Šumava tvoří stovky kilometrů čtverečních státní půdy, kterou spravuje NP, Státní lesy, Vojenské lesy, PF ČR, ÚZSVM, Povodí a.s. a další státem určenými správci, ale i obce. V případě rozměru současného konfliktu lze předpokládat, že se do diskuse o Šumavě zapojí poměrně vysoké procento občanů, vlastníků půdy a nájemců zemědělských pozemků. Bývalý ředitel NP Šumava J. Stráský (2012) se vyjádřil: „Už nezní jen to, že Šumava má být hnědá, ale veřejnost pochopila, že bojovat s kůrovcem se musí a Šumava musí být zelená... V současné Správě NPŠ je až polovina lidí, která má jinou představu, než jakým směrem se správa parku nyní ubírá“ (i Dnes 27. 2. 2012). Jedná se tedy jen o personální problém? A proč veřejnost jako většina mlčí nebo se její názory neobjevují v médiích? Těmito legitimními otázkami je třeba se zabývat.

Škody na městských lesích Město Kašperské Hory -

Roční ztráta na zisku z městských lesů v NP vzhledem ke kůrovcovému dříví činily cca 10 mil. Kč.

Škody na městských lesích Město Volary

Zatím nebyly vyčísleny.

Další finanční ztráty

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

- Na okolních porostech vznikají finanční ztráty tím, že si vynucují neustálou pozornost a tím i vyšší náklady na kontrolu i opatření v ochraně lesa, na zpracovávání rozptýlených polomů a každoročně nově napadených nebo uschlých stromů
- Na plochách II. zásahových zón se často přichází s asanací pozdě, kdy je jakost dřeva snížena počínající hnilobou nebo zbarvením. To snižuje cenu dřeva, v posledních letech to představovalo hodnotu až 200 mil. Kč.
- Ke zpracování kůrovcem napadených stromů se v prvních zónách používá velmi nákladných pracovních postupů. Tak např. odkorňování stojících napadených stromů je až 10 krát dražší.
- V bezzásahových plochách je nutná realizace ochranných a obranných opatření (feromony, lapače, vyhledávání napadených stromů, speciální asanace), mimořádná opatření na

ochranu proti klikorohu, zvěři, buřeni, mimořádné způsoby přibližování (vrtulník), asanace transportních rýh a opravy cest

- Ke vzniklým škodám nutno započíst i vysoké částky, které MŽP platí na podporu nevládních organizací, na vypisování grantů a dotací různým institucím i provádění tendenčních výzkumů, které mají odůvodnit bezzásahovost a „divočinu“.

Škody specifikované Ing. V. Mazínem, PhD.

Nelze ignorovat ekonomickou stránku návštěvnosti Šumavy, neboť od roku 2006 velmi razantně klesá návštěvnost území NP Šumava turisty - o 4% za rok, na které jsou závislé obce a podnikatelé. Celkem je od roku 2006 příjem z této aktivity o 1,8 miliardy Kč menší.

Rozpočtové určení daní

Specifickou otázkou je postižení obcí Šumavy na území velkoplošné ochrany, kde nový zákon o rozpočtovém určení daní vycházející pouze z počtu obyvatel, jež nereflektuje rozsah plochy krajiny, kde je potřebné zabezpečit údržbu (minimálně cestní síť, zimní běžecké Bílé stopy, turistický Zelený autobus) a další obtížné specifčnosti velkoplošné ochrany, těžce dopadá na místní obce. Znamená to další pokles návštěvnosti, který z někdejších 2,5 milionu návštěvníků ročně před vyhlášením národního parku klesá pod polovinu a tedy i možnosti obživy obyvatele při poskytování služeb návštěvníkům.

Škody na vedlejší produkci

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

Zákazem vstupu do prvních zón a zákazem sběru lesních plodin na území NPŠ vzniká sociálně - ekonomická újma v borůvkových a brusinkových lesních typech 247 200 Kč/ha a to trvale. Výskyt borůvky je v NPŠ velmi častý zejména roste na lesních typech edafické kategorie Z,Y,M,K,N,V,O,P,Q,R. Rozlohu těchto porostů lze odhadnout na 25% rozlohy lesa, cca 15 000 ha. Újma do r. 2012 obnášela 3,8 mld Kč. (Šišák L.2004)

Z hlediska agroenvironmentální politiky patří západní část Šumavy do marginálních oblastí, čemuž odpovídají i přímé dotace na půdu. I na území bezlesí jsou I. zóny NPŠ, které však leží ladem, bez potřebné péče a speciálního managementu, který by zajistil dlouhodobou existenci chráněných společenstev rostlin a živočichů. Nálet smrků neúprosně a rychle postupuje na tyto plochy postagrárních lad dřívě trvalých travních porostů luk a pastvin. Tyto plochy byly všechny po roce 1990 administrativním zásahem převedeny v katastru nemovitosti do ostatní plochy. Zajímavé je, že diametrálně odlišný přístup k péči o bezlesí má Krkonošský národní park, který od vlastníků zemědělské půdy vyžaduje řádné kosení a pravidelné využívání. Pokud tuto povinnost „ze zákona“ vlastníci a nájemci nedodrží, provede údržbu trvalých travních porostů orgán ochrany přírody sám a postoupí vlastníkovi fakturu za provedenou práci.

Krajinný ráz a obraz celého pohoří Šumavy je tak tvarován a směřován jen podle představ ochrany přírody a ideologií radikalizovaných ekologů a vyznavačů hlubinné ekologie. Přitom řada autorů (Vicena, 2011, Sádlo 2000) upozorňuje na to, že ochrana přírody bez poznání historického vývoje konkrétních lokalit a konkrétních společenstev je koncepčně nesprávná. Předmět a důvod ochrany je nutné na konkrétní lokalitě jasně definovat a nezahalovat do obecných prohlášení o ochraně biotopů, ekologické stability nebo původní přírody, kterou si nikdo nedovede představit, natož rekonstruovat. Původní příroda

v současnosti na území NP Šumava bohužel neexistuje.

Typické jednání státních orgánů na úseku ochrany přírody, ale i některých profesně deformovaných přírodovědců je historická naivita v chápání původní krajiny, kdy dočasná ochrana jednoho druhu rostlin nebo živočichů, byť zvláště chráněných, cenných a vzácných, zaniká z důvodu invaze jiného druhu. Například spontánní zarůstání vlhkých a zamokřených luk náletem smrků nebo bezzásahovost na geneticky významných hřebenových partiích lesa postiženého kalamitou kůrovce. Úředně aplikované přístupy bezzásahovosti v NP Šumava zničily už několik přírodních rezervací (např. Trojmezna, Modravské a Weitfällerské slatě, Čertovo jezero – rozvodí), tvrdí *Vicena, 2011*. Příkladem degradačního procesu je území bývalého vojenského výcvikového prostoru Dobrá Voda. Na území se v roce 1993 vyskytovalo několik sídel (Prášily, Hůrka, Dobrá Voda a Keply) a tři objekty živočišné výroby (Keply, Pustiny, Sedlo). Z dvaceti identifikovaných enkláv bezlesí (3200 ha) bylo devět extenzivně využíváno jako přirozená louka, extenzivní pastvina či postagrární lada. Zde bylo znaleckým posudkem (V. Mazín) doporučeno 1930 ha využívat jako přirozené horské louky a pastviny (lučně pastevní využití) a zbylých 1265 ha bývalých luk a pastvin s různým stupněm zamokření a náletu dřevin využít na diferencovanou péči a pasivní ochranu s výchovnými zásahy prořezávání náletu. Je třeba vědět, že v roce 1993 byl stav chovaného dobytka 10x nižší než v roce 1930. Bohužel doposud nebyla tato navržená aktivace citlivou, diferencovanou péčí o horské louky a pastviny akceptována. Plochy květnatých luk, které již tehdy v roce 1993 byly v I. zónách NPŠ, jsou dnes na řadě míst zarostlé hustým náletem dvacetiletých smrčů a chráněné druhy rostlin a živočichů již na těchto lokalitách nemohou být (např. Zhůří, Hadí Vrch a další). Administrativním rozhodnutím byly po roce 1990 všechny zemědělské pozemky v kultuře louka a pastvina převedeny do kategorie ostatní plocha, což je účelově zavedený nesoulad do katastru nemovitostí příslušnými státními orgány. Zároveň neprobíhá katastrálním zákonem předepsaná prohlídka skutečného stavu (§7) a z hlediska lesního zákona delimitace a převod do lesního fondu včetně rozhodování v pochybnostech.

Zákonná povinnost provádět monitoring přírodních procesů na území NP Šumava není naplněna a tak nemůže být stanoven konkrétní předmět ochrany v jednotlivých lokalitách a oblastech. Během posledních dvaceti let je měněna koncepce ochrany NP Šumava i vymezení jejich zón ochrany.

Současnou situaci Šumavy je možné přirovnat ke kolapsu regionu jak z hlediska přírodního prostředí, tak v geopolitické a sociální oblasti. Odborníci i politici se shodnou, že tato prohlubující se krize má již mezinárodní rozměr v rámci střední Evropy. Chybí nejen dlouhodobý monitoring přírodních procesů na území NP Šumava, ale i situační analýza, která by objektivně popsala problém z hlediska celostního pojetí. Rada odborníků je nucena konstatovat, že místně příslušné správě na úseku ochrany přírody chybí dlouhodobá nebo alespoň střednědobá koncepce, která by respektovala kontinuitu vývoje této vzácné a cenné krajiny.

Na květnatých loukách a pastvinách Šumavy je kauzálně závislé velké množství chráněných rostlin a živočichů a závisí na nich celková biodiverzita bioregionu Šumavy. V současných podmínkách ochrany přírodních hodnot NP Šumava jde tedy o to, zabezpečit monitoring vývoje těchto agroekosystémů a zajistit asistenční podporu v podobě extenzivního zemědělského využití. Obojí však v NP Šumava chybí. Pozornost se soustřeďovala především na problematiku horských a podmáčených smrčů, které nedosahují takové

druhové diverzity, jako louky a pastviny bezlesí.

Tento neblahý stav souvisí se strategií „bezzásahovosti“ a ideologií „hlubinné ekologie“, které jsou v přímém rozporu jak se zemědělstvím, tak se samotnou ochranou přírody a udržitelným rozvojem regionu, který se nachází v počátečním stádiu kolapsu jak přírodního prostředí, tak civilizace a její kultury.

Zemědělské obhospodařování a bezlesí

Na území NP Šumava po roce 1989 ztratila lesozemědělská krajina ČR svoji poslední jistotu – důležitost produkční funkce a soběstačnosti ve výrobě potravin. Stále více v podmínkách evropské krajiny přebírá zemědělec úlohu pečovatele o krajinu, nikoli toho, kdo zajišťuje potraviny společnosti. Podobně tato změna role platí i pro lesníky. Obyvatelé Šumavy, kteří jsou vzhledem k dřívějšímu vývoji krajiny potomky zemědělců a lesníků, byli společnou agrární politikou EU a především jednostrannou politikou Správy NP Šumava vytlačeni z krajiny jako nežádoucí. Představa řízené pastvy na horských loukách jako diferencovaný management je pro zastánce bezzásahovosti a „divočiny“ nepředstavitelná. Tím dochází k tomu, že státní správa se v oblasti NP Šumava soustřeďuje především na rigidní ochranu přírody a alternativní programy dotační politiky útlumu nahrazující tradiční zemědělství a lesní hospodářství, kterými pacifikují některé z velkopodnikatelů, žijících na území NPŠ. Stav mezi státní správou a místní komunitou žijící v NP Šumava se tak zákonitě dostal do napětí, kdy státní správa chrání přírodu před přirozeným způsobem využívání, a tím jakoby před člověkem samotným. Přitom podobu a přírodní hodnotu současné krajiny vytvořily právě předchozí generace menších zemědělců a lesníků. Komunikace mezi státní správou a obyvateli krajiny se tak za posledních dvacet let stala jednostrannou diktaturou. Pozice venkova, zemědělce a místní komunity včetně podnikatelské sféry je v defenzivě a jen slabě argumentuje ve prospěch svých legitimních zájmů (Maxa, J. 2002).

7.8. Ekologická újma a škody sociálně společenské

Jedná se o zhoršení bezpečnosti před úrazy, požáry, omezení přístupu, likvidace cest.

Škody na zdravotně-hygienických funkcích a životním prostředí

Prostředí se skládá ze všech faktorů a jevů vně organismu, které na tento organismus působí (faktory fyzikální, chemické, nebo biotické – jiné organismy). Současně ovšem pojem „prostředí“ do značné míry popírá, že okolí organismu bylo založeno takto geometricky: „prostředí“ je nejen nositelem vztahů organismu k vnějším objektům, je také do značné míry součástí organismu samého, což platí také obráceně, souhrn všech organismů poskytuje svému prostředí neopominutelné charakteristiky.

Společenská hodnota lesa v národních parcích je obdobná (podobná) jako u lesů v běžné krajině. Nemůže tedy být společenská hodnota lesa ani v národních parcích podřízena jednostranným zájmům ochrany přírody. Pro společnost (kdy lesy jsou národním bohatstvím) není přijatelné, aby v důsledku tohoto jednostranného úzkého zájmu docházelo ke zhoršování přírodního prostředí jako celku.

Omezování sociální infrastruktury

Základní škodou na obyvatelstvu je zásadní omezování výchovně-vzdělávacích funkcí zákazem a znemožňováním používání historicky vybudovaných a vyznačených turistických tras KČT. Zřízení strážci pak hlídají turisty a místní obyvatele, aby je nevyužívali.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

Lidé rádi navštěvují zdravý a zelený les, poněvadž poskytuje zdravotní osvěžení. Je to způsobeno vyšší vlhkostí vzduchu uvnitř lesa, menšími teplotními výkyvy během dne, poskytováním stínu při letním horku, zmírňováním větrného proudění, vyčištěním ovzduší od prašných a plynných nečistot, vyšší obsah kyslíku, ionizací ovzduší a tvorba prchavých (volatilních) látek. Újma na těchto funkcích by činila 2573 Kč/ha/rok. Tato částka platí pro plochy, kde byl les zlikvidován a plochy, na které je zakázán vstup, tj. je 20 000 ha (Šišák L., 2004).

Škody specifikované Ing. K. Simonem

Jednou ze základních složek životního a přírodního prostředí je les. Každá rozumná společnost své lesy chrání a má k nim úctu, navazuje na práci předcházejících generací a dělá vše proto, aby lesy jako národní bohatství mohla předat následujícím generacím. ČIŽP opakovaně obdržela podněty ve věci ohrožení a poškození funkcí lesa jako složky životního prostředí v NP Šumava a opět fakticky nereagovala. V roce 2008 obdržel NP Šumava 326 miliónů Kč dotací z veřejných prostředků (informace z veřejných zdrojů) na svoji činnost (za tři roky se jedná o skoro 1 miliardu Kč). Je nezbytné uvést, že lesnické organizace před zřízením NP Šumava vytvářely zisk a zabezpečovaly zaměstnanost místního obyvatelstva. Proto vzniká otázka, zda nebyly vydávány veřejné finanční prostředky vlastně na zhoršování přírodního a životního prostředí?

Škody na kulturně-naučných funkcích lesa

„Posláním národního parku Šumava je i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí“

§2, odst. 1 Nařízení vlády ČR č. 163/1991 Sb. o zřízení NP Šumava

Naši předkové moudře věděli, že pokud má stát a občané chránit nejcennější části přírody, které jsou vzácné, je třeba začít u výchovy a vzdělání mladých lidí, kterým umožníme seznámení i s nejcennějšími částmi přírody.

Škody specifikované Ing. I. Vicenou, CSc.

Tyto škody pro společnost vznikají jednak zákazem vstupů do některých zón, takže omezují přístup k poznání přírodních jevů a krás. Na velkých plochách mrtvého lesa omezují možnosti pro estetické prožití volného času. Škody lze vyčíslit částkou ročně 1 663 Kč/ha (Šišák L. 2004).

Trvale jsou omezovány turistické a rekreační příležitosti, rovněž se snižují pracovní příležitosti, takže dochází k degresivní demografickému vývoji.

Zamezování přístupnosti pro obyvatele, turisty, rekreanty a sportovce – Ing. V. Mazín, PhD.

Tato problematika dosud byla na úplném konci zájmu oficiálních struktur Správy NPŠ či akademické obce. Přitom v některých exponovaných lokalitách, kde je přirozený konflikt obou stran, jde o zásadní věc. Turistické stezky historicky vedly vždy po hřebenových partiích přirozených smrčín (kde je i výskyt tetřeva). Problematika je v současnosti vyhocena do nekompromisních postojů, které se radikalizují. Věc "ochrany" Šumavy dospěla do stadia, kdy je chráněna nikoli před kůrovcem, ale před člověkem návštěvníkem. Příručky pro turisty přesvědčují návštěvníky, že jezdit na kole po Šumavě je nepatřičné, že

tak nelze vnímat krajinu a je lépe jít pěšky a mimo nejatraktivnější části Šumavy. To samozřejmě vyvolá napětí mezi oběma stranami, které se vyostřilo do otevřeného konfliktu. Přitom podle zhodnocení všech podmínek vykazuje západní část Šumavy velmi vysoký potenciál cestovního ruchu - bodová hodnota 101 – 200 (Bína, J., 2011). Vedle toho dynamika rozvoje obcí je na nízkém stupni (Novák, J., 2011). Na rozdíl od většiny států EU jsou lesy ČR volně přístupné návštěvníkům a dokonce zde tito občané mohou sbírat pro svoji osobní potřebu plody. Je to zvyklostní právo již z doby Marie Terezie a můžeme říci, že svobodný občan ČR si již nedokáže představit oplocený les s cedulemi zákazu vstupu. Tím spíše je přirozenou touhou a potřebou vstupovat na území NP Šumava, aby člověk mohl poznávat přírodní krásy a mohl žít plnohodnotný vztah s krajinou svého domova a vlasti. Místo toho však Správa NPŠ účelově rozšiřuje hranice vyhlášených PR (např. Jezerní stěna, Svaroh a býv. Juránkova chata) a I. zón, aby znemožnila přístup návštěvníků Šumavy do hřebenových partií. Argumentací pro zpřístupnění celých území NP Šumava ze strany ochránců přírody je výskyt tetřeva. Jestliže má člověk chránit tetřeva hlušce, pak před jeho přirozenými predátory, což jsou liška a kuna, nikoli turista. Vedle zpráv o charakteru tetřeva v kontaktu s člověkem je z poslední doby řada svědectví lesníků a turistů o tom, že tetřev se pohybuje v blízkosti lidí s určitou zvědavostí a lze jej bez větších problémů pozorovat (Železnorudský zpravodaj. P. Šebestová, ročník XII, červenec 2012). Zásadní pro ochranu tetřeva není jeho klid a ochrana před turisty, jako dostatek potravy. Moudrý ochránce přírody vstupuje citlivě do narušené biologické rovnováhy nejvzácnějších lokalit a ovlivňuje mentalitu návštěvníků a obyvatel krajiny tak, aby se zvýšila kultura a sepětí člověka s přírodou. Konflikt mezi ochranou přírodu a turismu tkví v povaze věci a nejedná se o něco nově vzniklého vyhlášením NP Šumava. Přitom je zase jen přirozeností člověka, že turistické stezky vedou po hřebenových partiích. Je tomu tak ve všech pohořích Čech obdobné geologické skladby. V Krušných horách např. jak německá, tak česká strana ochrany přírody se rozhodli využít vyšlapané stezičky a apelují osvětou a agitací na zvýšenou ohleduplnost vůči potřebám přírody. Vycházeli přitom ze zkušeností předků (Lesy, rašeliniště a divocí hrabaví opeřenci (M. Scheffler, 2012). O tom, že člověk je součástí přírody, do které přirozeně patří, avšak musí se v ní umět chovat citlivě a pokorně svědčí mnoho zápisů: „Člověk potřebuje zážitky v přírodě jako protiváhu neklidu a strachu srdce. Svět se stal nebezpečným, ale cesty, které nám ukazují svědomí – zpátky k přírodě – nás mohou z bludného kruhu vyvést.“ (Theodor Heuss 1884 – 1963). Ke kvalitě života, což je jeden z hlavních cílů agroenvironmentální politiky EU, patří právo na pobyt v krajině a přírodě. K tomu patří i obecné právo používat veřejné polní a lesní cesty. Je to základní lidská a občanská svoboda, deklarovaná mimo jiné i silničním zákonem, ale i ústavou. Představa přírodovědců a stoupců bezzásahovosti je naopak cesty rušit, včetně těch, které jsou vymezeny v katastrálních mapách. Podobná snaha je u orgánu státní správy lesů a Lesů ČR, kdy nemají zájem o zaměření a zavedení pozemků lesních cest do katastru nemovitostí při komplexních pozemkových úpravách. Zvláštní fenomén týkající se znepřístupnění krajiny je na několika větších lokalitách bývalých vojenských újezdů, kde se nachází nevybuchlá pěchotní, dělostřelecká a ženijní munice (Hůrka, Stodůlky, Vysoké Lávky). V prvních turistických mapách byly tyto lokality zakresleny po roce 1990, ale pak došlo k prohlášení, že k žádné ekologické zátěži zde nedošlo a dodnes k žádné pyrotechnické očištění nedošlo ... (Valtr, 2012). Naopak v roce 2012 byly tyto životu nebezpečné plochy označeny výstražnými cedulemi ... Správa NPŠ byla nucena pod tlakem veřejnosti a legislativy založit jednotku integrovaného záchranného systému, aby byl v tomto směru

dodržen zákon (za ředitele Mánka), avšak současná Správa ji zrušila a prohlásila, že je to povinnost obcí. Z hlediska turistického ruchu jde také o to zachovat ústavně zaručeného práva na svobodu pohybu (čl. 14 (1) Ústavy). S tím ovšem souvisí potřeba posouzení a návrhu na integrovanou síť účelových komunikací v celém území. Tuto potřebu by mj. měly řešit územní plány obcí. Postoj některých aktivistů (J. Bláha), že oheň je přírodní proces je nepřijatelný až zločinecký.

7.9. Škody na zdravotních funkcích

Dochází ke zhoršení filtrace ovzduší i horizontálních srážek, menší tvorba vzdušného kyslíku a antialergenů i příznivých volatilních látek, přenos imisí do vzdálených míst, zhoršení smogové situace. Za zhoršení přírodního prostředí lze považovat i skutečnost, že kůrovec ničí téměř všechny zbytky původních smrkových porostů, jejichž genetická hodnota je nenahraditelná. Další skutečnosti, které prokazují zhoršování životního prostředí, nejsou v tomto posudku popsány z důvodu, že rozsah zadání toto neumožňuje. Příkladem je možno uvést rozpad skalního masivu pod Stifterovou vyhlídkou.

Ekologická újmu na funkcích lesa dle jednotlivých funkcí jako složky životního prostředí

Bezzásahovost byla prosazována ihned po vyhlášení NP Šumava v roce 1991 a to z počátku na relativně menších územích, přesto v roce 1993 došlo ke kůrovcové kalamitě. Zastánci bezzásahovosti museli (měli) vědět, že lesy v celé ČR jsou oslabeny civilizačními vlivy (imisemi) přičemž zákonodárci tuto skutečnost ošetřili v Nařízení vlády č. 163/1991 Sb., a v zákoně o lesích. Na nezbytnost zásahu proti kůrovcům upozornili pracovníci ČIŽP s působností v ochraně lesa. Na základě jejich podnětu bylo v roce 1993 zpracováno přibližně cca 20.000 m³ kůrovcového dříví v I. zónách NP. V následném období však nepochopitelně bezzásahový režim pokračoval a to na základě rozhodnutí orgánu ochrany přírody. Po roce 2002 byla omezena dozorová činnost v ochraně lesa v NP Šumava a v roce 2008 dokonce musela významná část pracovníků ČIŽP v ochraně lesa opustit svá pracovní místa, z důvodu odlišných názorů na ochranu lesa v NP Šumava. V důsledku bezzásahovosti máme v současné době místo hlubokých šumavských zelených hvozdu přes 20.000 ha odumřelých lesních porostů, popřípadě bezlesí a vytěžených ploch po kůrovcových těžbách. Tato obrovská devastace šumavských lesů a z toho vyplývající ekologická katastrofa nemá v historii Šumavy obdoby.

Největší známá a popsaná katastrofa Šumavy vznikla v letech 1868 až 1878 v důsledku větrné a kůrovcové kalamity, kdy se však jednalo o rozlohu pouze 11.000 ha lesa. Naši předkové (vlastníci lesů a lesníci) měli však enormní snahu poničené šumavské lesy co nejrychleji obnovit a napravit vzniklé škody. Bohužel MŽP na základě požadavku vedení NPŠ vydalo dne 30. 1. 2008 rozhodnutí, kterým udělilo výjimku NP ze zalesňovací povinnosti a zákonnou dvouletou lhůtu pro zalesnění holin prodloužilo až na 30 let. Plocha odumřelých lesních porostů, popřípadě bezlesí a vytěžených lesních porostů po kůrovcových těžbách o rozloze cca 20.000 ha významně ovlivňuje v současné době odtokové poměry daného území, což představuje zvýšení o 10 až 30 %. V době povodní má tato skutečnost vliv na rozsah případných škod. Vláda ČR po povodních v roce 2002 prohlásila, že skuteční veškerá možná opatření k eliminaci případných škod z následných povodní. Prosazováním principu bezzásahovosti zejména po roce 2007 fakticky došlo k opaku, než co prohlašovala a činila vláda. Je zde otázka, zda odpovědní pracovní

prosazující bezzásahovost a odklad zalesňovací povinnosti v NP Šumava by neměli nést spoluzodpovědnost za případné budoucí škody v důsledku povodní. Prognózy publikované v letošním roce v médiích uvádí, že okolo roku 2030 by mělo východní Evropu postihnout sucho, je reálná možnost, že tato změna klimatu zasáhne i naši republiku.

Celé území NPŠ je zahrnuto do CHOPAV, kde mají být uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody). Bezzásahovost je prokazatelně v rozporu s tímto nařízením vlády. Vláda ČR po povodních v roce 2002 prohlásila, že uskuteční veškerá možná opatření k eliminaci případných škod a ochrany občanů před následnými povodněmi. Prosazováním principu bezzásahovosti (divočiny) zejména po roce 2007 fakticky došlo ze strany MŽP k opaku toho, co prohlašovala a činila vláda. Je zde otázka, zda odpovědní pracovní prosazující bezzásahovost a odklad zalesňovací povinnosti v NP Šumava by neměli nést spoluzodpovědnost za případné budoucí škody v důsledku povodní, nebo nedostatek vody. Prognózy publikované v letošním roce uvádí, že okolo r. 2030 by mělo východní Evropu postihnout sucho a změny klimatu s reálnou možností, že tato změna klimatu zasáhne i ČR.

8. Opatření k zajištění udržitelného vývoje

K petici o ochraně a záchraně lesů Šumavy z 19.2.1219 bylo přijato následující usnesení:
Petiční výbor

I. konstatuje, že bezzásahový režim v národních parcích přispívá k šíření kůrovce a tím zhoršuje stav lesních porostů, přispívá k jejich usychání a znemožňuje lesům plnit jejich vodohospodářskou a klimatickou funkci,

II. doporučuje zvážit přehodnocení rozlohy klidových území s výskytem tetřeva na území NP Šumava tak, aby mohlo být účinněji zasahováno proti kůrovci, a zvážil odklad na vyhlásování nových bezzásahových území a ZCHÚ vč. EVL v oblastech se zastoupením smrkových porostů nad 20 % do doby, kdy se zastaví velkoplošné chřadnutí lesů suchem a kůrovcovým přemnožením v celé ČR,

III. pověřuje předsedkyni výboru, aby informovala o průběhu veřejného slyšení a jeho závěrech ministru životního prostředí.

Při projednávání petice hejtmanka Jihočeského kraje I. Stráská k situaci NP Šumava sdělila: Šumavu jsme vyhlásili národním parkem pro ochranu dochovaných hodnot dalším generacím - dnes zmar a zoufalství, J. Kůrka z Plzeňského kraje poukázal na ekonomické ztráty a hejtmán kraje Vysočina J. Běhounek na vazby lesa a vody. V početných příspěvcích starostů obcí bylo upozorněno, že ministr MŽP obcím sliboval v kulturní zóně ponechat 10 %, dnes navrhuje 0,9 %, starostka městyse Strážný J. Králíková uvedla, že starostové jsou trestně odpovědní za řádné hospodaření, což by mělo stejně platit také u státní správy, dále mnoho dalších příspěvků požadovalo zastavení neudržitelného vývoje - ekologického rozvratu Česka.

Uvedené ZCHÚ Šumava je v souladu Politikou územního rozvoje ČR - aktualizace č.1 a Zásadami územního rozvoje Plzeňského kraje - aktualizace č.4.

Vzhledem ke složitosti uspokojivého řešení problematiky obcí v NPŠ, se doporučují následující konkrétní opatření

Jako podklad pro nově navrhovanou zonaci je nutno zpracovat

- Vyhodnocení managementu dosavadních zón vč. biologického hodnocení, které je dle zák. č. 114/1992 Sb., nutno zpracovat před zahájením některých činností, které mohou poškodit nebo jinak nepříznivě ovlivnit přírodu v oblastech požívajících některou z forem zákonné ochrany vč. dopadů samovolných přírodních procesů a návrh managementu navrhovaných zón
 - Vyhodnocení vodohospodářské situace ve vazbě na CHOPAV
 - Vyhodnocení situace mokřadů a rašelinišť, zejména ve vazbě na Ramsarskou úmluvu
 - Vyhodnocení zajištění podmínek Biosférické rezervace UNESCO
 - Vyhodnocení požadavků Natura 2000 - EVL Šumava (provést srovnávací analýzu botanického mapování před vymezením EVL) a Ptačí oblast Šumava
 - Vyhodnocení monitoringu chráněných biotopů / habitatů a chráněných rostlinných i živočišných taxonů
 - Územní studii sídelní struktury v NPŠ, tj. zastavěná a zastavitelná území obcí včetně jejich ochranných pásem, ale i dopravní a technickou infrastrukturu včetně jejich ochranných pásem, se zapracováním vodních zdrojů a jejich ochranných pásem, dále solitérní objekty v krajině, zemědělské farmy, ale i obhospodařované louky a obhospodařované vodní plochy.
- Zpracovat Plán péče
 - Zpracovat koncepci zajištění klimaxových lesů v NP Šumava
 - Zpracovat koncepci ekologické stabilizace NPŠ s vymezením systémových cílů, způsobů jejich dosažení, vč. zpětné kontroly a regulace podle odchylek.
 - Při řešení zonace doložit i ekonomické a sociální dopady - zejména na dotčené obce a edukační a odpočivné funkce návštěvníků
 - Při řešení zonace předložit a schválit návrh turistických tras pro letní a zimní období
 - Vyhlásit 15-leté moratorium na navrhování zonace, tedy až do období vyřešení kůrovcové kalamity a přírodního rozvratu Šumavy.

Protože zonace zahrnuje i obce, které jsou součástí NPŠ a bezprostředně výrazně ovlivňuje návazná území jak Plzeňského, tak Jihočeského kraje, je nezbytné zpracovat územní studii celé Šumavy, neboť je ve správním území dvou krajů (výrazně chybí regionální územní plán Šumavy, který v minulosti byl běžný).

Zásadní je bezpečnost systému ochrany přírody, neboť chceme žít v bezpečném světě, tedy nutnost dobře řídit a správně rozhodovat. Současná celostátní kůrovcová kalamita, vzniklá vnucenou bezzásahovostí v NP Šumava by nás měla dostatečně poučit.

Další a návazná opatření pro obnovu a zvyšování ekologické stability krajiny

Pro zajištění obnovy a zvyšování ekologické stability krajiny, ve smyslu trvale harmonického rozvoje jsou potřebná a nutná další následující opatření:

- Zpracovat porovnávací studii ekologické stability, biodiverzity a ekonomických a sociálních dopadů
 - a) centrální Šumavy v okolí Poledníku (ČR)
 - b) oblasti Gross Arber / Velký Javor (SRN)
 - c) Hochficht (Rakousko)

- Omezit velikost NP Šumava po vzoru NP Bayerische Wald, neúměrně velká rozloha NPŠ neumožňuje řádnou péči, což potvrzuje současný stav přírodního prostředí
- Umožnit obcím v NPŠ aby v místním referendu se rozhodli, zda chtějí být součástí NPŠ, či se stát součástí CHKO Šumava
- Doložit navrhovanou zonaci exaktními studiemi nezávislých zahraničních i domácích odborníků (nezávislími na financích MŽP)
- Zachovat třístupňovou zonaci, označení zón provést podle oficiální kategorizace krajinných typů, např. III. zónu označit jako sídelní, zónu přírodní vypustit, neboť se jedná pouze o samostatné enklávy unikátních geobiocénů
- Zpracovat plán zalesnění přírodně neobnovených míst
- Zpracovat postupnou změnu druhové skladby dřevin vč. výchovných zásahů na plochách v lesních porostech
- Zpracovat opatření ke zvýšení retence vody v území spočívá zejména v zachování trvalých travních porostů v pramenných územích, příp. údolních polohách vodních toků
- Zpracovat opatření k revitalizaci rašelinišť a mokřadů
- Zpracovat opatření k zachování zvláště chráněných druhů rostlin
- Zpracovat opatření k zachování chráněných biotopů
- Zpracovat opatření k zachování zvláště chráněných druhů živočichů
- Řešit celkovou revitalizaci krajiny, případně krajinářské úpravy v rekreačně využívaných lokalitách
- K zajištění udržitelného vývoje zajistit mitigační opatření k ochraně před aridizací území v důsledku stresových faktorů klimatických změn a disturbance hřebenových smrčín zejména revitalizací rašeliništních lokalit, mokřadů a pramenišť a retenčními vodními plochami
- Soustředit se na skutečnou ochranu přírody a zachování jejích hodnot a celosvětově vědecký ekosystémový asistenční management
- Obnovovat přírodě blízkou druhovou skladbu Šumavy
- Pečovat o genofond původních šumavských dřevin - obnovit lesní školky a genofond
- Napravovat věkovou a prostorovou skladbu a texturu lesa
- Napravovat nerušený vodní a půdní režim
- Zlepšovat narušené vazby lesních porostů a zoologické složky, vč. predátorů
- Zpracovat problematiku vazeb jednotlivých sídel a návazné přírody
- Zajistit skutečnou spolupráci s obyvateli NPŠ a CHKO Šumava
- Specificky řešit oblast vzácných ekosystémů horských květnatých luk, která je závislá na energomateriálových vkladech člověka
- Obnovit zásady monitoringu a jeho pravidelného vyhodnocování a zejména následných úprav odpovídajícího managementu.

Základní potřebou je, pokud možno, obnovit ekologicky stabilní lesní biotopy a mozaikovitou strukturu krajiny, která pak díky vysokému podílu ekotonů, tj. přechodových zón různých biotopů, např. lesa, vodních ploch a bezlesí má vysokou biodiverzitu a ekologickou stabilitu. Potřebné je v návrhu zonace

- zohlednit vícevrstevnatou ochranu NP Šumava při specifikaci požadavků

- bez vyhodnocení současného stavu nelze zónovat

- používat definované pojmy, pokud tomu tak není, tyto pojmy definovat.

Příklady nám poskytuje zejména Středozezí, kde po likvidaci jedinečných cedrových, vavřínových, borových či dubových lesů jen lokálně dochází k jejich individuální obnově

osvícenými jedinci.

Obnova lesa Instituto Terra v Brazílii

Dokumentární fotograf Sebastiao Saldago po návratu z válečné Afriky se navrátil do rodinné farmy v údolí Rio Doce v Brazílii. Tam pozůstala zničená krajina - vyprahlé bezlesé kopce s invazní africkou trávou. Toto území o rozloze cca 700 let dokázal se svou ženou v období 2001 - 2019 díky obrovskému úsilí přeměnit výsadbou statisíců stromů na zalesněnou krajinu, kde stromy zachytí až 60 % srážek, s bohatou ornitofaunou i bohatstvím hmyzu. K obnově půdní úrodnosti byla využita rychle rostoucí krátkověká rostlina *Schizolobium amazonicum*. Dnes je zde rezervace Instituto Terra (Anne Fontaine Foundation), putovní výstava proběhla i v Praze v r. 2005.

Návrh ukazatelů na sledování vlivů zonace NP Šumava,

tj. koncepční vhodnosti a udržitelnosti

- zachování příznivého stavu či zlepšení stavu předmětů ochrany, zejména prioritních habitatů vč. chráněných a ohrožených vegetačních a zoologických taxonů
- zajištění retenčních schopností krajiny při sledování vodohospodářských ukazatelů
- zachování příznivého krajinného rázu
- zachování biodiverzity zejména horských květnatých trvalých travních porostů (vstavačové, úpolínové, rdesnové - *Bistorta major* aj. louky).

Porušování právních předpisů v NP Šumava

1) NATURA 2000 tvoří soustava chráněných území - ptačí oblasti (PO) a evropsky významné lokality (EVL), která byla vytvořena na základě požadavků Směrnice 2009/147/ES (o ptácích) a 92/43/EHS (o stanovištích). K NP Šumava se vztahuje Nařízení vlády č.132/2005, kde je seznam EVL a dále Sdělení MŽP o EVL, které EVL byly zařazeny do evropského seznamu: CZ0314024 Šumava (171.958,7 ha).

2) Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

V § 15 odst. 2 uvedeno, že veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením. V komentáři k tomuto ustanovení je uvedeno, že vymezuje rámec pro veškerou činnost orgánů veřejné správy, včetně základní zásady, ze které vychází péče zajištěná státem o dané území.

V § 16 - Základní ochranné podmínky národních parků, kde v odst. 1 je uvedeno, že na celém území národních parků je mj. zakázáno:

dle písmene j) - měnit stávající vodní režim pozemků,

dle písmene o) - měnit přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany NP.

Přibližně 20.000 ha holin, odumřelých lesních porostů a vytěžených ploch po kůrovcových těžbách odporuje zachování a zlepšení přírodních poměrů, mění přírodní prostředí (včetně vodního režimu) a zároveň odporuje cílům uvedeným při vyhlášení NP Šumava. Uzákonění bezzásahového režimu odporuje všem výše uvedeným zákonným ustanovením.

V § 22 je uvedeno, že ustanovení o zásahu proti škůdcům lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody. Orgán ochrany přírody v rámci svého rozhodování (kladném i záporném) bere na sebe odpovědnost, že jeho rozhodnutí bude v souladu s jinými ustanoveními toho popř. jiného právního předpisu.

- v § 45b odst. 1) je uvedeno, že poškozování evropsky významné lokality zařazené do národního seznamu je zakázáno.

- v § 45c - Ochrana evropsky významných lokalit

v odst. 2) je uvedeno, že EVL vyhlášené podle odstavce 1 jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo k zničení evropských stanovišť, anebo stanovišť evropsky významných druhů, vyžadujících územní ochranu tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost. K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit souhlas orgánu ochrany přírody.

- v § 45h odst. 1) je uvedeno, že jakákoliv koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek. To se nevztahuje na plány péče zpracované orgánem ochrany přírody pro toto území.

- v § 45h odst. 2) je uvedeno, že při hodnocení důsledků koncepcí a záměrů podle odstavce 1 se postupuje podle zvláštních právních předpisů o posuzování vlivů na životní prostředí. Ve vztahu k § 45 písm. h) lze konstatovat, že plánované, nebo dokonce uzákoněné nezasahování na takto velké ploše zcela určitě může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. Lze prokázat, že k závažnému poškození již došlo (ve vztahu k 20.000,- ha holin, odumřelých lesních porostů a vytěžených ploch po kůrovcových těžbách), předmět ochrany nebo celistvost EVL (jak druhy, tak stanoviště) byl ovlivněn. Dochází i k následnému negativnímu ovlivňování druhů, které jsou na toto stanoviště vázána. Z tohoto pohledu tak není dodrženo ustanovení § 45 odst. 2) písm. h) a následně ustanovení § 45 odst. 1) písm. i).

Rozsah bezzásahových území v NP Šumava nebyl dosud hodnocen ani podle zák. č. 244/1992 Sb., ani podle zák. č. 100/2001 Sb., či zák. č. 167/2008 Sb. o ekologické újmě. Nařízením vlády č. 681/2004 Sb. byla vymezena Ptačí oblasti Šumava, jejímž cílem je zachování a obnova ekosystémů významných pro vyjmenované druhy ptáků, např. kulíška nejmenšího, sýce rousného a datlíka tříprstého, jejichž výskyt je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy. Biotop těchto silně ohrožených druhů byl fakticky zničen, datlík přežívá na kůrovcových stromech.

3) Listina základních práv a svobod (2/1993 Sb.)

Zřejmě dochází i k porušení čl. 35 Listiny základních práv a svobod zejména ve vztahu k veřejnému zájmu na zachování a ochraně životního prostředí, včetně nerespektování právních předpisů, jak je výše uvedeno. V neposlední řadě dochází k možnému zvyšování rizik a škod z případných povodní.

4) Nařízení vlády č. 163/1991 Sb., kterým byl zřízen Národní park Šumava a zároveň byly stanoveny podmínky jeho ochrany

V § 2 odst. 1 citovaného nařízení vlády je mj. uvedeno, že posláním NP Šumava je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a zachování typického vzhledu krajiny (přírodní prostředí zobrazuje 9 podkategorií a to je Biosféra, Fyzikální pole, Klima, Lesy, Ovzduší, Půda a horninové prostředí, Pojmy prostředí, Povrchové a podzemní vody a Země). Přibližně 20.000 ha odumřelých lesních porostů, vytěžených ploch po kůrovcových těžbách a nezalesněných holin je prokazatelně v rozporu posláním NP Šumava, což je

zachování nebo zlepšení přírodního prostředí a zachování typického vzhledu krajiny. Jedná se o 36 % rozlohy lesů celého NP, popř. o 42 % rozlohy lesů pod přímou správou NP Šumava, kde došlo ke zhoršení přírodního prostředí. Hluboké šumavské hvozdy (typický vzhled krajiny), které měly být chráněny pro jejich jedinečnost a cennost, nahradily mrtvé lesy, torza jednotlivých souší a velké kůrovcové holiny.

V § 2 odst. 2 je uvedeno, že hospodářské a jiné využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů podle odstavce 1. Rozsáhlé odumřelé plochy lesních porostů, vytěžených ploch po kůrovcových těžbách a nezalesněných holin naopak zhoršují přírodní poměry v lesích Šumavy.

V § 9 odst. 2 je uvedeno, že lesy NP se vyhlášují za lesy zvláštního určení (popř. lesy ochranné).

V § 9 odst. 3 je uvedeno, že v 1. zónách se uplatňují jen pěstební a těžební zásahy dohodnuté s orgánem státní ochrany přírody. Nezbytnost uvedení tohoto ustanovení do nařízení vlády bylo zejména z důvodu poškození lesů civilizačními vlivy (imisemi) a rozsahem smrkových monokultur v NP. Tyto a další skutečnosti vedly k nezbytnosti respektovat princip - preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů, který byl historicky respektován.

Prosazování bezzásahovosti (bez opory v zákoně) vedlo ke zhoršení přírodního prostředí a přírodních poměrů na rozsáhlém území šumavských lesů a k současné ekologické katastrofě.

5) Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon) – lesy NP jsou lesy zvláštního určení nebo ochranné

Z § 8 vyplývá, že do kategorie lesů zvláštního určení se zařazují lesy, u kterých je deklarován veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním.

Dle § 11 odst. 2 má vlastník lesa (nebo ten, kdo vykonává práva a povinnosti vlastníka) povinnost usilovat o to, aby funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale). Tím, že NPŠ a MŽP svou činností, popř. nečinností (orgán ochrany přírody je součástí NP Šumava a vykonává zároveň i státní správu lesů ve své působnosti, včetně MŽP) zapříčinily odumření lesních porostů, vytěžených ploch po kůrovcových těžbách a nezalesněné holiny na ploše přibližně 20.000 ha, vznikla škoda na životním a přírodním prostředí, kterou způsobili odpovědní pracovníci.

Dle § 11 odst. 3 má vlastník lesa právo na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese (v lese zvláštního určení) vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Při nesouhlasu podle § 22 zákona o ochraně přírody a krajiny s ustanovením o zásazích proti škůdcům, popř. rozhodnutími o bezzásahových zónách vydaných orgány státní správy, vzniká újma na lesích, za kterou odpovídá dotčený orgán ochrany přírody.

Dle § 32 odst. 6 je vlastník lesa (nebo ten, kdo vykonává práva a povinnosti vlastníka) povinen hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků.

Dle § 31 odst. 6 musí vlastník lesa zalesnit holiny na lesních pozemcích do dvou let od jejího vzniku

Dle § 32 odst. 6 je vlastník lesa (nebo ten, kdo vykonává práva a povinnosti vlastníka) povinen hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků.

MŽP na zhoršení životního a přírodního prostředí fakticky nereaguje, přestože se jedná o

ekologickou katastrofu. Ač zákon deklaruje veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí, MŽP (včetně příslušného orgánu státní správy a vrchního státního dozoru) je prakticky nečinné. Dokonce to dochází tak daleko, že po roce 2007 se dozorová činnost zaměřila na drobné vlastníky lesa, obecní a městské lesy, kde fakticky bezvýznamné porušení povinností v ochraně funkcí lesů, jako složce životního prostředí, je pokutováno. Obrovské škody na životním a přírodním prostředí v NP Šumava však pro dozorové orgány zřejmě doposud nejsou prioritou.

Orgán ochrany přírody v rámci svého rozhodování musí zvážit, zda nemůže dojít ke zhoršení nebo poškození přírodního prostředí a přírodních poměrů. Zároveň má povinnost chránit veřejný zájem k zachování nebo zlepšení životního a přírodního prostředí. Odpovědní pracovníci orgánu ochrany přírody zejména po roce 2007 při vyhlášení bezzásahových území porušili uvedená ustanovení právních předpisů. Zvláštní posouzení si zaslouží Příkaz ředitele NP Šumava č. 10 ze dne 31. 3. 2010, kterým bylo uloženo neprovádět opatření proti škůdcům.

Dle informací z médií docházelo k prodeji dřevní hmoty z NP Šumava v cenách, které byly významně nižší, než byla cena v místě a čase obvyklá a zároveň se těžební činnost prováděla za ceny vyšší, než byly ceny v místě a čase obvyklé.

Ve vztahu k těmto skutečnostem nemusí být pouhou fantazií, že tzv. bezzásahovost mohla být dobře vymyšleným byznysem. Mediálně hájené přírodní procesy a divočina (ve vztahu k právním předpisům se jedná o neznámé pojmy) mohly být zástěrkou pro obhajobu neustálého rozšiřování bezzásahových zón. S tím související trvalé těžby kůrovcového dřeva v zásahových územích, ve kterých zároveň vzniklo i současných 16.000 ha odumřelých lesních porostů.

Po roce 2007 se tento záměr nějak vymkl kontrole a výsledkem je ekologická katastrofa a škody na funkcích lesa jako složce životního prostředí.

Používání pojmů divočina, bezzásahovost, popř. přírodní procesy, nemá žádné opodstatnění, neboť nejsou součástí žádného právního předpisu. Při odpovědné a zákonem stanovené ochraně lesa nevznikají žádné velké holiny. Velké holiny po kůrovcových těžbách vznikly pouze a jen z důvodu vyhlášení bezzásahových území a neplněním povinností v ochraně lesa. Při odpovědné ochraně lesa proti hmyzím škůdcům se podařilo po staletí zachovat šumavské lesy bez poškození přírodního a životního prostředí a relativně zdravé. Staleté lesní porosty (200 - 400 let) na Pramenech Vltavy, Trojmezná a dalších lokalitách byly toho dokladem. Za posledních 20 let však došlo k odumření lesních porostů, vzniku rozsáhlých ploch po kůrovcových těžbách a k nezalesněným holinám na rozloze přesahující 20.000 ha a to za „odborného“ rozhodování pracovníků orgánů státní správy.

Odpovědní pracovníci NPŠ a MŽP ihned od počátku vyhlášení NP Šumava v rozporu s vědeckým a historickým poznáním vyhlásili bezzásahová území a to zejména v ochraně proti hmyzím škůdcům (kůrovcům), nerespektovali poznání a předpisy, které byly přijaty např. při vyhlášení přírodní rezervace Trojmezná hora (bezzásahovost vyjma zásahům proti hmyzím škůdcům). První negativní dopady v důsledku bezzásahovosti v NP Šumava se projevíly v krátké době na počátku devadesátých let. Tehdejší ministr životního prostředí vyhlásil mimořádný stav, kdy se jen v I. bezzásahových zónách v roce 1993 zpracovalo a asanovalo 19.000 m³ kůrovcového dříví. Již v této době bylo vedení NP Šumava a Ministerstvu životního prostředí (dále jen MŽP) známo prokázáno, že bezzásahovost vede

ke kůrovcovým kalamitám, likvidaci lesa, starých lesních porostů (nenahraditelné složky životního prostředí) a tím k poškození přírodního a životního prostředí. Vyhlášením a dalším rozšiřováním bezzásahových území došlo a dochází k porušení právních předpisů a poškození přírodního a životního.

Na poškození přírodního a životního prostředí NPŠ byl upozorněn pan předseda vlády a pan předseda Parlamentu Petici (z 10. 4. 2010) za zastavení narůstající ekologické katastrofy v NP Šumava v důsledku rozsáhlé kůrovcové kalamity a za přijetí opatření, která by odstranila stávající nečinnosti orgánů státní správy v ochraně lesa. Petici mj. podpořili a podepsali pan prezident Klaus a pan prezident Zeman. MŽP na uvedenou Petici odpovědělo a informovalo petenty, že v NP Šumava je postupováno v souladu s právními předpisy a závěrem ujistilo, že problematika péče o les patří mezi priority MŽP. Velice zvláštní odpověď ve vztahu ke znaleckému posudku č. 33 – 9/2008, kterým byly prokázány škody na lese – nenahraditelné složce životního prostředí ve výši 32,7 miliard Kč. Veřejné zdůvodnění, proč vedení NP Šumava vyhlášovalo a rozšiřovalo bezzásahových území, úmyslné permanentní přetrvávání kůrovcových kalamit, kdy vysoké těžby dřeva zajišťovaly finanční prostředky. Tyto finanční prostředky prokazatelně nebyly účelně vynakládány k zachování a zlepšení přírodního prostředí.

Před předáním lesů v roce 1990 bylo na celém území NP Šumava zpracováno pouze 6.453,- m³, kůrovcového dříví, což bylo 0,1 m³ na 1 ha, kůrovec byl v základním stavu. Z veřejných zdrojů bylo zjištěno, že od počátku zřízení NP Šumava v roce 1991 do konce roku 2008 bylo vytěženo 1.008.473,- m³ kůrovcového dříví, tj. průměrně ročně 56.026,- m³ kůrovcového dřeva ročně (8.6 x více než před vyhlášením NP) a zároveň docházelo k postupnému odumírání lesních porostů v bezzásahových zónách.

Rozšiřováním bezzásahovosti zejména po roce 2005 došlo k dalšímu nárůstu těžeb kůrovcových těžeb v sousedních zásahových lesních porostech. V období roku 2007 se na veřejnost dostaly informace, že NP Šumava prodává kůrovcové dříví za ceny významně nižší, než byly ceny v čase a místě obvyklé ve vztahu k prodejm kůrovcového dřeva např. Lesy ČR s. p. a Vojenskými lesy. Tyto informace nasvědčovaly o tom, že rozšiřování bezzásahových území souviselo s dobře vymyšleným byznysem, výhodným pro skupinu pracovníků, kteří o rozšiřování bezzásahových území a prodeji kůrovcového dřeva rozhodovali. Zarážející je, že MŽP na podnět ve věci prodeje kůrovcového dříví za ceny významně nižší, než byly ceny v místě a čase obvyklé, reagovalo dopisem č. j. 43186/ENV/14 ze dne 6. srpna 2014, ve kterém konstatovalo, že kontroly cen prodeje kůrovcového dříví z NP Šumava po roce 2007 neprovádělo a provádět nebude.

NPŠ byl dotován z veřejných prostředků i když nevydával finanční prostředky na obnovu lesa (zalesňování holin, péči o kultury a ochranu lesa v bezzásahových územích a na územích, kde byla prodloužena povinnost zalesnit holiny v zákonem stanovené lhůtě), prokazatelně se jednalo o nevhodné vynakládání veřejných finančních prostředků a to nejen ve vztahu k původním lesnickým organizacím před vyhlášením NPŠ. MŽP rozhodnutím ze dne 30. 1. 2008 udělilo výjimku ze zalesňovací povinnosti, kdy dle § 31 odst. 6 zákona o lesích musí vlastník lesa zalesnit holiny na lesních pozemcích do dvou let od jejího vzniku, tuto lhůtu pro zalesnění holin v NPŠ MŽP prodloužilo na 30 let. Rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s veřejným zájmem na zlepšení a ochranu životního prostředí a v rozporu s povinností zachovat nebo zlepšit přírodní prostředí v NPŠ.

Pracovníci ochrany lesa ČIŽP dlouhodobě na porušování právních předpisů v ochraně lesa a na škody na přírodním a životním prostředí NPŠ upozorňovali, což prokazovala i zahájená správní řízení o uložení pokut v celém období. MŽP jako odvolací orgán tyto rozhodnutí většinou měnila, výsledkem bylo snížení sankcí na minimální částky. Vedení ČIŽP na počátku roku 2008 přistoupilo k „normalizaci“ posuzování porušování právních předpisů v ochraně lesa a poškozování přírodního a životního prostředí v NP Šumava. Výsledkem této „normalizace“ bylo odvolání většiny vedoucích pracovníků ochrany lesa z pracovních míst, následně tito pracovníci ochrany lesa museli ČIŽP opustit, nebo dostali výpověď.

Zvláštním paradoxem je, že stát prostřednictvím státní správy za drobné přestupky (nepatrné ve vztahu ke škodám v NP Šumava) při poškození životního prostředí v lesích drobných vlastníků, obcí a měst ukládá pokuty. Zároveň stejný orgán státu sankcionuje vlastníky pozemků (zahrad) za to, že porazí i jediný strom, které sami zasadili (případně jejich předci) a za nedodržení povinnosti uvedené v zákoně o ochraně přírody a krajiny.

Stát (státní správa) zároveň umožňuje úzké skupině tzv. ochránců přírody prosazujících "divočinu" za podpory „odborníků“ z neziskovek, specialistům na lesy (veterinářů, geologů, chemiků...) v rozporu s veřejným zájmem beztrestně poškozovat přírodní a životní prostředí.

Odložením trestních oznámení ve věci škod na přírodním a životním prostředí v lesích NP Šumava byl vysloven právní názor, že škody na přírodním a životním prostředí nejsou trestné. Toto byla příčina dalších škod na přírodním a životním prostředí a skutečností souvisejících s obecním ohrožením.

9. Faktografické a historické konsekvence

9.1. Národní park Šumava, jeho vznik, záměry a současné úkoly

Vzhledem k někdejší, pestré filigránské skladbě krajinné matrice bylo Česko označováno jako „zahradu Evropy“, Šumava, vzhledem k souvislému lesnímu komplexu jako „zelená střecha Evropy“. Náš venkov a zemědělství, které bylo primárně založeno na principu zodpovědnosti a sounáležitosti s přírodou, bylo rozvráceno násilnou kolektivizací. Naši lesní krajinu se novodobě moderně podařilo hazardně rozvrátit nezodpovědnou totalitní bezzásahovostí naturalistického zdivočení, pomocí pseudovědeckých ideologických frází a fabulací.

"Téměř až do konce 30.let 20. století byla Šumava zalidněná, políčka obdělávaná a vypásána v potu tváře a při nesmírné dřině, selské lesy chráněny jako oko v hlavě a dědictví budoucím generacím, cesty udržované, krajina kultivovaná. Obyvatele obou národností tvrdé podmínky hor nerozpojovaly, naopak vedly k soudržnosti. Nebyly zde žádné dráty, zákazy, vojenské prostory, hraniční pásma ...

Nejprve došlo k vyhnání českých obyvatel z území obsazených fašistickým Německem. A po něm přišel odsun německých obyvatel ... Brzy potom nastaly další změny, a tak pro obyčejného člověka vlastně státní hranici suplovaly cedule ohraničující vojenský prostor nebo hraniční pásmo. Centrální Šumava s nejkrásnějšími přírodními partiemi se po dlouhá desetiletí stala jen tušenou skutečností. Jen co padly tyto zátarasy, přispěchali s dalšími omezeními ochráněři ..."

Z předmluvy Milana Pokorného ke knize Zdeňka Roučky Tenkrát na Šumavě

Národní park Šumava byl zřízen Nařízením vlády č. 163/1991 Sb., kterým bylo stanoveno, že jeho posláním je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a zachování typického vzhledu krajiny a současně stanoveny podmínky jeho ochrany, přičemž podle § 9 jsou lesy NPŠ vyhlášeny za lesy zvláštního určení, u kterých je státem garantován veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí.

Ochrana šumavských lesů byla realizována dlouhodobě před vyhlášením NP Šumava. V minulém století např. v roce 1933 byla vyhlášena státní přírodní rezervace Trojmezna hora, následně Rokytská slat', Jezerní slat' a další. V roce 1950 došlo vyhláškou Ministerstva školství, věd a umění č. 85 ze dne 9. ledna 1950 k obnovení a rozšíření přírodní rezervace Trojmezna hora. Těžba dřeva zde byla omezena pouze na zabránění nebezpečí možného rozšíření hmyzích škůdců, zejména kůrovců (fakticky byla dlouhodobě realizována bezzásahovost při zajišťování ochrany lesa). Lesnické organizace, které zajišťovaly obhospodařování lesů před vyhlášením NP Šumava (do roku 1991) byly ziskové, zajišťovaly zaměstnanost místnímu obyvatelstvu a zároveň předaly NP Šumava nejzachovalejší lesní ekosystémy v rámci střední Evropy.

Nemusíme být ani vědci, abychom pozornýma očima postihli změny na Šumavě. Skličující realitu poskytují nejen zalesněné plochy smrkovými porosty postižené kůrovcem, ale i původní porosty klečové borovice blatky v modravském komplexu, které řídnu a pomaleji rostou. V Rokytské slati nechybí ani keře výšky do jednoho metru a klesá počet výhonků. Vymizely i lišejníky, indikující kvalitu ovzduší. Přestože jsem rozeným optimistou, nedovedu říci, jak budou naše chráněné plochy vypadat za 50 či 100 let. Rád bych si přečetl poctivý názor ekologa – futurologa.

šumavský pamětník MUDr. Otto Kaskoun

Doporučení RNDr. S. Kučery při vniku NP Šumava

Šumava ve svém celku není divočinou, šumavskou krajinu, až na výjimky, spoluvytvářel člověk, který bezděčnou podporou přirozeného bezlesí a záměrným rozšiřováním bezlesých ploch se stal spoluvůrcem hodnot zdejší přírody. Jistě je možno ze dne na den ukončit hospodaření a nechat vše přírodě - nehledíme-li na čas, „ostrov“ zůstane zelený, jen vnitřní struktury budou podléhat změnám. Měřítkem času pro regeneraci lesa bude pak několik staletí, tato cesta ke stabilizaci může trvat i více než jedno tisíciletí. Les je vůdčím a určujícím ekosystémem zájmového území, který ovlivňuje a někdy i podmiňuje stav jiných, kontaktních ekosystémů, např. rašelinišť. Péče o les proto vždy bude, zejména v této centrální části pohoří, kostrou a nejvýznamnějším článkem péče o národní park. Důležité je hledat cesty k nápravě pro budoucnost, pro níž chybějí předpoklady právní i fyzické. Ve vztahu k lesním ekosystémům vyplývá naléhavá potřeba úcelového hospodaření vč. I. zóny, jen při dodržení této zásadní podmínky mohou považovat za přijatelné současné vymezení zóny I. na lesním fondu. M.j. uvádí dvě možné polohy:

- pohled neodborného sympatizanta, ale i vzdělaného ryzího teoretika, který vidí tuto oblast nahlédem z letadla: jako homogenní zelený ostrov, který je možno udržet v celistvosti minimalizováním lidských zásahů a činností vůbec
- pohled ekologa s praktickou zkušeností lesního či zemědělského hospodáře, který vidí věci horizontálním pohledem: různorodost přirozených stanovišť, porostní stadia ovlivněná způsoby hospodaření minulého i současného, atd., atd.

Les je vůdčím a určujícím ekosystémem zájmového území, který ovlivňuje a někdy i podmiňuje stav jiných, kontaktních ekosystémů, např. rašelinišť. Péče o les proto vždy bude, zejména v této centrální části pohoří, kostrou a nejvýznamnějším článkem péče o národní park. Smrčiny, jako klimax klimatický, nehojně zastoupené v nejvyšším stupni v příhraniční oblasti, jsou v úhrnu dosti poznamenány hospodářskými zásahy. Až na nevelké části, mají co do struktury úplnou převahu znaků kulturního lesa. Klimatické lesní klimaxy v nižších vegetačních stupních byly vesměs ovlivněny hospodářskou exploatací lesa. Je samozřejmé, že i zcela kulturní a stejnověkové kultury s vyšším zastoupením buku, nebo přerostlé pastevní pařeziny, významně zvyšují pestrost vegetace, umožňují přežívání doprovodných druhů podrostu a tak jsou potenciálními rezervami pro regeneraci přirozené lesní vegetace. Současný všeobecně nedobrý stav lesů v zájmovém území je celkem znám. Důležité je hledat cesty k nápravě pro budoucnost, pro níž chybějí předpoklady právní i fyzické. Ve vztahu k lesním ekosystémům vyplývá naléhavá potřeba úcelového hospodaření vč. I. zóny. Jen při dodržení této zásadní podmínky mohou považovat za přijatelné současné vymezení zóny I. na lesním fondu, na němž jsem se spolupodílel. Velmi povšechně lze zobecnit, že téměř bez zásahu lze ponechat edafické klimaxy - na rašelinných, zamokřených, suťových aj. extrémních stanovištích. Maximalistické řešení národního parku a jeho I. zóny neodpovídá přírodní realitě. Šumava ve svém celku není divočinou, šumavskou krajinu, až na výjimky, spoluvytvářel člověk, který bezděčnou podporou přirozeného bezlesí a záměrným rozšiřováním bezlesých ploch se stal spoluvůrcem hodnot zdejší přírody.

Ing.arch. M. Říha, býv. náměstek ministra životního prostředí:

Lesy národních parků ovšem nemohou sloužit jen jako zkumavka – jako přírodovědecká laboratoř pro jeden vědní obor. Musí plnit daleko více funkcí. Dnešní správa a ochrana lesů je prováděná proti vůli, vzdělání a zkušenosti mnohých lesníků, ale také obecních a krajských samospráv, podnikatelů v zemědělství, lesním hospodářství a navazujícím zpracovatelském průmyslu i v cestovním ruchu.

Lesnické organizace, které zajišťovaly obhospodařování lesů před vyhlášením NP Šumava (do roku 1991) byly ziskové, zajišťovaly zaměstnanost místnímu obyvatelstvu a zároveň předaly NP Šumava nejzachovalejší lesní ekosystémy v rámci střední Evropy. Lesnictví bylo v důvodové zprávě popsáno jako nejvýznamnější plošná aktivita na území národního parku se zřetelem na jeho zvláštní poslání, což bylo rozuměno jako zachování a zlepšení přírodního prostředí, kdy lesy tvoří nenahraditelnou složku životního prostředí. Existence zdravých lesů se staletými porosty před vyhlášením NP Šumava prokazovala, že zásahy proti hmyzím škůdcům neměly na tyto lesní porosty žádný negativní vliv, naopak tím došlo k jejich zachování. Stejně tak nedocházelo lesnickými opatřeními proti hmyzím škůdcům k žádnému negativnímu vlivu na přírodní procesy daného území, viz důvodová zpráva, ve které je uvedeno, že území Šumavy patří k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě.

O směřování ochrany Šumavy by se mělo diskutovat a oponovat, neboť rozhodnutí o výrazné, resp. zásadní změně ekosystémového managementu tohoto veřejného statku by mělo být záležitostí společenské volby a společenského konsensu. Šumava je v současnosti konzervativně chráněna složitou soustavou územních omezení, přičemž tento systém je pro obce, obyvatele a návštěvníky netransparentní, převážně restriktivní, navíc v konkrétních situacích často odvislý od blahovůle či ambiciozních záměrů několika jedinců „vrchnostenské“ Správy či Ministerstva životního prostředí. Šumava je v současnosti konzervativně chráněna složitou soustavou územních omezení, přičemž tento systém je pro obce, obyvatele a návštěvníky netransparentní, převážně restriktivní, navíc v konkrétních situacích často odvislý od blahovůle či ambiciozních záměrů několika jedinců „vrchnostenské“ Správy či MŽP. Správa NP a CHKO Šumava, vystupovala často ne ve spolupráci s obcemi a obyvateli, ale v přímém střetu s jejich potřebami (příkladnou spolupráci vedl „krizový manager“ J. Stráský). Většina podstatných informací o problémovém směřování ochrany přírody a krajiny v NPŠ byla již uvedena v publikacích Šumava a její perspektivy I, II, vydané v letech 2012 a 2013. V současnosti se zvyrazňuje potřeba pravdivých informací. Při nevyváženém řešení jsou realizovány hrozby neudržitelného vývoje. Na rozhodování o koncepci přírodního a životního prostředí v rozsáhlém území regionu Šumavy se v každém případě musí podílet veřejnost a to pouze v rovnoprávném postavení Správy a místních obyvatel. Potřebné je zcela nově upravit ochranu přírody, resp. její management, neboť uskutečňovaný model přírodu devastuje a také nově řešit problematiku Šumavy. Šumava je srdeční záležitostí velké části obyvatel ČR, téma Šumava je citlivé a zpolitizované. Vývoj Šumavy dlouhodobě ovlivňuje nejen zdejší region, ale v širších vazbách vč. mezoklimatické i celou ČR.

9.2. Ochrana hodnot na území Národního parku Šumava

Struktura ploch NP a CHKO Šumavy

Druh ploch	NP (ha)	NP (%)	CHKO (ha)	celkem (ha)	celkem (%)
celková plocha	69 030	100	99 398	168 427	100
z toho:					
lesní plochy	55 962	81,1	57 232	113194	76,6
trvalé travní porosty	4 587	6,6	17 953	22540	14,0
orné půdy	375	0,5	9 051	9 426	5,6
vodní plochy	1 097	1,6	5 467	6 564	3,9
zastavěné plochy	66	0,1	270	336	0,2
ostatní plochy (komunální a jiné)	6 849	9,9	9 021	15870	9,5

NP Bayerische Wald 24 250 ha
(po posledním rozšíření o oblast pastvin Schachten),
tj. cca 1/3 NP Šumava.

Odpovědní pracovníci NPŠ a MŽP od počátku vyhlášení NP Šumava, v rozporu s vědeckým a historickým poznáním lesníků, vyhlásili bezzásahová území a to zejména v ochraně lesa proti hmyzím škůdcům (kůrovčům), nerespektovali dlouhodobé zkušenosti a zákonné předpisy, které byly přijaty např. při vyhlášení přírodní rezervace Trojmezna hora (bezzásahovost vyjma zásahů proti hmyzím škůdcům). První negativní dopady v důsledku bezzásahovosti v NP Šumava se projeví v krátké době na počátku devadesátých let. Tehdejší ministr životního prostředí Fr. Benda vyhlásil mimořádný stav, kdy se jen v I. bezzásahových zónách v roce 1993 zpracovalo a asanovalo 19.000 m³ kůrovcového dříví. Již v této době bylo vedení NPŠ a MŽP opakovaně prokázáno, že bezzásahovost vede ke kůrovcovým kalamitám, k likvidaci starých lesních porostů (nenahraditelné složky životního prostředí) a tím k poškození přírodního a životního prostředí. Vyhlášením a dalším rozšiřováním bezzásahových území došlo a dochází k úmyslnému poškození přírodního a životního prostředí a v neposlední řadě i k obecnému ohrožení. Před předáním lesů v roce 1990 bylo na celém území NP Šumava zpracováno a asanováno pouze 6.453 m³ kůrovcového dříví, což bylo 0,1 m³ na 1 ha, kůrovec byl v základním stavu. Z veřejných zdrojů bylo zjištěno, že od počátku zřízení NP Šumava v roce 1991 do roku 2008 bylo vytěženo 1.008.473 m³ kůrovcového dříví, tj. průměrně ročně 56.026 m³ kůrovcového dřeva (tj. ročně 8,6 x více než před vyhlášením NP) a zároveň docházelo k postupnému odumírání lesních porostů v bezzásahových zónách a k rozsáhlým finančním škodám na majetku stát. Průměrná zásoba činí 450 m³/ha.

Přehled lesa zničeného kůrovcem na území NP Šumava (zdroj: NPŠ)									
ROK	polomy	kůrovcová těžba					uschlý les	celkem zničený les	
	objem	objem	objem kumulovane	výměra odhad dle zásoby	výměra odhad kumulovaně		odhad (1,5 x výměra těžeb)	těžba + uschlý	
	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[ha]	[ha]	[%]	[ha]	[ha]	[%]
1984	171 000	76 400	---	170	---	---	---	---	---
1985	356 000	63 600	---	141	---	---	---	---	---
1986	186 300	89 400	---	199	---	---	---	---	---
1987	133 300	152 400	---	339	---	---	---	---	---
1988	244 000	139 000	---	309	---	---	---	---	---
1989	147 300	76 400	---	170	---	---	---	---	---
1990	245 200	6 500	---	14	---	---	---	---	---
1991	126 000	13 200	13 200	29	29	0,05%	44	73	0,13%
1992	61 000	29 000	42 200	64	94	0,17%	141	234	0,42%
1993	104 000	51 000	93 200	113	207	0,37%	311	518	0,94%
1994	88 000	45 500	138 700	101	308	0,56%	462	771	1,39%
1995	83 000	64 000	202 700	142	450	0,81%	676	1 126	2,03%
1996	24 900	187 000	389 700	416	866	1,56%	1 299	2 165	3,91%
1997	37 800	115 000	504 700	256	1 122	2,03%	1 682	2 804	5,07%
1998	45 000	74 000	578 700	164	1 286	2,32%	1 929	3 215	5,81%
1999	153 000	90 000	668 700	200	1 486	2,69%	2 229	3 715	6,71%
2000	189 000	55 774	724 474	124	1 610	2,91%	2 415	4 025	7,27%
2001	23 000	31 467	755 941	70	1 680	3,04%	2 520	4 200	7,59%
2002	147 000	10 896	766 837	24	1 704	3,08%	2 556	4 260	7,70%
2003		13 276	780 113	30	1 734	3,13%	2 600	4 334	7,83%
2004		35 166	815 279	78	1 812	3,27%	2 718	4 529	8,18%
2005		38 343	853 622	85	1 897	3,43%	2 845	4 742	8,57%
2006		26 673	880 295	59	1 956	3,53%	2 934	4 891	8,84%
2007		14 790	895 085	33	1 989	3,59%	2 984	4 973	8,99%
2008	803 455	119 603	1 014 688	266	2 255	4,07%	3 382	5 637	10,19%
2009		299 000	1 313 688	664	2 919	5,28%	4 379	7 298	13,19%
2010		347 000	1 660 688	771	3 690	6,67%	5 536	9 226	16,67%
2011		239 027	1 899 715	531	4 222	7,63%	6 332	10 554	19,07%
2012		77 568	1 977 283	172	4 394	7,94%	6 591	10 985	19,85%
2013		42 226	2 019 509	94	4 488	8,11%	6 732	11 219	20,27%
2014		22 900	2 042 409	51	4 539	8,20%	6 808	11 347	20,50%

9.21. Národní park Šumava

Prales, jako většina lesů v této krajině sestává ze 4/5 jehličnatého a 1/5 listnatého stromoví, z prvních převládá smrk a jedle, z druhých buk. Smrk a jedle dosahují stáří i nad 400 let, bývají až přes 52 m vysoké při průměru 100 – 150 cm, buk pouze až 250 let, bývá až 25 m vysoký při průměru až 56 cm. Porůznu se vyskytují i obři až 500 letí, i přes 60 m vysokí, mající až 3 m v průměru.

F. A. Borovský: Řivnáčův průvodce po Šumavě, Praha 1883 / 2005

V důvodové zprávě k Nařízení vlády č. 163/1991 Sb. kterým byl vyhlášen NP Šumava, bylo uvedeno: „Území Šumavy patří k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě.“

Neoddiskutovatelnou jedinečnou hodnotou Šumavy jsou pozůstatky ledovcového období: jezerní kary s glaciálními jezírky (které byly však v minulosti upravovány proto, aby jezírka zůstala zachována) a šumavský fenomen - rašeliniště s okrajovou borovicí blatkou, která však v důsledku záměrné disturbance hřebenových smrčín postupně vysychají (s oblibou publikované jezírko na Chalupské slati vzniklo těžbou, sekundární zavodněné rašeliniště mělo bohatší biodiverzitu). Klimatické smrčiny (nad 1200 m) byly nejprve chráněny jako klimaxové autochtonní smrčiny, po vyhlášení NP byly označeny jako nepřírozené, které je nutno nahradit přírodními. Dále to byla zejména pralesová torza (převážně zlikvidovaná současnou disturbancí), bylinné glaciální relikty (*Betula nana* aj.), ale také sekundární horské květnaté louky šumavských plání, vytvořené extenzivní pastvou hospodářských zvířat, kde ale byla koncentrována většina chráněných a ohrožených druhů šumavské květeny, ale také některé druhy ptáků, např. tetřívka obecná, jeřábek lesní, bekasina otavní či chřástal polní. Bezlesí tvořilo cca 30 % území.

Naše nejvýznamnější "lukařka" RNDr. D. Blažková, CSc. z Botanického ústavu AV ČR uvádí: K udržení stability polopřírozených horských luk s velkými přírodními hodnotami je nutné náhradní hospodaření, vyžadující staré, klasické hospodářské postupy. Ponechat šumavské louky zcela svému vývoji, vedoucímu postupně k lesu, by znamenalo pro naši přírodu nenahraditelné ztráty. Cílem není a nemůže být celá Šumava jako prales, ale zdravě vyvážená krajina se zachovalou pestrostí všech přírodních prvků.

Na Šumavě údajně bývalo více než 1300 druhů cévnatých rostlin. Květena Šumavy je charakteristická středoevropskými montánními a supramontánními druhy. Specifičností jsou zejména glaciální relikty a alpští migranti, kteří odlišují Šumavu a Novohradské hory od ostatních hercynských pohoří. Endemité, s výskytem omezeným na areál Šumavy, jež jsou obvykle začleněny mezi ohrožené druhy, dnes již většinou vyhynuli nebo hrozí vyhynutím. Ptáme-li se proč, je to díky uskutečňovanému způsobu ochrany Šumavy, která žel, napomáhá vymizení množství ohrožených druhů – neboť ty jsou převážně vázány na bezlesí, které je sukcesně likvidováno. Bezzásahovostí, kterou ideologové divočiny chtějí realizovat naivní vizi vytvoření přírodních lesních biotopů, je likvidována podstata chráněných hodnot Šumavy. Mnoho rostlin i celých společenstev je vázáno na určitý typ narušování typu pastvy, seče a při jejich absenci mizí. Na Šumavě je dlouhodobě zanedbána péče o zachování většiny chráněných, ohrožených, endemických, reliktních a vzácných taxonů „in situ“ tj. na jejich stanovištích, obvykle je potřebný monitoring a zejména vhodný management, kterým je tradiční extenzivní zemědělské hospodaření - pastva, kosení a citlivé ekosystémové lesní zásahy vycházející z ekologických principů a zákonitostí. Přednost by měly dostat taxony s menšími areály s nevelkými populacemi a nízkou kompetiční (konkurenční) schopností. Evropská strategie ochrany rostlin je závazný materiál pro všechny evropské země, přičemž je součástí Globální strategie ochrany rostlin v rámci úmluvy o biologické diverzitě. Jedinečné horské luční fytoocenózy jsou spontánní sukcesí degradovány, podíl bezlesí klesá pod 5 %. Současně biodiverzita Šumavy prudce klesá, dochází k vytěsňování konkurenčně slabších chráněných a vzácných druhů ve vazbě na jejich ekologickou valenci.

Cenná škála rašeliništních taxonů odumírá ve vysychajících slatích, glaciální reliktní drobná *Soldanella montana* se vyskytuje pouze u pěších turistických stezek, které jsou uzavírány, plavuně vč. *Huperzia selago* mizí vysycháním území.

Národní park Šumava vznikl v roce 1991 za účelem ochrany pestré mozaiky unikátních rozsáhlých rašelinišť, zachovaných torz smrkových i bukových pralesů, horských luk, horských řek a ledovcových jezer. Vzhledem k rozsáhlému souvislému komplexu lesů ve střední Evropě byl často označován jako „zelená střecha Evropy“ přičemž se zde vyskytovalo množství ohrožených druhů rostlin a živočichů (rys byl doplněn, los připutoval a mizející tetřev byl doplňován z chovů).

Po „nařízené“ kůrovcové či jiné disturbanci, spojené s likvidací zachovaných pralesových torz, se bez ekosystémové asistenční pomoci, prioritně uplatí expanzivní taxony – především značně vzrůstné trávy, které nedovolí růstu konkurenčně slabších druhů a dokonce jen omezeně pak umožní vyrůst jinak konkurenčně silným smrkům (které profitují ze skutečnosti, že jejich vegetační období je prakticky celoroční). Proto ve vymezených rozsáhlých I. zónách „postupně není co chránit“, pomíneme-li dřevokorní hmyz a dřevožijné houby a tak se stává paradoxem jejich znepřístupnění na základě zástupného důvodu ochrany tetřeva, který se však stěhuje do vhodnějších ploch, kde má co ozobávat a navíc jako severský pták ustupuje z území ČR. Zásadní potřebou je tedy obvyklý vstup člověka a zejména pastevního dobytka, k umožnění drobného poškozování půd a spásání travních porostů k zachování pestré biodiverzity. Zatím je jako veřejný zájem prosazováno rozsáhlé znepřístupnění Šumavy a to pro 10 mil. obyvatel ČR a bezpočet zahraničních návštěvníků. Současný nepříznivý fenomen souboru vyšších rostlin Šumavy spočívá v rychlém mizení citlivých druhů, zejména sukcesním zalesňováním bezlesí a vysušováním zamokřených, zrašelinělých a rašelinných biotopů po „vynuceném“ bezzásahovém uschnutí hřebenových smrčín a to k výrobě „virtuální“ divočiny. Dochází tak k homogenizaci biotopů na převládající, téměř monokulturní smrčina a k tristnímu snížení biodiverzity.

Další lesní vegetační stupně: bukové smrčiny (1200 - 1100 m) a smrkové bučiny (1100 - 750 m) byly však nepříznivě poznamenány dosadbami rychle rostoucích monokulturních smrčín po odtěžení cennějších druhů (buk, klen, jedle). Ojedinelou specifičností Šumavy jsou alpské migranti (např. šafrán bělokvětý / *Crocus albiflorus* aj.) či kamenná moře.

Základní přehled chráněných ohrožených cévnatých rostlin Šumavy (z r. 2006)

(dle prováděcí vyhl. č. 395/1992 Sb. k zák. č. 114/1992 Sb.)

Aconitum callibotryon (plicatum) - oměj šalamounek, C3, heliofyt, vlhké, podmáčené a rašelinné TTP, prameniště, nezastíněné břehy vodotečí, endemit Českého masivu, ohrožený druh, ohrožen sukcesními procesy, potřebný monitoring a management

Agrostis rupestris - psineček skalní, subalpínský druh, vzácný druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, skály a alpské hole kriticky ohrožený druh

Alchemilla glabricaulis - kontryhel drsný, Šumava - ojedinele ve stř. Evropě (záp. enkláva ve vých. Evropě), ohrožen sukcesí, kriticky ohrožený druh

Allium carinatum - česnek kýlnatý, alpský migrant, sušší TTP, kriticky ohrožený druh, ohrožen sukcesí

Andromeda polifolia - kyhanka sivolistá, subboreálně-montánní glaciální reliktní, úzká vazba na horská vrchovištní rašeliniště, nejvýznamnější areál ČR na Šumavě, silně ohrožený taxon

Antennaria dioica - kociánek dvoudomý, suché pastviny, vřesoviště, nejvýznamnější areál ČR na Šumavě, silně ohrožený taxon, ohrožen sukcesí

- Arnica montana** - prha chlumní, C4, alpský migrant, ohrožena sukcesí
- Aurinia saxatilis** (ssp. arduini, Alyssum saxatile a.) - tařice skalní (Arduinova), C3, suché výslunné skály, heliofyt (reliktní výskyt Dračí skály u Čeňkovy Pily), ohrožena zarůstáním
- Betula nana** - bříza trpaliční (zakrslá), C2, boreomontánní glaciální reliktní, Šumava je významným areálem ČR tohoto ohroženého druhu, rašeliniště a rašelinné TTP, silně ohrožený taxon, ohrožen sukcesí (zarůstáním blatkou či klečí), kříží se s břízou karpatskou (B. carpatica)
- Botrychium lunaria** - vratička měsíční, C2, suché nízké TTP, silně ohrožený taxon, ohrožen zánikem pastvin, jako konkurenčně slabý mizí po zapojení vegetace
- matricarifolium - v. heřmánkolistá, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, suché TTP, příp. lesní světliny, ohrožen sukcesí a nešetrným lesním hospodařením
 - multifidum - v. mnohoklanná, horské střídavě vlhké TTP, vyskytuje se na místech, kde je vegetační kryt pravidelně zraňován, na Šumavě téměř vyhynul, potřebuje pravidelné rozvolňování bylinného porostu a zabránění zastínění dřevinami, ohrožen ekologickými změnami
- Buxbaumia viridis** - šikoušek zelený, C1, N, Povydrí, na pařezech, (mechorost)
- Calamagrostis phragmitoides** - třtina (zprohýbaná) nachová, boreálně-sarmatský druh, mokré TTP
- Campanula cervicaria** - zvonek hadincovitý, C1, kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, výslunné stráně, křovinaté TTP, ohrožen sukcesí, většina někdejších lokalit na Šumavě již prakticky zanikla, příp. populace je kriticky omezována, vyžaduje monitoring a management
- Cardamine trifolia** - řeřiřnice trojlístá, C3, alpský migrant, ohrožen suchem
- Cardaminopsis halleri** - řeřiřničník Hallerův, alpský migrant, vlhké TTP
- Carex bohemica** - ostřice šáchorovitá, mokřady, silně ohrožený taxon, ohrožení zalesňováním
- chordorrhiza - o. šlahounovitá, reliktní střední Evropy, kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě (jedna z nejvzácnějších rostlin), heliofyt, silně ohrožena sekundární sukcesí, hlavně zarůstáním náletovými dřevinami a hromaděním fytomasy v "bezzásahových" územích
 - davalliana - o. Davallova, slatiny, silně ohrožený taxon, postupně mizí v Pošumaví, ohrožení sukcesí
 - diandra - o. přiblá, vzácně Šumavské pláně (výškové maximum na horním toku Křemelné), silně ohrožený taxon, ohrožen sukcesí a zalesňováním
 - dioica - o. dvoudomá, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, na Šumavě býv. roztroušen, dnes lokálně ojediněle, slatinná rašeliniště, ohrožení sukcesí
 - hartmanii - Hartmanova, C3,
 - lasiocarpa - o. plstnatoplodá, C2, vzácně Šumavské pláně, silně ohrožený taxon, ohrožení sekundární sukcesí
 - limosa - o. bažinná (mokřadní), subboreálně-montánní glaciální reliktní střední Evropy, vrchoviště a rašelinné louky, silně ohrožený taxon, ohrožení zvyšováním podílu dřevin, čímž dochází k poklesu hladiny vody, zániku jezírek a šlenků a rychlému odumírání
 - pendula - o. převislá, kriticky ohrožený druh, na Šumavě velmi vzácně
- Centaurea montana** - chrpa horská, C2
- Cephalanthera damasonium** - okrotice bílá, vápencové lokality, silně ohrožený taxon
- longifolia - o. dlouholistá, křovinaté lokality, silně ohrožený taxon
- Chrysosplenium oppositifolium** - mokřýš vstřícnicolistý, subatlantický prvek, prameniště
- Coeloglossum viride** - vemeníček zelený, nehnojené TTP, potřebné zachování přirozených biotopů, kriticky ohrožený druh, na Šumavě vyhynul na Šumavských pláních
- Crepis mollis** ssp. hieracioides - škarďa měkká čertkusolistá, trojštětové louky, ohrožený taxon sukcesí
- Crocus albiflorus** - šafrán bělokvetý, alpský migrant, kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě kde větší část lokalit již zanikla, horské vlhké louky, ohrožen sukcesními procesy, ukončením pastvy a kosení
- Cryptogramma crispa** - jinořadec kadeřavý, C1, kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, historické lokality na Šumavě již zanikly, sekundární lokality ohroženy zarůstáním
- Cypripedium calceolus** - střeřičník pantoflíček (1902), kriticky ohrožený druh flóry ČR, polostinná stanoviště, ohrožení ničením biotopů - změna světelných podmínek
- Dactylorhiza fuchsii** ssp. fuchsii - prstnatec Fuchsův pravý, C3, druh pastvin, vlhké rašelinné TTP, vzácný taxon, ohrožen nešetrným hospodařením
- incarnata - p. pleťový, kriticky ohrožený druh flóry ČR, druh pastvin, rašelinné a bažinné TTP, ohrožen sukcesními procesy (zapojování bylinného patra, nástup dřevin)
 - majalis ssp. majalis - p. májový pravý, C3, druh pastvin, vlhké, bažinaté TTP, (výše na Šumavě ssp.

- turfosa), ohrožený taxon, ohrožen sukcesními procesy, vysycháním
- majalis ssp. turfosa - p. m. rašelinný, C3, druh pastvin, nelesní rašeliniště, endemit Šumavy, ohrožen sukcesními procesy, vysycháním, Šumavské pláně jsou jediným areálem ČR a světa tohoto kriticky ohroženého druhu, nutný monitoring a management
 - sambucina - p. bezový, druh pastvin, sušší, teplejší TTP, silně ohrožený taxon, ohrožen ukončením kosení lučních porostů, prakticky vymizel spolu s pastvinami
 - traunsteineri - p. Traunsteinerův, druh pastvin, z nejvzácnějších orchideí střední Evropy, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, přičemž současný jeho jediný výskyt v ČR na Šumavě je ohrožen, neboť se nechává postupně zarůstat olšinou
- Dianthus** superbis - hvozdík pyšný, vlhké TTP, kriticky ohrožený druh flóry ČR, ohrožen sukcesí
- sylvaticus (sequieri) - h. lesní (křovištní), kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukcesí pastvin, mizí zarůstáním lokalit dřevinami, zánikem pastvy a kosení (expanze konkurenčně silnějších druhů)
- Diphysastrum** alpinum - plavuník alpský, C2, arktoalpínský glaciální relikt, pastviny, prosvětlené průseky, ohrožený druh, ohrožen aridizací a souvislým zalesněním, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukcesí, potřebuje zraňování půd s nástupem iniciálních sukcesních stadií
- complanatum - p. zploštělý, C3, Šumava, lesní světliny, lesní paseky a vřesoviště, silně ohrožený taxon, ohrožení souvislým zalesněním, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukcesí
 - issleri - p. klamný, C2, lesní světliny, např. lesní průseky, lyžařské sjezdovky, býv. zátarasy vzhledem k nedostatku světlých nik v lesních komplexech, rostlina je vázána na narušená stanoviště, kde je méně zapojená konkurenční vegetace. Silně ohrožený taxon, ohrožen postupující sukcesí a silným zastíněním, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit
 - oelgaardii - p. Ollgaardův, A1, na Šumavě vymizel
 - tristachyum - p. trojklasý, kriticky ohrožený druh flóry ČR, většina šumavských lokalit již zanikla
 - zeilleri - p. Zeillerův, C1, světlé lesy, lesní průseky, vřesoviště, ohrožení souvislým zalesněním, kriticky ohrožený druh flóry ČR, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukcesí
- Doronicum** austriacum - kamzičník rakouský, alpský migrant, proniká údolími toků, vzácný druh, horské louky, světlé lesy, ohrožen sukcesí
- Drosera** anglica - rosnatka anglická, subboreálně-montánní glaciální relikt, kriticky ohrožený druh vrchovišť, zaniká jejich vysoušením
- rotundifolia - r. okrouhlostá, C2, rašeliniště Tříjezerní slat', kde postupně mizí spolu s vysycháním rašelinišť
- Dryopteris** affinis - kaprad' rezavá, C3, vlhké lokality
- Elatine** hydropiper - úpor peprný, břehy vod, kriticky ohrožený druh flóry ČR
- triandra - ú. trojmužný, břehy vod, kriticky ohrožený druh flóry ČR
- Eleocharis** acicularis - bahnička jehlovitá, vzácný druh
- quinqueflora - b. chudokvětá, kriticky ohrožený druh flóry ČR, na Šumavě jediná lokalita
 - mamillata ssp. austriaca - b. bradavkatá rakouská, mokřady, vlhké TTP, ohrožený druh, ohrožen sukcesí
 - mamillata ssp. mamillata - b. bradavkatá pravá, mokřady, vlhké TTP, vzácný druh, ohrožen sukcesí
 - ovata - b. vejčitá, ohrožený druh, ohrožen sukcesí
- Empetrum** hermaphroditum - šicha oboupohlavná, C3, boreomontánní glaciální relikt, kriticky ohrožený druh flóry ČR, kary, skály, rašeliniště, spolu s vysycháním postupně mizí, potřebný monitoring a management
- nigrum - š. černá, rašelinné půdy, ohrožený druh, ohrožení zalesněním
- Epilobium** alsinifolium - vrbovka žabincolistá, kriticky ohrožený druh flóry ČR, na Šumavě z nejvzácnějších
- nutans - v. nící, C2, horská prameniště, alpský migrant, vlhké skalky, ohrožení zalesněním, sz. Šumava je významným areálem ČR tohoto ohroženého druhu
 - parviflorum - malokvětá, C3, ohrožen změnami biotopů i křížením s jinými druhy vrbovek
- Epipactis** atrorubens - kruštík tmavočervený, křovinaté Ca lokality, ohrožený druh, ohrožen sukcesí
- helleborine ssp. helleborine - k. širolistý pravý, vlhké, křovinaté lokality, vzácný druh
 - palustris - k. bahenní, kriticky ohrožený druh, vlhké bažinaté TTP, heliofyt, ohrožen sukcesí
- Erica** carnea (herbacea) - vřesovec pleťový, rašelinné TTP, světlé lesní plochy, ohrožený druh zalesněním
- tetralix - v. čtyřřadý, rašelinné TTP, světlé lesní plochy, kriticky ohrožený druh, ohrožen zalesněním

- Eriophorum gracile** - suchopýr stíhlý, kriticky ohrožený druh, podmáčené rašeliništní plochy, prameniště, vyžaduje vysokou a nekolísající hladinu podzemní vody, ohrožení zalesněním
- latifolium - s. široolistý, kriticky ohrožený druh, podmáčené rašeliništní plochy, prameniště, vyžaduje vysokou a nekolísající hladinu podzemní vody, ohrožení zalesněním, na Šumavě převážně vyhynul
 - vaginatum - pochvatý, C3, rašeliništní lokality
- Euphrasia nemorosa** - světlík větvený (hajní), C3, nezapojená nebo pravidelně destruovaná vegetace (intenzivně sešlapávaná travnatá místa, okraje cest, složiště dřeva), ohrožený druh
- Festuca pallens** - kostřava sivá, skalní stanoviště, silně ohrožený taxon
- Gentiana asclepiadea** - hořec tolitovitý, kriticky ohrožený druh, horské louky, šumavské lokality převážně zanikly
- cruciata - h. křížatý, kriticky ohrožený druh
 - pannonica - h. pannonský, C2, alpský migrant, heliofilní, jeden z nejtypičtějších druhů šumavské flóry (uváděný jako symbol Šumavy), se na Šumavu se rozšířil od posledního glaciálu do tehdejší bezlesé krajiny a postupně do pastevní krajiny, přičemž zde je jeho nejsevernější přirozený výskyt - horské smilkové louky a kary ledovcových jezer, Šumava je významným areálem ČR tohoto silně ohroženého druhu, jeho výskyt je jednoznačně podmíněn "bezlesím", ohrožen sukcesí, nezbytný je monitoring a management
 - verna - h. jarní, na Šumavě vyhynul
- Gentianella praecox** ssp. bohémica - hořeček mnohotvarý český (4094), N, C1, **endemit** Českého masivu, kdysi bohatě na výslunných a nehnojených pastvinách Šumavy, krátkostébelných vlhkých sekaných loukách (zejména bezkolencových), pastvinách, ekotonech, typický výskyt v lokalitách s narušenou vegetací, ohrožen zánikem pastvin a sekaných luk, sukcesí, na Šumavě prakticky vymizel zánikem pastvin, kriticky ohrožený druh ČR, prioritně chráněný druh v rámci Natura 2000.
- praecox ssp. praecox, vyhynulý endemit Šumavy, býv. na Šumavských pláních
- Gentianopsis ciliata** - hořec (trličník) brvitý, ohrožený druh
- Geranium divaricatum** - kakost rozkladitý, skály, zidky, křovinaté stráně, kriticky ohrožený druh
- Gnaphalium norvegicum** - protěž norská, horské TTP, paseky, silně ohrožený druh, ohrožení sukcesí
- Gymnadenia conopsea** - pětiprstka žezulník, C1, křovinaté stráně a TTP, kriticky ohrožený druh ČR, kdysi poměrně častý, na Šumavě prakticky vymizel zánikem pastvin, ohrožen nekosením, nezbytný je management
- Hackelia deflexa** - lopusťík skloněný, kriticky ohrožený druh ČR, reliktní výskyt na Šumavě
- Herminium monorchis** - toříček jednohlízný, TTP, ohrožen sukcesními procesy či přerušením pastvy a sekání, na Šumavě téměř vyhynul
- Hieracium aurantiacum** (Pilosella aurantiaca) - jestřábník oranžový, alpský migrant, horské TTP, vzácný druh, ohrožen opuštěním kosení, pasení či zalesněním
- lactucella - j. myší ouško, nízké TTP (kdysi celá Šumava, dnes Šumavské pláň), ohrožený druh
 - schmidtii (pallidum) - j. bledý, C1, kriticky ohrožený druh ČR, reliktní výskyt na Šumavě
- Homogyne alpina** - podbělice alpská, alpský migrant, smilkové pastviny, horské rozvolněné lesy, ohrožena
- Hylotelephium julianum** - rozchodníkovec křovištní, travnaté a křovinaté lokality, ohrožen sukcesí
- telephium - r. nachový, travnatá a křovinatá místa, ohrožen sukcesí a zalesněním
- Huperzia selago** - vranec jedlový, C1, subatlantický druh, kamenná moře, vlhké skalnaté suťové lesy, ohrožený druh zalesněním
- Hypericum humifusum** - třezalka rozprostřená, horské sušší TTP, ohrožený druh, ohrožen sukcesí
- Illecebrum verticillatum** - nehtovec přeslenitý, kriticky ohrožený druh ČR, jediný výskyt na Šumavě na okraji rašeliniště, mimořádně silně ohrožen rychle postupující sukcesí
- Iris sibirica** - kosatec sibiřský, vlhké bezkolencové louky, ohrožený druh, ohrožen zalesněním
- Isoetes echinospora** - šídlatka ostnovýtrusná, subboreálně-montánní glaciální relik, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, ohrožení snížením vodní hladiny na "bezzásahovou" úroveň
- lacustris - š. jezerní, subboreálně-montánní glaciální relik, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, ohrožení snížením vodní hladiny na "bezzásahovou" úroveň
- Isolepis setacea** - bezosetka štetinovitá, atlantský migrant, mokré, rozbahňované a zraňované pastviny, ohrožený druh, ohrožení zalesněním

- Jovibarba** globifera (Sempervivum soboliferum) - netřesk výběžkatý, vzácný druh
- Juncus** acutiflorus - sítna ostrokvětá, bažiny, subatlantický prvek, rašelinné louky, kriticky ohrožený druh, ohrožení sukcesí
- alpino-articulatus - s. alpská, mokřadní TTP, silně ohrožený taxon, ohrožení sukcesí a zalesněním
 - trifidus - s. trojklanná, boreomontánní glaciální relik, kriticky ohrožený druh flóry ČR, jeden z nejvýznamnějších horských druhů přežívající na Šumavě, kamenité horské stráně, větrné hole, ohrožení zalesněním
 - squarrosus - s. kostrbatá, subatlantický prvek
- Juniperus** communis - jalovec obecný, C3, kary, pastviny, ohrožený druh, ohrožen sukcesí a zalesněním, prakticky vymizel zánikem pastvin.
- Knautia** dipsacifolia - chrastavec lesní, alpský migrant, nepravidelně kosené louky, lesní paseky, vzácný druh, ohrožen sukcesí a souvislým zalesněním
- Ledum** palustre - rojovník bahenní, boreálně-sarmatský druh, rašeliniště a rašelinné bory, kriticky ohrožen
- Ligularia** sibirica - popelivka sibiřská (1758), boreálně-sarmatský kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, rašelinné louky, ohrožení sukcesí - zarůstáním lokalit, snížením hladiny podzemní vody
- Ligusticum** mutellina (Mutellina purpurea) - koprníček bezobalný, C3, alpský migrant, heliofyt, ohrožený druh, jeho výskyt je jednoznačně podmíněn sekundárním "bezlesím", resp. existencí TTP, ohrožen sukcesí, zalesněním
- Lilium** bulbiferum - lilie cibulonosná, C2, horské louky, křovinaté stráně, lesní lemy, silně ohrožený taxon, ohrožen sukcesí, zalesňováním, (v šumavských lokalitách populace max. desítek jedinců, u lyžař. sjezdovky v Kramolíně několik tisíc exemplářů)
- martagon - l. zlatohlávek, C3, horské TTP, křoviny, vzácný druh, ohrožen souvislým zalesňováním
- Listera** cordata - bradáček srdčitý, kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, okolí horských rašelinišť, podmáčené lesy, ohrožen změnami biotopů, vysoušením
- ovata - b. vejčitý, křovinatá TTP, široká ekolog. amplituda, ohrožený druh, ohrožen sukcesní likvidací TTP
- Luzula** sudetica - bika sudetská, atlantský migrant, vlhké rašelinné TTP, ohrožený druh sukcesí
- Lycopodiella** inundata - plavuňka zaplavovaná, okraje rašelinišť, kriticky ohrožený druh, ohrožení sukcesí, konkurenčně slabý druh, potřebuje zraňování půd s nástupem iniciačních sukcesních stadií, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukcesí náletovými dřevinami
- Lycopodium** annotium - plavuň pučivá, C3, subboreálně-montánní glaciální relik, silně ohrožený druh
- clavatum - vidlačka, C3
- Malaxis** monophyllos - měkčilka jednolistá, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, vlhké TTP, mechové skály, ohrožení sukcesními procesy
- Matteucia** struthiopteris - pérovník pštrosí, mokré TTP, ohrožen sukcesí
- Menyanthes** trifoliata - vachta trojlistá, zamokřené a rašelinné lokality, ohrožený druh, ohrožení sukcesními procesy
- Monoses** uniflora - jednokvítka velekvětý, v minulosti častý na Šumavě, dnes kriticky ohrožený druh, ohrožen ekologickými změnami
- Montia** hallii - zdrojovka mokřadní, C2, luční prameniště a luční potůčky, nesnáší zastínění, silně ohrožený taxon, ohrožení likvidace pramenišť, sukcesními procesy - zalesnění
- Myriophyllum** alternifolium - stolítek střídavokvětý, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu
- Nuphar** pumila - stulík malý, glaciální relik, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, ohrožen eutrofizací vod, zazemněním
- Nymphaea** candida - leknín bělostný, kriticky ohrožený druh
- Ophioglossum** vulgatum - hadí jazyk obecný, kriticky ohrožený druh
- Ophrys** insectifera - tořič hmyzosubný, pastviny a křovinaté stráně, ohrožen sukcesí
- Orchis** mascula ssp. mascula - vstavač mužský pravý, vlhké pastviny, kriticky ohrožený druh, sukcesí
- morio - v. kukačka, TTP, kriticky ohrožený druh, ohrožen sukcesí, přerušením pastvy či kosení, prakticky vymizel zánikem pastvin a vysycháním
 - ustulata ssp. ustulata - v. osmahlý pravý. Na Šumavě prakticky vymizel zánikem pastvin. Kriticky ohrožený druh vyhybnul sukcesními procesy a vysycháním
- Orthilia** secunda - hruštica jednostranná, lesní okraje, ohrožení sukcesními procesy

- Oxycoccus microcarpus** - klikva maloplodá, rašelinné lokality, kriticky ohrožený druh, ohrožení vysycháním rašelinišť - sukcesí, potřebný i pro tetřeva
- palustris - k. bahenní, rašeliniště a slatiniště, ohrožený druh, potřebný i pro tetřeva, ohrožení vysycháním a sukcesí
- Parnasia palustris** - tolije bahenní, slatinné, podmáčené a vlhké TTP, periodicky zrašňované půdy, silně ohrožený taxon, ohrožení narušením vodních poměrů, vysycháním, sukcesí
- Pedicularis palustris** - všivec bahenní, C2, Šumava je významným areálem ČR tohoto ohroženého druhu, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukcesí, vlhké a rašeliništní TTP, konkurenčně slabý druh, ohrožen vysycháním - poklesem vodní hladiny a sukcesí
- sceptrum-carolinum - v. žezlovitý, boreo-sarmatský glaciální relikv, v ČR jsou pouze šumavská naleziště, která však byla prakticky zlikvidována, slatinné rašeliniště, nelesní enklávy lesních rašelinišť, vlhké TTP, ohrožení sekundární sukcesí (zapojováním porostů dřevin), ukončením tradičního obhospodařování, tj. sečení, extenzivní pastva, prakticky vyhynul na Šumavě, což by znamenalo zánik tohoto druhu v ČR
- sylvatica - v. lesní, C3, vlhké TTP, vlhké a zrašelinělé TTP, vřesoviště, ohrožený druh, ohrožení sukcesí
- Phleum rhaeticum** - bojínek švýcarský, alpský migrant, TTP šumavských plání, silně ohrožený druh, ohrožen sukcesí
- Phyteuma nigrum** - zvonečník černý, C4a, TTP, endemit Šumavy, Šumava je významným areálem ČR tohoto ohroženého druhu, jeho výskyt je jednoznačně podmíněn sekundárním "bezlesím", zejména existencí TTP, ohrožený druh, ohrožen sukcesí a zalesňováním
- Pinguicula vulgaris** - tučnice obecná, C2, masožravá, podmáčené a rašelinné TTP, silně ohrožený druh, ohrožení vysycháním, sukcesí, potřebuje zrašňování půd s nástupem iniciálních sukcesních stadií, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukcesí a vysycháním
- Pinus mugo** - borovice kleč, kary, skalnaté vrcholové partie, C3, původní výskyt kleče v ČR omezen pouze na Šumavu (Královský hvozd, Šumavské pláne pod Antýglem a na Velké Mokrůvce, skály a sutě na Třístoličniku, Trojmezí, karu Plešného jezera a okolí), geneticky čistá kleč na Šumavě je vzácná (Královský hvozd a vrcholy Šumavských plání), ohrožena zalesňováním, chorobami a škůdci (Velká Mokrůvka), již v dávné době se křížila s blatkou
- rotundata (uncinata) - blatka, "rašelinná kleč", C3, Tříjezerní slat', údolní rašeliniště, světlé blatkové bory (ve výškách 750 - 900 m), ohrožena aridizací
- x pseudopumilo - rašelinná (mugo x rotundata), C4a, ohrožen aridizací
- strobos – vejmutovka, ojediněle, introdukovaná
- sylvestris - lesní, pouze vtroušeně
- Platanthera bifolia** - vemeník dvoulistý, vlhké křovinaté pastviny, ohrožený druh
- chlorantha - v. zelenavý, vlhké křovinaté lokality, ohrožený druh
- Poa alpina** - lipnice alpská, alpský migrant, horské TTP, na Šumavě prakticky vymizel, ohrožena
- chaixii - l. Chaixova, alpský migrant
- remota - l. oddálená, ohrožený druh, ohrožena zalesňováním
- Polemonium caeruleum** - jirnice modrá, glaciální relikv, původní v jv. Šumavě, vlhké TTP, silně ohrožený taxon, ohrožení zalesňováním
- Polygala amarella** - vítod nahořklý, střídavě vlhké nízké trávníky, ohrožen opuštěním tradičního hospodaření (sečení, extenzivní pastva)
- chamaebuxus (Chamaebuxus alpestris) - zimozrázek alpský, narušené lesní lemy, světlé reliktní bory, kriticky ohrožený druh, býv. zejména na okrajích Šumavských plání
- multicaulis - vítod ostrokřídý, oligotrofní krátkostébelné TTP, vřesoviště, světlé bory, ohrožený druh, ohrožen opuštěním tradičního hospodaření
- Pseudolysimachion maritimum** (longifolium) - rozrazil (úložník, čestec) dlouholistý, vlhké louky, pobřežní křoviny, kriticky ohrožený druh, ohrožen sukcesí
- Psudorchis** (Leucorchis) albida - běloprstka bělavá, alpský migrant, kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, horské louky, jeho výskyt je jednoznačně podmíněn sekundárním "bezlesím", resp. existencí TTP, na většině lokalit sukcesí vyhynul
- Pyrola** chlorantha - hruštička zelenokvětá, světlé suché bory, došlo k rozsáhlé redukci jeho výskytu na Šumavě, kriticky ohrožený druh
- media - h. prostřední, polostinné lesní okraje (na většině lokalit vymizel, dnes ojediněle na přechodu mezi Šumavou a Předšumavím, kriticky ohrožený druh)

- rotundifolia - h. okrouhlolistá, lesní lokality, kriticky ohrožený druh
- Ranunculus aconitifolius** - pryskyřník omějolistý, alpský migrant, vlhké louky, ohrožený druh sukcesí
- platanifolius - p. platanolistý, vlhké horské TTP, vzácný druh, alpský migrant, vysokostébelné horské nivy, ohrožen sukcesí
- Rhynchospora alba** - hrotnosemenka bílá, přechodová rašeliniště, zaplavované půdy, nízká konkurenční schopnost, ohrožení sukcesí, zejména zarůstáním dřevinami, na Šumavě prakticky vyhynula
- Ribes alpinum** - meruzalka alpská, alpský migrant
- Sagina saginoides** - úrazník skalní, skalní lokality, silně ohrožený taxon, ohrožen zalesňováním
- Salix appendiculata** - vrba velkolistá, alpský migrant, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, na Šumavě dosahuje vých. hranici celosvětového rozšíření, ohrožena zalesněním
- myrsinifolia - v. černající, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, na Šumavě dosahuje sv. hranici středoevropské arely rozšíření, mokré křoviny, ohrožena zalesněním
- myrtiloides - v. borůvkovitá, boreálně-sarmatský kriticky ohrožený druh, rašelinné TTP, přechodová rašeliniště, okraje vrchovišť, ohrožen zalesněním, na Šumavě prakticky vyhynul
- rosmarinifolia - v. rozmarýnolistá, podmáčené, slatinné a rašelinné TTP, rašelinné březiny, silně ohrožený taxon, ohrožena zalesněním
- Scheuchzeria palustris** - blatnice bahenní, rašeliniště, subboreálně-montánní glaciální relikty, Šumava je významným areálem ČR tohoto kriticky ohroženého druhu, ohrožení zarůstáním lokalit náletovými dřevinami
- Scorzonera humilis** - hadí mord nízký, alpský migrant, vlhké TTP, ohrožený druh, ohrožen ukončením tradičního obhospodařování, sukcesním zarůstáním
- Sedum telephium** - rozchodník nachový, C3, kamenité stráně, ohrožený druh, ohrožen zalesňováním
- villosum - rozchodník pýřitý (huňatý), C1, atlantský migrant, kriticky ohrožený druh flóry ČR, přežívající na Šumavě, rašelinné louky, prameniště, smrčiny, ohrožení vysycháním sukcesním zarůstáním
- Senecio subalpinus** - starček horský (podalpský), alpský migrant, Šumava je významným areálem ČR tohoto silně ohroženého druhu, nivy horských potoků, okraje rašelinišť, ohrožen sukcesním zalesněním
- Soldanella montana** - dřípatka horská, C3, alpský migrant, Šumava je významným areálem ČR tohoto ohroženého druhu, rašelinné louky
- Spiraea salicifolia** - tavolník vrbolistý, C3, glaciální relikty, okrasně vysazován, expanzivní
- Spiranthes spiralis** - švihlík krutihlav, na Šumavě prakticky vyhynul, nutný účelový management - pastva ovcí během jara a počátkem léta a pak koncem října a v listopadu
- Stellaria longifolia** - ptačinec dlouholistý, boreálně-sarmatský ohrožený druh, TTP
- Streptopus amplexifolius** - čípek objímavý, alpský migrant, převážně Šumavské pláně a hřebeny, hluboká údolí, světliny v kleči, vlhčí horské lesy, silně ohrožený taxon
- Swertia perennis** - kropenáč vytrvalý, mokré a rašelinné TTP, horská prameniště, mokřavé skalky, kriticky ohrožený druh, ohrožen sukcesním zarůstáním dřevinami
- Tephoseris crispa** (Senecio rivularis) - starček potoční, C4a, východoalpský migrant, mokřady a vlhké pcháčové louky, vzácný druh, na několika lokalitách v Srní, zejména údolí Sekerského potoka, ohrožení aridizací, sukcesí
- Thesium pyrenaicum** - lněnka pyrenejská, C2, nízké trávníky, heliofyty (otevřené, osvětlené lokality), silně ohrožený taxon, ohrožení sukcesí, na Šumavě prakticky vymizela zánikem pastvin
- Thlaspi caerulescens** - penízek namodralý, velmi vzácný druh
- Trichophorum alpinum** - suchopýrek alpský, C2, boreomonnánní glaciální relikty, rašelin. louky, mezotrofní rašeliniště, prameniště, mokřavé skalky, ohrožený druh, na řadě šumavských lokalit vymizela, ohrožen sekundární sukcesí zarůstáním dřevinami, nezbytné je na pozůstalých lokalitách zajistit management
- caespitosum - s. trsnatý, glaciální relikty, oligotrofní rašeliniště a vrchoviště, rašelinné louky, ohrožený druh, ohrožen vysoušením, intenzifikací zemědělství, sukcesním zarůstáním lokalit dřevinami
- Trientalis europaea** - sedmikvítek evropský, rašelinné TTP, vlhké horské bučiny a klimaxové smrčiny, ohrožen vysoušením, nešetrným lesním hospodařením
- Triglochin palustre** - bařička bahenní, bažinaté, prameništní, slatinné a rašelinné lokality, kriticky ohrožený druh, velká část šumavských lokalit zanikla, ohrožen ukončením obhospodařování TTP, pro přežití druhu nutno zajistit monitoring a vhodný management

- Trollius altissimus** - úpolín nejvyšší, C3, vysokostébelné nivy, vlhké TTP, prameniště, ohrožený druh, ohrožen sukcesním zarůstáním
- Usnea filipendulina** - provazovka tlustovousá, bývala Povydrří, C1, lišejník
- Vaccinium uliginosum** - vlochyně bahenní, subboreálně-montánní glaciální relik, rašelinné lokality, významný druh, potřebný i pro tetřeva, ohrožen vysoušením rašelinišť a sukcesí - zalesňováním
- Valeriana dioica** - kozlík dvoudomý, atlantský migrant, vlhké, zamokřené a zrašeliněné TTP, ohrožený druh - excelsa ssp. sambucifolia - k. výběžkatý bezolistý, prameniště, vlhké příkopy a paseky, vysokostébelné nivy, kary, okraje vodních ploch, vzácný druh, ohrožen sukcesí
- Veratrum album** ssp. album - kýchavice bílá pravá, alpský migrant, vlhké horské louky, břehy potoků, rašelinné smrčiny, má sníženou schopnost generativního rozmnožování, neboť kvete až po více letech vegetativního růstu, na zastíněných stanovištích vytváří jen zakrslé sterilní rostliny, kriticky ohrožený druh, ohrožení sukcesním zarůstáním dřevinami a vysoušením, nutný je monitoring a managementové zásahy (spočívající především v redukci dřevin)
- Viscum laxum** ssp. abietis - jmelí jedlové (bílé jedlové), poloparazit, C3
- Willemetia stipitata** (Calycorsus paludosa) - pleška stopkatá, C3, alpský migrant, Šumava je významným areálem ČR tohoto ohroženého druhu, vlhké až mokré zrašelinělé TTP, ohrožení vysoušením a sukcesí
- Woodsia ilvensis** - kapradinka skalní, údolní skály, sutě, suché skalní štěrby, kriticky ohrožený druh, ohrožení sukcesí

K invazním a expanzivním druhům zde přísluší:

- Calamagrostis villosa – třtina chloupkatá
- Chamaenerion angustifolium – vrbovka úzkolistá
- Heracleum mantagezzianum – bolševník velkolepý
- Impatiens parviflora – netýkavka malokvětá
- Reynoutria japonica – křídlatka japonská, robustní rostlina
- Rubus idaeus – maliník
- Rubus sp. agg. – ostružiník
- Symphoricarpos rivularis – pámelník poříční, keř, rozšiřující se podzemními výhony
- Urtica dioica – kopřiva dvoudomá.

Situace chráněných velkých savců

Rys ostrovid / Lynx lynx je chráněným silně ohroženým druhem, chráněným i v rámci soustavy Natura 2000, přičemž má potenciál trvalé existence v ČR. Byl vysazen na Šumavě, kde je již početná populace a dále se rozšířil v Českém lese, Novohradských horách, Brdech a Plánické vrchovině. Vlk obecný / Canis lupus byl vysazen na Šumavě, kde je již vlčí smečka a potencionálně se rozšiřuje. Los evropský / Alces alces, doputoval z Polska přes Českomoravskou vysočinu až na mokřady Vltavy na Šumavě na pravém břehu Lipna a také na Třeboňsko (v době říje VIII - X).

Nejen pro všechny botaniky, ale i ostatní obyvatele milující přírodu je jasné, nebo alespoň podivné, proč současná správa NP stále více uzavírá Šumavu. V minulosti v ní žily desítky tisíc obyvatel a užívala množství pasoucích se zvířat a přesto, nebo právě proto byla floristicky a faunisticky tak bohatá! V současnosti mají nechráněná vesnická draha Pošumaví mnohonásobně větší diverzitu. Jako náhradní program pro návštěvníky jsou při okraji budovány ukázkové obůrky pro vlky, rysy, jeleny či srnky. Prosazený rozsáhlý bezzásahový experiment přináší fatální škody a ekologický rozvrat.

Jan Chloupek, novinář: Není divu, že šumavská apokalypsa je předmětem zájmu naší veřejnosti. Zničení přírodní krásy na tak velké ploše je věcí, která nemůže nechat chladným vůbec nikoho. To, co se stalo, je svědectvím nezodpovědného chování ekologických fundamentalistů. Svědectví toho, kdy se úzká skupina lidí zmocní společného – státního -

vlastnictví a naloží s ním podle svého "jedině správného názoru". Šumava se stala experimentem našich zelených Khmerů, kteří v zájmu své ideologie popřeli všechny zásady lesnického hospodaření a zaseli v tomto krásném přírodním koutu naší země zkázu.

9.22. Natura 2000 - Evropsky významné lokalita Šumava a Ptačí oblast Šumava

Oficiálně je **Natura 2000** soustava chráněných území Evropského významu k ochraně biologické rozmanitosti, která má dvě složky:

- **Evropsky významné lokality (EVL)** jsou území vyhlášená k ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin podle Směrnice o stanovištích 92/43/EHS z 21.5.1992
- **Ptačí oblasti** jsou území vyhlášená k ochraně ptáků podle Směrnice o ochraně volně žijících ptáků 2009/147/EHS

V EU se chrání 253 druhů přírodních stanovišť / biotopů (v ČR 58), 434 druhů rostlin (v ČR 16), 200 druhů živočichů (v ČR 55) a 181 druhů ptáků (v ČR 16).

EVL Šumava - CZ0314024

Předmět ochrany: Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech), aktivní vrchoviště, lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích, rašelinný les, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpínské oblasti a horských poloh a jiných oblastí, s vegetací tříd Littorelletea uniflorae nebo Isoëto-Nanojuncetea, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů Ranunculion fluitantis a Callitricho-Batrachion, evropská suchá vřesoviště, formace jalovce obecného na vřesovištích nebo vápnitých trávnicích, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, horské sečené louky, přechodová rašeliniště a trasoviště, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, acidofilní smrčiny, lokalita hořečku českého, střevlíka Ménétríesoava, mihule potoční, netopýra velkého, perlorodky říční, rýsa ostrovida, vranky obecné, vrápence malého, vydry říční, srpnatky fermežové.

V současném pojetí domácí státní ochrany přírody je kategorie EVL jakoby nadřazována a současně vymezovaná ochrana považována za neměnnou, v případě Šumavy tato skutečnost zásadně není reflektována, což vyplývá ze specifikace chráněných biotopů.

Předměty ochrany - chráněné biotopy / habitaty (dle Směrnice o stanovištích 92/43/EHS)

3130 - Oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpínské oblasti a horských poloh aj. oblastí s vegetací tříd Littorelletea uniflorae nebo Isoëto-Nanojuncetea, (V6 vegetace šídlatek - Isoëtes)

Jedná se o vegetaci oligotrofních vod (Littorella uniflorae), původně společenství oligotrofních jezer boreálně-arktických oblastí, oblastí s vegetací tříd Littorelletea uniflorae nebo Isoëto-Nanojuncetea. u nás zastoupená pouze jednodruhovým ponořeným porostem šídlatek (Isoëtes). Porosty šídlatek mají v ČR stanoviště pouze v ledovcovém Černém jezeře – šídlatka jezerní (Isoëtes lacustris) v hloubce 3-8 m a Plešném jezeře – šídlatka ostrovýtrusná (Isoëtes echinospora) do hloubky 2 m, **ohrožení** eutrofizací, vč. splachů z rozpadlých smrčín, nepříznivý může být kritický pokles hladiny jezer (v minulosti došlo ke zvýšení hladin navýšením karové hráze). Potřebný management: při kritickém omezení výskytu šídlatek vhodné zvážit jejich kulturní záchranu, udržování existujících podmínek, příp. záchranná kultivace šídlatek, omezení kyselosti vod, v rozporu s proklamovanou bezzásahovostí.

VDA01 Isoëtetum echinosporae: Vegetace dna karového mezotrofního ledovcového Plešného jezera s porostem

glaciálního reliktu šídlatky ostnovýtrusné (*Isoëtes echinospora*), **C3**. Kritický vzrůst acidifikace a koncentrace toxického iontu hliníku (Al) byly zastaveny, **ohrožení v souvislosti s bezzásahovým režimem a odumřelým lesem nad jezerem lze očekávat vyšší splachy dusičnanů a hliníku z půd a s tím spojené okyselení a zvýšení koncentrace Al s nepříznivým dopadem na stávající populaci.**

VDA02 *Isoëtetum lacustris*: Vegetace dna karového mezotrofního ledovcového Černého jezera, tvořená porostem glaciálního reliktu šídlatky jezerní (*Isoëtes echinospora*), C3. Kritický vzrůst acidifikace a koncentrace toxického iontu hliníku (Al) byly zastaveny, **ohrpžení v souvislosti s bezzásahovým režimem a zčásti odumřelým lesem nad jezerem lze očekávat vyšší splachy dusičnanů a hliníku z půd a s tím spojené okyselení a zvýšení koncentrace hliníku s nepříznivým dopadem na stávající populaci.**

3150 - Přírozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, (V1A Makrofytní vegetace přírozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod s vod'ankou žabí *Hydrocharis morsus-ranae*, V1F makrofytní vegetace přírozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod – ostatní porosty)

Makrofytní vegetace mezotrofních až eutrofních stojatých či mírně tekoucích vod, ale vzhledem k omezeným vodním plochám a ideologickému zákazu jejich obnovy jako antropogenním prvkům velmi omezená. Vegetace volně plovoucích vodních rostlin (*Lemnetaea*) - vegetací typu rdestů (*Magnopotamion*) nebo vod'anky (*Hydrocharition*). Zcela ojediněle tůň či okraje rybníků v Pošumaví, **ohrožení** v rámci prosazované bezzásahovosti nedochází k obnově zazemněných nebo vypuštěných vodních ploch. Management: při zazemnění tůňek obnova či vytvoření nových tůňek (v rozporu s bezzásahovostí)

VAB02 Vegetace mělkých vod s bublinkatou jižní (*Utriculariteum australis*): Výskyt v Hornovltavské kotlině (730 m) a Blanském lese, porosty vytvářejí vhodné podmínky pro život řady vodních živočichů, **ohrožení** narušením vodního režimu Šumavy, eutrofizací - možné i rozsáhlým rozpadem lesního krytu (přivalové splachy).

Potřebný monitoring, a management – možná i citlivá revitalizace.

VAC03 Vegetace mělkých eutrofních vod s růžkatcem ostnitým (*Ceratophyllum demersum*): Na Šumavě až do 800 m. Potřebný monitoring a management: k zachování vhodné extenzivní hospodaření bez významnějších disturbancí, příp. zamezení zazemňování. Vegetace vodních rostlin zakořeněných ve dně (*Potametea*)

VBA01 Vegetace stojatých a mírně tekoucích vod se stulíkem žlutým (*Nuphar lutea*) *Nympaeo albae* - *Nupharetum luteae*: aluviální tůň, mrtvá ramena a klidné úseky Vltavy a Otavy. Potřebný monitoring a management, v některých případech vhodné odstranit část sedimentů a obnovit průtočnost, ojediněle i zpětné dosady.

VBA03 Vegetace mezotrofních vod chladnějších oblastí s lekníkem bělostným (*Nymphaea candida*) *Nymphaetum candidae*: klidné úseky vodních toků, aluviální vody, extenzivně obhospodařované rybníky Novohradské hory, Třeboňsko, Klatovsko. **Ohrožení** zazemňování, vysychání, eutrofizace vč. atmosférického dusíku.

VBA04 Vegetace oligomezotrofních vod se stulíkem malým (*Nuphar pumila*) *Nupharetum pumilae*: mrtvá ramena horních toků řek – horní Vltava mezi Volary a Želnavou, příp. extenzivně využívané rybníky, **ohrožení** vyschnutím, eutrofizací – splachem živin (i depozicí atmosférického dusíku), konkurence validně schopnějších taxonů makrofytů, znečištění toxickými látkami, přítomnost hybridního *N.x intermedia* = *N.pumila* x *lutea* je symptomem degradace biotopu. Potřebný monitoring a management: ochrana před eutrofizací, omezování konkurenčnější vegetace (*růžkatec* - *Ceratophyllum* aj.).

VBB01 Vodní vegetace chladnějších oblastí s rdestem vzplývavým (*Potamogeton natans*) *Potametum natantis*: dnes stabilizovaný výskyt na Šumavě a v Pošumaví

VBB09 Vegetace mělkých vod s rdestem alpským (*Potamogeton alpinus*) *Potamogeton tenuifolii*: průhledné vody chladnějších poloh na Šumavě do 800 m, potenc. **ohrožení** eutrofizací vod či regulací toků.

3260 - Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitans* a *Callitricho-Batrachion*, (V4A makrofytní vegetace vodních toků – porosty aktuálně přítomných vodních makrofytů)

Makrofytní vegetace vodních toků svazů lakušník vzplývavý a hvězdoši / *Ranunculion fluitans*, *Callitricho-Batrachion*. Kamenité a šterkovité menší toky v Pošumaví a na Šumavě se stolistkem střídavokvětým (*Myriophyllum alterniflorum*). **Ohrožení** eutrofizací vod vč. vyplavování živin z vynuceně rozpadlých smrkových porostů, příp. nevhodnými vodohospodářskými úpravami toků. Potřebný management: citlivá revitalizace říčních systémů ve znečištěných úsecích (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

VBC02 Vegetace horských toků se stolistkem střídavokvětým (*Myriophyllum alternifolium*) *Miriophylletum alterniflori*: horní tok Vltavy (od Lenory po České Budějovice), indikátor znečištění vod, **ohrožení** eutrofizací, vodáctví (umírněné vodáctví i přes odlamování částí lodyh s listy při nižší vodní hladině však vitalitu a celkovou pokryvnost nenarušuje).

VBC03 Vegetace menších toků chladnějších oblastí s hvězdošem háčkatým (*Callitriche hamulata*) *Callitricho hamulatae*-*Ranunculetum fluitans*: drobné toky a rybníčky v podhůří a chladných pahorkatinách – toky a ramena Vltavy, indikátor kvality vody, přispívá k okysličení vod, význam i pro chov pstruha a dalších chladnomilných ryb, **ohrožení** zvýšenou trofíí, rychleji rostoucích makrofytů, oteplováním vod, příp. technickými úpravami toků.

4030 - Evropská suchá rašeliniště a vřesoviště, (T8.2B sekundární podhorská a horská vřesoviště bez jalovce obecného, T8.3 Brusnicová vegetace skal a drolin)

Suchá podhorská a horská vřesoviště, příp. brusnicová vegetace drolin a skal jsou na Šumavě sekundární specifickou formací (sv. Genistion), asociace Calluno-Vaccinietum a pro Šumavu typické as. Arnico-montanae-Callunetum.

Obvykle vzniklá po odlesnění na místech acidofilních bučin, horských smrčín, příp. ochuzených opuštěných pastvinách.

TEF01 Podhorská a horská brusnicová vřesoviště Vaccinio-Callunetum vulgaris: Obvyklý vznik ve středověkém a raně novověkém odlesnění (bučin, horských smrčín a borů) nebo na ochuzených pastvinách, na Šumavě a Pošumaví i záměrné brusnicové „plantáže“, **ohrožení** sukcesní zarůstání dřevinami, obohacování dusíkem z atm. spadů, absence pastvy. potřebný monitoring a management: odstraňování náletových dřevin zejména u jalovců, pastva ovčí, občasné narušování půdního povrchu či odstraňování pokrývných porostů (vřesovcovité, brusnicovité polokeřky), příp. i silné vrstvy povrchového humusu z opadu vřesu a brusnic – např. pro podporu plavuní - Diphasiastrum (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

5130 - Formace jalovce obecného (*Juniperus communis*) na vřesovištích nebo vápnných trávnicích, (T8.2A sekundární podhorská a horská vřesoviště s jalovcem obecným, T2.3A podhorské a horské smilkové trávnický s jalovcem obecným)

Sekundární podhorská a horská vřesoviště v širokolístých trávnicích a na vřesovištích nebo vápnných trávnicích. Převážně opuštěné, sukcesně zarůstající pastviny. **Ohrožení** sukcesní zarůstání. Management: pravidelná pastva, příp. kosení či likvidace náletových dřevin (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

TEC02 Suché podhorské a horské smilkové trávnický Campanulo rotundifoliae-Dianthetum deltoidis: oligotrofní a chladnější stanoviště, obvykle v minulosti vypásaná, mnohdy jako obecní pastviny, tzv. draha. Pošumaví a Šumava. Potřebný Monitoring a Management: obnova seče, příp. extenzivní pastva (ovce, mírné organické vyhnojení) a odstraňování náletových dřevin zejména v okolí jalovce, občasné maloplošné narušení půdního povrchu (odstraňování vrstvy povrchového humusu), odstranění vřesovcových a brusnicových keřků pro podporu výskytu plavuní - Diphasiastrum sp.

6230 - Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech - prioritní typ přírodního stanoviště, (T2.3B podhorské a horské smilkové trávnický bez jalovce)

Krátkostébelné trvalé travinné smilkové porosty (sv. Violion caninae) na mezických a subxerických stanovištích montánního stupně, porosty s jalovcem na býv. pastvinách v Pošumaví. Ve vyšších polohách Šumavy vázána i na kontaktní zóny rašelinišť a pramenišť (sv. Nardo-Juncion squarrosi), ve středních polohách je zastoupena asociacemi Hyperico-Polygaletum, Gymnadenio-Nardetum a níže Thymo-Festucetum ovinae. Výskyt na živinami chudších a sušších polohách (horní části svahů, konvexní tvary reliéfu), často tvořící náhradní vegetaci po horských třtinových smrčínách či acidofilních bučinách, **ohrožení** eutrofizace, sukc zalesňování, zánik obhospodařování smilkových luk a pastvin. Management: nutná pravidelná seč či extenzivní pastva (ovce) – v rozporu s požadovanou bezzásahovostí.

TEC01 Mezofilní podhorské a horské smilkové trávnický Festuco capillatae-Nardetum strictae: Druhově bohaté porosty nízkých acidofilních trávnicků s dominantní trsnatou smilkou tuhou (Nardus stricta) na oligotrofních a chladnějších stanovištích, dříve sekané či spásané. Pošumaví a Šumava.

Potřebný monitoring a management: pravidelná či občasná seč a příležitostná extenzivní pastva (nejlépe ovce, mírné organické vyhnojení), odstraňování náletových dřevin zejména v okolí jalovce, občasné maloplošné narušení půdního povrchu, odstranění vřesovcových a brusnicových keřků pro podporu výskytu plavuní - Diphasiastrum sp. (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

6410 - Bezkolencové louky na vápnných, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách (Molinion caeruleae), (T1.9 střídavě vlhké bezkolencové louky)

Cenné, antropogenně podmíněné střídavě vlhké či středně vlhké bezkolencové louky (sv. Molinion) na slínech a jílech se zachovaly podél vodních toků a v mírných svahových polohách střední a nižší Šumavy. Oligotrofní vlhké bezkolencové louky na slínech a jílech (vápnných, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách s bezkolencem modrým - Molinion caeruleae). Výskyt na oglejených půdách s kolísající hladinou podzemní vody na obvodech rašelinišť či odvodněných slatinách, **ohrožení** eutrofizací (hnojení, atmosférický spad dusíku, vyplavené živiny z násilně rozpadlých smrčín), vysušování, ukončení obhospodařování a následné sukcesní zarůstání. Po eutrofizaci nárůst dominance konkurenčně silných trav (Alopecurus pratensis, Dactylis glomerata, Festuca pratensis a Molinia spp.), příp. nepůvodních druhů (Calamagrostis epigeios, Rumex spp.). Potřebný management kosení 1x ročně (v 2. polovině vegetačního období) bez pastvy (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

TDD01 Bazifilní bezkolencové louky Molinietum caeruleae: Velmi bohatý typ naší sekundární luční vegetace na pseudogleji, luvizemi či fluvizemi, obvykle jednosečně využívané, **ohrožení** opuštěním extenzivního obhospodařování, sukcesním zalesněním či vysušováním,

6430 - Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, (A.4.2 subalpínské vysokobylinné nivy, A.4.3. Subalpínské kapradinové nivy, T1.6 vlhká tužebníková lada)

6430 – Devětsilové lemy horských potoků, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, (EVL Šumava, EVL Boletice). Submontánní a montánní stupeň Šumavy, s *Petasites albus* a *Cicerbita alpina*, kde jsou ochuzené o subalpínské druhy, **ohrožení** regulací vodních toků, eutrofizací, ruderalizací, šířením invazních druhů – křídlatka (*Reynoutria sp.agg.*), netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*). Žádoucí management: občasné kosení, odstranění náletových dřevin, likvidace invazních druhů (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

ADD05 Mléčivcové nivy montánního stupně *Chaerophyllo hirsuti-Cicerbitum alpinae*: Stinná a vlhká a živná místa údolních horských potoků s proudící podzemní vodou, nevyhovující dřevinám. Potřebný monitoring.

6510 - Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (*Arrhenatherion*, *Brachypodio-Centaureion nemoralis*), (T1.1 mezofilní ovsíkové louky, A1.4 aluviální psárkové louky)

Mezofilní ovsíkové louky (sv. *Arrhenatherion*) se vyskytují v nižších polohách Šumavy (nížiny až podhůří, ovsík vyvýšený - *Arrhenatherion*, válečka, chrpa - *Brachypodio-Centaureion nemoralis*), **ohrožení** přehnojování, ruderalizace, opuštění pozemků a následné sukcesní zarůstání. Potřebný management: pravidelné kosení (příp. rozfázovaná do několika termínů), občas přepásání, odstraňování náletových dřevin (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí), jinak zarůstají nejprve dominantními druhy přítomnými v porostech, následně pak expanzivními druhy, zejména třtinou křovištní (*Calamagrostis epigeios*). Jejich obnova je obtížná a může trvat i několik let. Ochranařsky jsou nejvýznamnější druhově bohaté louky chudších půd s kostřavou červenou (*Festuca rubra agg.*) a zejména reliktní vegetace z doby předintenzivního hospodaření se zvonečником hlavatým pravým (*Phyteuma orbiculare* ssp. *orbiculare*) a mochnou bílou (*Potentilla alba*).

TDA01 Eutrofní ovsíkové louky *Pastinaco sativae-Arrhenatherum elatioris*: Druhově bohaté ovsíkové louky na Šumavě a Pošumaví rychle mizí, nebo již podlehly sukcesi, a proto si zasluhují ochranu extenzivním hospodařením.

Ma: tradiční extenzivní obhospodařování (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

TDA02 Suché ovsíkové louky *Ranunculo bulbosi-Arrhenatherum elatioris*: Druhově bohaté květnaté louky na Šumavě a Pošumaví, na svažitéch a výslunných stanovištích na hlinitopísčitéch a písčitolhinitých kambizemích, **ohrožení** zanedbáním obhospodařování, zarůstají expanzivními druhy. Nutný management: tradiční extenzivní hospodaření - min. jedna seč ročně, příp. omezené přihnojení (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

TDA03 Podhorské kostřavovo-trojštětové louky *Poo-Trisetum flavescens*: Mezofilní květnaté louky a extenzivní pastviny v podhůří a vrchovinách Pošumaví a Šumavy do 800 m, obvykle na oligotrofních kambizemích. Řada ohrožených druhů (*Phyteuma orbiculare*, *Orchis morio*), **ohrožení zanedbáním obhospodařování na Šumavě rychle mizí** (expanzivní trávy *Calamagrostis epigeios*, *Arrhenatherum elaius* a dřevinami). Nezbytný management a monitoring: pravidelné tradiční extenzivní obhospodařování (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

6520 - Horské sečené louky, (T1.2 horské trojštětové louky)

Antropogenně podmíněné, horské sečené trojštětové louky (svaz *Polygono-Trisetion*) cca od 600 m n.m. zejména v okolí býv. horského osídlení, po horní hranici lesa, příp. i nad ní, jsou cenným, dlouhodobě zanedbávaným a mizejícím společenstvem Šumavy, na něž je vázána největší biodiverzita Šumavy, **ohrožení** opuštěním a následné sukcesní zarůstání, příp. přehnojování. Management: pravidelná seč a příležitostné přepásání, příp. citlivé přihnojování (při vyčerpání živin), odstraňování náletových dřevin (v rozporu s bezzásahovostí). Druhová kombinace: středně vysoké luční porosty s dominantními travami (*Agrostis capillaris*, *Anthoxanthum odoratum* s.l., *Festuca rubra agg.*, *Phleum rhaeticum*, *P. chaixii*, *Trisetum flavescens*) a širokolistými horskými bylinami (*Bistorta major*, *Cirsium heterophyllum*, *Crepis mollis* ssp. *hieracioides*, *Geranium sylvaticum*, *Meum anthamanticum*, *Silene dioica*), přičemž jsou přítomné i další horské druhy běžně rostoucí ve smilkových trávnících (*Phyteuma nigrum*, *Gentiana asclepiadea*, *Potentilla aurea*), vysokobylinných nivách (*Ranunculus platanifolius*), *Rumex arifolius*, *Silene vulgaris*).

TDB01 Horské trojštětové louky s kakostem lesním *Geranio sylvatici-Trisetum flavescens*: Druhově bohaté, květnaté louky vyžadující tradiční obhospodařování. Nezbytný Ma: pravidelná seč 1-2x /rok příp. občasné přepásání, odstraňování náletových dřevin, v případě, že se začnou objevovat druhy smilkových trávníků přihnojování a vápnění, zajištění alespoň náhradního obhospodařování, nutného pro zachování celých společenstev i chráněných a ohrožených druhů (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

7110 - Aktivní vrchoviště - prioritní typ přírodního stanoviště, (R3.1 otevřená vrchoviště, R3.3 vrchovištní šlenky)

Otevřená vrchovištní rašeliniště a vrchovištní šlenky jsou typická společenstva pro hercynská pohoří vč. Šumavy. Vyskytují se na trvale zamokřených stanovištích sycených srážkovou vodou, kde dochází k hromadění rašeliny a lokálně i rašelinných jezírek. Je zde vegetační mozaika společenstev sv. *Sphagnion medii* (as. *Andromedo polifoliae-Sphagnetum magellanici*, *Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvi*), boreálních typů bultových společenstev sv. *Oxycocco-Empetron hermaphroditi* (as. *Empetro hermaphroditi-Sphagnetum fuscii*). Vrchoviště s klečí v komplexu s otevřeným vrchovištěm je např. na Chalupské slati. Charakteristická vegetace vrchovištních šlenků sv. *Leuco-Sphagnetum cuspidati* je např. na Rokytské slati u Modravy. Vrchovištní rašeliniště jsou významné zadržováním vody v krajině a celosvětově jako zásobárna uhlíku. Při rozkolísanějším chodu srážek a teplot se lépe vyvinuje struktura bultů

a šlenků. Okrajově jsou vyvinuta společenstva rašelinné kleče (*Pinus x pseudopumilio*). Horské polohy s vysokým úhrnem srážek, pouze nebo převážně zásobena srážkovou vodou, mocné vrstvy rašeliny, silně kyselé, oligotrofní až distrofní, vysoká hladina spodní vody blokuje rozvoj stromového patra. Správa NP zrevitalizovala cca 500 ha rašelinišť, **ohrožení** vysušování, těžba, eutrofizace, atmosférické depozice, stavba vodních nádrží. Management: v případech potřeby hrazení zbytků melioračních rýh, příp. revitalizace těžených lokalit (zavodnění), zabezpečení proti nežádoucím vlivům z okolí, v rámci znepřístupňování jsou převážně nepřístupná pro návštěvníky.

RCA01 Koberce rašelíníku křivolitého (*Sphagnum recurvum*) se suchopýrem pochvatým (*Eriophorum vaginatum*) *Eriophoro vaginati* – *Sphaghenetum recurvi*: Vegetace minerotrofní části vrchovišť (laggy) nebo lemuje rašeliništní jezírka. Příp. na vytěžených regenerujících vrchovištích, jako rané sukcesní stadium z přechodových rašelinišť. Na Šumavě časté, **ohrožení** vysušováním může docházet k ústupu rašelíníků, zarůstání bezkolencem modrým nebo zarůstání dřevinami. V hodný rámcový monitoring.

RCA02 Bultová vegetace subkontinentálních a kontinentálních vrchovišť *Andromeda polifoliae*-*Sphagnum magellanicum*: V centrálních částech ombrotrofních rašelinišť s vysokou hladinou podzemní vody na vrchovištní rašelini. Častá na Šumavě (Blatenská slat' aj.). Vhodný rámcový monitoring.

RCA03 Vrchoviště s klečí *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum mugo* (příp. *Pinus x pseudopumilio*): vysokohorská rašeliniště vázaná zejména na srážkovou vodu a obohacovaná minerálně chudou podzemní vodou, často jako přechodná zóna mezi otevřenými vrchovišti a okolními lesními porosty (hladiny podzemní vody 20 cm pod povrchem a níže, vrstva rašeliny cca 1 m a méně). Na Šumavě časté, krajinářsky – esteticky významné. Management: udržování existujícího vodního režimu.

RCA05 Vrchovištní blatkové bory *Ledo palustris*-*Pinetum uncinatae*: Nezapojená zalesněná vrchoviště s kolísáním hladiny podzemní vody. **Ohrožení** omezením vodní dotace, při delším nedostatku odumírání stromů příp. introgresivní hybridizace *Pinus rotundata* či přechod do rašelinných borů. Lokálně na Šumavě. Vhodný rámcový monitoring.

RCC02 Boreální vrchoviště s bulty rašelíníku hnědého (*Sphagnum fuscum*) *Empetro nigri*-*Sphaghetum musci*: Na otevřených vrchovištích s nízkým stupněm rozkladu rašeliny, ovlivněná především srážkovou vodou, zejména v nivě horního toku Vltavy (Mrtvý luh, Malá niva u Lenory aj.). Vhodný rámcový monitoring.

7140 - Přechodová oligotrofní rašeliniště a třasoviště, (R2.2 nevápnitá mechová slatiniště, R2.3. přechodová rašeliniště, M1.6 mezotrofní vegetace bahnitých substrátů)

Jedná se o trvale zamokřená stanoviště syčená podzemní vodou, se špatnou přístupností živin s vrstvou nerozložené organické hmoty – minerotrofní rašeliniště, kde pH je významným ekologickým faktorem. Nevápnitá mechová slatiniště byla silně redukována či převážně zanikla. Oligotrofní přechodová rašeliniště jsou tvořena nejčastěji asociací *Carici rostratae*-*Sphagnetum apiculati* i laggy vrchovišť, lučních pramenišť a okrajů oligotrofních vodních ploch. V chladnějších oblastech na minerálně chudém podloží svahová prameništní a údolní minerotrofní rašeliniště, syčená převážně podzemní vodou (chudou na minerální ionty a Ca). Nízká až středně vysoká ostřicovo rašelíníková vegetace s dominancí rašeloiníků, příp. ploníků, stříc, příp. šáchorovitých rostlin, sítin, trav a keříčků (*Oxycoccus palustris* s.l., *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*). Často zčásti odtěžená, vysušená, příp. zalesněná, **ohrožení** sukcesním zarůstáním dřevinami, vysušováním, eutrofizací (i z rozpadu smrčín). Mo a Ma: na vybraných lokalitách občasné kosení cca 1x/3 roky (v pozdním létě), odstranění biomasy, přihnojování, vyřezávání náletů (ručně, příp. křovinořezem) zejména kde expanze dominantních druhů, zabránění přístupu hospodářských zvířat, sukcesnímu zalesňování, příp. úprava vodního režimu, zahrazení odvodňovacích stružek, kácení náletových dřevin (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBB01 Minerálně bohatá slatiniště s kalcitolerantními rašelíníky *Sphagno warnstorffii*-*Eriophoretum latifolii*: Rašelinné louky na Šumavě a v Pošumaví (vrstva rašeliny do 1 m), **ohrožení** poklesem hladiny podzemní vody, sukcesí (obvykle vrby, olše), eutrofizací (někdy zvyšováním dusíku a fosforu v prostředí). Potřebný management: tradiční extenzivní obhospodařování.

RBC01 Mezotrofní rašelinné louky s ostřicí obecnou (*Carex nigra*) *Caricetum nigrae*: Rašelinné louky s nízkými ostřicemi a suchopýrem, s velkou druhovou bohatostí (vstavačovitě rostliny - *Dactylorrhiza*) na glejových půdách, Šumava i Boleticko, nutný Ma: občasné kosení či přepásání, odstraňování náletových dřevin (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBC03 Mezotrofní rašeliniště s boreálními ostřicemi *Agrostio caninae*-*Caricetum diandrae*: Rašeliniště s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší vysoké ostřice (*Carex diandra*, *C. lasiocarpa*, *C. rostrata*) s řadou boreálních druhů, vzácně na Šumavě, potřebný management: odstraňování konkurečně zdatnějších druhů (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBD01 Trvale zamokřená přechodová rašeliniště s ostřicí zobánkatou (*Carex rostrata*) *Sphagno recurvi*-*Caricetum rostratae*: Zvodněná rašeliniště s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší ostřice zobánkatá (*Carex rostrata*), Šumava, **ohrožení** poklesem hladiny vody, příp. sukcesním zarůstáním vkomilnými dřevinami, potřebný management: zabezpečení dostatku vody, zamezení sukcesí dřevinami (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBD02 Přechodová rašeliniště s ostřicí plstnatoplodou (*Carex lasiocarpa*) *Sphagno recurvi*-*Caricetum lasiocarpae*: Na okrajích horských a podhorských rašelinišť s dobře vyvinutou vrstvou rašeliny, s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší ostřice plstnatoplodá (*Carex lasiocarpa*), výskyt Vltavský luh, Třeboňská pánev, **ohrožení** odvodňováním, eutrofizací. Management: zamezení zarůstání dřevinami (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBD03 Přechnodová rašeliniště s nízkými ostřicemi Carici echinatae-Sphagnetum: Kyselé svahové louky s mělkou vrstvou rašeliny na gleji obvykle podmíněné pravidelnou sečí nebo příležitostnou pastvou, nutný management: obnova tradičního extenzivního obhospodařování (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBE01 Vegetace vrchovištních šlenků s ostřicí mokřadní (Carex limosa) na hlubokých vrchovištích Drepanoclado fluitans-Caricetum limosae: Tuňky a jezírka hlubokých vrchovišť hor Šumavy, **ohrožení poklesem hladiny vod ve vazbě na rozsáhlou bezzásahovou disturbanci horského lesního pásma Šumavy**.

RBA01 Vápnitá slatiniště s ostřicí Davallovou (Carex davalliana) Valeriano dioicae-Caricetum davallianae: Rozvolněné ostřico-mechové porosty s převládajícími nízkými ostřicemi v údolních slatinách, na vápnitých svahových prameništích, příp. zazenňujících březích rybníků na Ca podloží, obvykle jako sekundární luční vegetace. Plochá údolní i svahová prameništní rašeliniště, celoročně zásobovaná vodou bohatou na Ca a další ionty, význam krajinářský, biotopový i retenční pro zadržování vody, v Pošumaví i střední Evropě patří k nejohroženějším biotopům, **ohrožení** sukcesními změnami po ukončení extenzivního obhospodařování, nutný management: tradiční extenzivní obhospodařování - kosení v pozdním létě v místech s nižší hladinou spodní vody a tam, kde hrozí zvýšený přívod dusíku, odstraňování dřevin, hrazení odvodňovacích struh - v rozporu s požadovanou bezzásahovostí.

8220 - Chasmo fytická vegetace silikátových skalnatých svahů, (S1.2 štěrbinová vegetace silikátových skal a drolin, A5 skalní vegetace sudetských karů)

Štěrbínová vegetace kyselých silikátových skal a drolin (sv. Androsation vandellii) je charakteristická v jezerních karech a v hluboce zaříznutých údolích. Management: vyřezávání stínících dřevin, regulace turistiky a horolezectví.

SAC01 Vegetace výslunných silikátových skal se sleziníkem severním (Asplenium septentrionale) a kapradinkou skalní (Woodsia ilvensis) Woodsia ilvensis-Asplenium septentrionalis: společenstvo otevřených osvětlených skal a skalních terasek minerálně chudých silikátových hornin s blokovanými sukcesními procesy, **ohrožení** zarůstáním, pastvou přemnožené zvěře, eutrofizací, živelnou turistikou či horolezectvím. Potřebný monitoring, příp. management: zamezení zarůstání, omezení působnosti přemnožené vysoké zvěře - v rozporu s požadovanou bezzásahovostí.

9110 - Acidofilní bikové bučiny asociace Luzulo-Fagetum, (L5.4 acidofilní bučiny a jedliny)

Porosty acidofilních bučin se vyvinuly na přechodu mezi květnatými bučinami a acidofilními smrčínami ve výškách 1000 – 1300 m, v nižších polohách Šumavy a Šumavském podhůří obvykle přešla v náhradní společenstva smrkových monokultur (Picea abies), příp. ruderalní společenstva s nitrofilním pláštěm (Rubus plicatus aj.). Významné expanzivní druhy zde jsou zejména třtina chloupkatá (Calamagrostis villosa) a maliník (Rubus idaeus). **Ohrožení** převod na jehličnaté převážně smrkové porosty, přezvěření (vysoké stavy zvěře brání přirozené obnově pomalu rostoucích listnáčů - buků), ruderalizace bylinného patra. Management: vnášení jedle, udržování stavu zvěře neohrožující přirozenou obnovu, ochrana přirozeného zmlazení, podpora stanovištně původních dřevin (ochrana proti okusu zvěří, příp. individuálním oplocením), extenzivní lesní hospodaření, ponechání části odumírajících a mrtvých stromů, zpětná obnova acidofilních bučin neřešena, nebyly udržovány nízké stavy zvěře, nedocházelo k ochraně přirozeného zmlazení, neřešena ruderalizace – zřejmě v rámci bezzásahovosti.

9130 - Bučiny asociace Asperulo – Fagetum, (L5.1 květnaté bučiny)

Květnaté bučiny a jedliny (svaz Fagion) se pouze ojediněle dochovaly v nadmořských výškách 600 – 1100 m. Na eutrofních, obvykle kambizemních půdách s rychlou mineralizací humusu, v nižších a středních nadmořských výškách. Zčásti byly převedeny na hospodářské smrčiny. Diagnostické druhy v podrostu jsou samorostlík klasnatý – Actaea spicata, kyčelnice devítelistá a cibulkonosná – Dentaria enneaphyllos, D. bulbifera, kokořík přeslenatý – Polygonatum verticillatum, věsenka nachová – Prenanthes purpure, krtičník hlíznatý – Scrophularia nodosa, ječmenka evropská – Hordelymus europaeus. **Ohrožení** převod na smrčiny, přezvěření, Management: vnášení jedle, kleny a jilmu horského, udržování stavu zvěře neohrožující přirozenou obnovu, podpora stanovištně původních dřevin (ochrana proti okusu zvěří, příp. indiv. plocením), extenzivní lesní hospodaření, ponechání části odumírajících a mrtvých stromů, zpětná obnova květnatých bučin neřešena, nebyly udržovány nízké stavy zvěře, nedocházelo k ochraně přirozeného zmlazení, neřešena ruderalizace – zřejmě v rámci bezzásahovosti.

9140 - Středoevropské subalpínské bučiny s javorem (Acer) a šťovíkem horským (Rumex arifolius), (L5.2 horské klenové bučiny)

Horské klenové bučiny na Šumavě pouze fragmentárně (středoevropské subalpínské) s javorem (*Acer pseudoplatanus*) a šťovíkem horským (*Rumex arifolius*) v oblasti šumavských bučin, ve svahových polohách suti do cca 1100 m n.m. Diagnostické druhy v podrostu: oměj šalamounek – Aconitum plicatum, havez česnáčková – Adenostyles alliariae, papratka horská – Athyrium distentifolium, krabilice chlupatá – Chaerophyllum hirsutum, mléčivec horský – Cicerbita alpina, devětsil bílý – Petasites albus, pryskyřník platanolistý – Ranunculus platanifolius, šťovík áronolistý – Rumex arifolius, vrbina hajní – Lysimachia nemorum, žlutoucha orlíčkolistá – Thalictrum aquilegifolium. **Ohrožení** převod na hospodářské smrčiny, přezvěření, ruderalizace, acidifikace. Management: podpora přirozené obnovy stanovištně původních dřevin, vnášení jedle, individuální oplocení proti zvěři, zpětná obnova klenových bučin neřešena, nebyly udržovány nízké stavy zvěře, nedocházelo k ochraně přirozeného zmlazení - zřejmě v rámci bezzásahovosti.

9180 - Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a roklich, prioritní typ přírodního stanoviště, (L4 suťové a roklinové lesy)

Suťové a roklinové lesy (sv. Tilio-Acerion) se vyvinuly v zaříznutých roklinách a zazemněných sutích, na svazích, sutích a roklich v kolinních až montánních polohách (do 800-900 m n.m.), roztroušeně, maloplošně např. jako měsíčnicové javořiny (Lunario-Aceretum). Převládají zde rychle rostoucí dřeviny. Mají retenční a půdoochrannou funkci, na méně extrémních stanovištích někdy přešly ve smřčiny (Picea abies), sukcesně navazují na květnaté bučiny. Expanzivní druhy svízel přítula (Galium aparine), netýkavka malokvětá (Impatiens parviflora). Diagnostické druhy v podrostu: udatna lesní – Aruncus vulgaris, měsíčnice vytrvalá – Lunaria rediviva, hluchavka skvrnitá – Lamium maculatum, kapradina laločnatá – Polystichum aculeatum, jelení jazyk celolistý – Phyllitis scolopendrium. **Ohrožení** těžba. Přezvěření, výsadba nepůvodních dřevin. Management: zabezpečit přirozenou obnovu jedle – ochrana proti okusu zvěří (příp. individuální oplocení), podpora přirozené druhové skladby, doplnění odolných klenů jilmu, tisu, nebylo sledováno zachování přirozené skladby stromového patra, omezení nepůvodních dřevin, podpora zmlazení ušlechtilých listnáčů, asanace grafiozních jilmů (Ulmus glabra) - zřejmě v rámci bezzásahovosti.

91D0 - Rašelinný les, prioritní typ přírodního stanoviště, (L9.2A rašelinné smřčiny, L10.1 rašelinné březiny, L10.2 rašelinné brusnicové bory, L10.4 blatkové bory, R3.2 rašeliniště s klečí)

Rašelinné smřčiny hojně na Šumavě, časté na trvale zamokřených okrajích vrchovištních rašelinišť na glejových podzolech, pseudoglejích a organozemních (rašelinných) glejích jako Sphagno-Piceetum. Diagnostické druhy v podrostu: vlohyně – Vaccinium uliginosum, přeslička lesní – Equisetum sylvaticum, suchopýr pochvatý – Eriophorum vaginatum, bezkolonec modrý – Molinia caerulea, rojovník bahenní – Ledum palustre. Často přeměněny na smrkové monokultury. Lokálně byly narušeny kůrovcovými kalamitami v rámci bezzásahovosti. **Ohrožení** vysuševáním, příp. imisemi, po vysušení je expanzivní bezkolonec modrý (Molinia caerulea), dále ostřice třeslicovitá (Carex brizoides), třtina křovištní (Calamagrostis epigejos), či ostružiník (Rubus fruticosus sp. agg.). Management: dle potřeby hrazení zbytků melioračních rýh.

91E0 - Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae), prioritní typ přírodního stanoviště, (L2.1 horské olšiny s olší šedou, L2.2 údolní jasanovo-olšové luhy)

Horské olšiny s olší šedou (sv. Alnion-incanae) se vyskytují podél břehů bystřin s prudce tekoucí vodou. Jasanovo-olšové luhy se vzácněji vyskytují podél středních úseků toků (převážně as. Stellario-Alnetum glutinosae a Aruncosylvestris-Alnetum glutinosae). Jasanovo-olšové (Alno-Padion), horské s olší šedou (Alnion incanae), příp. měkké luhy (Salicion albae). Okrajově v Šumavském podhůří a horských údolích, břehy vodních toků, obvykle omezeny jen na úzké doprovody. Diagnostické druhy v podrostu: oměj šalamounek – Aconitum plicatum, mléčivec alpský – Mulgedium alpinum, pryskyřník platanolistý – Ranunculus platanifolius, kamzičnick rakouský – Doronicum austriacum, žluťucha orlíčkolistá – Thalictrum aquilegifolium, chrastavec lesní – Knautia dipsacifolia, šřovík áronolistý – Rumex arifolius, čarovník alpský a prostřední – Cicerbita alpina, C. intermedia, mokřýš střídavolistý a vstřicnolistý – Chrysosplenium alternifolium, Ch. oppositifolium, přeslička lesní – Equisetum sylvaticum, vrbina hajní – Lysimachia nemorum. Lokálně náhradní topoly, keřovité vrby, příp. zruderalizované, **ohrožení** vysušením a expanzivními a invazními druhy: ostřice třeslicovitá (Carex brizoides), svízel povázka (Galium aparine), křídlatka (Reynoutria sp.agg.), zlatobýl (Solidago canadensis, S. gigantea), kopřiva dvoudomá (Urtica dioica), bez černý (Sambucus nigra). Management: redukce sukcesních smrků, doplňování autochtonní olše šedé, prosvětlení v místech významného výskytu chráněných a ohrožených druhů bylinného podrostu (bledule jarní aj.), nenarušovat vodní režim, není řešena přirozená skladba dřevin v rámci bezzásahovosti.

9410 - Acidofilní horské smřčiny (Vaccinio-Piceeta), (L9.1 horské třtinové smřčiny, L9.2B podmáčené smřčiny, L9.3 horské papratkové smřčiny)

Acidofilní smřčiny (svaz Piceion excelsae) jsou vázány pouze na nejvyšší vrcholové a hřebenové partie v polohách převážně nad 1200 m, na severních svazích nad 1150 m n.m. Převážná část těchto porostů přísluší do široké asociace Calamagrostio villosae-Piceetum. Zakrslé řídké rašelinné smřčiny jsou vyvinuty na obvodu mnohých vrchovišť (as. Sphagno-Piceetum). Diagnostické druhy v podrostu: podbělice alpská - Homogyne alpina, bika lesní – Luzula sylvatica, čípek objímavý – Streptopus amplexifolius, sedmikvítek evropský – Trientalis europaea, suchopýr pochvatý – Eriophorum vaginatum, papratka horská – Athyrium distentifolium, mléčivec horský – Cicerbita alpina, podbělice alpská – Homogyne alpina, bika lesní – Luzula sylvatica, šřovík áronolistý – Rumex arifolius, ptačinec hajní – Stellaria nemorum, žebrovice různolistá – Blechnum spicant, sedmikvítek evropský – Trientalis europaea, přeslička lesní – Equisetum sylvaticum, vlohyně – Vaccinium uliginosum. **Ohrožení:** byly rozsáhle rozvráceny větrnými a následnými kůrovcovými kalamitami zejména vlivem proklamované a vyžadované bezzásahovosti k „výrobě“ virtuální divočiny, neautochtonní populace, změna vodního režimu - sucho, imise, acidifikace horských půd, eutrofizace (degradace bylinného patra). Management: dosadba listnatých dřevin, udržování různověkých porostů, podpora přirozené obnovy, omezení fragmentace porostů, v případě potřeby hrazení zbytků melioračních rýh.

Druhy podle přílohy II Směrnice o stanovištích (* prioritní druh):

- 1029 Perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*)
- 1096 Mihule potoční (*Lampetra planeri*)
- 1163 Vranka obecná (*Cottus gobio*)
- 1303 Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)
- 1324 Netopýr velký (*Myotis myotis*)
- 1355 Vydra říční (*Lutra lutra*)
- 1361 Rys ostrovid (*Lynx lynx*)
- 1393 Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)
- 1914 *Střevlík Ménétríésův (*Carabus menetriesi pacholei*)
- 4094 *Hořeček český (*Gentianella praecox subsp.bohemica*).

Asistenční ekosystémové lesnické zásahy by měly sledovat zvýšení ekologické stability podporou vytváření přírodě blízkých lesů hercynské skladby odpovídajících jednotlivým lokalitám. Zásadní problematika spočívá v běžných plošných disturbancích díky nadměrnému podílu ekologicky labilního smrku – oproti přirozené skladbě až o 20 – 30 %, acidifikaci půd (dlouhodobými emisemi oxidů síry) a novodobě depositím dusíku (z dopravy až 30 kg / ha / rok). Ponechání části dřevní hmoty k zetlení a následnému hnojení (např. i Ca) má opodstatnění jen v některých odůvodněných lokalitách nad 1200 m, níže pouze lokálně (množárna dřevokorního hmyzu a lignikolních hub). Potřebné je i zajištění genofondových zdrojů a místních ekotopů (boubínský smrk, frauentálská borovice). Na Rokytě mělo vzniknout veřejně přístupné genofondové arboretum. *Plán péče NPŠ, 2000*

Současnou problematikou je vymezování chráněných území ČR v rámci EU, např. EVL, které měly být převedeny do naší legislativy, ale nestalo se tak a zřejmě ani není zájem, i když je to problematika, která v rámci subsidiarity (politická zásada, že rozhodování a zodpovědnosti ve veřejných záležitostech se má odehrávat na nejnižším stupni), by měla být řešena domácími orgány. Řízení evropské soustavy Natura 2000 orgány Evropské komise je byrokraticky konzervativní, což se projevuje nejen na Šumavě, ale i na řadě vznikajících nefunkčních území, proto převážně nebyla přijata odbornou ani širokou veřejností, neboť ji nepokládá za přínosnou. I k drobným změnám hranic EVL, jež vyplývají např. z upřesněných kartografických podkladů, se EK staví odmítavě (třeba změnu v řádu 0,0001 ha požaduje vysvětlit). Pokud dojde ke zhoršení stavu nebo dokonce vymizení předmětu ochrany musí členský stát zjednat nápravu (bez ohledu na finanční nebo technickou náročnost řešení) a výjimečně navrhnout náhradní lokalitu. Přesto pak členskému státu hrozí řízení o porušení práva EU (infringement) příp. spor u Evropského soudního dvora. Podle Směrnice Rady 92/43/EHS z 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin se vymezovaly Evropsky významné lokality (EVL, v angl. Sites of Community Importance – SCI), což je nadřazováno státní legislativě. České právo vymezuje pouze evropsky významnou lokalitu, avšak EK odlišuje lokality SCI (Site of Community Importance) zařazené na evropský seznam, jež mají být vyhlášeny jako SAC (Special Area of Conservation) přesně v hranicích původní SCI, dle dokumentu EK Doc Hab 05-06-08. Podle Směrnice č. 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“, v angl. Special Protection Areas – SPA) byly vyhlášeny tzv. Ptačí oblasti (PO). Soustava Natura 2000 v ČR zatím vymezila 1082 EVL (jejich počet má být rozšiřován při zjištění lokality evropsky sledovaného taxonu či stanoviště a nesmí být snižován) a 41 ptačích oblastí zatím na 14 % území ČR. Soustava Natura 2000 vylučuje celostní pohled, neboť při požadovaném posuzování impaktu sleduje jen dopady na vlastní předmět ochrany, avšak nesleduje trvalou udržitelnost, kterou přijala EU, tedy i vlivy sociální a ekonomické,

příčemž záměrně nesleduje ekonomické a politické zájmy. Lokality a území EVL je potřebné převést do naší státní kategorizace ochrany přírody (tak jak to bylo řečeno při jejím zavádění) a tu si republikově řídit. Většina našich odborníků se se strukturou a řízením EVL neztýkala a nepokládá ji za přínosnou.

Srovnání mapovaných lokalit v EVL a jejich dnešního stavu

Na příkladu EVL Šumavy je možno sledovat v důsledku naoktrojované bezzásahovosti k výrobě „pralesové divočiny“. Opuštěním tradičního využívání bezlesí dochází k rychlému snižování biodiverzity a krajinných hodnot, chtěnou disturbancí hřebenových smrčín dochází k aridizaci a vysychání nejcennějších biotopů rašelinišť a současně k narušení vodohospodářského režimu. Dochází k neudržitelnému vývoji, ekologické nestabilitě a homogenizaci území na lesostepní formace. Prvoplánová bezzásahovost ve zkulturněných biotopech k výrobě „virtuální divočiny“, sofistikovaně mediálně intenzivně prosazovaná Hnutím Duha a několika kariérami ideology („alespoň 50 – 75 % ploch Šumavy“) je barbarským zločinem! Území Šumavy bylo v minulosti zkulturněno zejména významným podílem extenzivně využívaných travních porostů, ale převážně i trojgenerační výsadbou smrků. Vymezení chráněných území přírody a způsobu jejich ochrany je bytostně národní / státní záležitostí a do toho nemůže žádná „nadřazená organizace“ mluvit (nanejvýš doporučovat). Nepravdivá mlžení dokládá množství ideologických výroků: nejprve byly šumavské hřebenové lesy označovány jako „unikátní klimaxové smrčiny“, posléze bylo nutno tyto nepřirozené porosty co nejrychleji zlikvidovat, jejich nabídkou pro kůrovce, aby vznikly „přirozené, věkově, druhově i prostorově rozrůzněné stabilní lesy“.

Někdejší středoevropské boreokontinentální smíšené smrko-jedlo-bukové lesy přešly na Šumavě, díky výběrovému využívání buků na pálení dřevěného uhlí, jedlí na stavební dřevo a několikerému doplňování rychle rostoucích smrků, na stejnověké kmenové smrčiny. Jedinečný charakter dosavadní kulturní Šumavy vytvářelo bezlesí, zejména travní porosty, na něž byla vázaná bohatá flóra, jež sukcesně je bezzásahovostí likvidována a jejíž podíl klesá z někdejších více než 30 % pod 5 %. Monotónní smrčiny ale snadno podléhají vichřicím a hmyzím kalamitám. Dnes, po vynucených disturbancích se na rozvolněných plochách, v podrostu suchých smrčín uplatňují zejména expanzivní vysoké trávy – metlička křivolaká / *Avenella flexuosa*, třtina křovištní a chloupkatá / *Calamagrostis epigeios*, *C. villosa* či metlice trsnatá / *Deschampsia caespitosa*. Souvislé smrkové porosty jsou vegetačně chudé, unifikovaně monotónní, ale i potravně jsou pro většinu fauny velmi chudé. Bezzásahovostí ve zkulturněných biotopech vznikají převážně degradovaná společenstva, vzhledem k výraznému prosazení konkurenčních (expanzivních a invazních) druhů i patogenů, převážně ekologicky validních druhů na nových „polootevřených“ disturbovaných plochách, dále ukončením blokované sukcese a vlivem působení vzrůstajících stresových faktorů. Množství příkladů je nejen v Evropě (zejména Středozeří), ale po celém světě. Bezzásahovostí dochází k likvidaci původních chráněných hodnot, proto nechráněné Pošumaví je dnes cennější než ostře chráněná Šumava. Bezzásahovými „posvátnými“ přírodními procesy se globálně rychle rozšiřují pouště, vč. Evropy (jižní Španělsko). Biodiverzita mapovaná fytoocenologickými snímky a botanickým mapováním před vyhlášením EVL je převážně likvidována.

Ptačí oblast Šumava

Ptačí oblast Šumava byla vymezena v rámci soustavy Natura 2000 a BirdLife International Nařízením vlády č. 681/2004. Předmět ochrany PO Šumava dle přílohy I Směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků:

- A030 Čáp černý (*Ciconia nigra*)
- A104 Jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*)
- A107 Tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*)
- A108 Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*)
- A122 Chřástal polní (*Crex crex*)
- A217 Kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*)
- A223 Sýc rousný (*Aegolius funereus*)
- A236 Datel černý (*Dryocopus martius*)
- A241 Datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*).

Cílem je zachování a obnova ekosystémů významných pro dále uvedené druhy ptáků v jejich přirozeném areálu a rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany. Jejich výskyt je většinou vázán na souvislé staré jehličnaté lesy, avšak ty byly převážně vážně narušeny. Rozsáhlé poškození biotopů zvláště chráněných druhů ptáků (dle NV č. 681/2004 Sb.) je porušením nařízením vlády č. 681/2004 Sb., vyhlášky č. 395/1992 Sb a porušením zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. V ptačí oblasti jsou dále zastoupeny: bekasina otavní / *Gallinago gallinago*, bramborníček hnědý / *Saxicola rubetra*, cvrčilka zelená / *Locustella naevia*, hýl rudý / *Carpodacus erythrinus*, kos horský / *Turdus torquatus*, lejsek malý / *Ficedula parva*, puštík bělavý / *Strix uralensis*, slavík modráček / *Luscinia svecica*, sokol stěhovavý / *Falco peregrinus*, strakapoud bělohřbetý / *Dryocopus leucotos*, ůhýk obecný / *Lanius collurio* a ůhýk šedý / *Lanius excubitor*, (z ostatních chřástal kropenatý a malý, krutihlav obecný, ledňáček říční, luňák červený, moták pilich a pochop, ořešník kropenatý, pěnice vlašská, puštík bělavý, skřivan lesní, strakapoud bělohřbetý, sýc rousný, včelojed lesní, žluna šedá a zcela vzácně orl křiklavý a orl mořský). Vymezování Ptačích oblastí u nás postrádá opodstatnění, snad má význam v jižní Evropě, kde ještě dochází k čižbě - hromadnému lovu ptáků rozmanitými způsoby (u nás naposledy byly po válce brokovnicí stříleny kvíčaly na tahu usedající na jeřábech).

9.23 Ramsarská úmluva o mokřadech

Ramsarská úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam / The Ramsar Convention on Wetlands (především jako bioty pro vodní ptactvo), k níž ČR přistoupila (spolu se 160 státy světa), nás zavazuje věnovat dostatečnou ochranu vyhlášeným mokřadům. Světový den mokřadů byl vyhlášen 2. února, neboť tehdy byla podepsána tato úmluva (v r. 1971 v Ramsaru v Íránu). Česká republika zařadila do seznamu Ramsarské úmluvy celkem 14 lokalit, přičemž nejvýznamnější jsou Šumavská rašeliniště na rozloze 6371 ha (<http://mokrady.ochranaprirody.cz/o-mokradech-mokrady-mezinarodniho-vyznamu-v-ceske-republice/>).

Disturbancí velkých ploch lesů jsou tato mezinárodně chráněná šumavská rašeliniště, které tvoří na Šumavě nejcenější biotopy retenčních vodních ploch, vysušována.

9.24. Chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV)

Voda je to nejcennější co na planetě máme. V šedesátých letech minulého století došlo k vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Šumava a na konci sedmdesátých let byla ve stejných hranicích vyhlášena Chráněná oblast přirozené akumulace vod Šumava vzhledem ke schopnosti zdravých šumavských lesů zadržovat vodu. Celé území NPS je tedy součástí CHOPAV Šumava vymezené nařízením vlády č. 40/1978 Sb. podle zákona o vodách, tedy ještě před vyhlášením NP Šumava. V CHOPAV mají být uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody). V těchto oblastech jsou zakázány činnosti, narušující vodní režim, zejména odlesňování. Význam lesa pro přirozenou akumulaci vod byl dlouhodobě znám a výzkumy prokázán. Narušení lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcovou kalamitou v letech 1868 až 1878 bylo v rozsahu cca na 11.000 ha. Poškozením šumavských lesů došlo po několik desetiletí ke snížení retenční schopnosti území a k rozkolísanosti odtoků (historické měření průtoků Vltavy v letech 1850 – 1920 publikoval J. Šonka). Souvislost, mezi poškozením lesů Šumavy v letech 1868 až 1878 a sníženou retenční schopností území, přispěla ke vzniku povodní (např. v roce 1890). Povodeň na Vltavě ze září 1890, během níž došlo mj. k poboření pilířů Karlova mostu (4. 9. 1890), měla podobný průběh, jako povodeň roku 2002. Šumavou probíhá hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem, většina vod je odváděna Otavou a Vltavou do Labe a Severního moře, pouze malá část je v povodí Dunaje je odváděna do Černého moře. Jedná se o systém přirozených povrchových vod NPS, které tvoří zejména rozsáhlá rašeliniště a prameniště, síť vodních toků a ledovcová jezera, přičemž tento systém doplňují umělá vodní díla jako jsou plavební kanály, náhony, umělé nádrže (někdejší plavební klauzy, příp. rybochovné aj. vodní plochy). **V CHOPAV Šumava nejsou však uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem by bylo zabránit snižování chráněného vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a nepříznivým změnám přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody) - příkladem je chtěné kůrovcové odumření hřebenových smrčín, jehož důsledkem je vysychání základního vodohospodářského potenciálu Šumavy, zejména rašelinišť (nejen Tříjezerní slat').** Řeka Otava, vznikající soutokem Vydry a Křemelné, odvodňuje západní část NP Šumava. Otava, resp. Vydra s Křemelnou pramení v oblasti šumavských plání v centrální části pohoří, vyznačující se množstvím vrchovišť (Modravská vrchoviště), v jejichž dolních úsecích je patrná zpětná eroze toků, která vytvořila kaňonovitá, strmá údolí. V horních částech svých toků, a zejména pak přítoky těchto řek, protékají mělkými údolnicemi zarovnaných šumavských hřebenů - ať už jsou to tři zdrojnice Vydry stékající se u Modravy - Modravský, Roklanský a Filipohuťský potok nebo významné přítoky Křemelné - Slatinný a Prášilský potok. Umělé stojaté vody se omezují na bývalé plavební nádrže (klauzy), které se dnes k tomuto účelu nevyužívají byly převážně znefunkčeny - obvykle protržením hráze. Drobné vodní plochy, příp. požární nádrže byly vybudovány jen velmi omezeně. Vchynicko-tetovský plavební kanál, odebírající významné množství vody z řeky Vydry nad Antýglem dnes slouží pro potřeby elektrárny na Čenkově Pile. Specifickým hydrologickým jevem na Šumavě jsou přirozená ledovcová jezera, vyskytující se v nadmořské výšce kolem 1000 m, avšak jejich stav je v současné době nepříznivě ovlivněn nejen stupněm acidifikace

v důsledku kyselých dešťů, ale i ekologicky nepříznivou situací přírodních biotopů v jejich okolí, resp. záměrně rozpadlými smrkovými lesy.

Základem zajištění retenčních schopností krajiny jsou ekologicky stabilní lesní a travní porosty, které dokáží zadržet až třetinu vodních srážek, takže jsou rozhodujícím faktorem pro omezení rizik z přívalových srážek a povodní a jsou zdrojem plnění podzemních vod. Voda v krajině se stává rozhodujícím limitujícím faktorem jak pro osídlení území, tak pro zemědělskou a lesnickou činnost. V ČR jsme závislí na povrchové vodě. Nejlepší podmínky pro zadržování a vsakování vody poskytují lesní plochy (nejlépe smíšené) a některé travní porosty, případně jeteloviny a jetelotrávy, velmi špatně pak nepokrytá pole či obiloviny. Žel zatím nedochází ke sledování širších vazeb (někdejší humidní Šumava se fatálním šumavským experimentem, vlivem bezzásahové výroby „divočiny“ - kůrovcovou distorbancí hřebenových smrčů v délce více než 40 km), xerofytizuje (dochází k vysoušení a ke změně druhové skladby vegetace), takže se radikálně mění mezoklima povodí Vltavy a Úhlavy a stupňují se stresové faktory podmíněného sucha (tedy nelze vše svádět na klimatickou teplotní změnu a zvyšování skleníkových plynů).

Malý koloběh vody v ekologicky vyváženém přírodním prostředí, s dostatkem lesů, je tvořen z 50 % infiltrací / vsakem, ze 40 % evapotranspirací (celkovým výparem - evaporace a transpirace) / celkovým výparem a z 10 % odtokem. V ekologicky narušeném a urbanizovaném prostředí je tento poměr dramaticky změněn: z 15 % vsakem, ze 30 % výparem a z 55 % odtokem.

Evropská vodní charta, vyhlášená 6. května 1968 ve Strasbourgu, ČR je signatářem

- Bez vody není života. Voda je drahocenná a pro člověka ničím nenahraditelná surovina.
- Zásoby sladké vody nejsou nevyčerpatelné. Je proto nezbytné tyto udržovat, chránit a podle možností rozhojňovat.
- Znečišťování vody způsobuje škody člověku a ostatním živým organismům, závislým na vodě.
- Jakost vody musí odpovídat požadavkům pro různé způsoby jejího využití, zejména musí odpovídat normám lidského zdraví.
- Po vrácení použité vody do zdroje nesmí tato zabránit dalšímu jeho použití pro veřejné i soukromé účely.
- Pro zachování vodních zdrojů má zásadní význam rostlinstvo, především les.
- Vodní zdroje musí být zachovány.
- Příslušné orgány musí plánovat účelné hospodaření s vodními zdroji.
- Ochrana vody vyžaduje zintenzivnění vědeckého výzkumu, výchovu odborníků a informování veřejnosti.
- Voda je společným majetkem, jehož hodnota musí být všemi uznávána. Povinností každého je užívat vodu účelně a ekonomicky.
- Hospodaření s vodními zdroji by se mělo provádět v rámci přirozených povodí a ne v rámci politických a správních hranic.
- Voda nezná hranic, jako společný zdroj vyžaduje mezinárodní spolupráci.

Ještě v padesátých letech minulého století bylo možno při poznávání Šumavy každý den nalézt pramen, dnes už jsou vyschlé. Postupná aridizace / vysušování Šumavy (ještě v r. 2010 bylo na Šumavě mapováno pouze 14 % suchých půd, zdroj: Černíková Z.) se propisuje do vodních toků a celé České kotliny, současně se změnou mezoklimatu. Po orkánu Kyrill v roce 2007 začala záměrným ponecháním tisíců m³ pro další, ještě rozsáhlejší šíření kůrovce intenzivní přeměna vzrostlého zeleného lesa na suchý les, tj. výroba domácí „divočiny“ v naší kulturní Šumavě, což bylo označeno jako ochrana přírodních procesů: byla dokončena likvidace hřebenových smrčů Šumavy v délce více než 40 km, které „vyčesávaly“ vzdušné srážky a zajišťovaly humidní Šumavu a pokračovalo odumírání lesů v nižších partiích. Výsledkem jsou zničené smrčiny na ploše přesahující 25 tis. ha. Současnou situaci prudce zhoršují vzrůstající stresové faktory klimatických změn, zejména prohlubující se sucho, při němž vysychají i mělké zvodně (do 20-30 m), které běžně zásobovaly obyvatele pitnou vodou.

9.25. Biosférická rezervace UNESCO Šumava

V r. 1990 byla Šumava vyhlášena vyhlášena řídicím výborem UNESCO za biosférickou rezervaci, což je světově nejvýznamnější kategorie ochrany přírody a krajiny. V rámci programu „Člověk a biosféra (Man and Biosphere)“ pak tato platforma představuje most mezi ochranou přírody a regionálním rozvojem území. Ze strategické symbiózy profituje jak příroda, tak člověk. Žel MŽP ČR tuto mezinárodní kategorii chráněných území ani neregistruje, takže se toho ujala Regionální rozvojová agentura Šumava a Euroregion Šumava (Donau - Moldau). Jejím úkolem je zajišťovat hlediska vyváženého soužití přírody a obyvatel, zejména genetické zdroje. V BR Šumava o rozloze 1670 km² žije 30 tisíc obyvatel (při průměrném počtu 18 ob./km²). Základní projekty jsou „Bílá stopa“, „Šumava originální produkt“, dále spolupráce na poutní cestě ViaNova z bavorského Vilshofenu do Svaté Hory u Příbrami a propagaci Šumavy, (brožura) ale i podpora udržitelného vývoje. Slibovaný akční plán není k dispozici. Údajně jsou zde vymezeny tři zóny:

- jádrová s ochranou přírody, monitoringem a výzkumem (nejsou však prezentovány)
- ochranná k ekologicky šetrným aktivitám
- přechodná, s udržitelným využíváním přírodních zdrojů.

Proklamativních 10 bodů biosférické rezervace:

- šance pro budoucnost,
- širší nadhled na území,
- prostor pro přírodu a kulturu,
- uchování přírodní rozmanitosti,
- udržení kulturního dědictví,
- účast ve světové síti BR,
- sdílení zkušeností v rámci sítě,
- podpora kulturní pestrosti,
- laboratoř udržitelného rozvoje,
- dobrá adresa pro život.

Biosférická rezervace UNESCO Šumava dokonce není legislativně zajištěná. Jejím cílem je trvale uchovat typickou šumavskou krajinu se všemi jejími tradičními prvky, včetně způsobu hospodaření. Biosférické rezervace UNESCO mají představovat reprezentativní ukázky přírodních krajín ve kterých zároveň má významnou úlohu člověk a jeho aktivity. Generální konference UNESCO schválila v roce 1970 mezinárodní program Člověk a biosféra / Man and Biosphere (MAB). Jejím smyslem je integrovaná ochrana životního prostředí, která má harmonizovat lidské činnosti a přírodní prostředí. V rámci tohoto programu vznikla mezinárodní síť biosférických rezervací. Kromě ochrany ekosystémů a rostlinných a živočišných druhů jsou sledovány aktivity zajišťující trvale udržitelný rozvoj místních obyvatel a také ekologická výchova, výzkum a věda. Většina biosférických rezervací zahrnuje jak přírodě blízká území, tak i území narušená lidskou činností člověka. To umožňuje studovat konflikty mezi člověkem a přírodním prostředím a podporovat zvyšování biodiverzity v narušených oblastech. Management biosférické rezervace by měl být založen na rovnocenné, komplexní spolupráci vědců přírodovědných, lesnických a společenských oborů, ochrannářských a rozvojových skupin, zástupců státní správy a samosprávy a především místních obyvatel. Biosférických rezervací bylo celkem vyhlášeno 580, v ČR to jsou Šumava a navazující Třeboňsko, Krkonoše, Bílé Karpaty, Křivoklátsko a Dolní Morava, mají ve svých cílech a předmětu podporovat extenzivní využívání kulturní krajiny. Biosférická rezervace UNESCO Šumava byla vyhlášena v r. 1990, tedy rok před vyhlášením NP Šumava, na rozloze 1671 km². Ta prioritně chrání historické kulturní a přírodní dědictví tradičního využívání a extenzivního hospodaření ve vymezeném území, resp. vyvážený vztah přírodní a kulturní krajiny. Cílem BR je stálé a udržitelné využívání přírodních zdrojů, ochrana biologické diverzity, vzdělávací a osvětové funkce, vědecký a odborný výzkum a zejména podpora trvale udržitelného vývoje. Biosférické rezervace, v souladu s tzv. Rámcovými stanovami programu MAB by měla obsahovat jádrovou zónu, zajišťující dlouhodobou ochranu krajiny, ekosystémů a druhů (začleňující zejména ledovcové kary a jezera a také rašeliniště, příp. pralesové lokality), vyrovnávací zónu (asistenční ekosystémová opatření - přeměna hospodářských smrkových lesů na ekologicky stabilnější přírodě blízké porosty a extenzivní údržba bezlesí pastvou či sečí) a vnější přechodovou oblast, což umožňuje harmonickou existenci obyvatel s přírodou. Plán péče o NP Šumava (2001) říká: chráněná oblast reprezentativního přírodního prostředí, které se dostalo mezinárodního uznání, jež je dlouhodobě právně chráněna a má upravený a institucionalizovaný management – avšak v ČR je to pouze „nálepka“, neboť MŽP ČR ji ani nevede ve svém ústředním seznamu. Biosférická rezervace UNESCO Šumava, vyhlášená ještě před vymezením Národního parku Šumava, zahrnující i obce, oproti jejich běžnému vynětí, např. v sousedním NP Bayerische Wald se stala pouze nefunkční „propagační nálepkou“. Vyhlášení mezinárodní přírodní biosférické rezervace UNESCO Šumava, ale nevyhlášení její legislativní ochrany MŽP ČR, která by měla sledovat vyvážené zachování kulturní a přírodní krajiny udržením tradičního extenzivního obhospodařování, je zcela bezprecedentním spekulativním skandálem. Kulturní památky UNESCO v ČR mají velkou publicitu i zahraniční zájem, to ale nelze říci o přírodních památkách – biosférických rezervacích a tak nezodpovězenou otázkou je proč asi a kdo za to může? - Zřejmě ideologicky požadovaná výroba virtuální divočiny, která je v přímém rozporu s požadavky zachování tradičního extenzivního využívání krajiny.

9.3. Krajinný ráz, kultúrni Šumava

Krajinná architektka Doc.Ing. A.Salašová,PhD. sděluje: Šumava - územie dnes nesprávne považované za ukážku neporušenej prírody, priestor plný názorových stretov, nevyjasnených cieľových charakteristík, krajina na rozcestí... Je tento kraj skutočne krajinou prírodnou a má byť preto jej management cielený výhradne na bezzásahovosť a minimalizáciu ľudskej intervencie ? Alebo sa jedná len o mýtus, klam a naše utopické dúfanie, že sme schopní v srdci Európy zachovať (alebo skôr vytvoriť?) rozsiahly prírodný areál ? Šumavu môžeme považovať, napriek vžitej predstave o nedotknutosti prírody, za starú sídelnú oblasť. Toto typické územie pohraničného (a teda programovo málo osidlovaného) hvozdu, bolo pomerne frekventované už v staroveku. Územie Šumavy bolo v tejto dobe významné z dvoch dôvodov: jednak ním prechádzali významné kupecké cesty v smere na Český Krumlov a Strakonice spájajúce významné soľné oblasti s Baltom, jednak sa tu nachádzali významné náleziská drahých kovov, predovšetkým zlata. Tieto dva fakty zvýšili atraktivitu územia pre osidlovanie už v dobe bronzovej a železnej. Zrejme prvé etnikum, ktoré objavilo a osídlilo toto územie pravdepodobne už v 15. až 16. storočí pred našim letopočtom prišlo cez šumavské hory pravdepodobne z horného Podunajska. Boli to kmene s relatívne vyspelou kultúrou, ktoré priniesli so sebou zvláštny spôsob pochovávania v mohylách. Aj keď sa obyvatelia Šumavy postupom času menili, mohylové pohreby zostali pre túto oblasť typické relatívne dlhú dobu a do určitej miery poznamenali aj jej podobu – relatívne mohutné mohyly o priemere až 80 m a výšky 10 m boli určite z diaľky viditeľné. V mladšej dobe bronzovej mohylový ľud postupoval ďalej na sever, kde miešaním sa s etnikom ľudu lužickej kultúry vytvoril kultúru knovízsku. Knovízsky ľud potom začína znovu prenikať do oblasti Južných Čiech, kde sa usadzuje na miestach dovtedy neobývaných (Horažďovice, povodie Blanice). V dobe železnej potom dochádza k rozvoju kultúry juhočeského ľudu mohylového hallstatskej doby, ktorá vykazuje husté osídlenie a dosahuje vysokej životnej úrovne. Významným medzníkom v sídelnom vývoji Šumavy bolo laténske obdobie. Keltské kmene, ktoré sa v území mohli obajovovať už v 14. storočí pred n.l., obsadzujú strednú Európu až do predhoria Šumavy v 5. storočí pred našim letopočtom. Ostatne prvý známy názov Šumavy *Gabreta* (*Gabréta hylé*, les kozorohov alebo tiež ovčie vrchy) zaznamenaný na mape Claudia Ptolemaia, je práve keltského pôvodu. V strednom období sa Kelti s mohylami obmedzujú na Pootavie. Pre svoju ochranu budujú mohutné opevnené hradiská a prvé protourbánne sídla (*oppida*), ako napríklad Větec, Zámek, Kněží hora, najvyššie v ČR položené hradisko Obří hrad u Nicova, alebo jedno z najväčších *opid* v Třísove u Českého Krumlova. V 1. storočí pred n.l. sa stretávame s laténskymi osadami, ktoré patria k stradonickej kultúre. Sú budované na výšinách, s niekoľko málo obydliami, umiestňovanými aj po dvoch pod jednou strechou. Kelti boli známi ako významní prospektori, ktorí za zlatom postupovali hlboko do Pošumavia, a súčasne ako veľmi zruční spracovatelia kovov - hutníci a kováči. Ich aktivity dodnes pripomínajú početné sejpy dochované napríklad na rýžovišti pri Modlešovicích. Keltskí bójovia boli na prelome letopočtov vytlačovaní bojovnými germánskymi kmeňmi. Okrem archeologických stôp o ich pobyte svedčia niektoré toponomastické názvy (Vltava, Otava = Atava a pod.). Stará kultúrna krajina šumavy prvý krát zaniká po odchode Keltov a až do príchodu Slovanov (5. – 6. storočie nášho letopočtu) sú južné Čechy považované za opustené. Nemáme žiadne správy, ktoré by osvetľovali pomery v Pošumaví v týchto dobách. Slovaní prenikali do priestoru Šumavy pomaly a postupne už od 5. storočia n.l. K hraničným pohoriam sa približovali pozdĺž Otavy a Ostružnej, Volšovky

a Podmokelského potoka, Blanice a Vltavy. Pri zakladaní osád sa vyhýbali mokradiam a vyššie položeným miestam. Obytné stavby bez pevnej formy sa volne zoskupovali do osád. Rozvíja sa poľné hospodárstvo prevádzané dvojhonným spôsobom a chov dobytka kombinovaný lovom a rybolovom. Zakrátko po svojom príchode do územia, začína priťahovať podobne ako pred nimi Keltov ryžovanie zlata na Otave a prítokoch nových kolonistov, takže v 9. – 10. storočí je Pootavie husto zaľudnené. V tejto dobe znovu stúpa význam poľnohospodárstva, ktorého produktivita výrazne rastie po zavedení trojpoľného systému. Veľmi skoro po svojom príchode sa jednotlivé rody spájajú do menších kmeňových celkov, ktoré si budujú vlastné obranné hradiská. Hradiská boli opevnené valmi a boli určené buď k trvalému osídleniu alebo slúžili len ako útočiská pre okolný ľud. V osídlení sa stále výrazne prejavuje aj obchod, ktorý prebiehal od staroveku po obchodných cestách a strhával Južné Čechy do obchodnej sféry intenzívnejšie, než tomu bolo v iných okrajových oblastiach. Pri kupeckých cestách vznikajú trhové vsi, na križovatkách potom významné kupecké osady. Veľká kolonizácia výrazne ovplyvnila úbytok lesov a zmenu ich druhovej štruktúry. Pribúdajú nové obce, vďaka podpore Václava I. rastie záujem o baníctvo. Zlatonosné bane poskytujú veľké nádeje a priťahujú záujem nových nemeckých osadníkov. Na Šumave sa od 13. storočia začína objavovať nový typ sídla - mesto kráľovské alebo panské. Mestá začínajú na seba preberať funkciu správnych stredísk. Od polovice 13. storočia sa začínajú objavovať aj hrady, ktoré sú budované na vyvýšeninách. K novému rozmachu ťažby zlata a striebra a tým aj k rozvoju regionu dochádza v 14. storočí. Oblasť Šumavy sa teší pozornosti českých kráľov i bavorských susedov, rozširuje sa počet kráľovských a poddanských miest. Až do 15. storočia vykazujú južné Čechy hustejšie osídlenie kraja proti iným regionom. Do tohto obdobia siahajú počiatky ďalšej hospodárskej činnosti, ktorá výrazne ovplyvnila charakter krajiny a kvalitu miestnych lesov – sklárstvo. Sklárske hute sa objavujú už v 14. storočí, ale svoj najväčší rozkvet zaznamenávajú až v 16. storočí. Práve im padnú za obeť posledné zbytky relatívne prírodných šumavských bučín. Niekedy v tejto dobe stráca Šumava definitívne svoj relatívne prírodný charakter a mení sa na krajinu výsostne kultúrnu.

Po roce 1989 sa krajina výrazne mení – s rozmanitého kultúrneho prostredia bohato štrukturovaného drobnými poliami, sadmi a trvalými trávnymi porastami, pohľadovo relatívne otvoreného, sa územie uzatvára do lesa, začína dominovať jeho dnes typický interiérový charakter s občasnými výhľadmi z vyššie položených miest alebo vojenských rozhľadní. Napriek všetkému ale nemôžeme ani v tejto dobe hodnotiť územie Šumavy ako prírodné. Stále sa jedná o výsostne kultúrnu krajinu s dominanciou hospodárskeho lesa a rastúcou koncentráciou relatívne prírodných biotopov.

Rok 1989 otvoril veľké témy v diskusii o budúcnosti Šumavy, ktoré ostatne pokračujú dodnes. Odborný svet sa rozdelil na dva tábory, ktoré sa na budúcnosť priestoru pozerajú rozdielnym spôsobom. Prvý prístup počítal s návratom pôvodného (ale len českého) obyvateľstva podporeného rozsiahlymi reštitúciami majetku. Dominovala predstava, že sa pôvodní vlastníci vrátia na svoje statky a začnú formou rodinných fariem znovu hospodáriť v území. Týmto vytvoria znovu podmienky pre rozvoj sídiel a nevyhnutnej infraštruktúry. Zmeny, ktorými Šumava prešla v období socializmu boli ale tak rozsiahle a totálne, že posunuli tieto predstavy do úrovne snov a nesplnených prianí. Napriek tomu ale zostala otázka ďalšieho rozvoja dochovaných sídiel, ktoré mali veľkú príležitosť v rozvoji cestovného ruchu a mohli sa začať znovu rozvíjať. Ich rozvojové snahy ale narazili na druhú názorovú skupinu, s ktorou sa dostali do stretu. Druhý prístup staval a doteraz stavia

pomerne puristicky na tom, že sa Šumava stala územím prírodne veľmi hodnotným a s ohľadom na tento fakt, presadzuje veľmi výrazné obmedzenie všetkých ľudských aktivít, včítane hospodárskej úpravy lesa a zákazu vstupov do územia. Současný prístup k budúcej podobe Šumavy uvažuje s rekonštrukciou prírodnej krajiny na rozsiahlom území. (nejasné k jakému obdobi). Nerešpektovanie dlhodobého kultúrneho vývoja a ritualizácia určitých vybraných druhov. Pokiaľ skutočne chceme tento pokus urobiť, bude to iste jednej z najväčších pokusov tohto druhu vo svete. Ostatne na oficiálnych stránkach NP Šumava sa píše „Národní park je jedinečnou vědeckou laboratoří umožňující sledování přírodních procesů v míře jinde nerealizovatelné.“ Relatívna (nikdy nie úplná) bezzásahovosť v managemente lesnej krajiny je určite možná na malých segmentoch krajiny. Z hľadiska udržateľnosti sa dá s úspechom uplatniť v malom územnom rozsahu a tam, kde je les zdravý, vhodne druhovo, vekovo a priestorovo štrukturovaný a územie trvalo neosídlené. Nutné je pristupovať k tomuto územiu ako ku kultúrnej krajine a citlivým veľmi šetrným spôsobom usmerňovať jej vývoj. Technologických možností je na výber celá rada a nie je nutné sa pohybovať v krajných možnostiach typu holoseč alebo totálna bezzásahovosť. Uplatňovať tie lesohospodárske postupy, ktoré sú k lesu čo najcitlivejšie a nepovedú k ohrozeniu jeho existencie. Pri managemente územia rešpektovať princípy udržateľného vývoja, Jedná sa o územie osídlené a jednostranná preferencia ekonomických výnosov, ale aj ekologického purizmu dlhodobo udržateľná v tomto území nie je. V managemente územia uplatňovať filozofiu Európskeho dohovoru o krajine. Stanoviť žiadané cieľové charakteristiky v spolupráci s obyvateľmi a užívateľmi priestoru. Viest' s nimi otvorený dialóg a jeho závery rešpektovať.

Cílová charakteristika krajiny, dle Evropské úmluvy o krajine, znamená sledovat přání a požadavky obyvatel týkající se charakteristických rysů krajiny, v níž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány.

Dále se vychází také z doporučení EU v rámci Strategie pro biodiverzitu 2020 EU / EU Biodiversity Strategy 2020.

Jednoduchým cílem se složitou realizací je návrat ke zdravé krajině s dobrým vodním hospodářstvím. Základem globálních problémů je vznik teplotní nerovnováhy zemského systému, kdy dnes Země zachytává víc sluneční energie (jež se ukládá do oceánů), než odchází, tedy přehřívání krajiny. Rozdíly povrchových teplot mezi oceánem a souší proměňují směry větrného proudění (který hrne vodu) a čímž vzrůstají výkyvy období sucha a přívalových dešťů až bleskových povodní. Úpravy krajiny musí sledovat obnovu retenčních i akumulačních schopností, tj. zejména zachytávání vody v kopcovité krajině a v říční krajině umožnění rozlivů vody ke zpomalení povodňové vlny. Jedná se zejména o tisícovky drobných úprav a racionální péče o zemědělské a lesní půdy.

Z hlediska výhledových potřeb je nutno zajistit citlivou koncepcí a komplexní trvalou péčí o celou krajinu a racionální skloubenost krajinářských a urbanistických struktur. Celostní komplexní pojetí krajiny je stále větším problémem a to nejen z krajinářských pohledů, sledujících aspekty přírodovědné, krajinářsko-estetické a kulturně-historické, kde převládají ochranné tendence, jež ale nepočítají s ekonomickým rozvojem a sociálními změnami, tak urbanistické a územně-plánovací koncepcie, chápající krajinu převážně jako území pro rozvoj funkcí měst nebo vesnic. Z toho vyplývá řada konfliktů, jež nejsou potřebně řešeny. Příroda se svojí regenerační a estetickou funkcí pro obyvatelstvo musí být integrální součástí osídlení. Zdravé životní a přírodní prostředí určitého krajinného území je

předpokladem dobré obytné, rekreační a výrobní funkce území i zdraví obyvatel. Současný urbanismus nedostatečně reflektuje přírodní systémy.

Evropská úmluva o krajině (European Landscape Convention CETS No.176), přijata v r. 2000, závaznou pro ČR se stala v r. 2004 vychází z následujících předpokladů:

- krajina a její změny se stále více stávají předmětem veřejného i politického zájmu
- kulturní krajina je chápána jako přírodní a současně kulturní dědictví
- zejména venkovská krajina zaujímá důležité místo v evropském vědomí
- krajina přispívá k utváření regionální a lokální identity
- k péči o krajinu je nutno přistupovat participativně, tj. sdílením odpovědnosti státních a samosprávných orgánů, vlastníků a uživatelů krajiny
- péče o kulturní krajinu má vycházet z kontinuity lidské činnosti, na níž je krajina závislá
- kulturní krajina je základní složkou prostředí člověka a společným zájmem všech.

Sdělení MZV č. 13/2005 Sb. m.s. je základním výchozím dokumentem (opravený překlad)

Preambule

Členské státy Rady Evropy, které podepsaly tuto úmluvu,

- s přihlédnutím k tomu, že cílem Rady Evropy je dosáhnout větší jednoty mezi jejími členy za účelem zabezpečení a realizace ideálů a zásad, které jsou jejich společným dědictvím, a že tohoto cíle lze dosáhnout zejména prostřednictvím dohod v hospodářské a sociální oblasti;

- v zájmu dosažení udržitelného rozvoje, založeného na vyvážených a harmonických vztazích mezi sociálními potřebami, hospodářskou činností a životním prostředím;

- berouce na vědomí, že krajina hraje významnou úlohu z hlediska veřejného zájmu v oblasti kultury, ekologie, životního prostředí a v sociální oblasti a představuje zdroj příznivý pro hospodářskou činnost, a její ochrana, správa a plánování mohou přispívat k vytváření pracovních příležitostí;

- vědomy si toho, že krajina přispívá k utváření místních kultur a že je základní součástí evropského přírodního a kulturního dědictví, protože přispívá k blahu lidstva a upevnění evropské identity;

- uznávající, že krajina je všude důležitou součástí kvality života lidí: v městských oblastech a na venkově, v narušených oblastech stejně jako v oblastech vysoce kvalitních, v oblastech pozoruhodných i běžných;

- berouce na vědomí, že vývoj výrobních postupů v zemědělství, lesnictví, průmyslu a při těžbě nerostů, a dále v oblastech územního plánování, řízení regionálního rozvoje, dopravy, infrastruktury, turistického ruchu, rekreace a na obecnější úrovni změny ve světové ekonomice v mnoha případech urychlují proměnu krajiny;

- přejíce si reagovat na přání veřejnosti užívat vysoce kvalitní krajinu a hrát aktivní úlohu při jejím rozvoji;

- přesvědčeny, že krajina je klíčovým prvkem blaha jednotlivce i společnosti a že její ochrana, správa a plánování jsou spojeny s právy a povinnostmi každého jedince;

- s ohledem na právní texty existující na mezinárodní úrovni v oblasti ochrany a správy přírodního a kulturního dědictví, územního plánování a řízení regionálního rozvoje, místní 2 samosprávy a přeshraniční spolupráce, zejména na Úmluvu o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť (Bern, 19. září 1979),

Úmluvu o ochraně architektonického dědictví Evropy (Granada, 3. října 1985), Evropskou úmluvu o ochraně archeologického dědictví (revidovanou) (Valetta, 16. ledna 1992), Evropskou rámcovou úmluvu o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady (Madrid, 21. května 1980) a její doplňující protokoly, Evropskou chartu místní samosprávy (Štrasburk, 15. října 1985), Úmluvu o biologické rozmanitosti (Rio, 5. června 1992), Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (Paříž, 16. listopadu 1972) a Úmluvu o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhus, 25. června 1998);

- uznávajíce, že kvalita a rozmanitost evropských krajín představují společný zdroj a že je důležité spolupracovat v zájmu jejich ochrany, správy a plánování;
- přejíce si ustanovit nový nástroj, zaměřený výhradně na ochranu, správu a plánování všech evropských krajín,
- se dohodly takto:

Článek 1 - Definice

Pro účely této úmluvy:

- a) "krajina" znamená **část území, tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů;**
- b) "krajinná politika" znamená vyjádření všeobecných zásad, strategií a pokynů kompetentními veřejnými orgány, které umožňuje přijetí specifických opatření, zaměřených na ochranu, správu a plánování krajiny;
- c) "cílová kvalita krajiny / strategická vize" znamená vyjádření požadavků a přání lidí na charakter prostředí, v němž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány;
- d) "ochrana krajiny" znamená činnosti směřující k zachování a udržení význačných nebo charakteristických vlastností krajiny, utvářených přírodní konfigurací a/nebo lidskou činností a právem považovaných za její historickou hodnotu;
- e) "správa krajiny" znamená činnost, která má z hlediska udržitelného rozvoje zajistit pravidelnou péči o krajinu s cílem řídit a harmonizovat změny, které jsou způsobeny sociálními, hospodářskými a environmentálními procesy;
- f) "plánování krajiny" znamená cílevědomé činnosti zaměřené na zvyšování kvality, obnovu nebo tvorbu krajiny.

Článek 2 - Rozsah

S výhradou ustanovení článku 15 se tato úmluva vztahuje na celé území smluvních stran a pokrývá přírodní, venkovské, městské a příměstské oblasti. Zahrnuje pevninu, vnitrozemské vodní plochy a mořské oblasti. Týká se jak krajín, které mohou být považovány za pozoruhodné, tak krajín běžných a narušených.

Článek 3 - Cíle

Cílem této úmluvy je podpořit ochranu, správu a plánování krajiny a organizovat evropskou spolupráci v této oblasti.

Článek 4 - Rozdělení pravomocí

Každá smluvní strana provádí tuto úmluvu, zejména články 5 a 6, podle svého vlastního rozdělení pravomocí, v souladu se svými ústavními principy a administrativním uspořádáním, a při respektování principu subsidiarity, přihlížejíc k Evropské chartě místní samosprávy. Aniž by se odchýlila od ustanovení této úmluvy, bude každá smluvní strana harmonizovat plnění této úmluvy se svými vlastními politikami.

Článek 5 - Všeobecná opatření

Každá smluvní strana se zavazuje:

- a) právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž lidé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity;
- b) zavést a provádět krajinné politiky, zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny, prostřednictvím přijetí specifických opatření uvedených v článku 6;
- c) zavést postupy pro účast veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajinných politik zmiňovaných v písmenu b) výše;
- d) začlenit krajinu do svých politik regionálního rozvoje a územního plánování, a do své kulturní, environmentální, zemědělské, sociální a hospodářské politiky, jakož i do ostatních politik s možným přímým či nepřímým dopadem na krajinu.

Článek 6 - Zvláštní opatření

A. Zvyšování povědomí

Každá smluvní strana se zavazuje zvyšovat povědomí občanské společnosti, soukromých organizací a veřejných orgánů o hodnotě krajin, jejich úloze a jejich změnách.

B. Vzdělávání a výchova

Každá smluvní strana se zavazuje podporovat:

- a) vzdělávání odborníků v oboru hodnocení krajiny a nakládání s krajinou;
- b) multioborové vzdělávací programy v oblasti krajinné politiky, ochrany, správy a plánování krajiny, určené pro profesionály v soukromém i veřejném sektoru a pro dotčené spolky;
- c) školní a vysokoškolské vzdělávací programy, které se v rámci příslušných disciplin zaměří na hodnoty spjaté s krajinou a na otázky týkající se její ochrany, správy a plánování.

C. Vymezení a hodnocení

1) Za aktivní účasti zainteresovaných stran, v souladu s článkem 5 písm. c), a za účelem zlepšení úrovně znalosti svých krajin se každá smluvní strana zavazuje:

- a) i) vymežit vlastní (individuální) krajiny na celém svém území;
- ii) analyzovat jejich charakteristiky, síly a tlaky, které je mění;
- iii) sledovat jejich změny;
- b) vyhodnotit takto vymezené krajiny s ohledem na zvláštní hodnoty, které jsou jim připisovány zainteresovanými stranami a dotčeným obyvatelstvem.

2) Tyto vymežující a hodnotící postupy budou provázeny výměnou zkušeností a metodologie, organizovanou mezi smluvními stranami na evropské úrovni podle článku 8.

D. Cílové kvality krajiny

Každá smluvní strana se zavazuje, po konzultaci s veřejností v souladu s článkem 5 písm. c), pro vymezené a hodnocené krajiny definovat cílové kvality krajiny.

E. Plnění

Pro realizaci krajinných politik se každá smluvní strana zavazuje zavést nástroje, zaměřené na ochranu, správu a/nebo plánování krajiny.

Článek 7 - Mezinárodní politiky a programy

Smluvní strany se zavazují spolupracovat při zohledňování krajinné dimenze mezinárodních politik a programů a doporučit, v případě potřeby, aby úvahy týkající se krajiny do nich byly zapracovány.

Článek 8 - Vzájemná pomoc a výměna informací

Smluvní strany se zavazují spolupracovat za účelem zvýšení účinnosti opatření přijatých podle ostatních článků této úmluvy a zejména:

- a) vzájemně si poskytovat technickou a vědeckou pomoc v záležitostech týkajících se krajiny prostřednictvím shromažďování a výměny zkušeností a výsledků výzkumných projektů;
- b) podporovat výměnu odborníků na krajinu, zejména pro vzdělávací a informační účely;
- c) vyměňovat si informace o všech záležitostech, na něž se vztahují ustanovení této úmluvy.

Článek 9 - Přeshraniční krajiny

Smluvní strany se zavazují povzbuzovat přeshraniční spolupráci na místní a regionální úrovni a v případě potřeby vypracovat a uskutečňovat společné programy zvyšování hodnoty krajiny.

Článek 10 - Sledování plnění Úmluvy

- 1) Existující kompetentní výbory expertů ustavené podle článku 17 Statutu Rady Evropy jsou Výborem ministrů Rady Evropy pověřeny sledováním plnění Úmluvy.
- 2) Po každém zasedání výborů expertů předá generální tajemník Rady Evropy Výboru ministrů zprávu o vykonané práci a provádění Úmluvy.
- 3) Výbory expertů navrhnou Výboru ministrů kritéria pro udělování Ceny krajiny Rady Evropy a pravidla, která ji upravují.

Článek 15 - Územní působnost

- 1) Každý stát nebo Evropské společenství mohou při podpisu nebo při ukládání své ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení nebo přístupu určit jedno nebo více území, na která se bude Úmluva vztahovat.
- 2) Každá smluvní strana může kdykoli později, prohlášením adresovaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, rozšířit působnost této úmluvy na jakékoli jiné území upřesněné v tomto prohlášení. Úmluva vstoupí pro toto území v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí lhůty tři měsíců ode dne, kdy generální tajemník toto prohlášení obdržel.
- 3) Každé prohlášení učiněné podle předchozích dvou odstavců může být, pokud jde o kterékoli území uvedené v tomto prohlášení, odvoláno oznámením adresovaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Odvolání nabude účinnosti první den měsíce následujícího po uplynutí lhůty tři měsíců ode dne, kdy generální tajemník toto oznámení obdržel.

Úmluva klade důraz na rozumné plánování jejího dalšího vývoje a aktivní péči o ni, přičemž krajinu chápe nejen z přírodovědeckého hlediska, ale oceňuje i její kulturní, historické, etické, estetické i další sociální hodnoty. Za současný vzhled krajiny musí mít odpovídající vliv občané, kteří v ní žijí a kterých se její vývoj bezprostředně dotýká. Krajina je základním prvek životní úrovně obyvatel, přičemž krajina se stává obrazem současné civilizace. Uvedený princip ochrany a tvorby příznivé obývané kulturní a polokulturní krajiny se u nás dosud nedostatečně zohledňuje. Zodpovědní hospodáři v krajině - zemědělci, lesníci a vodohospodáři zabezpečují diverzifikované a atraktivní prostředí venkova, z čehož těží jak občané, tak návštěvníci, resp. turistický ruch. V současnosti se tvorba krajiny v Česku, která od baroka měla vysokou, až zahradnickou úroveň, dostala do krize vlivem agresivních ideologických požadavků fundamentálních puristických naturalistů, kteří ovládli nejvyšší pozice státních orgánů životního prostředí. Ti nadřazují své teoretické požadavky bezzásahovosti nad staleté zkušenosti ověřených ekologických principů a zákonitostí. Místo žádoucího odstraňování bariér, stávající ochrannářské vize je geometrickou řadou zvyšují. Při sledování problémů rozvoje krajů Česka (Urbanismus a územní rozvoj 6/2009) byla

konstatována nadměrná ochrana přírody jako limit dalšího rozvoje.

Cílová charakteristika krajiny, dle Evropské úmluvy o krajině znamená sledovat přání a požadavky obyvatel týkající se charakteristických rysů krajiny, v níž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány. Dále se vychází také z doporučení EU v rámci Strategie pro biodiverzitu 2020 EU / EU Biodiversity Strategy 2020.

Preventivní ochranou krajinného rázu je formulování zásad a způsobů ochrany krajinného rázu v územně plánovací dokumentaci, komplexních pozemkových úpravách, plánech péče o zvláště chráněná území a generelech krajinného rázu. Má-li krajina svého architekta, společnosti odpovědného profesionála, netřeba vyhlášek. Sevrou-li krajinu zákony a vyhlášky, netřeba architekta.

Budeme-li chránit přírodu, bude chránit nás. Obraz krajiny je dlouhodobě utvářen přírodními vlivy a lidskou činností. Do jisté míry je možno říci, že krajina vytváří jednu z charakteristik národa, přičemž zpětně krajina formuje charakter národa. Zdravé životní a přírodní prostředí určitého krajinného území je předpokladem dobré obytné, rekreační a výrobní funkce území i zdraví obyvatel.

V rozporu s Evropskou úmluvou o ochraně krajiny byla Šumava zásadně rozvrácena rozsáhlou disturbancí lesů pod záminkou ochrany přírodních procesů.

K zachování krajinného rázu je potřebné sledovat:

- členění jednotlivých druhů trvalé krajinné a sídelní urbanistické a krajinné vegetace
- koncepci rekreačního využívání krajiny a prostupnost krajiny
- návrh vodního režimu a vodohospodářských opatření, např. retenční vodní zdrže, ochranná pásma (OP) vodních zdrojů, opatření k řešení rizika urychleného odtoku, revitalizace rašelinišť, území určená k rozlivům povodní
- návrh revitalizace, příp. renaturace některých ploch
- návrh krajino tvorných opatření vč. ochrany krajinného rázu
- návrh chráněných území přírody a registrovaných významných krajinných prvků
- návrh kompenzačních opatření při narušení chráněných území
- prvky ÚSES, dálkové migrační koridory
- návrhy ochranných pásem v krajině.

9.4. Osídlení, rekreace a turismus, prostupnost krajiny, uspořádání krajiny

Na bavorské straně Šumavy leží obce mimo území tamního NP, přesto jim bavorský sněm dal právo veta ... Je to přirozené a spravedlivé: lidé kteří v tom kterém kraji žijí musí mít přece možnost spolurozhodovat o tom, zda se v kraji, v rámci experimentu, začnou návštěvníci vyhýbat, zda zchudne a bude se vylidňovat, anebo zůstane přitažlivým a schopným se uživit. Naše šumavské obce jsou uvnitř NP a právo spolurozhodování jim bylo upíráno, přesněji řečeno různými způsoby obcházeno.

Kdybych při zřizování a rozhodování o velikosti parku věděl, jak bude postupováno proti zájmům občanů, nikdy bych s tím nesouhlasil.

býv. předseda vlády doc. JUDr. P. Pithart

Přestože v pravěku byla Šumava porostlá divokými pralesními porosty a náročné přírodní a klimatické podmínky, které ztěžovaly osídlení pravěkým obyvatelům Evropy, byly i nejvyšší partie Šumavy nad 1100 m osídleny již od střední doby kamenné (mezolit, 6 tis. let př. n.l. a v laténském období) lovci a sběrači. Toto nově potvrzují archeologické výzkumy pěti lokalit v pravěkých sídlišťích - Javoří (Pila) u Modravy a v okolí Křemelné a Roklanského potoka se štípanou industrií nástrojů vyráběných z kamenů. Zřejmě již v předneolitickém období bylo zdejší území přitažlivé pro polokočovné osídlení pravěkými tlupami lidí, putujícími za migrující zvěří, mezi svými polotrvalými / sezónními tábořišti. Tehdejší lidé si dokázali své pobytové lokality vybrat na vyvýšených suchých místech, avšak v blízkosti vodních toků. Obživa pravěkých lidí využívala zdejších místních možností. Ženy sbíraly plody – ve zdejších pralesích byla bohatá úroda borůvek, na pralesních světlinách brusinky, na okrajích četných rašelinišť plody vlochyň a klikví a na stráních lískové oříšky, přičemž muži jako lovci loví lesní zvěř (pomocí luků a šípů, příp. pastí) a doplňovali potravu rybami ve zdejších tocích, především lososem (v době jejich tahů).

Doposud jako první obyvatelé Šumavy byli považováni keltské kmeny v období 800 – 400 let př. n.l. (halštát, resp. resp. v doba bronzová). Keltové v zátokách řeky Otavy a jejich přítoků i dalších řek rýžovali zlato a v okolí loví zvěř, přičemž lokálně budovali výšinná hradiště (Sedlo u Sušice, Obří hrad u Kašperských Hor, Větec u Čkyně). V údolích řek jsou dodnes patrné četné haldy prorýžovaného šterku - sejpy. Nostalgický keltský archeopark byl vybudován v Prášilech, keltská vesnice Silva Gabreta / Les kozorohů byla zřízena u obce Lichtenau v Bavorsku, další se buduje také u Jivjan či Nasavrku). Po vytlačení Keltů kmeny Germánů, postupně od 6. do 10. století pronikaly na Šumavu Slované. Šumava se tak stala součástí českého přemyslovského státu. Obchodní spolupráce se od 10. století stala hnacím motorem pro vzájemnou toleranci a naslouchání jazyku druhého. Postupně protínalo zalesněné hřbety Šumavy několik obchodních stezek, které se větvily a navzájem doplňovaly, jejichž stopy je možno vysledovat i v dnešní krajině. Nejstarší a nejznámější je Zlatá (dříve Solná) stezka z Pasova přes Volary do Prachatic (kam v dobách vrcholného obchodu každý týden dorazilo plně obtěžkaných cca 1200 soumarů) či Vintířova stezka. K postupné kolonizaci Šumavy docházelo od 11. století, největší rozvoj kolonizace se odehrál ve 14. a 15. století, kdy docházelo k dalším vlnám osídlování, zejména řemeslníky – hamerníky, uhlíři, proslulými skláři a svobodnými sedláky – Králováky, kteří za správu krajiny a dohled nad kolonizací byli zproštěni roboty, přičemž zde budovali rozlehlé dvorce, jež jim umožňovaly soběstačný život.

Mgr. P. Hubený uvádí: „Kolonizace vedly k postupnému odlesňování území, *období úpadku či vyčerpání přírodních zdrojů* a pak opětovnému samovolnému návratu lesa.“ Šumavské osídlení výrazně formovalo krajinu Šumavy. Charakteristické bylo horské rozptýlené osídlení, skupiny chalup, osady a posléze i vsi, které vznikaly u lokalit těžby nerostných zdrojů a jejich zpracování, příp. v místech soustředěné těžby dřeva, někdy i na křižovatkách cest či u silnic. V souvislosti s osídlením vznikalo samozásobitelské zemědělské využívání území – louky, pastviny a zorňované plužiny (lánové, paprscité, úsekové) s trojhonným obhospodařováním a chov dobytka i včelaření. Po ničivé třicetileté válce (1618-48) došlo k nové vlně osídlování různými skupinami, jejichž snaha o dobré sousedské vztahy vycházela především ze vzájemné ekonomické závislosti. Díky hospodářským zájmům byla Šumava v r. 1877 propojena železnicí. V důsledku romantismu v 1. polovině 19. století dochází ve druhé polovině 19. století ke vzniku turismu.

Šumava se vylidňuje. Vyhánění a vykořeňování lidí ze Šumavy je možno pokládat za krádež krajiny. Nejprve to bylo díky fašistické ideologii, pak díky komunistické ideologii a posléze ideologii bezzásahové divočiny v kulturní krajině, při zneprístupňování území a vytěsňování lidí jako nepřátel přírody a krajiny (kromě těch, kteří se hlásí k této ideologii). Při srovnání naší a zahraniční ochrany je možno říci, že my chráníme přírodu především množstvím zákazů a předpisů, v zahraničí především racionální prací. Proto např. ve Švýcarsku či Japonsku můžeme závistivě obdivovat žádoucí symbiózu přírodních ekosystémů a lidského osídlení, ale i kulturních etnik. Zásadní problematikou je dlouhodobě rozsáhlé zneprístupňované území Šumavy, zamezování využívání historických značených turistických tras a vyvíjení mediálního psychologického nátlaku ideology bezzásahovosti, pro něž je Šumava externím výzkumným pracovištěm, označením člověka jako hlavního nepřítele hodnot Šumavy.

Území Šumavy bylo v letech 1880-1930 domovem pro cca 150 tisíc obyvatel, v současnosti to není ani polovina (cca 60 tis.). V někdejší hraničním pásmu (540 km²) bylo likvidováno více než 50 sídel, z nichž odešlo asi 10 tis. obyvatel, další osídlení bylo likvidováno v rozsáhlých vojenských prostorech (až třetina rozlohy Šumavy, záplavou nádrží Lipno byla likvidována sídla cca 10 tis. obyvatel, přičemž je možno předpokládat, že cca 50 tis. německých obyvatel bylo odsunuto).

Demografický vývoj poměrně přesně zrcadlí „přínos“ uskutečňované velkoplošné ochrany Šumavy na rozsáhlý region Šumavy a Pošumaví. Ve vlastní horské Šumavě žilo 10 – 20 x více obyvatel než dnes, v regionu Šumavy, do kterého zasahuje současná velkoplošná ochrana přírody byl počet obyvatel více než dvojnásobný. Od vyhlášení legislativní ochrany Šumavy se celková demografická situace trvale dlouhodobě zhoršuje s nepříznivým ekonomickým a sociálním dopadem na širší region, s výjimkou Lipna a několika dalších lokalit. Dlouhodobý nepříznivý trend vyvolaný zejména nedostatkem pracovních příležitostí ve vazbě na rozsáhlé velkoplošně chráněné území a zneprístupňování Šumavy potvrzují následující údaje, ale i poslední data ČSÚ (census) – za rok 2012: v okrese Klatovy klesl počet obyvatel o 144, ačkoliv v Plzeňském kraji přibýlo téměř 1000 obyvatel (vedlejší okres Domažlice s velmi podobným potenciálem měl přírůstek 131 obyvatel). Dokonce také návštěvnost Šumavy od vyhlášení národního parku klesla téměř na polovinu. Území Šumavy je označováno jako modelové území „zmizelých Čech“ a území vodního díla Lipno jako česká „Atlantida“. Demografický vývoj Šumavy i širšího Pošumaví vyjadřuje současné, neživotaschopné podmínky, vytvořené ideology bezzásahové divočiny, při likvidaci osídlení, ale i zvyků a tradic Šumaváků. Současná fundamentální způsob ochrany Šumavy vyhání trvalé obyvatelé i z širokého pásma Pošumaví, neboť pracovní příležitosti jsou rozsáhle likvidovány - dvouměsíční sezóna cestovního ruchu není schopna uživit trvalé obyvatele, ve vlastní chráněné Šumavě se žádné aktivity nepřipouštějí.

Tradiční hraniční přechody i přes Schengenskou dohodu jsou dlouhodobě zneprístupňovány - klasický je tzv. Modrý sloup k Luznému či Nové Údolí. Na mnoha vybudovaných silnicích a zpevněných cestách je dnes zákaz jízdy motoristů, přičemž pěšáci a cyklisté byli z lesních a lučních stezek vytěsněni na opuštěné silnice a zpevněné cesty. Rozsah nepřístupných zakázaných území se trvale rozšiřuje (přesto do zakázaných území někdy podloudně jezdí autobusy, někdy i za doprovodu pracovníka Správy, např. na houby, borůvky či jinam). Naproti tomu se v ojedinělých sídlech bez zajištění urbanistických vazeb došlo k developerské výstavbě apartmánů na prodej. Území Lipenska se postupně stává rozsáhlým

rekreačním a zábavním parkem s téměř městskou zástavbou v sezóně s mnohatisícovou denní návštěvností, které by mělo být vyjmuty z chráněného území přírody. K vymezení ochrany kulturního dědictví ve vazbě na kultivovanou krajinu na Šumavě nedošlo, (např. vzdálená krajinná památková zóna Chudenicko či Třeboňsko), námětem mohou být oblasti podhůří Šumavy, Prácheňsko či Volyňsko. Světovým unikátem je množství vysídlených sídel, které se staly součástí národního parku a CHKO Šumava. Mimořádnou šanci představuje využití krajinného a přírodního potenciálu pro rekreaci a cestovní ruch. Nabídka služeb musí profesionalitou solidností a vřídlostí vytvořit návštěvníkům opravdovou rekreační pohodu s touhou vrátit se sem znovu. Účelové lesní a zemědělské hospodářství by v chráněném území mělo být účelově zaměřené k potřebám ochrany přírody a současně být zárukou odborného formování krajiny a její stabilizace. Nedoceneným aspektem hospodaření na Šumavě je provázanost na dřevozpracující výrobu a zpracování potravinářských produktů, které by si zde mělo nalézt své místo. Bavorská iniciativa „Otevřené východní hranice – šance pro hospodářství, přírodu a občanské porozumění, kterou podepsal prezident vlády Dolního Bavorska Dr. Zeitler a prezident Evropské federace přírodních a národních parků Egide Moreau, sledovala přeshraniční spolupráci v turistické infrastruktuře, hospodářském rozvoji a ochraně přírody. Současná krajina Šumavy je schopna méně než polovičně uspokojovat a žít místní obyvatelstvo a umožňovat její poznávání než před 2. světovou válkou, přičemž biodiverzita úzkostlivě vyráběné „divočiny“ z kulturní Šumavy se snížila pod polovinu někdejší citlivě využívané krajiny. Potřebné je vyvážené uplatňování řádu a volnosti – což platí jak v přírodě, tak ve společnosti a rodině. Jinak řečeno, nerozumná a nadměrná ochrana se vždy nepříznivě projeví. Základní strategie obnovy zdravé Šumavy musí vedle možností poznávání šumavské přírody, umožňovat wellness aktivity, odpočinek a rekreaci návštěvníků a zejména obnovu biodiverzity bioty a biotopové obnovování přírodních lesů i bezlesí včetně extenzivního využívání někdejších zemědělských půd jako nezastupitelných přírodních zdrojů.

Uspořádání krajiny

Příroda se svojí regenerační a estetickou funkcí pro obyvatelstvo musí být integrální součástí osídlení. **Zdravé životní a přírodní prostředí určitého krajinného území je předpokladem dobré obytné, rekreační a výrobní funkce území i zdraví obyvatel.** Současný urbanismus nedostatečně reflektuje přírodní systémy. Z hlediska výhledových potřeb je nutno zajistit citlivou koncepční a komplexní trvalou péči o celou krajinu a racionální skloubenost krajinářských a urbanistických struktur. Nepřesná formulace problémů, stejně jako nedostatečné rozpracování teoretických přístupů i konkrétních způsobů jejich řešení jsou v mnoha případech příčinami nešetrného využívání krajiny.

Celostní komplexní pojetí krajiny je stále větším problémem a to nejen z krajinářských pohledů, sledujících aspekty přírodovědné, krajinářskoestetické a kulturně-historické, kde převládají ochrannářské tendence, jež ale nepočítají s ekonomickým rozvojem a sociálními změnami, tak urbanistické a územně-plánovací koncepce, chápající krajinu převážně jako území pro rozvoj funkcí měst nebo vesnic. Z toho vyplývá řada konfliktů, jež nejsou potřebně řešeny.

Celostní chápání krajiny se stává stále větším problémem, takže dochází ke střetům i v úzkém sekčním pojetí její ochrany a to:

- ochrana přírody
- ochrana krajiny a krajinného rázu

- ochrana kulturních památek
- ochrana životního prostředí obyvatel.

„V poslední době se i v EU snaží péči o chráněné části přírody rozumným způsobem propojit se starostí o nechráněnou krajinu vč. městských a příměstských zelených ploch vše zastřešující koncepce zelené infrastruktury. Z tohoto hlediska roste a ještě poroste klíčový význam územního plánování, které do značné míry rozhoduje o tom, jak bude příroda a krajina v ČR vypadat.“

RNDr. J. Plesník, CSc., AOPK

Koncepční řešení uspořádání krajiny je úkolem územního plánování. Nutná je snaha o „zrovnoprávnění“ krajiny jako rovnocenného předmětu plánování se zastavěným územím sídel. Potřebné je sledovat v zemědělsky intenzivních územích „zpřirodnění“, neboť v minulém období „zprůměrnění“ krajiny a přechodu na zemědělskou velkovýrobu, došlo k narušení vodního režimu krajiny, znečištění vod, degradaci a kontaminaci půd vč. ztráty přirozené úrodnosti a zvýšení vodní a vzdušné eroze a likvidací rozptýlené trvalé zeleně k poklesu biodiverzity a snížení ekologické stability krajiny a omezení estetických hodnot naší krajiny. Došlo také k redukci retenčního potenciálu krajiny a narušení tradičního rázu zemědělské krajiny. Spolu s globálními klimatickými změnami je potřebné sledovat i nové otázky, např. přizpůsobení a funkční správa vodních zdrojů v rámci změn využívání krajiny, krajina pro výrobu potravin a energetických zdrojů a ochrana přírody, ekologické plánování, přirozené a restaurované krajiny, ekonomická a ekologická konvergence v přírodě a společnosti, monitorování změn krajiny aj. V územně plánovací dokumentaci (ÚPD) je nutno koncepčně vytvářet podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a to přírodě blízkým způsobem. Z hlediska výhledových potřeb je nutno zajistit citlivou koncepční a komplexní trvalou péči o celou krajinu a racionální skloubenost krajinářských a urbanistických struktur vč. možnosti odpočinkového a rekreačního využití vč. průchodnosti krajiny. Dosavadní územní plánování bylo spíše zaměřeno na sídla a jejich infrastrukturu, proto vznikla řada krajinotvorných programů, včetně pozemkových úprav, které saturovaly tento nedostatek. Krajinné plánování je podle nového stavebního zákona poprvé konkrétně zahrnuto v územním plánování, avšak v praxi je vzhledem k jeho složitě mnohaoborovosti, do značné míry zapojeno spíše formálně. V ÚPD je deklarováno řešení volné, resp. nezastavěné krajiny, specifikací některých sledovaných skutečností v textové části, avšak toto není provázáno na grafiku. Koncepce uspořádání krajiny by měla sledovat způsob využití pozemků v krajině, vymezovat plochy změn a stanovovat podmínky pro změny v jejich využití. Někteří úředníci úřadu územního plánování (ÚÚP) ve výkresu základního členění doposud připouštěli jen vymezení zastavitelných ploch, ploch změn zastavěných území, příp. ploch rezerv, avšak nepřipouštějí vymezení ploch změn či úprav krajiny a nezastavěných ploch. V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umisťovat stavby, zařízení, aj. opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, které zlepší podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu (např. cyklostezky, hygienická zařízení, ekologická informační centra dle § 18 zák. č. 183/2006 Sb.). Tyto stavby by neměly znemožňovat jejich dosavadní využívání. Potřebné je zpracování výkresu koncepce uspořádání krajiny, což doposud stavební zákon

nepředpokládal, nově byl dán pokyn, aby hlavní výkres funkčního členění ploch byl označován jako výkres urbanistické koncepce a koncepce uspořádání krajiny. Zatím se obvykle vymezují biocentra a biokoridory ÚSES (které však, stejně jako ostatní ekostabilizační prvky jsou vymezovány v jiném řízení), přičemž ostatní složky ekologické stability se nesledují a dále se jedná o formální prevenci přírodních pohrom. Evropská komise přijala 6.5.2013 strategii na podporu tzv. zelené infrastruktury, která by měla v blízké budoucnosti zajistit efektivnější ochranu, podporu a obnovu přírodních lokalit a přírodních procesů (vč. biochemických a biofyzikálních), které jsou zdrojem tzv. ekosystémových služeb. Jedná se o nově zavedený pojem, kdy vedle dopravní infrastruktury (ID) a technické infrastruktury (IT) je v území sledována i zelená infrastruktura (IZ). Ta by měla být racionálně navržena územněplánovacími procesy, implementujícími i územní systém ekologické stability (ÚSES).

Prostupnost krajiny

Prostupnost krajiny pro organismy zajišťují vymezené biokoridory územního systému ekologické stability (ÚSES), případně dálkové migrační koridory.

Prostupnost pro návštěvníky by měly zajišťovat turistické trasy, což je současným přístupem ředitele NPŠ dlouhodobě zásadně omezováno. V současnosti omezuje Správa NPŠ používání elektrokol a elektrokoloběžek na býv. silnicích III. třídy, např. na Březník, na Bučinu či k pramenům Vltavy.

TURISTICKÉ CÍLE - vrcholy a vyhlídky

Javor / Grosser Arber, 1456 m - nejvyšší hora Šumavy, nechráněný rekreační vrchol v Bavorsku

Tento vrchol za tereziánských dob patřil do Českého království. V minulosti bylo toto území často předmětem územních sporů. Mohutný masiv Javoru je zakončen rozhledovou plošinou se sporými porosty kleče. Od r. 1981 jsou na vrcholu dvě ocelové radarové věže. Na svazích Javoru je rozsáhlý lyžařský areál, u horní stanice lanovky je restaurace. Pod vrcholem je Velké javorské jezero (Grosser Arbersee) na rozloze 4,5 ha, s restaurací a půjčovnou loděk. Po likvidaci "železné opony" v r. 1990 prošel národní průvod ze Železné Rudy na Javor. Vrch je 8 km jz. od Železné Rudy.

Hraniční šumavský vrch Roklan / Grosser Rachel, 1452 m, NP BW

Druhá nejvyšší hora Šumavy, hraniční hora Roklan, 9 km jz. od Modravy, přístupná pouze z bavorské strany. Na vrcholu je velký kříž, pod vrcholem je Roklanské jezero (Rachelsee) ve výšce 1071 m, na rozloze 3,7 ha (hluboké 14 m) u něhož je dřevěná kaple (Rachelkapelle). **Z naší strany je nepřístupný**, nejbližším východiskem jsou dosti vzdálené Prášily (přes pěší hraniční přechod Gsenget).

Nejvyšší vrch české části Šumavy Plechý / Plöckenstein, 1378 m, NPŠ

Vrch na česko-rakouské hranici v Jihočeském kraji, 5 km jihojihozápadně od Jelení, obec Nová Pec (v Plešské hornatině). Vrcholová skalka s rozpadajícími se bloky žul je dnes již bez výhledu. V sv. svahu je zahluoubený ledovcový kar s Plešným jezerem a čelní morénou z mohutných žulových bloků (kamenné moře), porostlých klečí. Nad karem, 600 m s. od vrcholku je pomník šumavského básníka A. Stiftera. Plešné jezero má rozlohu 7,5 ha a jeho hráz byla v souvislosti s výstavbou Schwarzenberského kanálu zpevněna a zvýšena. Přístup jen po značených turistických cestách (žlutá od Plešného jezera, v zimě lépe z hřebene po červené z Trístoličníku).

Hraniční šumavský vrch Luzný / Lusen, 1373 m, NP BW

Třetí nejvyšší přístupná hora Šumavy, hraniční hora Luzný se často vzpomíná v naší literatuře i jako česká hora, leží 10 km jižně od Modravy těsně (400 m) za státní hranicí v Bavorském národním parku. Ze žulového holého vrcholu Luzného je nádherný kruhový výhled. Jedno z největších kamenných moří Šumavy leží na temeni Luzného, jako pozůstatek ledových dob, na úpatí pramení řeka Vydra jako Luzenský potok. Tato imponující hora, se svým balvanitým vrcholem a vysokým dřevěným křížem, lákající fotografy

Šumavy, byla z české strany prakticky po dvě generace nepřístupná. Pod vrcholem je horská chata (Lusenschutzhäus). Protější vrchol české Šumavy Velká Mokrůvka (1370 m) je nepřístupný. V hraničním sedle je hraniční kámen, zvaný Marktfleckl, se znaky českých a bavorských biskupů. Pod vrcholkem procházela jedna větev solné stezky z Kašperských Hor do Pasova. **Z naší strany přístup není povolen** (nevede tam ani pěšinka, natož značený turistický chodník), z bavorské strany vede z obce Waldhäuser pohodlná Česká cesta (Böhmweg). Z naší strany je východiskem Kvilda přes přechod Bučina. U Finsterau je skanzen lidové architektury (Freilichtmuseum). Návrh obnovení přístupu z ČR přes přechod Modrý sloup.

Malá Mokrůvka / Moorkopf, 1376 m - nejvyšší bod české části Šumavy, NPŠ

Hraniční vrch Roklanských plání (v místech zlomu stát. hranice), 6 km j. od Modravy, zalesněn, dnes silně poškozená smrčina. **Přístup není povolen.**

Velká Mokrůvka / Moorberg, 1370 m, NPŠ

Zalesněný granodioritový kupovitý suk v hraniční části Kvildských plání, 7 km j. od Modravy. Zalesněn, dnes je zde silně poškozená smrčina. **Přístup není povolen.**

Blatný vrch / Plattenhausriegel, 1367 m, NPŠ

Nejvyšší vrch Šumavských plání v hraničním hřebeni, vyšší vrch je těsně za státní hranicí, nižší - **1367 m** je na české straně, 7,5 km jz. od Modravy (Plattenhausen a Plattenriegel jsou dva nedaleko sebe ležící vrcholy, které nejsou v české toponymii rozlišovány a označují se souborně jako Blatný vrch). Zalesněno horskou smrčínou, značně poškozenou kůrovcem, nejvýše položená jezírka na Šumavě. **Přístup není povolen.**

Boubín / Kubany, 1362 m, NPŠ

Jižně od Modravy, již v Jihočeském kraji, 3,5 km od Kubovy Hutě. Přístup povolen až po dlouhém "boji" jen po značených cestách

Trojmezná / Bayerische Plöckenstein, 1361 m, hranice 3 států

Na hranici s NSR a Rakouskem, jižně od Vimperka, již v Jihočeském kraji, 6,5 jz. od Jelení. V sedle je hraniční přechod (1321 m). Přístup po červené značce z Třístoličnicku na Plechý.

Špičák, 1351 m, NPŠ

Vrch v hraničním hřebeni mezi Blatným vrchem a Luzným, 7 km jz. od Modravy. **Přístup není povolen.**

Jezerní hora, 1343 m, CHKOŠ

Nejvyšší bod Královského hvozdu nad Černým a Čertovým jezerem, kdysi přístupný, 3,5 km sz. od Špičáku, 3 km jz. od Hojsovy Stráže. **Přístup není povolen**, přístup pouze ze z. poloviny s. vrcholu (1093 m).

Debrník u Železné Rudy, někdy označován Plesná / Lackenberg, 1336 m, NPŠ

Nejvyšší bod Debrnické hornatiny, v hraničním hřebeni, 7 km jv. od Železné Rudy, 5 km z. od Prášil. Vyhlídkový vrch zalesněn smrčínou, poškozenou větrem a kůrovcem. Pod sv. stěnou jezero Laka. **Přístup není povolen.**

Svaroh / Zwercheck, 1334 m, CHKOŠ

Hraniční šumavský vrch v hraničním hřebeni Královského hvozdu, 5 km jz. od Špičáku, jižně od Hojsovy Stráže, v sedle bývala Juránkova chata. **Přístup není povolen**, dnes značený přístup pouze z bavorské strany po turistické stezce. Návrh obnovy přístupu (od Bílé Strže).

Třístoličnick / Dreissesl, 1332 m, NP BW

Hraniční vrch v Jihočeském kraji. Je charakteristický několika skalnatými vrcholy, nejvyšší Hochstein je již v Bavorsku. Přístup jen po značených cestách (červená z Nového Údolí na Plechý. Z Bavorska přístup auty.

Černá hora, 1315 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání při státní hranici, pod nímž pramení Vltava, 7 km jv. od Modravy. **Přístup není povolen.**

Nejvyšší přístupný vrch západočeské Šumavy - Poledník u Prášil, 1315 m, NPŠ

Šumavský plochý rulový vrch v pohraničním pásmu šumavských Plání, jižně od Prášil, při hranici s Bavorskem (geologicky je zbytkem třetihorního zarovnaného povrchu). Před válkou salašnický využívaný

pastviny (schachten). Po zrušení vojenského prostoru "Dobrá Voda" v r. 1991 byl Poledník (Mittagsberg) zpřístupněn. V době "železné opony" zde byla jedna z radiolokačních věží ze systémové linie na hranicích východního bloku. Dnešní rozhledna (vysoká 37 m) byla upravena z býv. betonové vojenské věže - na třech vyhlídkových galeriích je trvalá fotografická expozice Šumavy, dole je bufet (na rozhlednu se platí vstupné). Kruhový výhled na Šumavu a Bavorský les, za dobrého počasí i Alpy (Dachstein, Watzmann) a střední Čechy. Přístup omezen v X - V (hnízdění a zimování tetřevů), obvykle z Prášil, po turistické a cyklistické cestě, 4 km sz. je **turistický hraniční přechod pro pěší a cyklisty Scheureck - novým záměrem Správy NPŠ je ho nepovolit**. Na severním svahu je karové Prášilské jezero (se 150 m vysokou karovou stěnou).

Ždánidla, 1308 m, NPŠ

Význačný bod Debrnické hornatiny, nad Prášilským jezerem, 2,5 km z. od Prášil. Vyhlídkový vrch. Před válkou salašnický využívané extenzivní pastviny (schachten). **Přístup není povolen**.

Stráž, 1308 m, NPŠ

Význačný bod Knížecích plání poblíž stát. hranice, 4,5 km j. od Kvildy. Zalesněno smrčinou. Neznačený přístup od červ. tur. značky.

Studená hora, 1298 m, NPŠ

Plochý vrchol Roklanských plání, 5,5 km jz. od Modravy. Horská a podmáčená smrčina, silně poškozená kůrovcem. **Vrchol nepřístupný**.

Polom, 1295 m, NPŠ

Význačný zalesněný vrch Debrnické hornatiny, 4 km v. od Železné Rudy. Před válkou salašnický využívané pastviny (schachten). Přístup z červené tur. cesty (ta prochází jv. vrcholem - 1291 m).

Holý vrch, 1295 m, NPŠ

Kupovitý vrch Roklanských plání, 4 km j. od Kvildy. Nově zalesněn smrčinou, výhledy. Možný neznačený přístup od červené tur. cesty.

Nejkrásnější hora Šumavy Ostrý / Grosser Osser, 1280 m, CHKOŠ

Tak jako nejkrásnější horou Evropy je označován Matterhorn, tak nekrásnější horou Šumavy je označován dvojvrchol Velký a Malý Ostrý, lidově označovány jako "Prsa Matky Boží". Výrazný vrchol Velký Ostrý je nejvyšším vrcholem ve skalnatém hřbetu hraničního Královského hvozdu, který je cca 250 m dlouhý a až 50 vysoký (kdysi zde býval i hrad). Příkře skloněný svorový hřbet (budovaný dvojslídovým svorem, propleteným křemennými žilami) byl vymodelován mrazovým zvětráváním do hrotitých a rozdvojených břitů, jež vytváří mini - soutěsku. Na hřbetě jsou štěrbinovitá skalní okna, pod hřbetem je kamenné moře. Za horským sedlem navazuje vrch Malý Ostrý (1266 m), již na bavorské straně, takže oba vrchy tvoří jakýsi dvojvrchol. Vzhledem k vynikajícímu rozhledu byl na Ostrém vybudován ve středověku malý strážní hrádek (koncem 13. století), který umožňoval vizuální kontrolu blízkých přeshraničních stezek. Ze stavby se zachovala jen uměle zarovnaná plošina, na níž byla vybudována horská chata (na německé straně) a do skály vytesaný příkop, který slouží jako průchod mezi skalami (jím prochází státní hranice). Z vrcholové skalky je kruhový výhled na Šumavu a Bavorský les. Poblíž je dřevěný kříž již také na německé straně, dále je kaplička a historický hraniční mezník se znaky Čech a Bavorska. Romantická pověst o zázračném střelci byla podnětem k opeře Čarostřelec od C.M. Webera. Vrchol je chráněn jako přírodní památka, přístup pouze po značené turistické cestě od Hamrů (v zimě je turistický hraniční přechod uzavřen). U cesty z Hamrů jsou zbytky starých mlýnů a horské osady se statkem, tzv. Stateček, nástup je možný i ze Špičáckého sedla (970 m). Návrh vedení, resp. obnovení hřebenové stezky Královským hvozdem.

V koutě (Vrcholová slat'), 1276 m, NPŠ

Kupovitý vrch Roklanských plání na státní hranici, 7,5 km jz. od Modravy. Zalesněn smrčinou. **Přístup není povolen**.

Jezernice, 1266 m, NPŠ

Vrch Prášilských plání, 5 km jv. od Prášil. **Přístup není povolen**.

Tetřev, 1260 m, NPŠ

Nejvyšší výrazný rulový vrch Modravských plání (zalesněný smrčinou, na skalách přiměš jeřábu), 2,5 km jv.

od Kvildy. Neznačený přístup.

Mrtvý luh, 1254 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, na st. hranici, 6 km jiv. od Modravy.

Sokol / Antýgl (Antigl), 1253 m, NPŠ

Význačný žulový a rulový vrch Kvildských plání, se skalními výchozy a suťovými poli, 2 km jz. od Horské Kvildy (obec Modrava, v Horním Antiglu památková horská usedlost se zvoničkou, dříve nejvýše položená sklářská huť na Šumavě - 1135 m). Z výrazného vrcholu částečné výhledy na Horskou Kvildu, na vrcholu je vyhlídková knížka. Přístup neznačen, na jz. svahu zachovalá horská smrčina. **Návrh vybudování již naprojektované rozhledny nepovoleno.**

Čertův vrch, 1244 m, NPŠ

Vrch Modravských plání s několika skalisky (skalní okno), 3,5 km jv. od Modravy. Neznačený přístup ze žlutě značené cesty Filipova Huť - býv. Černohorská nádrž (Černohorský močál v I. zóně).

Skalka, 1238 m, NPŠ

Význačný skalní výchoz Kvildských plání, 3 km jiv. od Prášil. Neznačený přístup od Prášilského jezera po okraji klidové zóny.

Můstek, 1234 m - nejvyšší vrch vnitrozemského hřebene Šumavy, CHKO Š

Můstek je nejvyšším vrcholem Pancířského hřbetu Šumavy, který postupuje od Pancíře k Prenetu v délce 10 km nad údolím řeky Úhlavy (která pramení pod Můstkem) v CHKO Šumava. Oblý vrchol tvořený vložkami žulového porfyru ve svorech a svorových rulách. Na vrcholu stávala turistická chata s rozhlednou (vyhořela v r. 1995 a byla zbourána), býv. lyžařská sjezdovka od rekreačního střediska Hojsova Stráž dnes zarůstá. Kolem vrcholu vede hřebenová turistická cesta. Ve středověku vedla ze Zelené Lhoty přes Můstek a Pancíř tzv. Výšinná cesta (Světelská). Návrh obnovy rozhledny a turistické chaty.

Velký Kokrháč, 1229 m, CHKOŠ

Význačný bod Královského hvozdu v hraničním hřebeni, 4,5 km jz. od Hojsovy Stráže. **Nepřístupný, návrh obnovy přístupu** (od Bílé strže).

Nad Plesem, 1227 m, NPŠ

Kupovitý vrch Debrnické hornatiny v hraničním hřebeni (mezi Plesnou a Ždánidly), 3,5 km z. od Prášil. Zalesněno smrkem, ze svahů částečný výhled, **přístup není povolen.**

Oblík u Prášil, 1225 m, NPŠ

Zalesněný skalnatý rulový kupovitý suk v Kvildských pláních, 3,5 km jz. od Srní. Výhled z nezalesněného vrcholku (v důsledku polomů a kůrovce). V okolí četná rašeliniště. Přístup po žlutě značené turistické cestě. Návrh vybudování rozhledny.

Medvědí hora, 1224 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 6 km jz. od Modravy. **Přístup není povolen.**

Přilba, 1219 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 3 km sv. od Kvildy. Zalesněno převážně smrčinou, v dolní části lyžař. vleky. Přístup po odbočce ze značené tur. cesty

Nad Bučinou, 1219 m, NPŠ

Nepojmenovaný plochý vrch Roklanských plání, 5 km j. od Kvildy, s. nad osadou Bučina. Přístup po zel. tur. cestě, býv. Zlatá stezka. Vedlejší vrchy Knížecí pláně (1027 - 1005 m).

Pancíř, 1214 m, CHKOŠ

Vystupující plochý vrchol na okraji vnitrozemského pancířského hřbetu u Železné Rudy, ze svorů a svorových rul moldanubika. Polygonální rozhledna (z konce 19. století) s turistickou Matušovou chatou (z r. 1923, několikrát renovovaná) severně od Železné Rudy a Špičáku (na rozhlednu se platí vstupné). Od chaty k jihu tzv. "alpská vyhlídka", odkud za dobrého počasí jsou vidět Alpy (Falkenstein, Javor - Arber, Grossglockner, Watzmann). Obvyklý přístup je ze Špičáckého sedla. Sedačková lanovka vede ze Špičáku

(dlouhá 2750 m, výškový rozdíl 350 m, mezistanice Hofmanky, vozí i kola). Na svahu Pancíře je lyžařská sjezdovka s lyžařským vlekem. Na vrcholu je vysílač. Pramenná oblastí Úhlavy, Křemelné a Řezné.

Špičák, 1208 m, CHKOŠ

Rulový vrchol Špičák sz. od rekreačního střediska Špičák u Železné Rudy, alpská vyhlídka. Nejvýznamnější lyžařský areál západočeské Šumavy. Z vrcholu vede 5 lyžařských sjezdovek o celkové délce 7 km (nejdelší měří téměř 2 km, nejstrmější tzv. Šance jsou 0,5 km dlouhé a mají sklon 45°, největší v ČR).

Sklářský vrch, 1195 m, NPŠ

Kupovitý vrch Debrnické vrchoviny na rozvodním hřbetu Polomu, 4 km vjv. od Železné Rudy, 3,5 km z. od Nové Hůrky. Přes vrchol vede kamenice, vymezející býv. polnosti mezi Prášily a Železnou Rudou. Neznačený přístup obdobný jako na vrch Polom.

Březová hora, 1193 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání při státní hranici, 7 km jv. od Modravy. Přístup od žlutě značené turistické cesty a průsekem po jz. svahu k vrcholu (nízká stěna mrazového srubu a malé suťové pole, geodetický bod).

Malý Špičák, 1189 m, CHKOŠ

Kupovitý vrch Železnorudské hornatiny, 2,5 km sz. od Špičáku. **Přístup není povolen.**

Hut'ská hora (Zhůřská hora), 1187 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 1 km sz. od Zhůří. Přístup po zel. tur. cestě z Kašperských Hor na Horskou Kvildu, býv. Zlatá stezka, vyhlídka.

Orel, 1182 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 1 km sv. od Kvildy. Zalesněn smrčinou, neznačený přístup od modré tur. cesty.

Jedlová, 1176 m, CHKO Š

Plochý zalesněný vrch v Músteckém hřbetu, 3 km jz. od Javorné. Na jz. svahu pramení Křemelná. Po sv. svahu vede lyžařská cesta.

Lapka, 1171 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 1 km sz. od Kvildy. Na vrcholu balvanitá suť, zalesněno smrčinou, bez výhledu. Přístup od žlutě značené tur. cesty (vrcholové skalky).

Nad Latschensee, 1163 m

Vrch na státní hranici, 7 km z. od Modravy. **Přístup není povolen.**

Hůrka, 1161 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 1,5 km ssv. od Kvildy.

Modravská hora, 1157 m, NPŠ

Význačný rulový vrch Modravských plání, 1,5 km jz. od Modravy, zalesněno smrčinou, při úpatí a v sedlech rašeliniště. Vyhlídka.

U tří jedlí (1153 m), NPŠ

Význačný vrch Kvildských plání, zalesněný smrčinou, 6 km s. od Kvildy. Samota Ranklov známá z Klostermannových románů. Přístup po žlutě značené tur. cestě ze Zhůří na Zlatou Studnu.

Medvěd, 1137 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 5,5 km zjz. od Modravy.

Nad Roklanským potokem, 1133 m, NPŠ

Nepojmenovaný vrch Modravských plání, obklopený slatěmi, zalesněný smrčinou, ve vrcholové části louka, 4 km z. od Modravy. **Přístup není povolen.**

Zámecký les, 1129 m, NPŠ

Plochý nepojmenovaný vrch Železnorudské hornatiny, 2,5 km v. od Železné Rudy. Neznačený přístup od rozcestí lyžař. cest.

Jelení kaliště, 1126 m, NPŠ

Vrch Svojšské hornatiny u spočinku Lišák, 4,5 km jv. od Srní. Přístup z Horské Kvildy, na j. svahu louky s osadou Výhledy.

Křemelná, 1125 m, NPŠ

Nejvyšší rulový vrch Svojšské hornatiny s křemennými žilami, 3,5 km j. od Dobré Vody, 5,5 km j. od Hartmanic. V dolní části dopadová plocha střelnice býv. obce Stodůlky, zalesněno smrčinou. Neznačený přístup.

Lišák (1113 m), NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 4 km jv. od Srní.

Janská hora, 1112 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 3,5 km vjv. od Kvildy.

Smrkový vrch, 1108 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 5 km z. od Modravy.

Heimwald, 1102 m, CHKOŠ

Nepojmenovaný plochý vrch Železnorudské hornatiny v hraničním hřebeni, nejzápadnější tisícovka Šumavy, 5,5 km z. od Hamrů. **Nepřístupný, návrh vyznačení cesty.**

Hůrecký vrch , 1099 m, NPŠ

Význačný bod Debrnické hornatiny, 1,5 km jv. od Nové Hůrky, 4,5 km sz. od Prášil. Neznačený přístup od modré tur. cesty z býv. Hůrek do Nové Hůrky.

Vysoký hřbet, 1078 m, NPŠ

Zalesněný vrch Kochánovských plání, 6 km z. od Hartmanic. Z vrcholu je pěkná vyhlídka, srub, geodetický bod. **Nepřístupný.**

Adamova hora, 1078 m, NPŠ

Význačný bod Kvildských plání, 1,5 km sz. od Modravy. Neznačený přístup od žluté turistické cesty z rozcestí Pod Oblíkem. Návrh rozhledny (jednu již Správa zlikvidovala)

Javorník, 1066 m, CHKOŠ

Nejvyšší bod Javornické hornatiny, 1 km z. od Javorníku. Kamenná rozhledna s omezeným výhledem, základní kámen z popudu K. Klostermanna byl položen v r. 1914, rozhledna však postavena až v r. 1938 - Šumavská župa KČT. Z rozhledny vysoké 25 m byl díky vzrostlým stromům znemožněn výhled, v l. 2001 - 03 byla prodloužena o vysokou nástavbu na osmiúhelníkovém půdorysu s novou vyhlídkovou plošinou, takže její výška je téměř 40 m (vysílač), již za hranicí kraje. Za Protektorátu Čech a Moravy se stal nejvyšším přístupným vrchem okleštěných Čech.

Přední Mlynářská slat', 1062 m, NPŠ

Vrch Modravských plání, 3 km z. od Modravy. **Přístup není povolen.**

Jezerní slat', 1060 m, NPŠ

Dřevěná krytá rozhledová věž na okraji vysychající slatě (povalový chodník) u Kvildy. Vstup volný.

Prenet, 1050 m, CHKOŠ

Význačný bod Pancířského hřbetu, 3 km v. od Zelené Lhoty. Turistická chata a rozhledna, alpská vyhlídka. Lanovka, lyžařský vlek a sjezdovka, značená hřebenová cesta.

Tradiční výstupy k "Juránkovi"

Každoročně pořádá z.s. Otevřená Šumava ve spolupráci s německou stranou S.C. Bodenmais, za podpory města Železná Ruda a HS Šumava v září výstup na bývalou horskou Juránkovu chatu v hraničním hřebeni Šumavy, poblíž vrcholu Svaroh / Zwercheck (1333m n.m.) v CHKO Šumava. Z bavorské strany je horský hřeben Šumavy volně přístupný, z naší strany i tuto část Správa NP uzavřela k bezzásahové výrobě "divočiny". Proto značná část domácích návštěvníků, kterých bývá až 300, volí přístup z bavorské strany. I při letmém posouzení je možná predikce dalšího vývoje. Zdejší biodiverzita se kriticky snižuje a unifikuje. K obnově disturbovaných horských smrčín došlo pouze lokálně, díky semenáčkům vzešlým pod předchozí dospělou generací. V důsledku vrůstajících stresových faktorů klimatických změn se bude v každé další generaci tristně omezovat stromová pokryvnost a budou vznikat aridní lesostepní formace. Řídké porosty smrků budou často vyvraceny na mělkém substrátu větrnými poryvy, přičemž pokryvné porosty expanzivních dominantních travin, zejména třtiny (*Calamagrostis villosa*) aj. neumožní vzejítí další generace semenáčků, která potřebuje zraňování půd. Vzniklý „přírodní les“ bude ekologicky zcela nestabilní, neboť bude opět téměř stejnověký a opět prakticky monokulturní, ojedinele přinesená semen břízek, jeřábů, osik či vrb (větrem či ptáky) situaci přírodního chlumu významně nezlepší. Biodiverzita rigidně chráněné Šumavy se stále rychleji kriticky snižuje a unifikuje ! Tak např. ještě nedávno se zde vyskytující některé kapradiny a plavuně zde již nerostou. Druhy s nízkou konkurenční schopností a ekologickou validitou, jež vyžadují blokovanou sukcesi či jemné zraňování půd, jsou omezeny jen na bezprostřední okolí „nežádoucích“ pěších tras, např. glaciální relikv dřípatka alpská - *Soldanella montana*, nebo kdysi u cest hojná podbělice alpská - *Homogyne alpina*. Zatím se na zdejších kyselých a živinami chudých (oligotrofních) půdách pokryvné rozšířily expanzivní trávy a borůvky. Ptačí fauna se rovněž výrazně omezila, tetřevovití nemají vhodné existenční plochy k přežití, byť se zdejší území pokrytecky uzavírá k jejich ochraně, přičemž Správa NPŠ zde umísťuje "edukativní tabule" - zde sídlím já (podobně jako u lokalit postižených kůrovcem, např. u pramenů Vltavy). Ochromený degradovaný les je smutný, žádní motýli, už ani krkavci nelétají (zato je možno potkat mrtvou lišku). Současná ekologická situace nechráněného Pošumaví je výrazně lepší než rigidně chráněné Šumavy! Poněkud zvláštní je, že česká Šumava se stává loveckým revírem Bavoráků, což nahrává spekulativním informacím, že na naší straně má potichu vzniknout Jagdhof pro VIP bohaté lovce z bavorských rezortů. Šumavák a předseda Otevřené Šumavy T. Hampl prohlašuje: Vedeme letitá jednání o zpřístupnění Královského hvozdu z české strany, stejně jako o obnovení zdejší chaty, bohužel zatím bezúspěšně. Stále častěji nabývám dojmu, že úpornou snahou fanatiků je dosáhnout stavu, jaký panoval za minulého režimu, kdy vyvolené za elektrickými dráty též nebylo vidět a mohli si tam dělat, co se jim zlíbilo. Na mapě světa nenajdete stát, v němž je pohoří, jehož všechny tři nejvyšší vrcholy jsou nepřístupné! Rádi bychom uvítali přístupné vrcholové partie Šumavy, jako je tomu u našich sousedů a bylo tomu před válkou i u nás. Po dalších pralesích netoužíme, stačí nám ten, co má současný ředitel NP na Boubíně hned za domem. Rozhodně se nespokojíme s nákladnými výběhy divoké šumavské zvěře či informačními centry podél silnic.

Pohled na turisty u "Juránka"

10. Závěr, odpovědnost

Kůrovcovou disturbancí s chráněným epicentrem v NP Šumava dnes dochází v celém Česku k národní ekologické katastrofě, tj. nejen k rozsáhlé likvidaci smrkových porostů, ale i vodních zdrojů, aridizaci mezoklimatu, biliardovým škodám a nastolení ekologicky fatálního vývoje. Proto za situace národní kůrovcové katastrofy, jejímž epicentrem byla Šumava, nelze doporučit další rozšiřování bezzásahové zóny k fabulační utopické výrobě divočiny.

Všechny, v minulosti vyhlášené rezervace na Šumavě umožňovaly zasahování proti kůrovci, jinak by nepřežily. Současnost si vzhledem ke zvyšování stresových faktorů klimatických změn vyžaduje nejen dřevinnou přestavbu, ale množství dalších opatření, proto bezzásahovost, která je červenou nití tohoto apokalyptického příběhu zde nemá místo.

Původně bylo lesními taxátory vytypováno 135 nejcennějších ploch k vymezení I. zóny, z velké části zbytků přírodních až pralesových porostů, např. Trojmezna, která činila 13 % území NPŠ. Proto je zcela nezbytné se nejprve ptát, co z těchto biotopů zbylo!

Na Šumavě došlo k závažnému manažerskému selhání, vycházejícímu z nedostatečných znalostí globálních vazeb. Nezodpovědný požadavek ideologické „výroby pralesové divočiny“ na Šumavě je dlouhodobě doprovázen fabulacemi vzniku jedinečné přírodní přírody, řadou planých slibů např. zpřístupněním většiny horských poloh Šumavy, otevřením staleté obchodní cesty k „Modrému sloupu“, ale i množstvím lží (prosazovaná zonace vychází z povinného podílu zón v národních parcích, region se ekonomicky rozvíjí ve vazbě na NP Šumava, suché lesy zadržují vodu stejně jako zelené, obce chtějí těžit dřevo). Zatím ale obce mají problém se zásobováním vodou z vysychajících vodních zvodní, jejich ochranná pásma se nepřipouští. Došlo k dlouhodobé placené mediální propagandě divočiny, vedené bohatě dotovaným Hnutím DUHA. Protagonisté bezzásahovosti po ovládnutí vedoucích pozic nepřipustili názorovou oponenturu a funkčně „likvidovali jinověrce“. Pokud se vytváří chráněné území bez spolupráce s obyvateli a dokonce proti nim i návštěvníkům, nemá šanci na přežití, přičemž vznikají nezměrné škody (ti, kdo zažili minulé zločinné ideologie, to ví ze životních zkušenosti).

MŽP vyhláší adaptaci na změny klimatu, avšak prvořadě jsou potřebná mitigační opatření! Podivností, maskovaných „leváren“ a zločinných nařízení je na Šumavě příliš, přitom s celostátně tragickými dopady. Stali jsme se bezprostředními účastníky další zločinné ideologie, vypořádat se s ní bude velmi těžké.

Chybí koncepční celostní / holistické pojetí ochrany přírody, neboť stvořitelky avanturistická (nezodpovědně hazardérská) bezzásahová ideologie „evoluční výroby pralesa“ nevnímá globální situaci, širší a zpětné vazby, likviduje ekologickou stabilitu i nenahraditelné přírodní i kulturní hodnoty (křídlatý hmyz v současnosti katastrofálně ubývá, proto zřejmě MŽP ochraňuje množárnu kůrovce, který nám vytvoří přírodní přírodu).

Princip problematiky: násilná velkoplošná experimentální transformace kulturní Šumavy na "pralesovou divočinu" přírodními procesy bez ohledu na vymezenou ochranu.

Potřebné je respektovat veřejný zájem.

Neopomenutelným úkolem NPŠ je umožnit citlivé poznávání přírody.

Na současné katastrofické situaci v NP Šumava, která se propisuje na celé území Česka se zásadně podílí:

- politicky manipulativně prosazená legislativa bezzásahovosti ve vazbě na vrchní dozor MŽP
- sofistikovaná populistická masová mainstreamová mediální propaganda pod heslem "příroda si sama nejlépe pomůže", nepřipouštějící jiný názor, vedená luxusně placeným Hnutím DUHA
- kariérní protagonisté bezzásahovosti k "výroby pralesové divočiny" v kulturním území Česka, zejména nově habilitovaných učitelů VŠ (především z JČU, ale i UK)
- zneužití Šumavy jako experimentálního území (Jihočeská univerzita)
- likvidace odpůrců ideologie bezzásahovosti na jejich pracovních postech.

Sofistikovaná propaganda "divokého srdce Evropy" v NP Šumava se objevuje v pracích a vědeckých publikacích NP Šumava. Leták Divoké srdce Evropy / Europas Wildes Herz (NP Šumava 2008) uvádí: „A stále více přicházíme na to, že přírodní síly divočiny regulují klima, zásobují čistou vodou, chrání před ničivými povodněmi, čistí vzduch. Do srdce hustě osídlené Evropy se navrácí divoká příroda. Do této znovu vznikající divočiny se vrátily i dříve vyhynulé druhy živočichů. Přirozené smrčiny horských hřebenů a vysoko položených náhorních planin dotvářejí charakter této krajiny. Jsou to reliktně blízcí příbuzní lesů severské tajgy. Převládající dřevinou je dnes smrk *kůrovec i vítr přispívá k tomu, že horské lesy se znovu vracejí ke své původní druhové skladbě dřevin.* Jako za starých časů vznikají pralesové porosty se svými velikány, které své pozorovatele přivádějí k úžasu. Cílem projektu bylo nejprve bezzásahové území alespoň 25 000 ha“ (tj. 250 km²), následně většina území NP Šumava. Čtvrtletník Šumava Správy NP a CHKO Šumava v létě 2009 publikuje Vyjádření vědců k situaci v NP Šumava: „Umělé výsadby vedou většinou ke vzniku jednotvárného a méně odolného lesa, než který vzniká samovolně po přírodní *disturbanci.* Podle současných znalostí o vlivu přírodních i umělých *disturbancí* na vývoj smrkových ekosystémů v pásmu horských smrčín, ať už klimaxových či podmáčených, *bezzásahový režim jednoznačně jeví tím nejlepším přístupem pro obnovu stabilního lesa.* Akademik J. Fanta nejprve prohlašuje: nevrátíme-li původní dřeviny na svá stanoviště, budeme se pohybovat v bludném kruhu, později oportunisticky prosazuje bezzásahovost.

Co je skutečným cílem návrhu na vyhlášení 54 % území NP Šumava na přírodní a přírodě blízké zóny, kde celé území bude pouze ponechané k zachování daného stavu a umožní se pouze nerušený průběh přírodních procesů bez jakýchkoliv zásahů člověka ? Nabízí se odpověď: při poškození lesa v období 1868 až 1878 bylo prvotním zájmem lesníků tyto plochy co nejdříve zalesnit. Současné vedení NP a MŽP v rozporu s veřejným zájmem navrhuje toto zdevastované území ponechat absolutně bez zásahu a ušetřené prostředky věnovat na další experimenty v poškozování lesů. Vedení NP a MŽP se nedostává finančních prostředků zejména z možné těžby dřeva a z veřejných rozpočtů, tak se rozhodlo na poškozeném území nevynakládat žádné finanční prostředky (ministr životního prostředí R. Brabec slibuje největší rezortní úspory). Lesní porosty se na tomto území jen částečně obnovují. Se škodami na lese, nenahraditelné složce životního prostředí, přímo souvisí historicky, a výzkumem prokázané a globálně realizované obecné ohrožení - sucho, povodně, vzrůstání extrémních projevů klimatických změn.

Přední „ideolog divočiny“ J. Hruška opěvuje nárůst divočiny na Šumavě a její vývoj. Prohlašuje, že *v současné situaci neplatí klasické lesnické postupy likvidace kůrovce a také, že na vodní bilanci nemají vliv lesní porosty*, přičemž sděluje potřebu mentální připravenosti na kalamitní situace.

V r. 2017 se uskutečnilo několik protestních pochodů ke státní hranici v celkovém počtu cca 700 lidí, bez žádoucí odezvy, přičemž toto bylo otřesně uzavřeno milionovou pokutou protestnímu pochodu skutečných znalců a milovníků Šumavy z.s. Otevřená Šumava po silnici k „Modrému sloupu“ (2,75 km), udělenou ředitelem NPS (avšak příslušníci Hnutí Duha mohou volně putovat přísně chráněným územím Šumavy). Přestože na situaci „ochrany kůrovce“, kterou vznikaly miliardové škody bylo podáno několik desítek žalob, byly všechny odloženy. Naše soudy nedokáží věcně / meritorně posoudit rozsáhlé až katastrofické ekologické škody (což dokumentuje situace, kdy znalec při projednávání imisních škod na lesích byl pozván při soudním jednání soudkyní k sobě, aby jí závěry nadiktoval do diktafonu). Přitom **strom, resp. les a voda jsou základními klimatickými a ekologicky stabilizačními prvky, rozhodujícími o kvalitách území.**

„Zdravý selský rozum“ vždy vycházel z poznání přírodních zákonitostí, díky dlouhodobému soužití obyvatel s přírodou. Ten byl paralyzován dlouhodobou sofistickou mediální propagandou ideologie výroby divočiny, takže k jeho procitnutí došlo až po katastrofálním rozpadu lesů naoktrojovanou bezzásahovostí v NP Šumava.

Nyní jsou celostátně hazardně likvidovány lesy, ekologická udržitelnost, vodní zdroje ale i významná ekonomická základna a sociální smířlivost blafováním a lživou demagogií přírodní výroby pralesové divočiny - přičemž MŽP si nad lesy vyhradilo vrcholový dozor.

Pro MŽP dnes neplatí předběžná opatrnost ani ekologická udržitelnost?

Nutné je počítat se získáváním přínosů z využívání území místními obyvateli, biodiverzitu nelze zajistit bez aktivní spolupráce správ chráněných území s obyvateli. Potřebné je reflektovat složitý komplex vazeb, zpětné vazby dynamického vývoje, koordinaci jednotlivých uživatelů a hledání výsledného kompromisního řešení. **Celkový zdravý, harmonický vývoj společnosti i světa spočívá v citlivém, vyváženém stanovení řádu a volnosti, ve vyvážené harmonizaci vztahů.** Příroda se stává spíše zrcadlem kulturní úrovně, a to dokonce většinou pouze její momentální podoby. Měli bychom nalézat odpovědný vztah k naší přírodě a krajině, k obraně a zachování stávajících hodnot, pro jejich zachování budoucím generacím, vycházející však z erudovaného poznání širších interakcí, zpětných vazeb (i na obyvatelstvo) a globálních souvislostí ČR, Evropy a křehkých ekosystémů naší Země.

Stoupenci bezzásahové divočiny obdivují přírodní procesy jež zničily „staré pořádky“ a rozvrátily kulturní stálezelenou Šumavu, sledují spektakulární rozpad lesních biotopů, padlé či stojící tlející staré stromy vč. likvidace staletých stromů, prohlubující se erozní rýhy, lokálně pak agresivní nové smrčky, expanzivní trávy a „úžasnou podívanou na přírodní výrobu virtuální pralesní divočiny“ ve střední Evropě, která zde byla naposledy ve 3. století po Kristu (stačí 1000 let a máme Šumavu jakou ji chceme mít). Bývalý ředitel NP Bavorský les Karl Fridrich Sinner těžce snášel, že jeho sen zřízení „největšího pralesa v Evropě mezi Atlantikem a Uralem“ byl narušen neschválením min. 75 % bezzásahovosti v národních parcích Česka, že nebyly rozorány všechny staré cesty šumavskými porosty a že „obyvatelé Evropy přicházejí o možnost prožívat sílu divočiny a ohromení její krásou, hrozivostí a pestrostí“.

My, milovníci zdravé přírody, s žalostným pohledem a smutkem v duši sledujeme zuboženou Šumavu, zmar a škody přesahující válečné, dosažené slepou dogmatickou ideologickou marnotratností evropských, českých a německých úřednických gubernátorů, vynucujících si megalomanský experiment tisíciletí (nepoučení ideologickou paralelou válečné expanze někdejších předáků Německa). Radují se však profitující lobbističtí ideologové. Jizvy jsou velké a zvětšují se, zmocňuje se nás bázeň z umanutosti, přezírání našich a světových zkušeností a otázka – jsme schopni postavit se zlu? Nezávislý polyhistor, sledující globální situaci a mezioborové vazby, chápe umanutost módní „moderní“ ideologické vlny bezzásahovosti, prosazovanou převážně kariérami teoretickými biology, i skutečnost, že ti racionálnější, kteří již začínají chápat negativní dopady náhlých disturbancí na prosazených, rozsáhlých bezzásahových územích, nechtějí „ztratit tvář“ a odvolat svá původní tvrzení.. Chápe i jejich necitlivost vůči pralesům, které byly dědictvím minulosti, trvalou snahu dehonestovat tradiční postupy extenzivní péče a obhospodařování, resp. racionální exploataci i nepochopení ekologických principů a zákonitostí, nevnímání širších a zpětných vazeb. Diví se obskurní myšlence zřízení divočiny z kulturních porostů, která může být pouze virtuální, přičemž přiznává, že pojem divočina na Šumavě je marketingově přitažlivá, byť je nepravdivá. Chápe, že ideologům divočiny nevadí, že tento barnumský experiment je v rozporu s požadavky na vyhlášenou Biosférickou rezervaci UNESCO a Evropsky významnou lokalitu Šumava. Pokud se nezmění nastoupený "ochranářský" přístup a nenastoupí ekosystémová asistenční péče, bude se Šumava pohybovat v bludném kruhu a můžeme předpokládat, že za půl století opět dojde k disturbančnímu rozvrácení zčásti přírodně obnovených, dospělých nestabilních „monokulturních“ smrčín, kterým schází původní kosterní stabilizační dřeviny. **Fatální skutečností je kromě obrazu zkázy rozvrácení lesních porostů dochází k rozsáhlému snížení vodohospodářských retenčních schopností šumavských biotopů a vysychání zdejších nejcennějších biotopů – rašelinišť, zejména díky likvidaci hřebenových smrčín.** Racionální pohled se nemůže smířit s hazardně naoktrojovanou velkoplošnou bezzásahovostí v kulturních porostech, přinášející rozsáhlé snížení biodiverzity, homogenizaci biotopů, tristní narušení krajinného rázu, zásadní zhoršení vodního režimu a mezoklimatu, erozi půd, ale i doprovodné vytěsnání obyvatel i turistů, závěrem pak zejména nezměrné ekonomické škody, které jsou trvalého rázu. Proto věří, že Šumava bude postupně opět citlivě obnovována a využívána a prohlašuje: současné mediální mlžení kariérami ideologů s osobními ambicemi je cestou do pekel, poctivě čtème krajinu, ctème staletími potvrzené tradice a objevujeme utajované pravdy jako základní hodnoty života. Měli bychom nalézat odpovědný vztah k naší přírodě a krajině, k obraně a zachování stávajících hodnot, pro jejich zachování budoucím generacím, vycházející však z erudovaného poznání širších globálních souvislostí Evropy a celé naší malé Země.

Ministr R. Brabec, jako velmi schopný marketinkový manažér, politicky prosadil bezzásahovost v NPŠ proti vůli místních obyvatel, senátorů i prezidenta ČR (na odborném semináři v parlamentu prohlašoval: "já tomu nerozumím, ale mělo by to tak být" - profesně ložiskový geolog). Toto "Pyrrhovo vítězství" korunuje fatální ekologická katastrofa - rozpad lesů Česka. Ministerstvo zemědělství "pohotově" vyhlásilo "mimořádně kalamitní zónu", kde je potřebné vyhledávat a urychleně likvidovat aktivního kůrovce, k čemuž vydal veřejnou vyhlášku jako opatření obecné povahy, proti níž nelze podat opravný prostředek. Ostatní kůrovcem likvidované lesy zatím ponecháme. Dále "ex post" vyhlásilo "kalamitní

kůrovcové desatero" pro vlastníky a správce lesů, kde zamezení rozvoje kůrovcové kalamity je zákonnou povinností (zřejmě mimo NPŠ): odstraňovat pro kůrovce atraktivní dříví, důsledně vyhledávat napadené stromy, včasně a účinně je asanovat, provádět mechanickou i chemickou asanaci, asanovat skládky dřeva, nenechávat napadené dříví bez asanace v lese nebo v jeho blízkosti, dočišťovat ohniska žíru kůrovce, neplýtvat s kapacitami a energií, prohlubovat vědomosti a využívat poradenství, hledat řešení a komunikovat. Poslední dva body by mělo asi sledovat zejména MŽP.

Zodpovědnost za škody

Se škodami na lese, nenahraditelné složce životního prostředí přímo souvisí obecné ohrožení. Poškození lesů, nenahraditelné složky životního prostředí NPŠ na ploše cca 27 000 ha dosahuje škod na přírodním a životním prostředí minimálně 300 miliard Kč, což je např. porušením:

- § 1 platného zákona o lesích, kde je uvedeno, že účelem tohoto zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí,
- § 8 odst. 2 platného zákona o lesích, je u lesů zvláštního určení veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí
- zároveň se jedná o poškození životního prostředí ve smyslu § 8 odst. 2 zákona č. 17/1992 Sb., kdy dlouhodobě dochází ke zhoršování životním prostředí v lesích NPŠ.

Je potřebné zahájit řízení o přestupku podáním podnětu ve smyslu ustanovení §42 zák. č. 500/2004 Sb. správního řádu v platném znění, aby ČIŽP prošetřila plnění povinností stanovených § 14 zák. č. 167/2008 o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a případně přijal opatření k nápravě a zahájil řízení o přestupku, a to konkrétně u Správy NPŠ Lze dovodit, že zároveň dochází i k porušení Čl. 35 Listiny základních práv a svobod, kde je uvedeno v odstavci:

- 1) Každý má právo na příznivé životní prostředí.
- 3) Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.

Vyhodnocení ekologických rizik sleduje základní potřeby zajištění ochrany přírody a krajiny, zelené infrastruktury, zachování funkčních PUPFL a příznivého vodního režimu, hygieny životního prostředí, sociodemografických podmínek, bydlení, rekreace zčásti i hospodářských podmínek. Záměrem současné Správy NPŠ zřejmě ani není obnova lesa či uchování vodních zdrojů a biodiverzity, ale sledování přírodních procesů na většinově bezzásahovém území NPŠ.

První sledování zodpovědnosti za stav lesů (podle ČT a Lidovek.cz) směřovalo na MZ a sídlo Lesů ČR v Hradci Králové, kde policisté z Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ) zasahovali pro podezření, že býv. ředitel Lesů ČR Ing. Daniel Zsórád, PhD. (znalec v oboru ekonomiky lesních půd, porostů a škod na nich) údajně způsobil Lesům ČR škodu 2,4 mld Kč. Údajně se jednalo o nevýhodně ukončené smlouvy a nedostatečný zásah proti kůrovcové a větrné kalamitě a nerozhodnutí o žádných efektivních opatřeních, jejichž prostřednictvím by se zabránilo šíření kůrovců do dalších porostů. Podle policistů jednal úmyslně, proto v letech 2015 a 2016 nechal rozpustit rezervní fond Lesů ČR, který měl

sloužit jako finanční rezerva pro případ neočekávaných a nenadálých investic, např. kvůli kalamitám. Proto Lesy ČR si na hašení škod musely vzít nevýhodný komerční úvěr. Szórád prohlašuje, že nic nepodcenil a podivuje se, proč je obviňován pouze on.

ČIŽP vyměřila v r. 2018 Lesům ČR pokutu 3,5 mil. Kč za to, že podnik neprováděl včasné a účinná opatření, jimiž by předcházel nebo zabránil poškození lesa jako složky životního prostředí (jednou ze zajímavostí je, že Lesy ČR uzavřely zakázku na tisk a distribuci novin lesů v r. 2015 s vydavatelským domem Mafra, tehdejšího ministra financí A. Babiše, údajně o den dříve, než bylo zahájeno poptávkové řízení, přičemž prý šlo o pouhou chybu úřednice).

MŽP si v řadě zákonných opatření vymezilo vrchní státní dozor nad environmentálními problémy vč. lesů. Proto se vnučuje otázka, proč MŽP nesledovalo opatření na zamezení kůrovcové katastrofy a katastrofického sucha, respektive jim napomohlo? Katastrofálnímu rozpadu lesů napomáhá návazné dramatické vzrůstání sucha, které obnovu lesů, ať přirozenou či umělou zcela problematizuje

Vzhledem ke katastroficky vzrůstajícími ekologickém rozvratu a exponenciálně rostoucím škodám se vnučuje otázka: odkud pramení dlouhodobě prosazovaný požadavek na bezzásahovou výrobu převážně "divočiny" v jedinečné kulturní Šumavě?! Potenciální dopad na environmentální pilíř je možno hodnotit jako jednoznačně negativní, neboť fatálně narušuje ekologickou stabilitu území, zásadně likviduje nejcennější přírodní území a jejich habitaty vč. většiny chráněných taxonů a nepříznivě homogenizuje krajinu. Vliv na ekonomický pilíř lze jednoznačně hodnotit jako negativní. Vliv na sociální pilíř je rovněž negativní.

Jen za předpokladu nerealizace navrhované zonace a realizace navrhovaných opatření je možno zastavit fatálně nepříznivý vývoj přírodních hodnot chráněné Šumavy, zejména národního parku, EVL, PO, CHOPAV, lokalit Ramsar i BR UNESCO a současně neudržitelný vývoj jak environmentální, tak ekonomický a sociální.

ZCELA ZÁSADNÍ JE OPĚTOVNÁ NOVELIZACE ZÁKONA O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY, ZEJMÉNA VYLOUČENÍ BEZZÁSÁHOVOSTI, KTERÁ ZPŮSOBILA ROZVRAT NAŠÍ PŘÍRODY A KRAJINY.

Podklady a literatura

- současná, zejména environmentální legislativa
- Směrnice EHS 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Metodický pokyn odboru environmentálních rizik a ekologických škod pro identifikaci kombinovaných rizik přírodního prostředí (Věstník MŽP č. 8/2012)
- Vyhláška č. 142/2018 Sb. o náležitostech posouzení vlivu záměru a koncepce na EVL a PO a o náležitostech hodnocení vlivu závažného zásahu na zájmy ochrany přírody a krajiny
- Metodické doporučení MŽP pro posuzování vlivů obecných koncepcí na životní prostředí (Věstník MŽP č. 1/2019)
- Metodika vymezení ÚSES, MŽP 2017
- Absolon K.: Metodika biomonitoringu ve státní ochraně přírody, ČÚOP Praha 1993
- Anděra M.: Národní parky Evropy
- Blažková D.: Šumavské louky a jejich historie
- Buček A.: Velkoplošný rozpad šumavských smrčín
- Čermák J., Nadezhina N., Trcala M., Simon J.: Open-field applicable instrumental methods for structural and functional assessment of whole trees and stands.
- Čermák J.: Živý a mrtvý les: voda a kůrovec na Šumavě
- Černíková Z.: Analýza potenciálního rozšíření dřevin v lesích Šumavy, Magisterská práce Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích 2011
- Čerovský J. a kol. (ed.): Botanicky významná území ČR, AOPK Praha 2007
- Dejmal I.: Prostor k úvaze
- Fanta J., Petřík P.: Forests and climate change in Czechia: an appeal to responsibility, Journal of Landscape Ecology 2018, Vol:11/No.3
- Formon R.T.T., Gordon M.: Krajinná ekologie, Academia Praha 1993
- Hejný S., Slavík B. et al: Květena ČR 1 - 8, Praha Academia 1988 - 2005
- Hofhanzl Č.: Šumavský národní park - 20 let postkomunistické ochrany přírody
- Holub R.: Přechody a přechodové body NPŠ - NPBW
- Chytil J., Hakrová P., Hudec K., Husák Š., Jandová J., Pellantová J.: Mokřady České republiky, Český ramsarský výbor Mikulov 1999
- Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V., Lustyk P.: Katalog biotopů ČR (druhé vydání), AOPK Praha 2010
- Chytrý M. (ed): Vegetace ČR (1 Travná a keříčková, 2 Ruderální, plevelová, skalní a suťová, 3 Vodní a mokřadní, 4 Lesní a křovinná), Academia Praha 2009 - 2013
- Janský J.: Nouze o vodu? Nastane do 10 let.
- Jeník J.: Celistvost a rozmanitost Šumavy
- Jirsa T.: Zachraňme Šumavu - evropský klenot
- Kalina P.: Ke smyslu ochrany přírody - kůrovec jako symbol aneb Méd'a se vrací
- Kaskoun O.: Šumavská putování za přírodou, historií, přáteli a pacienty
- Kandler J.: Teoretické a praktické aspekty ekologie krajiny, MŽP ČR Praha 2000
- Kintzl E.: Zmizelá Šumava
- Kjučukov P., Hubený P., Čížková P. a kol.: Horské smrčiny NP Šumava ve faktech, Lesnická práce 3/2018
- Klewar M.: Lesní porosty a stresové faktory

- Klewar M. (ed): Úloha lesa v koloběhu vody a Země, Sb. konference
- Kolařík J. a kol.: Péče o dřeviny rostoucí mimo les, ČSOP Vlašim 2010
- Kolektiv autorů: Šumava příroda - historie - život, Baset Praha 2003
- Körner M.: Fenomen Šumava a Politika územního rozvoje ČR
- Krečmer V.: Lesy a povodně
- Krečmer V.: Les - závažný činitel životního prostředí krajiny
- Lelková Z.: Lidé a obce na Šumavě
- Ložek V.: Příroda ve čtvrtohorách, Academia Praha 1973
- Ložek V.: Co dnes víme o vývoji středoevropské krajiny ve čtvrtohorách, Živa 25/4, 1977
- Mackovčín P., Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR VIII - Českobudějovicko, XI – Plzeňsko a Karlovarsko, AOPK ČR Praha 2003, 2004
- Machar I. et al: Environmental modelling of forest vegetation zones as a support tool for sustainable management of central European spruce forest, Journal of Landscape Ecology 2018, Vol:11/No.37
- Maier K. a kol.: Udržitelný rozvoj území, Grada Praha 2012
- Mánek J.: Zrušení Plánu péče o NPŠ
- Martan P.: Šumava umírající a ohrožená
- Martan P.: Šumava krajina životelka
- Mařík V.: Návrh obnovení turistických stezek a pěších turistických přechodů
- Mazín V.: Komu patří země - cesta ke kořenům života
- Míchal I., Petříček V. a kol.: Péče o chráněná území II. Lesní společenstva, AOPK Praha 1998
- Míchal I. a kol.: Obnova ekologické stability lesů, Academia Praha 1992
- Moravec J. a kol.: Rostlinná společenstva ČR a jejich ohrožení. Severočeskou přírodou – příloha, Okr. vlastivědné muzeum Litoměřice 1995
- Mrkva R.: „Motýlkovití kůrovci“ a ideologické pnutí
- Nykles F.: Tajemství šumavských vod I,II
- Nykles F.: Šumava - s problémy opět na počátku
- Odum E.P.: Základy ekologie, Academia Praha 1977
- Petříček a kol.: Péče o chráněná území I. Nelesní společenstva, AOPK ČR Praha 1999
- Pokorný J.: Hospodaření s vodou v krajině - funkce ekosystémů, UJEP Ústí n.L. 2014
- Procházka F., Štech M.: Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy
- Procházková Dana: Analýza, řízení a vypořádání rizik spojených s technickými díly
- Průša E.: Přirozené lesy České republiky, SZN Praha 1990
- Říha M.: Národní park Šumava jako bojiště nesmiřitelných ideologií?
- Salašová A.: Krajinný ráz a proměny Šumavy
- Schubert A.: Obyvatelé, turisté a ochrana přírody
- Simon K.: Škody vzniklé bezzásahovostí přírodních procesů v NP Šumava
- Smutný P.: Aplikace principů trvale udržitelného rozvoje v NP Šumava
- Sofron J.: Vegetace šumavských karů (Správa NPŠ mu tam nepovolila botanický výzkum, zřejmě proto, že se jedná o nejvýznamnějšího botanika západních Čech)
- Sofron J.: Šumava ve světle geobotanických studií
- Stolařík R.: Tetřev hlušec a tetřívky na Plasku
- Spelleberg I.: Monitorování ekologických změn, EkoCentrum Brno 1995
- Svobodová E.: Využití volně žijících ptáků a savců, zvláště zvěře, v bioindikaci,

biodiagnostice a ekologickém monitoringu, VŠZ Praha 1987

- Šonka J.: Vývoj vodního režimu Šumavy - problematika vody po odlesnění
- Štich J.: Bezzásahový management NP Šumava
- Úradníček L. a kol.: Dřeviny ČR, Lesnická práce 2009
- Vacek S.: Lesní ekosystémy v NP Šumava a jejich management - publikace byla jako „ideově závadná“ stahována z distribuce
- Vacek S., Moucha P. a kol.: Péče o lesní ekosystém v chráněných územích ČR - pro jistotu byla knihovna AOPK zrušena a tam publikace bez distribuce ležela, přestože se jedná, anebo právě proto, že se jedná o jedinečné koncepční a komplexní kompendium
- Valenta V.: Pohled do počátků ideologie výroby „divočiny“
- Valtr P. (ed): Šumava na rozcestí, Sb. konference, 2000
- Valtr P.: Šumava a její budoucnost (prezentace)
- Valtr P. a kol.: Šumava a její perspektivy I,II , Typos Klatovy 2012, 2013
- Valtr P. a kol.: Ochrana hodnot přírody a krajiny Šumavy a její vývoj od vyhlášení CHKO a Národního parku
- Valtr P. a kol.: Indoktrinace bezzásahových přírodních procesů v ochraně přírody kulturních území a stresové faktory klimatických změn
- Valtr P. (ed): Klimatické změny a my - adaptační a mitigační ekosystémový management při narůstání stresových faktorů klimatických změn, Sb. konference
- Valtr P. a kol.: Květena světových regionů v ekologických souvislostech a udržitelný vývoj - globální situace
- Valtr P. a kol.: Udržitelný vývoj světových regionů? - Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace I-VIII
- Václav E.: Bez lesů jsi v háji, člověče !, Petrklíč 2015
- Vicena I.: Bezzásahový les na Šumavě na příkladu Židovského lesa
- Vicena I.: Národní park Šumava a úspory
- Vostradovský V.: Hledání pravdy o Šumavě
- Vovesný J.: Směřování NP Šumava lze přirovnat ke stavbě budovy na fiktivních základech
- Zýval V., Bílek O., Bufka L., Bufková I., Chocholoušková Z., Konvička J. a Křenová Z.: Luzenské údolí - turistická stezka a hraniční přechod Modrý sloup (Situační studie, úkol 0530212), Geovision 2006 (dep. Správa NPŠ)
- Zýval V.: Projekt demolice a revizalizace lesní cesty Luzenská, Geovision Plzeň 2008
- webové stránky z.s. Hnutí Život: www.hnutizivot.cz
- webové stránky NP Šumava: www.npsumava.cz
- webové stránky arboristé: www.stromypodkontrolou.cz

Volná příloha:

[Chcete vodu? Sázejte stromy - Český rozhlas Dvojka - pořad Meteor](#)

[Mapa využití Šumavy](#)

[Mapa zonace NPŠ](#)

[Návrh obnovy stezek CHKO - Královský Hvozd](#)

[Historická mapa Šumavy](#)

Turistům zakazovaná silnice k hraničnímu „Modrému sloupu“ - "k nerušení tetřeva"
(pohled od hranice k Březníku)

Centrální hřeben Šumavy v okolí Poledníku (cca r. 2015) - ekologická katastrofa která prokazatelně není ve veřejném zájmu

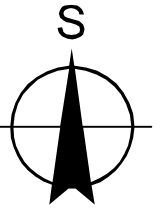

Přeshraniční porovnání využití Šumavy

1 : 200 000

0 2,5 5 10 15 20 km

Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální

Navrhované úpravy:
a - převod NP do CHKO
b - most z Horní Plané

hranice protektorátu
Čechy a Morava

státní hranice

navrhované úpravy

NP Šumava (většina území nepřístupná)

CHKO Šumava
(Královský hvozd, Boletice - většinou nepřístupné)

území nevymezené rekreace v CHKO
(Špičák - Hojsova Stráž, Churáňov - Zadov)

NP Bayerischer Wald

I - zóna - přírodní

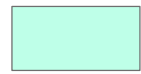
II. zóna - a

II. zóna - b

II. zóna - c

III. zóna (okrajová)

zóna rekreace

obytné území

plochy "volné rekreace"

1 Lipno - Vyšší Brod

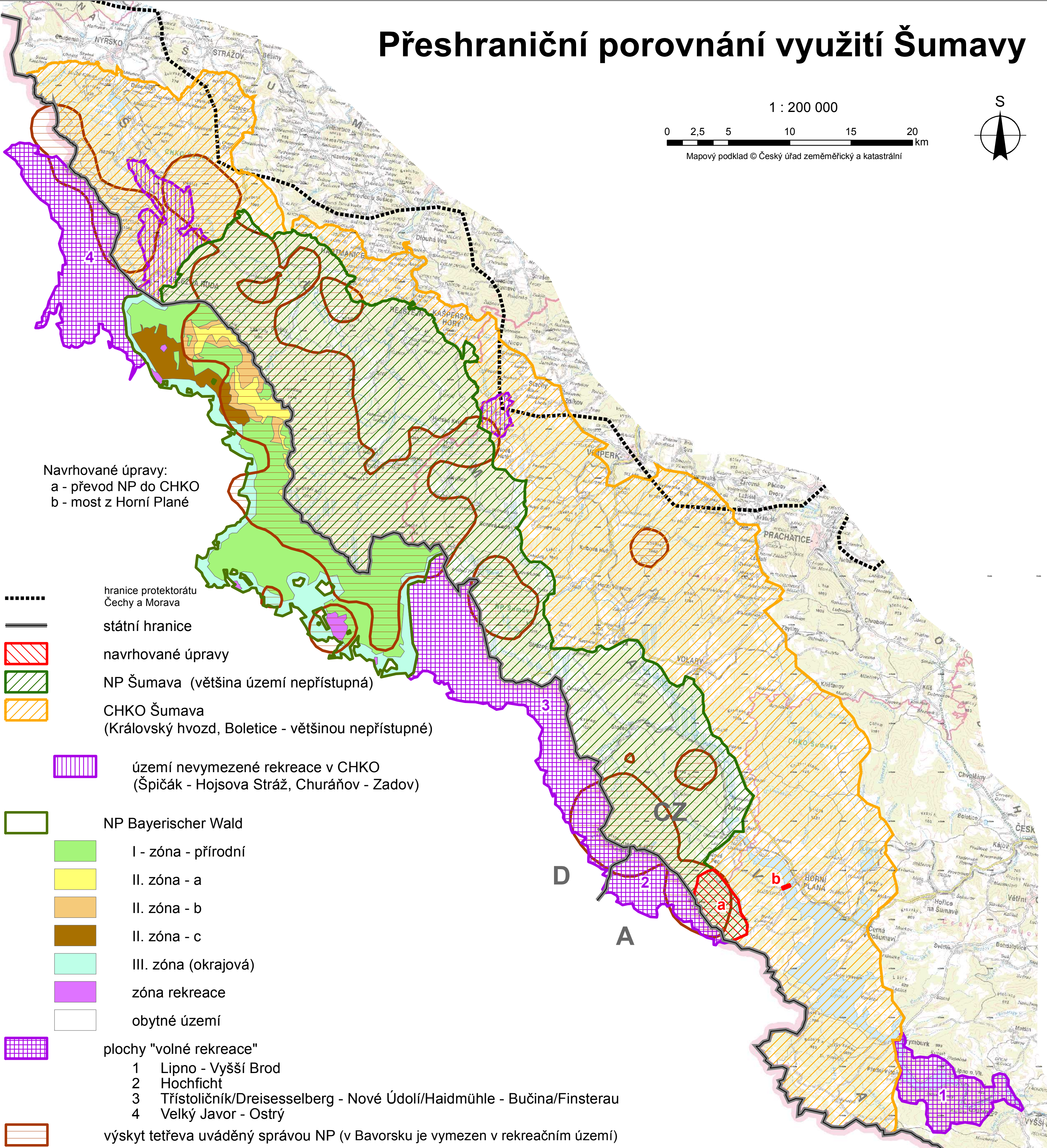
2 Hochficht

3 Třístoličník/Dreisesselberg - Nové Údolí/Haidmühle - Bučina/Finsterau

4 Velký Javor - Ostrý

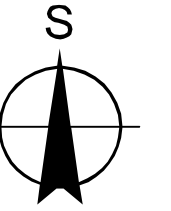

výskyt tetřeva uváděný správou NP (v Bavorsku je vymezen v rekreačním území)

Návrh zonace NP Šumava

0 2,5 5 10 15 20 km

— státní hranice

Návrh zonace NP Šumava

 zóna přírodní (27,40 %)

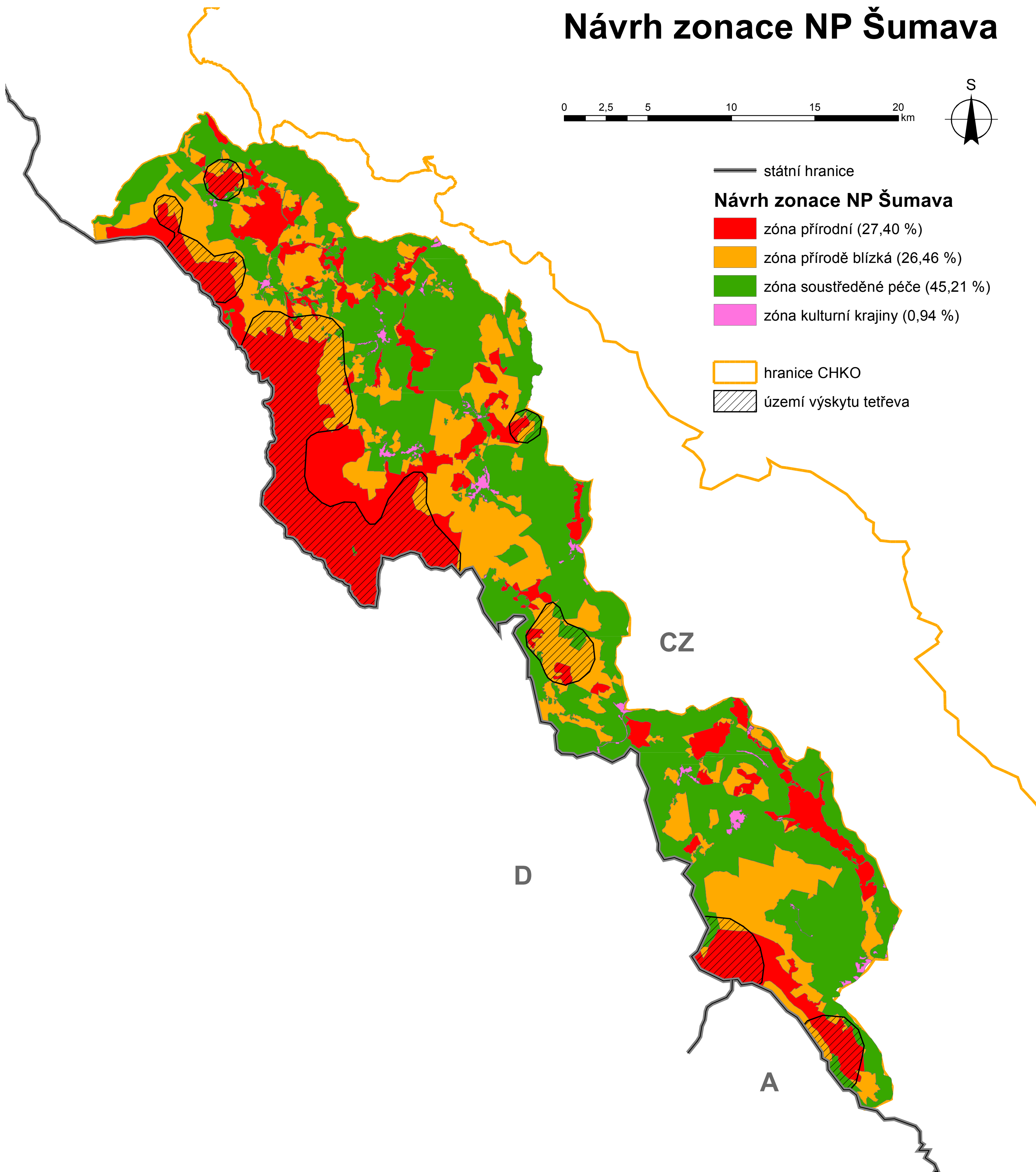
 zóna přírodě blízká (26,46 %)

 zóna soustředěné péče (45,21 %)

 zóna kulturní krajiny (0,94 %)

 hranice CHKO

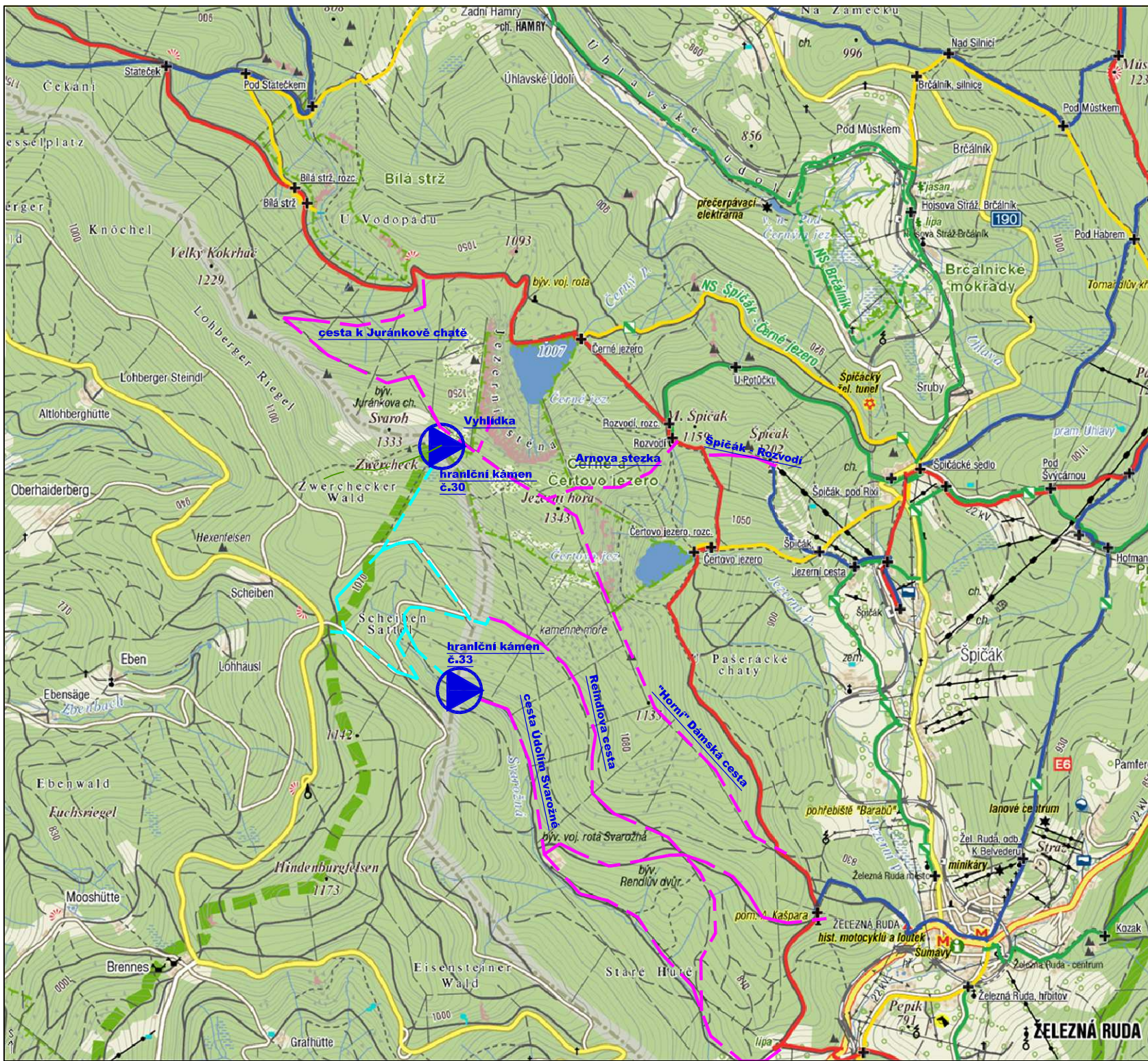
 území výskytu tetřeva

CZ

D

A

Návrh obnovení turistických stezek a pěších turistických přechodů

Šumava - Královský hvozd zákres do turistické mapy
OTEVŘENÁ ŠUMAVA o.s. Květen 2012

LEGENDA:

hraniční přechod pro pěší

trasa navržené turistické stezky na území ČR

trasa stávající turistické stezky na území Německa

stávající značené turistické stezky

Historická mapa Šumavy

